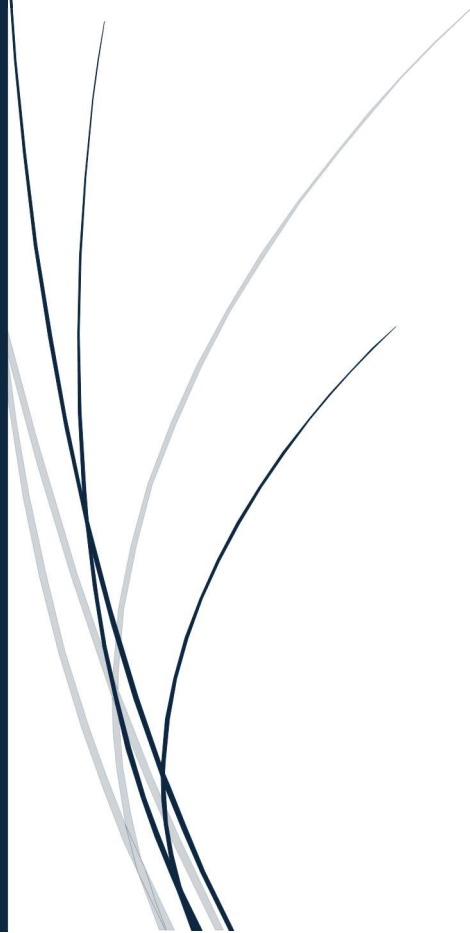

2021

Prædikener 2

Trinitatistiden

Erik Fonsbøl
WWW.FONSBOEL.DK

Teksterne følger de autoriserede tekstrækker, men stammer fra min egen oversættelse af evangelierne. Enkelte tekster er udvidet med et eller flere vers i forhold til de autoriserede tekstrækker. Prædikenerne er mestendels blevet holdt i Nørre Søby og Heden kirker 2020-21.

Indhold

Trinitatis søndag 1.....	6
Født på ny.....	6
Trinitatis søndag 2.....	9
Mission	9
1. søndag efter Trinitatis.....	12
Den rige mand og Lazarus	12
1. søndag efter Trinitatis 2.....	15
Den rige mand	15
2. søndag efter Trinitatis 1.....	17
Det store gæstebud.....	17
2. søndag efter Trinitatis 2.....	21
Om at efterfølge Kristus	21
3.s.e. Trinitatis 1.....	24
De fortabte	24
3. søndag efter Trinitatis 2.....	26
De to sønner.....	26
4. søndag efter Trinitatis 1.....	30
Splinten og bjælken	30
4. søndag efter Trinitatis 2.....	32
Elsk jeres fjender.....	32
5. søndag efter Trinitatis 1.....	35
Peters kald.....	35
5. søndag efter Trinitatis 2.....	38
Du er Kristus!	38
6. søndag efter Trinitatis 1.....	41
Om vrede og forsoning.....	41
6. søndag efter Trinitatis 2.....	45
Om at være fuldkommen	45
7. søndag efter Trinitatis 1.....	48
Zakæus.....	48
7. søndag efter Trinitatis 2.....	51
Frygt ikke!	51
8. søndag efter Trinitatis 1.....	54
Vogt jer!	54
8. søndag efter Trinitatis 2.....	57
De to husbyggere	57
9. søndag efter Trinitatis 1.....	59

En utro bestyrer	59
9. søndag efter Trinitatis 2	62
Om ledelse	62
10. søndag efter Trinitatis 1	65
Tempelrensning.....	65
10. søndag efter Trinitatis 2	68
Bevægelse.....	68
11.s.e. Trinitatis 1	71
Farisæeren og skatteopkræveren	71
11. søndag efter Trinitatis 2	73
En falden kvinde	73
12. søndag efter Trinitatis 1	76
Effatha!	76
12. søndag efter Trinitatis 2	79
Djævleyngell	79
13. søndag efter Trinitatis 1	82
En barmhjertig samaritaner	82
13. søndag efter Trinitatis 2	85
Den største.....	85
14. søndag efter Trinitatis 1	88
Ti spedalske.....	88
14. søndag efter Trinitatis 2	91
Vil du være rask?	91
15. søndag efter Trinitatis 1	94
Om bekymringer	94
15. søndag efter Trinitatis 2	97
Martha og Maria	97
16. søndag efter Trinitatis 1	100
Opstandelse i Nain.....	100
16. søndag efter Trinitatis 2	104
Lazarus' opvækkelse	104
17. søndag efter Trinitatis 1	107
Om at være indbudt	107
17. søndag efter Trinitatis 2	110
Omgangskredsen.....	110
18. søndag efter Trinitatis 1	113
Det første bud.....	113
18. søndag efter Trinitatis 2	116

Vinstok og grene	116
19. søndag efter Trinitatis 1	120
Livsmod	120
19. søndag efter Trinitatis 2	123
Den åbne himmel	123
20. søndag efter Trinitatis 1	126
Kongesønnens bryllup	126
20. søndag efter Trinitatis 2	129
Onde forvaltere	129
21. søndag efter Trinitatis 1	132
Om at tro	132
21. søndag efter Trinitatis 2	135
Skæbne og skyld	135
Alle helgens dag 1	138
De hellige	138
Alle helgens dag 2	141
Jordens salt – verdens lys	141
22. søndag efter Trinitatis 1	144
Den gældbundne tjener	144
22. søndag efter Trinitatis 2	147
Hvem er den største?	147
23. søndag efter Trinitatis 1	150
Cæsars billede	150
23. søndag efter Trinitatis 2	153
Den fattige enke	153
24. søndag efter Trinitatis 1	156
En lille pige	156
24. søndag efter Trinitatis 2	159
En forsvarstale	159
25. søndag efter Trinitatis 1	162
De sidste tider	162
25. søndag efter Trinitatis 2	165
Om Guds rige	165
Sidste søndag i kirkeåret 1	168
Verdensdommen	168
Sidste søndag i kirkeåret 2	171
Jesu bøn	171

Trinitatis søndag 1

Født på ny

Der var en mand blandt farisæerne, der hed Nikodemos – en af jødernes rådsherrer. En nat kom han hen til Jesus og sagde:

”Rabbi! Vi ved, at du er kommet som lærer fra Gud selv, for ingen kunne udføre de tegn og undere, du udfører, hvis ikke Gud var med ham...”

”Jeg kan godt sige dig,” afbrød Jesus ham, ”hvis ikke man er født fra oven, kan man overhovedet ikke se Guds rige.”

”Men hvorledes kan et menneske, som allerede er gammelt blive født?” spørger Nikodemos ham, ”han kan vel ikke komme ind i mors liv for anden gang for at blive født?”

”Jeg siger bare, som sandt er,” svarede Jesus, ”at hvis ikke man er født af vand og ånd, kan man ikke komme ind i Guds rige. Hvad der er født af kødet, er og bliver kød, og hvad der er født af ånden, er og bliver ånd.

Bliv ikke forskrækket, fordi jeg sagde, at I nødvendigvis må fødes ovenfra. Ånden blæser, hvorhen den vil, og du hører lyden af den, men du kan ikke se, hvor den kommer fra og hvor, den går hen. Sådan er det med enhver, der er blevet født af ånden.”

”Men hvorledes skal dette gå til?” spurgte Nikodemos.

”Du er lærer i Israel,” svarede Jesus ham, ”og så ved du ikke det!? Så kan jeg fortælle dig, at vi taler om det, vi ved, og vi vidner om det, vi har set – men I kan ikke tage vort vidnesbyrd til jer. Hvis I ikke tror på mig, når jeg fortæller jer om det jordiske, hvordan skulle I så kunne tro på mig, når jeg fortæller jer om det himmelske?

Ingen er steget op til himlen,

undtagen han, som kom ned fra himlen: Gudsmennesket.

Ligesom Moses ophøjede slangen i ørkenen,

således bør også Gudsmennesket ophøjes,

for at enhver, som hengiver sig til ham, kan få evigt liv.”

Der lå et par tvillinger inde i deres mors mave og funderede over fremtiden. De havde det for så vidt ellers godt – mad hver dag, varme, tryghed, men nu var de begyndt at blive bekymrede, eftersom de godt kunne mærke, at de voksede, og at der på et tidspunkt ikke ville være plads til dem længere.

Vi nærmer os fødslen, sagde de til hinanden. Det er afslutningen. Ingen er nogensinde kommet tilbage efter en fødsel. Hvordan skulle vi også kunne leve uden navlestreng.

De tænkte på deres liv, og de tænkte på deres mor. Hvad nu hvis hun kun eksisterede i deres fantasi. Den ene sagde det ligeud: Jeg tror ikke på en bærende og opretholdende mor. Det har aldrig sagt mig noget.

Og så en dag blev de født, og de kunne ikke holde tårerne tilbage, så overvældet blev de af det nye liv, som de aldrig havde kunnet forestille sig, men som var så stort og smukt og overvældende...

Jeg har hentet denne lille søde fortælling i et konfirmandmateriale i afsnittet om døden, og jeg kom til at tænke på det i forbindelse med Nikodemus' samtale med Jesus om at blive født på

ny – altså dette at komme fra én tilstand til en helt anden, som man end ikke kunne forestille sig i sin vildeste fantasi.

Hvordan skal det kunne gå til? spørger Nikodemus, fordi han tager alt bogstaveligt, og jeg har en anelse om, at der ligger et vink i denne fortælling fra Johannes til sine tilhørere: Tag ikke det, jeg skriver bogstaveligt! For alt i verden. Se, hvad der ligger bag det døde bogstav – mærk den ånd, der gør skriften levende. Tag ikke Bibelen bogstaveligt! For så står vi som Nikodemus eller for den sags skyld Jesu elever, der også glimrer ved deres åndløshed i Johannesevangeliet – eller for den sags skyld jøderne – altså de jøder, som Johannes gør op med, fordi de ikke vil eller kan forstå det nye budskab, men er fanget i en bogstavtro holdning, der gør dem både blinde og døve: Er du lærer i Israel og fatter ikke noget? spørger Jesus – eller rettere: spørger Johannes de ortodokse bogstavtro jøder. Fatter I da ingenting!

Jesus taler ustandseligt om Guds rige, som er et åndeligt rige – dvs. for så vidt usynligt og udenfor tid og rum, men derfor ikke mindre virkeligt. Og ikke mindre nærværende. Det er faktisk inde i os – vi har det med os overalt, og alligevel har vi svært ved at mærke det, fordi vi klynger os til overfladen – til det vi kan se og høre og føle og forstå. Måske fordi vi frygter for dybderne i livet – frygter for at miste grebet om vores tilværelse. Vi har det jo trygt og godt som tvillingerne i mors mave. Og det var vel ikke blot glæde, de græd over, da de kom ud, men også sorg over at skulle hjemmefra så at sige. Det gør ondt at få navlestrengen klippet over!

Men sådan er livet, påstår Jesus, og du kan ikke blive, hvor du er. Du må tage dig sammen og kaste dig ud i et helt nyt liv - frygt ikke!

Sådan er livet, og på et tidspunkt skal du til det igen, når barndomstiden er forbi, og du skal hjemmefra for alvor - forlade barndomshjemmets tryghed og ikke mindst barndomstidens forestillingsverden. Som den sørgelige børnesang om dragen Puff og den lille dreng, der elsker hinanden, men som på et tidspunkt må sige farvel – for drager lever evigt – det gør små drenge ikke.

Det gør ondt at bryde op – så ondt, så nogle vælger at lade være. Nikodemus f.eks. Og med ham alle dem, hvis religiøse forestillinger knytter sig til det barnlige – det trygge og måske endda bliver en erstatning for det uundgåelige opbrud hjemmefra. En kompensation, der gør Gud til erstatningsforældre, fordi man aldrig tør forlade sin barndom for alvor. Så bliver Gud selv taget som gidsel af vores behov for tryghed, retfærdighed, mening og al anden barnlighed. Derfor må du fødes på ny, Nikodemus, selv om det gør ondt. For det der venter dig i Guds rige, er større end du aner.

Jeg ved ikke, om nogle af jer har været i Guds rige, som for mig ikke blot er det fjerne lykkelighedsrige, der måske venter os efter dette liv – jeg har en mistanke om, at også den forestilling er en barnlig gidseltagning af vores behov for evigt liv. Som én skrev: De kan ikke få tiden til at gå, hvis det regner søndag eftermiddag, og så vil de Gud hjælpe mig have evigt liv!

For mig er døden også en ny fødsel og en ny begyndelse, men der er langt mere ved talen om Guds rige og evigt liv end det. Der er især i Johannesevangeliet noget stærkt nutidigt forbundet

med begrebet at blive født på ny, og derfor spurgte jeg, om nogen af jer har oplevet Guds rige. Det tror jeg, selv om vi ikke sætter det navn på.

Men har vi ikke oplevet som at blive født på ny, når vi brød op fra det givne og kendte og bevægede os ud i det ukendte med frygt og bæven og oplevede lykken, da det viste sig at være godt. Godt at vi gjorde det!

Lad os bare tage eksemplet med den bogstavelige opfattelse, som vi klyngede os til – måske selv som voksne – opfattelsen af Bibelen, men den dag vi fik nys om noget, der ligger bagved – den dag vi opgav den bogstavelige forestilling, åbnede der sig en helt ny og uendeligt smuk og fantastisk verden, som Johannes kalder den åndelige verden. Langt større og langt smukkere, end den verden, du forlod. Derfor skal du fødes af ånd, Nikodemus. For bogstaven slår voksne mennesker ihjel, men ånden gør os levende. Den ånd der skabte teksten.

Eller tag loven som eksempel. Den bogstavelige lovoverholdelse – overholdelsen af det foreskrevne og det overleverede. Hvad skal jeg med det, siger Gud allerede i det gamle testamente? Hvad skal jeg med jeres lovoverholdelse og jeres religiøse ritualer, når det er jeres hjerte, jeg spørger til? Jeres barmhjertighed og medlidenhed. Jeres nænsomhed og jeres livsglæde. Jeg får kvalme af jeres religion og jeres kirkegang, når I gør det uden glæde af sur pligt, fordi I skal Siger Herren! Prøv at læse profeterne i det gamle testamente og deres nådesløse angreb på det religiøse hykleri. Eller læs Bjergprædikenen, hvis du vil vide noget om lovoverholdelse og hykleri.

Men den dag, det var barmhjertigheden, der drev dig – den dag, du fulgte dit hjerte – da åbnede Guds rige sig – da så du et glimt af Himlen på jord. Da var livet evigt. Da blev du født på ny af kærlighedens ånd.

Og det spændende er, at ikke et ord af teksten forgår og ikke en tøddel af loven – intet bliver forkastet, men det bliver alt sammen levende i kraft af ånden. Selv dragen Puff kommer ud af sin hule igen – genfødt af ånd. Søg først Guds rige... så skal alt det andet gives dig i tilgift.

Og man kunne godt gå videre dybt ind i livet og tale om den ånd, der skabte verden og om at modtage livet i den ånd, hvori det blev skabt – som en gave og en opgave. Ikke som en plage eller en byrde. Ikke frygtsomt, fordi man frygtede ikke at være god nok. Frygt er ikke i kærligheden, siger Johannes, for frygt har med straf at gøre – ja, frygten bærer vel straffen i sig selv, og hvis man skal blive i de store billeder, så er frygt forbundet med Helvede – det modsatte af Guds rige, for det er frygten, der driver mennesker til vanvid – frygten for at miste – frygten for uretfærdigheden. Himmel og helvede er her og nu – det handler om vores måde at leve på. Den, der tror på Jesus, påstår Johannes, *har* evigt liv og *er* gået over fra døden til livet. *Er* født på ny af den levende Guds hellige ånd. Jeg kunne egentlig godt tænke mig at indføre et 100 års forbud mod at bruge ordet tro, fordi det begreb, som oprindeligt var det smukkeste af alt – vores hjertes inderligste tak til livet – er gået hen og selv blevet forbundet med frygt – frygten for ikke at tro nok – frygten for straffen for ikke at tro nok. Selv troen er kommet i helvede, når den er blevet reduceret til en præstation, der skal kunnes.

Men der er vigtigere ting i livet end at tro på den måde – af frygt. Sand tro er ligesom kærlighed forbundet med handling, der består i at forlade sin frygt – forlade sit gamle liv og begive sig ud i det nye liv, som Paulus kalder livet i Kristus – den Kristus, der gik foran i frygtløshed og livsmod – så stærkt, så det stadigvæk smitter, dette: Frygt ikke for det nye liv. Slip den gamle frygt for smerten, og som de beskriver det allersmukkeste – gå med Kristus gennem døden til livet – gennem smerten til den frydelige opstandelse – gennem nederlaget til sejren – gennem dommen til friheden – osv. Og tænk så på, hvad ånden vil sige til os i dag med alle disse fantastiske billeder. Tænk på den ånd, det er skrevet i, når det nu ikke skal tages bogstaveligt. Når det nu ikke skal tros! Det handler om vores liv her og nu – om det, vi vil forlade og det, vi vil tage imod. Det handler om at åbne os for det nye liv i Kristus – i kærlighed, barmhjertighed, medlidenhed og nænsomhed – og i kamp. Det handler om en daglig dåb, som Luther siger, den dåb, som netop forestiller en ny fødsel – et nyt liv – og hvilket liv!

Trinitatis søndag 2

Mission

De elleve lærlinge drog nu til Galilæa til det bjerg, Jesus havde udpeget for dem, og da de mødte ham, tilbad de ham. Dog var der nogen, som tvivlede. Jesus kom nu hen og talte til dem. Han sagde:

”Al magt i himmel og på jord er blevet overdraget til mig. Gå nu ud og oplær alle de fremmede folk og døb dem i Faderens, sønnens og den hellige ånds navn. Lær dem at holde alt, hvad jeg har belært jer om. Og husk, jeg er med jer alle dage indtil tidernes ende.”

Gå ud i alverden og gør alle folkeslagene til mine elever... Sådan lyder den såkaldte missionsbefaling fra den opstandne Jesus til sine elever. Og den ”dagsbefaling” fra næstkommanderende er blevet taget ganske bogstaveligt og alvorligt i løbet af kirkens historie – og man må sige, det er sket på godt og ondt.

Som følge af denne såkaldte befaling strømmede europæiske missionærer ud i den tredje verden i 1600-tallet og ikke mindst i 1800-tallet i den hensigt at omvende de såkaldte vilde til kristendommen – og resultatet af denne missionsiver betød ofte regulære folkelige katastrofer rundt omkring, fordi missionen gik hånd i hånd med kolonialismen – vores eget lille land var såmænd også helt godt med – den opfattelse af ret til at omvende andre mennesker til vores egen livsform og tilværelsesopfattelse - retten til at opdrage andre mennesker og andre kulturer til det, som vi selv anså for at være sandheden – med det gode eller med det onde – ja med udpræget brug af vold i Guds navn. Den tredje verden lider endnu den dag i dag under missionens tragedie – ikke mindst i det stakkels Afrika.

Men den enkelte missionær har sikkert missioneret af et godt og oprigtigt hjerte – har ofret alt, måske for sagen – den hellige sag – og mange har da også gjort utroligt meget godt og humanitært rundt omkring i verden. Men galt går det, når magten og den religiøse idealisme går hånd i hånd. Og man kan jo ikke lade være med at spørge: Var det nu også Jesu mening – eller var missionen på den måde nu også Guds mening?

Jeg tror det ikke – jeg tror, der ligger noget andet i missionsbefalingen – ja, nærmest det modsatte af den imperialistiske mission, vi kender så godt.

For det første var ”alverden” på Jesu tid det samme som Romerriget. Altså: Gå ud i hele Romerriget og gør alle disse mennesker til *mine* elever... Hvad er det, han mener?

Ja, jeg tror, Jesu forkyndelse og hele Jesu liv var en stadig og meget stædig modsigelse af hele den romerske ideologi – den ideologi, som var imperialistisk – en magtens ideologi, der byggede på den stærkes ret til at bestemme. Det var det, som hele kejserideologien byggede på: den stærkes ret til at herske over de svage. Hele opbygningen af samfundet i de få privilegerede, der herskede over de mange mange undersåtter.

Jesus prædikede imod ethvert privilegium og imod enhver ret til at bestemme over andre i kraft af styrke eller magt eller titel eller navn eller noget andet fortrin, som mennesker kunne opstille som begrundelse for at hævde sig overfor andre. Igen og igen må han skarpt sætte sine lærlinge på plads, når de skændes om, hvem, der skal sidde til højbords i Guds rige eller hvem der mon er den største. Og i dag har vi jo hørt hans modsigelse: Hvis ikke I bliver som børn, kommer I slet ikke ind i Guds rige. Så har I slet ikke forstået en pind af, hvad det er, mit budskab handler om.

Jesus prædikede imod mænds privilegier overfor kvinder – jøders privilegier overfor fremmede – eller hedninger, som de kaldtes – romeres privilegier overfor alle andre - danskeres privilegier overfor indvandrere – kloges privilegier overfor dumme – retfærdiges privilegier overfor syndere – voksnes privilegier overfor børn osv. Han levner ikke sten på sten af den magtens ideologi, som herskede uimodsagt på hans egen tid – og må vi konstatere – stadigvæk er den herskende ideologi i vores moderne samfund.

Så det, som Jesus ifølge Matthæus stifter deroppe på bjerget i Galilæa – det er en modstandsbevægelse imod på den ene side romermagtens uindskrænkede og uimodsagte ret til at dominere alt og alle og på den anden side de jødiske privilegerede slægters ret til at dominere folket med et religiøst og politisk tyranni – det præsteskab, som i øvrigt optrådte som romermagtens lydige vasaller. Den hellige alliance mellem Romerriget og det jødiske præsteskab var til at tage og føle på.

En modstandsbevægelse – en frihedsbevægelse, men en anderledes, fordi den hvilede på et andet grundlag end de fleste andre frihedsbevægelser, verden har set. For man kan ikke kæmpe sig til friheden ved hjælp af vold og magt, uden at man dermed mister sin sjæl.

For i frihedens navn gør man nøjagtig det, som man beskylder sine undertrykkere for at gøre. Man bruger mennesker som middel til at nå sit mål – og pludselig er mennesker blevet

reduceret til fjender – til omkostninger og nødvendige tab, som må ofres i frihedens hellige navn. Og så er man lige vidt. Revolutionen æder sine egne børn, som det er blevet sagt – og vinder revolutionen, ja, så varer det ikke længe, før de revolutionære bliver undertrykkerne – og så kan man begynde forfra. Præcis som det gik for den sejrende kirke, der begyndte så godt, indtil den blev offer for sin egen magt.

For Jesus var det det enkelte lille sårbare menneske, der var det hellige – ikke friheden – ikke sagen – ikke noget andet end dette ene lille menneske – og derfor vil midlet for Jesus aldrig kunne være vold eller magtudøvelse i missionens eller sagens hellige navn – men døb dem, siger han – døb dem og lær dem alt det, som jeg har lært jer. Om menneskets – det enkelte menneskes – hvilket som helst menneskes - umistelige værdi.

Det er faktisk den umistelige værdi, vi forkynder, når vi døber sådan et lille spædbarn og dermed også optager dette lille barn, som vi overhovedet ikke kender, i menighedens fællesskab – uden videre snak. Selvfølgelig. Du er med i Guds rige. Hvad hedder du egentlig?

Det er dette betingelsesløse, der skinner igennem ved barnedåben – jeg havde nær sagt på trods af dåbsritualet - at her skal ingen kvalificere sig – her skal ingen sorteres fra, for ethvert menneske har den samme umistelige værdi. Den kærlighed, som forældre kan have til deres børn – det er den kærlighed, Jesus udstrækker til ethvert menneske – det er det, han kalder Guds kærlighed, som gælder enhver. Så stærk og så anderledes er den frihed, han forkynder, og som han i dag sender ud til alverden.

Ud til alle, der lider under følelsen af mindreværd af den ene eller den anden slags – og det er vel stort set os alle, fordi vi er opdraget som vi er – og fordi vores samfundsideologi og kultur er, som den er. Vi er opdraget til vindere og tabere – Hvorfor sidder milliarder af mennesker mon og følger noget så dybt latterligt som VM i fodbold, som om det var en gudstjeneste? Det er da fordi, vi elsker den vinderideologi, vi er opdraget til – i hvert fald så længe vi selv har muligheder nok – så længe vi selv har håb om at blive til noget stort – om at vinde berømmelser og hæder på den ene eller den anden måde. Så skidt med, om min eller vores sejr betyder nederlag og tab for alle andre.

Som Niels Hausgaard sagde engang om fodbold: Hvorfor giver I dem ikke en bold hver, så er de fri for at rende rundt efter den samme alle sammen?

Hvorfor giver vi ikke sejrskransen til os alle sammen – livets sejrskrans? Hvorfor elsker vi denne evige paniske kamp om at stå alene med sejrens palmer? Stå som vinder og se ned på alle de andre tabere. Hvorfor dyrker vi i den grad denne vinderideologi, som står mere og mere uimodsagt – båret frem af medier og penge, så der efterhånden ikke er en plet på jorden, hvor ikke VM i fodbold er blevet set og dyrket?

Gå ud i alverden og gør alle mennesker til mine elever. Indbyd dem i jeres og i mit fællesskab, hvor de små er de store – hvor taberne er vindere, og hvor den, der vil være størst iblandt jer, skal være jeres tjener. Gå nu!

1. søndag efter Trinitatis

Den rige mand og Lazarus

Der var engang en rig mand, der gik klædt i fint purpurrødt linned og levede hver dag i sus og dus. Samtidig lå der en fattig mand ved hans dør, der hed Lazarus. Han var fuld af sår og ønskede blot at blive mæt af det, som faldt fra den rige mands bord, men det var kun hundene, der kom hen for at slikke hans sår.

Så hændte det, at den fattige mand døde og englenerne kom og bar ham bort til Abrahams bryst. Også den rige mand døde og blev begravet. Da han åbnede øjnene i Hades, hvor han var under tortur, ser han langt borte Abraham og Lazarus ved hans bryst.

”Min far Abraham!” råbte han så, ”forbarm dig over mig og send Lazarus, så han kan dyppe spidsen af sin finger i vand og læske min tunge, for jeg martres af denne ild.”

”Mit barn,” sagde Abraham, ”husk på, at du havde det godt, mens du levede, samtidig med at Lazarus døjede ondt. Til gengæld trøstes han her, mens du lider. Dertil kommer, at der er lavet en dyb afgrund mellem os og jer, så de, der ønsker at komme over fra os til jer, ikke er i stand til det, så lidt som de kan komme derfra over til os.”

”Men far, så beder jeg dig om, at du vil sende Lazarus til min fars hus,” sagde han, ”jeg har nemlig fem brødre – så han kan advare dem, for at ikke også *de* skal havne i dette torturkammer.”

”De har Moses og profeterne,” sagde Abraham, ”dem kan de lytte til.”

”Nej, far Abraham,” sagde han, ”men hvis der kommer én til dem fra de døde, skal de nok lægge deres liv om.”

”Hvis ikke de lytter til Moses og profeterne,” svarede han ham, ”vil de heller ikke blive overbevist, om så én stod op af døde.”

Jesus kom som et mægtigt opgør med sin jødiske samtid. Han var selv jøde med hud og hår, men på en eller anden måde lykkedes det ham at chokere i hvert fald det jødiske præsteskab og de religiøse og politiske ledere på en måde, så de ikke så anden udvej end at rydde ham af vejen.

Jeg tror, han gjorde op med religionens behagelighed – den behagelighed, der kommer af, at den sætter vores menneskeliv i system og opstiller nogle metoder, hvormed man så at sige kan overkomme livet. Det kan være alt, lige fra foreskrevne ofre til deltagelse i de religiøse fester eller måske mere aktuelt – krav om den rette tro på den ene sande Gud – altså dette, at livets forpligtelser og ansvar gøres til et spørgsmål om den rette metode eller den rette tro eller det rette tilhørsforhold. På den måde bliver religionen ligesom en serviceydelse, man kan abonnere på eller melde sig ind i – så ordner den religiøse ledelse resten. Og så kan du ellers leve behageligt i bevidstheden om at dit liv nok skal gå som det skal. Sådant en slags forsikringsordning kan man vel sige – og så er der ikke noget at sige til, at folk bliver lidt opskræmte, hvis selv forsikringsagenten, som skulle tage sig af vores gudsforhold, viser sig slet ikke at være forsikringsagent og slet ikke vil påtage sig den rolle men smider den tilbage i hovedet på os: Hvad med din egen tro?

Når Tårnbækpræsten tilsyneladende afskaffer store dele af den etablerede folkekirkelig religion og dermed chokerer sin kirkelige samtid, er jeg ikke sikker på, at han ikke handler i god overensstemmelse med Jesu forkyndelse – i hvert fald sådan som den kommer til udtryk i dagens fortælling om den rige mand og Lazarus.

Her har vi et Abrahams barn – altså en god jøde med sit på det tørre. At være Abrahams barn var en fornem hæderstitel – det var at være udvalgt blandt alverdens folk – udvalgt af Gud selv, og det gav jo, som vi også kan se i dag i visse jødiske kredse en helt særlig selvbevidsthed. Vi har Abraham til far, hvordan kan du så komme og belære os om frihed? siger de dybt forargede til Jesus ifølge Johannesevangeliet – og i fortællingen om Zakæus – overtolderen der snød alt og alle, siger Jesus om ham, at på trods af sin umenneskelighed er han dog også et Abrahams barn – altså ligeværdig med de andre forargede.

Og nu nærmer vi os pointen i fortællingen, som mest foregår i dødsriget, der på flere måder skildres som et hæsligt sted. Her hersker konsekvensen eller om man vil: retfærdigheden lysende klart. Her bliver du afkrævet din gæld eller får din løn som forskyldt. Og der er ingen pardon! Ingen nåde! Kløften er umulig at overstige selv for barmhjertigheden – derfor kaldes det dødsriget.

Abrahams barn, som havde kronede dage her i livet men som glemte eller overså et medmenneskes lige værdighed og derfor lod ham skotte sig selv, da han var i nød, hvilket han havde tusind gode undskyldninger for at gøre – som præsten og levitten, der gik forbi den døende mand i grøften – undskyldninger vi alle kender – får nu sin velfortjente straf, som dels består af hedeture og tørst og pine – og måske ikke mindst i udsigten til Lazaronen, som nu har kronede dage netop i Abrahams skød.

Det var dumt, men sådan kan det gå, når man ikke passer på, eller rettere når man glemmer sin menneskelighed for det at være noget særligt. Den menneskelighed som ifølge Jesus er stærkt forbundet til næstekærlighed mod hvem som helst ud fra den holdning, at enhver blot ved at være et menneske har krav på al din opmærksomhed og kærlighed. Det er det, der kaldes lige værdighed. Den værdighed, som ikke kommer af særlige fortrin eller særlig udvælgelse, nationalitet, religion, race eller status på nogen måde – men som kommer af at være et menneske.

Det var det, der var og altid er så nyt i Jesu forkyndelse – dette at der ikke er grænser for vores forpligtelse og ansvar og kærlighed til vores næste. Og ingen religion eller kirke kan erstatte det ansvar – for det er dit og dit alene. Og det hjælper hverken at være Abrahams eller Muhammeds barn eller være luthersk evangelisk kristen – det er fuldkommen ligegyldigt i forhold til den kærlighed, for mennesket lever ikke af sin religion eller sin status i det hele taget, men af kærlighed.

Og på den måde trækker Jesus betydningen væk fra det himmelske så at sige – væk fra trosbekendelser og religiøse bekendelser og forskrifter hen til det væsentlige, som er dette menneskeliv – først og fremmest dit forhold til din næste. I dette forhold er livet! Her har livet sat

dig stævne – her og ikke i det himmelblå, som Kaalund synger, og nu giver det pludselig mening at synge den sang: *elske verden, hade ingen – føle sig som født på ny!... Det er livets sejrssang!*

Fortællingen slutter besk. Den rige mand beder Abraham om at sende Lazarus tilbage til jorden, så han kan advare de andre om, hvad der er livets mening, så ikke også *de* ender i dette pinested. Manden har altså fået en vis sans for medmenneskeligheden – men nej, siger troens fader Abraham: Det nytter ikke en pind, for om de så også oplever, at én opstår fra de døde, så vil det ikke røre dem en fjer.

Bittert konstaterer Lukas her 50 år efter Jesu død og opstandelse, hvor lidt evangeliet har formået at rokke de stærke jøder i deres en gang for alle vedtagne fædrene tro. Der er ikke noget at gøre – det er håbløst at omvende disse mennesker – vi må vende os til andre. Og evangelierne flyder jo over med sådanne bitre erkendelser af, at folk skal komme fra øst og vest og sidde til bords med Abraham, mens rigets egne børn skal kastes ud udenfor i mørket, hvor der er gråd og tænders gnidsel. Det er dommen over ubevægeligheden – dommen over den evige barnetro!

Menneskelivet er altså i bevægelse. Du kan ikke stille retningslinjer op for dets udførelse – du kan ikke holde dig til det en gang givne, for pludselig kræves din menneskelighed af dig – den kærlighed, som forsvinder i samme øjeblik, eftertanken sniger sig ind for at sikre dig dit gode liv. Den store misforståelse er netop at ville sikre sig, når livet og kærligheden nu kræver af dig, at du giver det hele væk – kræver af dig, at du er et medmenneske og derfor giver dine goder og privilegier væk rundhåndet, ødselt og ubetænksomt. Så skal du leve, siger Jesus. Så skal du leve!

De, der kan det – en fattig enke, der gav alt hvad hun ejede – en gal kvinde, der ødslede en kostbar salve på Jesus – hans elever, der forlod deres gode liv for noget andet – alle disse skæbner, de fremhæves i evangeliet – og først og fremmest Jesus selv, der beskrives som Guds sønnen, der forlod sin himmelske herlighed fordi han elskede disse elendige mennesker, som end ikke ville vide af ham, da han kom som et menneske til sine egne, men tværtimod ydmygede ham til døden. De kronede dage blev til den tornekrone langfredag, fordi mennesker ville beholde deres gode liv for sig selv. Fordi de foretrak religionens sikkerhed frem for det medmenneskelige ubegrænsede ansvar.

Og hvad gør så vi?

1. søndag efter Trinitatis 2

Den rige mand

Engang var der en fra mængden, der sagde til Jesus:

”Mester, sig til min bror, at han skal dele arven med mig.”

”Menneske dog!” sagde han til ham, ”hvem har udpeget mig til dommer eller til mægler mellem jer? Pas på, at I vogter jer for grådighed. Ingens liv beror jo på, om han har overflod af ejendom.” Så fortalte han dem en lignelse:

”Der var en rig mand, hvis mark havde båret godt, så han tænkte ved sig selv: Hvad skal jeg nu gøre, for jeg har ikke noget sted, hvor jeg kan samle min afgrøde? Nåh, jo, sagde han så, jeg vil rive mine lader ned og bygge nogle større, og der vil jeg opbevare alt mit korn og alt mit gods. Og så vil jeg sige til min sjæl: Sjæl! Nu har du meget godt på lager til mange år. Slå dig til ro – spis, drik og vær glad!

Men Gud sagde til ham: Dit fjols! I denne nat kræves din sjæl af dig. Hvad nu med alt det, du har forberedt – hvem skal nyde godt af det?

Sådan er det med den, der bare lægger til side til sig selv og ikke er rig i Gud.”

Jeg ved ikke, om I nogen sinde har haft sådan en forbudt følelse af lyst til at forlade det hele – alt det, man lever i og for så vidt har bygget op – måske igennem et langt liv. Sin stilling, som det meget betegnende hedder – man har indtaget en stilling eller en position, og der står man så og er noget – eller er man?

Har I ikke oplevet den stille længsel, der kan gøre os fjerne i blikket, når vi har det allerbedst – længslen efter at begynde forfra på en måde. Men så bliver vi kaldt tilbage til virkeligheden og skal være glade for alt det, vi har – og vi skulle skamme os, når man tænker på, hvor mange, der ville drømme om en tilværelse som vores. Men alligevel – somme tider savner vi en eller anden form for udefineret substans i vores liv – eller er det godt nok sådan her?

Er vi slaver, når det kommer til stykket – alt for nemme slaver af den velfærd, som de sidder og forhandler om her i kirketiden – alt for nemme at stille tilfredse med lidt gode kår og en efterlønsalder på 62 og bil og hus og friværdis og så lidt underholdning og lidt adspredelse – op til Norge og stå på ski...

Er vi alt for nemme at slå til ro, som manden i lignelsen, der pludselig skulle stå til regnskab for sit liv – og hvad nu med alt det, han havde bygget op? Store lader til ingen nytte. I nat kræves dit liv af dig!

Jo, lignelsen skræmmer os lidt, og det er måske derfor det alternative er ved at blive moderne igen – det spartanske liv – pilgrimsvandringen – denne søgen efter noget, der kan bære midt i velfærden, og så opgiver man den – selvfølgelig ikke for alvor, men for en tid – kortere eller længere, og så er der trængsel på vejen til Santiago de Compostella – trængsel af søgende mennesker, der vil mere end velfærd, men uden at opgive den for alvor. Man har sit sygesikringskort med og er stadig forsikret som dobbeltkunde i Almindelig Brand. Almindelig Brand.

Er du lykkelig? Tjoh, men skal ikke klage...

Han irriterer mig, Jesus. De sagde om ham, at han forkyndte livets ord, og at han selv var det, han forkyndte. Hans angreb på rigdommen var ikke bare tom snak – selv havde han intet andet end det, han stod og gik i. Han irriterer mig, men jeg tror, de har ret. Jeg tror, han har det evige livs ord – jeg tror, han har den substans, jeg længes efter i mit liv – men jeg er klar over, at han ikke er nem at danse med. Man kan bruge et helt liv på at lære de nye trin.

Giv det hele væk – alt hvad du ejer og har – din betydning, din anseelse, din stilling – din velfærd – alt det, som forekommer dig så afgørende vigtigt – alt det, du måske har kæmpet for at få – opgiv det hele og kom så og følg mig. Jeg kan give dit liv den substans, du længes efter. Og han gik bedrøvet bort, den unge mand, som Jesus sagde det til – for som der står – han var meget rig. Og det er som bekendt nemmere for en kamel at gå igennem et nåleøje, end det er for en rig at gå ind i Guds verden.

Det handler selvfølgelig ikke om den retfærdighed, man kan opstille ved at hævde, at de rige ikke kommer i Himlen, men det gør de fattige – og så står der ligesom 1-1. Nej, jeg tror, det handler om, hvor man har sit hjerte, og det er såmænd ikke så svært at spørge sig selv engang imellem, hvad det er, man lever for – ånder for – brænder for. Du har kun ét liv – og det er ret så kort!

Dit liv skal ikke være et almindeligt liv – for det almindelige liv handler om at få og om at være noget. Det er den almindelige opfattelse – det er det, vi tror på – det er det, vores verden bygger på: Velfærd, rigdom – den store gevinst: Tænk om du vandt! Eller sejren i livets spil på alle områder – tænk om du vandt! Anerkendelsen – berømmelsen, som vi dyrker helt ud i det absurde. Tænk at være berømt! Bare et kvarter. Det er også det, der styrer vores samfund: magt og ære - velfærd – rigdom – nationalismens hykleri om, at det er noget særligt at være os.

Det er den livsholdning, vi fodres med fra vi er små og som styrer os gennem hele livet. Det er det, der er det almindelige – men vi kæmper om liggepladserne på Titanics dæk, mens hele skibet synker.

Nej dit liv skal være et ganske særligt liv – et originalt liv – fordi det er det, du er født og ikke mindst døbt til: at være dig som den original, du er – og så skal du ikke bare blive en almindelig kopi som alle andre. For du er dig – og du er noget ganske særligt.

Og derfor behøver du ikke forsikre dig i almindeligheder – du behøver ikke kæmpe for dit liv af frygt for ikke at opnå alt det almindelige, de andre har – for du har det i dig allerede – det vigtigste – Guds verden er inden i dig. Du har den substans, du længes efter i stille stunder inde i dit hjertes lønkammer, og du skal bare lade den udfolde sig og udfolde dig selv med al din kærligheds rigdom – det er det, der betyder noget – alt andet er i virkeligheden ligegyldigt. Du skal elske mennesker, og du skal lade mennesker elske dig – lade livet selv komme til dig. Det er det, der er budskabet – Jesu budskab – og det er det, som verdensmagten ikke godt kan have, fordi det budskab er et angreb på hele vores almindelige verdensorden – på hele den slavetilværelse, vi forventes at deltage i: arbejde, forbrug – forbrug, arbejde – kampen mod

fjenderne til almindelig underholdning - og så pension engang – efterløn måske - and then you die!

Så meget fylder den almindelige tilværelsesopfattelse efterhånden, at den næsten er uimodsagt over hele verden. Alle drømmer om almindelig velfærd – om sejr i livets spil – om rigdom på den ene eller den anden måde.

Og derfor skal vi altså hæge om måske det sidste modsigelsessted, vi har – det sidste fællesskab, som modsiger den almindelige verdensorden: kirken, som desværre for min prædiken også kaldes almindelig, og det er der vel mange, der gerne vil have den til at være – selve helligstedet for almindeligheder. Men nej! Kirken skal være ualmindelig original – ligesom vi selv. Kirken skal modsige enhver almindelighed overalt i vores samfund og hos enhver, der kommer her. Hvorfor dog? Fordi det gør evangeliet. Det evangelium, kirken forkynder, og som er den store modsigelse, hver gang vi sætter os til rette i vores liv og falder til ro og slår os til tåls som bonden i lignelsen: Så, min ven, du har meget gods liggende, nok til mange år. Slå dig til ro, spis, drik og vær glad!

Så blev han modsagt, så det kunne høres: I nat skal du dø. Hvad så, min ven?

En skræmmende og for så vidt negativ lignelse om, hvor galt det kan gå. Prøv nu at høre den samme lignelse positivt om, hvor godt, det kan gå:

Der var en rig mand, hvis mark havde givet godt. Han tænkte ved sig selv: Hvad skal jeg gøre? For jeg har ikke plads til min høst. Så sagde han: Sådant vil jeg gøre: Jeg vil forære alt mit korn og alt mit gods væk, for det gavner mig alligevel intet. Og jeg vil sige til mig selv: Så min ven, nu er du endelig et frit menneske – et sandt og et helt menneske. Men Djævelen sagde til ham: Din tåbe, hvad havde du tænkt dig at leve af? Du kan da ikke bare smide det hele væk – alt, hvad du og dine forfædre har kæmpet for. Det kan man da ikke! Men manden var ligeglad, og han forærede det hele væk og gik i hundene, for det er bedre at gå i hundene som et helt menneske end at være rig og tryk og mangle sit hjerte.

2. søndag efter Trinitatis 1

Det store gæstebud

”Når du arrangerer en frokost eller en middag, så lad være med at indbyde dine venner eller brødre eller din familie eller dine rige naboer, så de ikke skal indbyde dig som tak for sidst - som en slags modydelse til dig. Nej, når du holder fest, så indbyd fattige, krøblinge, lamme og blinde. Så skal du være velsignet, for de har ikke noget at betale dig tilbage med. Til gengæld vil du få det tilbage i form af de retfærdiges opstandelse.”

Da en af gæsterne hørte det, sagde han til Jesus:

”Velsignet være han, som holder måltid i Guds rige.”

”Der var engang en mand,” sagde Jesus til ham, ”der arrangerede en stor middag og inviterede mange. Før middagen sendte han sin slave ud for at sige til de indbudte:

”Kom, maden er allerede serveret.”

Men de begyndte alle som en at undskylde sig. Den første sagde til ham:

”Jeg har købt en mark og bliver nødt til at gå ud og se på den. Jeg beder dig have mig undskyldt.”

”Jeg har købt fem spand okser,” sagde en anden, ”dem skal jeg hen og godkende. Jeg beder dig have mig undskyldt.”

”Jeg har lige giftet mig,” sagde en tredje, ”og derfor kan jeg ikke komme.”

Slaven gik nu tilbage og fortalte det til sin herre. Så blev husherren vred:

”Skynd dig ud på byens gader og stræder,” sagde han til sin slave, ”og hent de fattige og forkrøblede, de blinde og lamme herind.”

”Det er sket, som du befalede,” sagde slaven lidt efter, ”men der er stadig plads.”

”Så gå ud på vejene og ved gærderne,” sagde herren til sin slave, ”og nød dem til at komme, så mit hus kan blive fyldt. For det kan jeg sige jer: ingen af de mænd, som er blevet indbudt, skal smage mit festmåltid.”

Jeg så forleden en amerikansk gyserfilm, der handlede om, hvordan mennesker i en lille by gradvis forandrede sig. De lignede fuldstændig sig selv, men alligevel var der noget underligt på færde. Det viste sig, at disse mennesker ligeså stille blev udskiftet med mennesker fra en parallelverden. Langt ude i en stor sø var der en tunnel så at sige, hvor byens borgere blev smidt i, og hvor deres spejlbillede så at sige blev hentet op.

Naturligvis blev det opdaget af filmens helte, men det var vist allerede for sent. Spændende film – spændende tema om sådan en parallelverden, som ofte har beskæftiget forfattere – bl.a. Ludvig Holberg – og på en måde kan man sige, evangeliet handler om lidt af det samme med sin tale om Guds rige.

Ja, vi er nok vant til at betragte Guds rige som noget pænt fjernt og for så vidt uvedkommende som andet end måske en drøm om noget, der skal ske engang – men evangelisterne skildrer jo netop Guds rige som et gennembrud – som noget, der bryder ind i vores verden i kraft af Jesus. Et rige der så at sige vender op og ned på alt: Blinde ser – døve hører, stumme taler og lamme går – døde bliver levende, sådan som så mange af fortællingerne om Jesus beskriver det. Men også det omvendte: de seende er blinde – de hørende er døve – de talende er stumme og lamslæde og de levende viser sig at være stendøde. I Guds rige er de store de små og de små de store – de fattige rige og de rige fattige – de sørgende glæder sig – de skyldige er fri og synderne er retfærdige - og de elendige stakler ude på gader og stræder bliver pludselig indbudt til stor fest.

Hvad handler det om, dette utrolige eventyr om en helt ny verdensorden, der brød ind til vores verden med Jesus fra Nazareth? Ja, det handler vel som al anden stor litteratur og poesi om den måde vi forholder os til vores omgivelser på – om den måde, vi forholder os til livet på – om den måde, vi forholder os til os selv på. Og pointen er vel, at vi kan vælge – vælge at sige ja tak til livet på de nye betingelser eller vælge at takke nej, fordi vi har det meget godt, som vi har det. Vi kan vælge at leve i vores egen verden, og her kan vi leve godt – købe og sælge og

gifte os og blive skilt igen, sådan som de fleste lever den tid, vi har at leve her. Vi affinder os og accepterer den gældende verdensorden, hvor de store udnytter de små, hvor folkenes konger hersker over deres undersåtter, som Jesus siger til sine elever, og vil du i denne verden frem, så buk! gør hvad der bliver sagt og se at få bestilt noget!

Men sådan skal det ikke være blandt jer – for livet er meget meget større end det.

Lad det fare, siger Jesus, alt det, der binder jeg til denne verdensorden – alle jeres bekymringer om dagen og vejen – al jeres rigdom – jeres god rygte som pæne samfundsborgere eller gode troende kristne – lad det fare! og kom så og følg mig lige ind i Guds rige.

Opgiv alle dine undskyldninger: Jeg har købt en mark og bliver nødt til at gå ud og se til den. ”Bliver nødt til?” – Jeg har købt fem par okser og skal ud og prøve dem. ”Skal?” Jeg har lige giftet mig og kan derfor ikke komme. ”Kan ikke?”. Eller som manden sagde: Jeg skal først hjem og begrave min far. Lad de døde begrave deres døde – det er nu, du har chancen – det er nu, Guds rige er åbent. Som min vise mormor fortalte om chancen, der kom til mandens dør: Bi lidt, jeg skal lige hente mine støvler, men da han kom tilbage, var chancen gået.

De fattige, vanføre, blinde og lamme havde ikke noget, de skulle – dem ude på vejene langs gærderne havde såmænd tid nok. Og se dem nu de arme stakler i Guds rige. Som en anden Lazarus fra i søndags i Abrahams skød.

Men skal man da være fattig og elendig for at komme ind i Guds rige? Ja, ifølge evangelierne er rigdommen en slem forbandelse, der hindrer mennesker i at nå det egentlige og det sande liv. En kamel går nemmere igennem et nåleøje, end en rig kommer ind i Guds rige, siger Jesus. Jo, for livet handler om noget andet end at overleve i kraft af sin indsats – underligt nok handler livet ifølge Jesus om det modsatte – om at sætte livet til – om den kærlighed, der ikke søger sit eget, som Paulus siger – den kærlighed, der ikke bare gælder mine egne: vennerne – naboeerne – familien, fædrelandet. Den kærlighed, der er acceptabel og forståelig ifølge den gældende verdensorden. Nej, virkelig kærlighed er den kærlighed, der gennembryder alle rammer og sprænger alle grænser, fordi der i Guds rige ikke er nogen forskel på mennesker – hverken i kvalitet eller nærhed eller på nogen anden måde. Og måske begynder vi nu at forstå, hvorfor de sagde nej tak til indbydelsen. Det er for meget, Jesus! Det er simpelt hen for meget.

Der findes nogle film, som jeg ikke glemmer, selv om det er mange år siden, jeg så dem – og grunden til, at jeg ikke kan glemme dem er, at de fuldstændig bryder med al normal god film-skik. En normal film handler om en hovedperson, der kommer ud for en konflikt af den ene eller anden art, og som i de fleste tilfælde klarer den og dukker op på den anden side som en helt eller et bedre menneske. Men disse film forstyrrer denne orden. De begynder godt nok som andre film med en historie eller et plot, som det hedder i filmsproget – og med en hovedperson, man følger, og man sætter sig til rette og nyder filmen som forventet, men pludselig skrider hovedpersonen og dermed filmen – måske fordi han fik en fartbøde af en politibetjent på motorcykel, og i stedet for at følge hovedpersonen videre, som man skal, så følger filmen nu betjenten, og vi kommer ind i hans liv og verden, og den oprindelige hovedperson er

reduceret til statist for det, der nu foregår. Politibetjenten skal til lægen, viser det sig, hvor han får konstateret lungekræft, hvorefter det er lægens liv og færden, filmen følger – og man bliver næsten vred over dette brud på al sømmelig filmorden og kan ikke følge med, og hvad er meningen?

Jeg kan ikke glemme den slags absurde film, og jeg tror jeg ved, hvorfor. Fordi de viser os et glimt af et meget større liv end det vante liv – et glimt af Guds rige, selv om de aldrig så meget som nævner Guds navn. Et liv uden grænser og rammer – uden orden.

Vi er selvfølgelig selv hovedpersonen i vores liv – vi taler om *vores* omgangskreds, *vores* familie og slægt, *vores* fædreland, *vores* kultur og *vores* religion, som de fremmede ikke forstår. Min mark – mine okser – min kone – mine børn. Mit hus, min ejendomsret. Min frihed! Men er det det? Er der i virkeligheden alle disse grænser for, hvad der er mit? Er det overhovedet *mig*, der er hovedpersonen i det, jeg kalder *mit* liv? Den, der mister sit liv eller sig selv, skal vinde livet, siger Jesus igen og igen. Den, der holder fast på alt sit, skal miste det. Måske handler livet i Guds rige om at gøre dine nærmeste til hovedpersoner i dit liv – og din næste, ja, det er enhver, du møder på din vej – på byens gader og stræder.

Der er det underlige ved Jesu lignelser, at han aldrig selv optræder i dem – og alligevel handler de mange gange også om ham. Han kom selv til denne arme verden som manden, der ville holde et stort festmåltid i Guds rige og som indbød mange. Og en fest handler ifølge gammel skik om at gøre gæsten til hovedperson. Værten står på hovedet for at gæsterne skal føle sig ikke blot velkommen, men hædret og æret: Værsgo. Alt mit er dit! En indbydelse handler om at nedbryde grænserne mellem mit og dit - om ikke for andet så blot for denne ene festaften. Jeg tror, Jesus kom for at nedbryde grænserne mellem det, der er Guds og det, der er menneskers. De største og mest uoverstigelige grænser, der findes. Han kom for at give os blik og sans for mere end det almindelige liv i verden – mere end dagen og vejen og produktion og forbrug og helse og økologi og slankekost og hvad ved jeg - til fordel for det guddommelige i ethvert medmenneske og i mig selv. Han kom for at give os mod og lyst til at ville hinanden – til at ville livet i al sin mangfoldighed med glæder og sorger og medgang og modgang, sejre og skuffelser – og han kom, tror jeg, for at vise os livet i al sin glans som det evige liv, det er, der bryder alle grænser – selv dødens som ingenting. Vi er af Gud, sagde han – og så er alting muligt.

De forstod ham ikke – brød sig ikke om ham – troede ikke et sekund på ham og de undskyldte sig, da han gik til dem. Jo, for livet skal jo leves – og i morgen er det atter en dag, og i Bilka er der tilbud på fladskærme, så du må have mig undskyldt!

2. søndag efter Trinitatis 2

Om at efterfølge Kristus

Efterhånden fulgte store skarer Jesus, så på et tidspunkt vendte han sig om og sagde til dem: ”Hvis nogen kommer til mig og ikke tør give slip på sin egen far og mor, kone og børn, brødre og søstre – ja, selv sit eget liv, kan han ikke være lærling hos mig. Den, som ikke bærer sit kors og kommer med mig, kan ikke være lærling hos mig.

Hvis én vil i gang med at bygge et tårn, sætter han sig så ikke først ned og udregner omkostningerne, for at se om han har råd til at gennemføre projektet? Han skulle jo nødvendigvis have lagt fundamentet uden at være i stand til at afslutte byggeriet, så alle, der ser det begynder at håne ham: Sikke dog et menneske, der begyndte at bygge, men ikke kunne gøre det færdigt!

Eller hvilken konge, der planlægger at gå i krig med en anden konge, sætter sig ikke først ned og lægger råd op om, hvorvidt han er i stand til med ti tusind mand at møde ham, der kommer imod ham med tyve tusind? Og hvis ikke sender han en udsending og forhandler om fred, mens han endnu er langt borte.

På samme måde kan ingen af jer, der ikke opgiver alt, hvad han ejer, være min lærling.

Salt er en god ting, men hvis selv saltet bliver smagløst, hvad skal man så salte med? Det dur hverken til jorden eller som gødning. Man smider det ud.

Den, som har ører at høre med, han høre!”

De figurer, der pryder altertavlen her i kirken, har stort set alle det til fælles, at de har fået en voldsom død - korsfæstet, halshugget, savet i stykker, brændt og hvad ved jeg.

Og det har de, fordi de fulgte deres Herre og mester – de forlod alt og gav afkald på alt, hvad vi ellers kalder livets goder, for dette ene at forkynde Kristus for mennesker. Og det var åbenbart ikke særlig populært – især ikke i ledende politiske og religiøse kredse. Derfor blev de forfulgt for deres tro – de blev martyrer, som det hedder – eller blodvidner – og derfor har kirken selvfølgelig ophøjet dem til en særlig hædersplads, så de nu står her på alteret i Husby kirke – blandt mange andre steder og ser på alle os ganske almindelige mennesker, der måske nok har en lille smule svært ved at leve op til martyrværdigheden i vores eget kristne liv.

For det er jo den, Lukas lader Jesus tale om i dag. Om at tage sit kors op og følge den korsfæstede Kristus – at leve sit liv som han gjorde – at lide for sin tro eller sin kærlighed – at dø, om så det gælder. For det at forkynde Kristus kræver åbenbart, at man siger farvel til alt det, vi ellers hæger om i vores liv. Selv den nære familie.

Og det gør det selvfølgelig – hvis vi skal tage Jesu ord alvorligt - lidt svært sådan at hygge sig med kristendommen. Forstået på den måde, at man måske godt kan overveje, om man som en god forbruger kan få noget ud af at være kristen. Hvad gavner det mig f.eks. at gå i kirke – at være døbt osv.? Jeg har lige hørt, at folk, der går i kirke, lever længere end andre – og det er måske derfor både Jørgen Duus og jeg selv stadig ser fantastisk ungdommelige ud efter mere end 25 års intens kirkegang - og sådan kunne man jo godt gøre sig sine overvejelser om, hvorvidt det kan betale sig at være kristen. Hvad får vi for kirkeskatten ud over en smuk begravelse?

Men det ser altså ud som om, at det slet ikke er et spørgsmål om at opnå noget – et længere eller bedre liv f.eks. – et lykkeligere liv, når vi taler om kristendom – tværtimod.

At være virkelig kristen betyder umiddelbart ifølge dagens tekst kamp, ensomhed, modstand, forfølgelse og til sidst som regel en voldsom død. I hvert fald hvis du vil være Jesu lærling. Og advarslen om at være halvhjertet kommer klart til udtryk i de to små lignelser om mænd med store planer, som bare ikke kunne gennemføres. Hvad enten man nu vil bygge et tårn eller føre en krig. Eller være kristen.

Det ser altså ud til, at det at være Jesu lærling handler om at give sit liv væk – at miste alt. Måske med udsigt til at blive forevigtet som statue et eller andet sted – eller få en kirke opkaldt efter sig - eller – hvis man er katolik – at blive ophøjet eller kåret til helgen!

Modsætningen til dette voldsomme krav om efterfølgelse – ja, det er vel vores almindelige danske hyggelige tilværelsesopfattelse, som bl.a. kommer til udtryk i vores nationaldigter, Halfdan Rasmussens populære digt: Noget om helte, hvor han lovpriser det stille og rolige liv – kolonihavelivet, kunne man vel sige:

Livet er en morgengave, sjælen er et pilgrimskor.

Der står krokus i min have, der står øller på mit bord

Under himlen hænger lærken som et fjernt bevinget frø,

for en lærke tænker hverken på at kæmpe eller dø.

Og så videre, og så videre. Det er hyldestdigtet til det gode, stille og nære liv i pagt med naturen, og det er måske også derfor, det er så populært – ikke mindst hos os i Danmark. For vi er jo nu engang ikke skabte til højhed og blæst, som det hedder. Vi kan så godt lide at hygge os i det små – og for mig selv er Paradis en god frokost sammen med familie og venner i sommerhuset en sommerdag med solskin gennem grønne træer. Livet bliver ikke bedre!

Og så alligevel tror jeg ikke, denne halfdanrasmussenske tilværelsesopfattelse holder overfor virkeligheden. Jeg tror netop vi som mennesker *er* skabt til højhed og blæst. Vi *er* skabt til at kæmpe med vores liv og vores fællesskaber – vi *er* skabt til at søge sandheden og kæmpe for friheden. Vi *er* skabt til højtid og Helligånd. Fordi vi er mennesker – mennesker der er skabt i Guds eget billede. Og jeg tror, det var det, Jesus prøvede at fortælle mennesker – hvem de i virkeligheden var og hvad de i virkeligheden kunne og skulle med deres liv.

I sidste ende handler det vel om at turde lade sig gribe af noget – noget, som gør alt andet mindre betydningsfuldt. Om pludselig at kunne se og vide, hvor man hører til, og hvad mit liv skal bruges til. Så det får mening og ikke bare forbliver et behageligt kolonihaveliv på det jævne. Og så kan der ske det mirakel, at man pludselig træder ud af sin gode og hyggelige dagligdag – og så bliver ens liv på en måde et højtidsliv – og ikke mindst et omblæst liv, som stiller krav om andet og mere end en hyggelig dagligdag eller et langt og lykkeligt familieliv. Eller rettere, så er hemmeligheden vel, at netop sådan et utrygt og farligt og modsætningsfyldt liv netop er et lykkeligt liv – et levet liv – et sandt liv - i modsætning til, hvad vi troede.

Lykken er noget af et fortærsket begreb, men et bud på lykken kunne være at vide, at man er, hvor man skal være. Og ulykken er så tilsvarende at vide at man er, hvor man ikke skal være. Jeg tror ikke, lykken har noget at gøre med rigdom og sundhed og et langt liv i familiens skød. Det er rent held. Lykken er at vide, at jeg lever mit liv som det menneske, jeg er. Lever fuldt og helt.

Du kan søge tryghed i dit liv, og du kan søge sandheden. Men du kan ikke søge begge dele, for det ene udelukker det andet. For det meste søger vi tryghed for os selv og for vores, og religionerne giver os ret i, at det er det, vi skal, for de har jo netop til opgave at skaffe os tryghed i vores liv. Det er det, de religiøse anvisninger går ud på – det er det, traditionen handler om – det er det religionens guder er der for – at sørge for, at jeg kan være tryk, som så mange – også moderne kristne - salmer handler om. Tryghed og fred. ”Så sover vi godt!” Som om det var det, vi skulle.

Men er det ikke vanvid at ville søge tryghed og fred netop hos den Jesus, der taler om alt andet end tryghed. Der taler om kamp og det vilde engagement – om en tindrende lidenskab, der netop er ligeglad med både liv og sikkerhed og fællesskabets tryghed i familie og samfund og religion - for det ene at være, hvor du skal være som menneske – som kristen – derude i livets kampe og nederlag og sejre. Derude, hvor det at give det hele væk er en selvfølgelighed, hvor det at dø er at opstå.

Et sandt liv er ikke at eje sandheden – det er netop et trygt liv – et sikkert liv – religionens og traditionens liv. Nej, et sandt liv er at *søge* sandheden – at følge den Kristus, som er vejen og sandheden og livet med al den usikkerhed, tvivl og ensomhed, det medfører. Han har ikke givet os nogen sikker anvisning på et lykkeligt og sandt liv – bare dette: Følg mig, så skal du leve. Men du må selv finde ud af, hvad det indebærer. Tør du det?

Evangeliet i dag er talt til trygge mennesker, der helst vil have deres på det tørre – gerne med lidt kristendom i bagagen. Og det er talt for at rive os ud af vores tryghed og vores sikkerhed, fordi der ikke er skabt sandt liv i den. Tryghed handler om at overleve, mens evangeliet taler om at sætte livet til for det og for den sandhed, du tror på. Og det kan godt være, det lyder både ufestligt og ubejligt, men sådan er det altså med det.

Og jeg tror på, at hvis mit liv skal have mening – hvis det skal blive et sandt liv - så er det ikke Halfdan Rasmussen og hans mange ligesindede, men den vilde Jesus jeg ser hen til, for livet er alligevel livet værd.

Og derfor er det godt at komme i kirke til højtid og høre det igen og blive anfægtet af sandheden – og det er godt, at alle disse martyrer står oppe på alteret og ser på os og gennemskuer vores trygge liv med deres evindelige irriterende spørgsmål:

Og hvad havde du så tænkt dig at gøre med dit liv?

3.s.e. Trinitatis 1

De fortabte

Alle skatteopkræverne og synderne holdt sig nær ved Jesus for at høre ham, så både farisæerne og teologerne skumlede og sagde:

”Den mand tager imod syndere og spiser sammen med dem.”

Så fortalte han dem følgende lignelse:

”Hvis I havde 100 får og havde mistet bare ét af dem, hvem af jer ville så ikke efterlade de 99 i ødemarken og gå ud efter det fortabte, indtil han finder det? Og når han så finder det, lægger han det op på sine skuldre af lutter glæde. Når han kommer hjem, sammenkalder han venner og naboer og siger:

”Glæd jer sammen med mig! for jeg har fundet mit får, som jeg havde mistet.”

Jeg kan fortælle jer, at der på samme måde vil blive større glæde i himlen over én synder, der omvender sig, end over 99 retfærdige, der ikke har brug for omvendelse.

Eller hvilken kvinde, der har ti drakmer og mister én af dem, tænder ikke lys og fejer hele huset og leder grundigt, indtil hun finder den? Når hun så har fundet den, sammenkalder hun venner og naboer og siger:

”Glæd jer sammen med mig, for jeg har fundet min drakme, som jeg havde mistet.”

Således, kan jeg sige jer, bliver der glæde for Guds engle over én synder, der omvender sig.

Et af de allertidligste billeder af Jesus, vi kender, er billedet af hyrden med det lille bortløbne lam på skuldrene. Og det er måske ikke så underligt, for netop det billede udtrykker et af de helt grundlæggende forhold i kristendommen, nemlig tilgivelsen – eller som vi siger i trosbekendelsen: syndernes forladelse.

Ifølge evangelierne var det et bemærkelsesværdigt træk hos Jesus, at han omgikkes det jødiske samfunds udstødte mennesker – altså især de, som den etablerede religion og moral havde forkastet som dårlige – i bedste fald unyttige mennesker.

Han rørte ved de urørlige og han indbød de elendige til et åbent måltidsfællesskab i det, han provokerende nok kaldte Guds rige. Og dermed brød han fuldstændig med den herskende religiøse og politiske tankegang, der opdelte samfundet i de gode og retfærdige på den ene side og synderne og de elendige på den anden – adskilt ved et uoverstigeligt skel.

Hyrdebilledet er derfor billedet af en ny menneskelighed, der ser det enkelte fortabte eller såkaldt syndige menneske som et uundværligt og umisteligt medmenneske og ikke som en synder eller oprører mod Guds lov, som retfærdige folk bør holde sig for gode til at omgås, hvis ikke de selv vil risikere at blive besmittet med synden og måske endda besmitte hele samfundet.

Dengang Jesus skulle henrettes, gjorde præsterne og de skriftkloge sig visse overvejelser og en af dem blev udtalt af ypperstepræsten: Det er bedre, at ét menneske dør, end at hele samfundet går til grunde. Og dermed udtrykkes altså den almindeligt udbredte tankegang, at ét enkelt menneskes betydning slet ikke tåler sammenligning med samfundet som helhed – og derfor

kan man sagtens og med god samvittighed ofre et enkelt eller nogle få mennesker, hvis det tjener samfundets ve og vel.

Det er den tankegang, der retfærdiggør krig, hvor man planlægger omkostninger i form af menneskeliv for at se om det kan betale sig – og det er aktuelt set den samme tankegang, der retfærdiggør umenneskelige overgreb mod flygtninge og asylansøgere i dag. Samfundet – helheden – er ikke tjent med barmhjertighed mod disse ganske få mennesker, og derfor behandler vi dem, som vi gør med højrosted god samvittighed.

Men vi hører også protester mod denne holdning, og protesterne går netop på det enkelte menneskes skæbne frem for det retfærdige eller det rimelige i sagen. Og det er dybest set udtryk for en kristen tankegang. Det er billedet af hyrden, der kerer sig om det enkelte fortabte får, som en ellers fornuftig hyrde af hensyn til helheden blot ville skrive på tabskontoen. Hvor der handles, der spildes! Og vi må nok erkende, at vores fædreland i øjeblikket styres af særdeles fornuftige hyrder med stor sans for helhedens betydning. Blot underligt, at de samtidig fremhæver sig selv som netop kristne.

For Jesus var kampen mod den etablerede, statsautoriserede retfærdighed repræsenteret ved farisæerne og de skriftkloge præster – ikke blot et hovedanliggende – det var selve formålet med hans prædiken og med hele hans offentlige liv. Og når Jesus i den grad har kunnet leve videre igennem 2000 år, så skyldes det ikke mindst, at den kamp er fortsat igennem alle årene. Kampen for ethvert menneskes umistelige og uerstattelige værdi.

Hvor samfundet opdrager mennesker til retfærdighed af hensyn til helheden – forkynnder Jesus barmhjertighed af hensyn til det enkelte menneske.

Hvor samfundet betragter det enkelte menneske som middel for en guddommelig helhed – forkynnder Jesus det enkelte menneske som tilværelsens guddommelige mål.

Og mere forskelligt kan man ikke se på forholdet mellem det enkelte menneske og samfundet. Er mennesket til for samfundets skyld, eller er det omvendt samfundet, der skal tjene det enkelte menneske.

Eller som Jesus selv siger det i et af sine opgør med de meget lovtro og fromme jøder: Mennesket er ikke til for hviledagens skyld – det er omvendt: Hviledagen er til for menneskets skyld. Og det samme gælder lov og moral og alt det, vi ellers går og belærer hinanden om. Hvis ikke det alt sammen tjener mennesket, bliver det dæmonisk og gør mennesker dæmoniske, så loven og reglerne og rammerne pludselig bliver vigtigere end indholdet i livet – det enkelte guddommelige menneske. Og så bliver det pludselig ret og rimeligt at slå visse mennesker ihjel eller vende ryggen til synderne, for de fortjener ikke bedre.

Det er også det, glæden handler om. Der er ingen særlig glæde ved retfærdigheden, men en fantastisk glæde, når barmhjertigheden ligesom fejer retfærdigheden af bordet. Når nåde går for ret. Og det viser jo med al tydelighed, hvor vores menneskehjerte er i denne kamp – og for Jesus er der ingen tvivl om, hvor Guds faderhjerte banker.

Da jeg blev provst for snart mange år siden, fik jeg at vide af en ældre kollega, at jeg som provst bare skulle sørge for, at alt gik rigtigt til. Og det har han jo sikkert ret i, men det er altså lidt kedeligt, og man kan slet ikke leve af det. Man kan ikke leve af at være tilsynsmand og embedsmand og statstjenestemand og bare sørge for at alt går rigtigt og retfærdigt til. Og hvis ikke der var andet end det, så tror jeg, man døde af det – længe før den fysiske død indtræder.

Men der er andet og det er øjeblikke af uendelig skønhed og glæde – netop de øjeblikke, hvor barmhjertighed, tilgivelse og kærlighed fyldte vores liv og gav det indhold.

Her i kirken har vi to sakramenter eller kernebegivenheder, der begge taler med store bogstaver om syndernes forladelse – og det er dåben og nadveren. I dåben bæres det enkelte menneske frem for Gud i hele menighedens påsyn og det overgives i Guds hænder. Og det betyder, at det fra nu af ikke skal leve på samfundets betingelser – det samfund, som altid vil sætte helheden højere end det enkelte menneske – men nu skal det leve på Guds betingelser, som er kærlighed, barmhjertighed og nåde.

Og i nadveren gør vi os fuldkommen solidariske med den kamp, som dette menneskesyn altid medfører i forhold til det samfund, vi lever i. Vi mindes vores korsfæstede og opstandne Herre, der satte livet til for det enkelte menneskes skyld – satte livet til af kærlighed til det enkelte fortabte menneske, som samfundet retfærdigvis måtte skille sig af med.

Og således styrkede gennem gudstjenestens forkyndelse i ord og handling af det enkelte menneskes umistelige og guddommelige værdi, sendes vi ud i vores samfund som jordens salt og verdens lys – sendes ud til kamp – ikke for retfærdighedens sejr, men for barmhjertighedens nederlag.

Det er ikke nemt altid at holde med de forkerte og kæmpe for de uretfærdiges sag, sådan som Jesus gjorde det, men vi tror, at deri er livets dybe mening.

3. søndag efter Trinitatis 2

De to sønner

Der var en mand, der havde to sønner.” fortsatte han, ”Den yngste af dem sagde på et tidspunkt til sin far:

”Far, giv mig den del af ejendommen, der tilfalder mig.”

Så skiftede han ejendommen imellem dem.

Ikke mange dage senere tog den yngste søn afsted efter at have pakket alle sine ting. Han tog til et fjernt land, og der ødslede han sin ejendom bort i et udsvævende liv. Da han havde opbrugt alt, udbrod der en slem hungersnød i hele landet, så han kom til at lide nød. Så gik han ud og holdt sig til gode hos en af borgerne i landet, som så sendte ham ud på sine marker for at fodre svin. Her længtes han efter at fylde sin mave med de bælg, svinene åd, men ingen gav ham noget.

Endelig kom han til sig selv og tænkte:

”Hvor mange af min fars daglejere har ikke overflod af mad, og her sidder jeg og er ved at dø af sult. Nu står jeg op og går til min far, og så vil jeg sige til ham: Far, jeg har syndet imod himlen og imod dig. Jeg er ikke længere værdig til at kaldes din søn. Gør mig bare til en af dine daglejere.”

Så stod han op og gik hjem til sin far.

Men endnu mens han var langt borte, fik hans far øje på ham og blev fyldt med medlidenhed, så han løb hen og faldt ham om halsen og kyssede ham.

Nu sagde sønnen så til ham:

”Far, jeg har syndet imod himlen og imod dig. Jeg er ikke længere værdig til at kaldes din søn...”

”Skynd jer at komme med det fineste tøj og giv ham det på,” sagde hans far til sine slaver, ”og sæt en ring på hans finger og sandaler på hans fødder. Og hent fedekalven ind og slag den. Lad os nu spise og være glade. For min søn her var død og er blevet levende igen. Han var fortabt, men er blevet genfundet.”

Så begyndte festen.

Imidlertid var hans ældste søn ude på marken. Da han kom og nærmede sig huset, hørte han musik og dans. Så tilkaldte han en af drengene og begyndte at udspørge ham om, hvad der foregik.

”Din bror er kommet,” svarede han, ”og din far har slaget fedekalven, fordi han kom hjem i god behold.”

Så blev han vred og ville ikke gå indenfor, men hans far gik ud og tryglede ham.

”Hør nu her,” svarede han sin far, ”i så mange år har jeg puklet for dig uden at bryde et eneste af dine bud, og mig har du aldrig givet så meget som et kid, så jeg kunne holde fest sammen med mine venner. Men så snart han der, din søn, som har fråset din ejendom bort sammen med ludere, dukker op, så slagter du fedekalven for ham!”

”Mit barn,” sagde han til ham, ”du er altid hos mig, og alt mit er dit. Men nu bør vi holde fest og være glade, for din bror her var død, men er blevet levende igen – han var fortabt, men er blevet genfundet.”

Lignelsen om den fortabte søn er en af de mest berømte lignelser, vi kender fra Bibelen. Og det er på en gang en af de mest befriende og mest forargende historier, som findes i vores kultur.

Den handler om to forskellige livsholdninger - repræsenteret af de to sønner i lignelsen. To meget forskellige mennesker. På den ene side den pligtopfyldende, hårdt arbejdende og redelige søn, der bruger sit liv på at efterleve faders bud og gøre alt for at leve op til de forventninger, som stilles – forventninger om arbejde, trofasthed, lydighed. Så at sige de forventninger, som ethvert samfund eller enhver familie stiller til sine medlemmer. Den ældste søn var den gode søn – det forbillede, som de fleste af os vel er blevet opdraget til at følge.

Indimellem har han haft lyst til noget andet – haft lyst til at hænge ud med vennerne og holde fest og give slip, men hans pligtfølelse og hans loyalitet mod fællesskabet forhindrede ham i blot at følge sine inderste lyster. Han var en karakterfast og stærk personlighed, der havde truffet sine valg i livet, og som også vidste at efterleve dem. Og han troede fuldt og fast på, at

det, han gjorde og den måde, han levede på, var den rigtige, og derfor ville den også bære lønnen i sig selv.

Hans lillebror var hans diametrale modsætning. Han kunne ikke se formålet med at deltage i det givne fællesskabs liv og yde den forventede indsats. Han følte sig ikke solidarisk med de andre i et forpligtende arbejdsfællesskab og havde mest lyst til at bryde ud af alt det forventede og give sig selv lov til at gøre alt, hvad han havde lyst til.

Og en dag gør han det så – antagelig til stor forargelse for de andre. Han afkræver sin gamle far broderparten af arven som et forskud, og med disse penge på lommen forlader han for altid sit hjem og sin familie – det givne fællesskab - og drager ud for at leve livet ude i verden. Men som alle de pligttopfyldende og redelige samfundsstøtter kunne have forudsagt, så går det galt derude i verden, for man kan ikke bare leve sit liv i sus og dus uden at bestille noget – uden at yde en indsats.

Som i H.C. Andersens eventyr om Fyrtøjet, slipper de ufortjente penge op, for hvad der kommer let, går let. Og når pengene slipper op, forsvinder vennerne, og soldaten sidder på sit usle hummer – ja, senere kommer han ligefrem i fængsel for at forføre prinsessen, og den fortabte søn sidder til sidst blandt svinene og må leve af deres svineæde og længere ned i sølet kan man vel dårligt komme som jøde.

Men både i eventyret og i lignelsen sker der så en forbløffende vending lige som det ser allerværst ud. Soldaten kommer i tanke om sit fyrtøj – han får så at sige en lys ide - og det samme gør den fortabte søn, der går i sig selv, som det hedder og begynder den lange vandring hjem i håbet om at kunne formilde sin antageligt meget vrede far.

I begge fortællinger kommer hjælpen på den ene eller anden måde, når det ser allerværst ud, og det er her, livets eventyrlighed begynder, for det viser sig, at livet ifølge både H.C. Andersen og Lukas slet ikke er så firkantet, som vi troede – sådan som den ældste søn i lignelsen troede – sådan som alle de redelige og retfærdige tror, når de fortæller os, hvad der er godt og hvad der er skidt – hvordan vi bør leve vores liv som gode samfundsborgere - og når de oven i købet bruger Gud selv som overdommer i deres egen sag og påstår at Gud er ligeså hamrende kedelig og forudsigelig som de selv.

Begge fortællinger ender med, at de formastelige – de letsindige – de ubetænksomme – de, som gør alt det forkerte og ulovlige, og som derfor også kommer galt af sted – vinder livet – livet i overflod. Soldaten får prinsessen og det halve kongerige – eller det hele - og uendelig rigdom, og den fortabte søn får alt det tilbage, som han havde givet afkald på – og mere til. I begge tilfælde ganske ganske uretfærdigt i forhold til den lov, vi troede var livets lov: Vil du nyde, må du også yde! Hvad den ældste søn i lignelsen jo også klart giver udtryk for, inden han forlader festen for livet. Her skal han i hvert fald ikke være med!

Nej, for her belønnes frækhed, ulydighed og uregerlighed tilsyneladende med en sand overflod af liv og rigdom og glæde.

Så hvis nogen stadigvæk skulle mene, at kristendom er udtryk for en kedelig borgerlig moral med en altid løftet pegefinger mod de uregerlige, så er det virkelig på tide at tro om. Kristendom er en intens opfordring til at leve livet og se stort på alle love og regler og religioner, der forhindrer livet i at udfolde sig frit.

Jeg tror, det var det forargende budskab, Jesus kom med – jeg tror også, det var det, han blev henrettet for af religionens fortalere – dette råb eller kald til os om at leve vores liv med alt, hvad vi har i os – ikke leve så pænt og ordentligt som verden eller samfundet eller religionen forlanger – det dør vi af, for vi er ikke skabt til at være slaver – men leve ligeså uregerligt og frit som han selv levede – og så selvfølgelig betale prisen. Men hellere leve en dag i frihed end tusind dage i selvvalgt fængsel.

Det er i hvert fald det, mange af hans lignelser handler om – denne uregerlige livsholdning, hvor frækhed belønnes, og hvor der ingen grænser er for uanstændigheden ifølge den religiøse lov og moral. Men det er den, der er falsk og hyklerisk, hævder Jesus, og den holder mennesker borte fra livet bag en tyk mur af tryghedsforanstaltninger og forsigtighedsregler, som skal sikre os livet.

Den ældste søn i lignelsen forspildte sit liv, fordi alt, hvad han gjorde, var båret af frygt for Gud og hver mand – af forventning og lydige efterlevelse. Han levede aldrig selv! Og han satte sig aldrig på den kærlighed, som hans far elskede ham med – så han nåede aldrig at opleve den. Og da denne kærlighed endelig trygler ham om at gå med ind til festen for livet, så vender han om på hælen og går sin vej fra både livet og kærligheden. Forarget og bitter på livet.

Den yngste søn, som alle troede var den fortabte – vandt livet, fordi han turde leve – han turde gøre, hvad han havde lyst til – hvad hans hjerte tilsagde ham, og livet selv belønnede ham i sidste ende, for Gud elsker åbenbart uregerlige og frække og fortabte mennesker, der altid kommer galt af sted. Og livets belønning bestod så i at afsløre kærligheden for ham i al sin herlighed. Den kærlighed, som han i modsætning til sin stakkels fortabte bror, modtog med glæde.

Du kan altså ikke sikre dig mod livet – det fortæller vores livserfaring os – livet er ikke et særligt trygt sted at opholde sig, for alt kan jo ske til hver en tid. Og her hjælper ingen religion – ingen nok så dyre ofre eller nok så intense bønner. Og du kan heller ikke sikre dig livet ved at leve det på en bestemt måde – ved at opfylde bestemte love og regler eller en bestemt moral – du kan ikke kontrollere dig til livet.

Og så står vi der uden sikkerhedsnet og skal alligevel prøve at leve, og så er det, vi får at vide i dag, at det skal vi bare gøre – ja vi skal virkelig leve med frimodighed og glæde – uden frygt – for livet er meget mere og meget større, end vi aner – og det vi frygter, er måske slet ikke værd at frygte.

Alt kan vi miste – og det gør vi før eller senere – men kærligheden består, når alt andet forgår. Den kærlighed, der bærer vores liv tværs igennem alle vores sejre og nederlag – alt hvad vi får

og alt, hvad vi mister. Og i sidste ende er det altid kærligheden, der modtager os med åbne arme og glad forventning – uanset hvordan vi så kom af sted med vores liv.

Skulle vi så ikke satse på den kærlighed og leve vores liv som frie mennesker – uden frygt – med alt hvad vi har i os. Åbne livets dyrebare gave og leve dette liv fuldt og helt som det, vi er skabt til at være: Guds glade børn?

4. søndag efter Trinitatis 1

Splinten og bjælken

Vær barmhjertige, sådan som jeres far er barmhjertig.

Døm ikke, så skal I heller ikke dømmes. Fordøm ikke, så skal I heller ikke fordømmes. Tilgiv, så skal I også tilgives. Giv, så skal der også gives jer. Et godt presset og rystet mål, der løber over, vil blive lagt i jeres skød, for det mål, I måler med, skal også blive tilmålt jer.”

Han fortalte dem også en lignelse:

”En blind kan vel ikke vejlede en blind? Vil de ikke begge falde i grøften?

49. En elev står ikke over sin lærer. Først fuldt uddannet vil enhver være sin lærers ligemand.

Hvorfor ser du splinten i din brors øje, men bjælken i dit eget øje, lægger du ikke mærke til? Hvordan kan du sige til din bror: kære bror, tillad mig at fjerne den splint, der sidder i dit øje, men selv ser du ikke den bjælke, der sidder i dit eget øje? Hykler! Fjern først bjælken fra dit eget øje – først da kan du se klart og fjerne splinten i din brors øje.

De krav, som Jesus stiller i dagens tekst fra Lukasevangeliet, bliver ofte betragtet som næsten uopfyldelige i deres radikalitet. De er en del af den bjergprædiken, vi kender så godt med dens krav om absolut og uindskrænket næstekærlighed.

Og det nemmeste var måske at sige til Jesus: Ja, det er måske rigtig nok, men det kan vi ikke klare. Så gode, som du vil have os, er vi ikke. Vi er arme syndere, og vi må henfly til dommerens nåde, når vores livs regnskab engang skal gøres op. Og det kan der jo så komme en god gedigen kristen forkyndelse ud af om syndernes forladelse og Guds nåde.

Og ikke et ondt ord om det.

Men ikke desto mindre hænger disse krav om ubetinget næstekærlighed i luften og giver alligevel stof til stadig undren og overvejelse. Er de nu også så radikalt uopfyldelige, så vi må afvise dem? Fortæller Jesus dem blot for at vise os vores afmagt overfor tilværelsens krav?

Den psykologi og det menneskesyn, der bl.a. benyttes i moderne konfliktbehandling, mener noget andet. Den henviser faktisk ofte til Jesu forkyndelse i et forsøg på at finde ud af, hvad det egentlig er, der styrer vores handlinger og får os til at gøre, som vi gør. Og det handler jo i alt væsentligt om overlevelse og ikke mindst måske om opdragelse. Vi har lært fra vi var ganske små, at det kan betale sig at hævde sig selv på andres bekostning. Det giver os et bedre liv – i

hvert fald tilsyneladende. Og denne lærdom – denne livserfaring – slæber vi med resten af vores liv, som mange gange bliver et liv, der er kendetegnet ved jura – altså ved selvforsvar – anklager – ret og uret - dom og straf. Rammen om vores liv bliver som ingenting retssalens rammer – dvs. et i bund og grund frygtsomt liv, hvor vi søger at holde os flydende ved at holde de andre nede. En proces, der vil opdele mennesker i vindere og tabere – i retfærdige og uretfærdige. Men i en retssal er der ingen vindere – kun tabere. For livet handler ikke om retfærdighed. Livet er ikke en proces i den forstand.

Og hvis vi tør erkende dét, så bliver bjergprædikenen og Jesu forkyndelse i det hele taget – ikke bare en afsløring af vores magtesløshed og vores egoistiske syndighed, men den bliver også en forløsende mulighed for et helt andet liv

- I ved, hvordan det er, siger Jesus til sine elever, mennesker udnytter deres magt over hinanden til egen fordel, men sådan skal det ikke være blandt jer! For I behøver slet ikke at hævde jer overfor andre mennesker. I har jo allerede livet! I ejer alt. I behøver ikke pukke på retfærdighed i forhold til jeres næste, for det liv, I har, kan ingen tage fra jer.

Det er et fuldkommen revolutionerende menneskesyn, der hævder, at den kamp, vi kæmper så indædt for vores liv mod vores nærmeste – er meningsløs, hvis vi bare vidste og erkendte, hvem vi i virkeligheden er: Guds børn – borgere i Guds rige - arvinger til alt. Hvis vi kendte vores egen værdighed – og vores medmenneskes – ville vi ikke drømme om at lade frygten og dermed juraen i den grad dominere vores liv.

Og hvis det har noget på sig, så er vi altså blevet ført på afveje som mennesker – vi er blevet gjort fremmede både for os selv og for hinanden, men det er et bedrag – det bygger på en løgn om, hvem vi i virkeligheden er – en løgn om livet, som vi åbenbart er faldet for. Både blinde og døve overfor sandheden om os selv – vores guddommelige sande virkelighed.

Djævelen – denne verdens fyrste – måske i virkeligheden også vores civilisation - har forført os, så vi er blevet fremmede for os selv – eller vi har måske i virkeligheden solgt vores guddommelige sjæl for ussel mammon, magt og anerkendelse – der dog alt sammen forgår.

Og det, Jesus forsøger, er så at kalde os tilbage til vores retmæssige liv som mennesker – vores egentlige liv i det, han kalder Guds rige.

Og det kommer så det rige – og det er her, psykologien har åbnet mine øjne – det kommer, når vi tør forlade vores fornærmede frygt og vores krav om retfærdighed - når vi for alvor lader barmhjertigheden styre vores liv. Og ligesom konverterer vores vrede og vores forargelse og fordømmelse til kærlighed, medmenneskelighed, barmhjertighed. Forståelse!

Det er de store øjeblikke af uendelig skønhed, når det sker, og en tilsyneladende uløselig og årelang konflikt pludselig fordamper som ingenting og bundne mennesker på et øjeblik løses fra den forbandelse, som vreden og forargelsen og ikke mindst fornærmelsen har hensat os i. Og vi pludselig ser dette enorme spild af ressourcer - dette spild af liv – den livsløgn, vi har været ofre for. Da oprinder virkelig Guds rige midt iblandt os. Det rige, som er kendetegnet ved kærlighed og tilgivelse og barmhjertighed. Da ser du bjælken i dit eget øje – da ser du de

tre fingre, der altid peger tilbage på dig selv, når du peger på nogen – og så må du smile og ryste på hovedet over dig selv og din ufattelige rethaveriske og fordrejede umenneskelighed. Og det mirakel sker altså!

De er jo nemlig ustyrligt morsomme, disse afslørende billeder, Jesus bruger – om den blinde, der vil tage sig af en blind og vejlede ham på den rette vej – nu skal jeg hjælpe dig, min ven, så du ikke falder i grøften - eller om ham, der vil tage splinten ud af sin næstes øje, men bjælken – bjælken i hans eget øje, ser han ikke. Og ved hjælp af denne på samme tid absurde og indlysende humor, vil Jesus afsløre vores fremmedgjorthed og få os til at indse med et smil og med en befriende latter, at det dog er utroligt, hvad vi kan gå og bruge vores dyrebare liv til – så fuldstændig unødvendigt og uendelig komisk, hvis det ikke samtidig var så smerteligt.

Vi er i grunden barmhjertige – og så vær det dog! Vi er i grunden kærlige og menneskelige og det vi allerhelst vil er at tilgive hinanden og møde hinanden på ny som frie mennesker – så vær, det I er, siger Jesus, og vedkend jer jeres guddommelige arv. Husk, I er mennesker, skabt i Guds billede med borgerret i Guds rige. Kom nu hjem og vær jer selv.

4. søndag efter Trinitatis 2

Elsk jeres fjender

I har hørt, der er sagt: *Du skal elske dine nærmeste og du skal afsky din fjende!*

Men *jeg* siger jer: Elsk jeres fjender! Velsign dem, der forbander jer. Gør godt mod dem, der afskyr jer og bed for dem, der udnytter jer og forfølger jer, så I kan blive jeres himmelske fars sønner. Han lader jo sin sol stå op over onde såvel som gode og sender regn over retfærdige såvel som uretfærdige. Hvis I bare elsker dem, der elsker jer, hvad løn får I så? Gør ikke skatteopkræverne det selv samme? Og hvis I blot hilser på jeres brødre, hvad særligt gør I så? Gør ikke fremmede folk det selv samme? Så vær da fuldkomne, ligesom jeres himmelske far er fuldkommen!

Kan I huske H.C. Andersens fortælling: Hvad fatter gjør...? Manden der tager af sted til marked for at sælge hesten men kommer hjem med en sæk rådne æbler efter at have gjort den ene dårlige handel efter den anden. Hesten byttede han til en ko – koen til et får – fåret til en gås – gåsen til en høne og hønen til en sæk rådne æbler. Og så er det han vædder med to englændere i kroen, om han vil få knubs eller kys, når han kommer hjem til konen. Sådant sætter han alt på spil både sig selv og konen, og er for så vidt ikke rigtig klog – men han vinder alligevel guldpenge i skæppevis, fordi han får kys af konen, da han kommer hjem med de rådne æbler. Hun elsker ham jo – uanset hvad.

Og det er dette ”uanset hvad”, som er kærlighed – som er fuldkommenhedens bånd, som Paulus kalder det – denne uforbeholdne kærlighed, som aldrig er forkærlighed for nogen

bestemt eller noget bestemt. Det nyttige f.eks. – det gavnlige – det smukke og beundringsværdige. Forkærligheden er der ikke noget særligt ved – det kan alle klare – endog toldere og hedninger – men I, siger denne dybt provokerende Jesus, I skal være jeres himmelske fars børn – I skal elske grænseløst og uden forskel. I skal elske mennesker, fordi de er mennesker! Deri ligger det fuldkomne – det guddommelige.

H.C. Andersen fortæller os, hvad kærlighed er, og vi lurer som englænderne lige en ekstra gang: Kan det nu passe?

Jo, for det meste af vores tid går jo netop med at gøre os fortjent til andres – herunder Guds - kærlighed. Jeg selv bruger det meste af mit liv på at gøre mig nyttig, så de andre vil anerkende min indsats. I kan selv overveje, hvor meget af tilværelsen, hver især bruger på at gøre sig fortjent til kærligheden ved at leve op til andres forventninger. Og I kan selv overveje, hvor meget af den resterende tid, der går med at vurdere andres indsats. Men det er alt sammen intet værd – det betyder ikke noget i virkeligheden. Mit liv begynder først den dag, jeg er ligeglad med andres dom – den dag jeg ikke længere lever for andre, men lever selv. Først da kan jeg vælge at elske – først da kan jeg vælge at leve for andre, og først da kan jeg begynde at forstå, hvad det er, denne Jesus fabler om.

Helten i H.C. Andersens fortælling er jo konen, der havde valgt livet så at sige, fordi hun havde valgt at elske. Manden – fatter – levede præcis som han havde lyst til – han levede for sjov så at sige – altid glad trods alle nederlag – fordi han levede på sin kones uforbeholdne kærlighed, som han ikke et sekund tvivlede om. Derfor kunne intet gå virkeligt galt for ham, og til sidst kunne han med sindsro sætte alt på spil. Han kunne boltre sig i livet i kærlighedens navn, og derfor vandt han det hele.

Det er måske det, der er tro, når alt kommer til alt. En tro på, at du er elsket til frihed. En tro på, at livet er din tumbleplads, hvor alt er tilladt – bare du vil det. Synd er så at leve på andres betingelser – synd er at leve op til eller at efterleve andres bud eller forventninger – for så kan kærligheden ikke komme til! Så kan livet ikke komme til.

Det er derfor loven står for tur i Jesu forkyndelse – den lov, som de kaldte guddommelig og som styrede alt. Nej – ikke loven men kærligheden skaber liv – skaber sand menneskelighed. Loven skaber trældom og død.

Fatter brød alle fornuftens og forretningslivets helligste love – bl.a. ved at være ligeglad med fortjenesten! Brød alle forventninger om et rimeligt fornuftigt afkast – og dermed vandt han livet – og fik overskud i skæppemål. Det var ikke fornuften men kærligheden, der styrede ham. H.C. Andersen påstår ligeud – ganske som Matthæus - at den største fortjeneste ligger i at være elsket – uanset hvad. Altså ikke på grund af din indsats eller din elskværdighed – men fordi du er dig. Har du byttet vores hest for en sæk rådne æbler? Nej, nu må jeg kysse dig! Har I tabt 3-0 i fodbold? Nej, nu må vi holde fest! Er du lam, døv, blind, spedalsk, trist eller død – jamen så må jeg da helbrede dig, så vi kan holde fest for livet. Jeg elsker dig jo grænseløst og uforbeholdent – fordi du er dig!

Det var, tror jeg, den chokerende kærlighed, de mødte hos mennesket Jesus – alle de fortabte medmennesker.

Det handler dybest set om et fuldstændig omvendt menneskesyn, tror jeg. Det handler om at ophæve enhver graduering af mennesker i kraft af deres indsats – måde at være på – udseende - uddannelse – alder – køn – race – religion – seksuelle tilbøjelighed og hvad ved jeg. Er det ikke det, der ligger i billedet med Guds sol, der står op over onde og gode og regnen, der falder over retfærdige og uretfærdige? Altså en helt ny Gud i forhold til den gamle jødiske stammegud, der med glæde ville udrydde alle Israels fjender – og som med sygdom og elendighed straffede synderne.

Du skal elske mennesker, fordi de er mennesker. De er alle sammen dit ansvar. Denne epokegørende kristne tanke har haft enorm betydning for vores kultur. Den har skabt det, vi kalder humanismen – eller måske rettere humaniteten, hvor det at tage sig af nødlidende mennesker uanset hvem – er blevet et samfundsanliggende, som efterhånden sidder dybt i os. Menneskekærligheden har uden tvivl sat sig spor – også i det, vi kalder menneskerettighederne – altså der minimumskrav, der bør gælde for alle mennesker – uanset hvor de er eller hvordan de er.

Men man kan ikke undgå at mærke en anden verdensorden, der synes at brede sig i vores tid med et helt andet menneskesyn, der ligesom spiller på fjendskaber, og som i konkurrencens eller fjendskabets ånd legitimerer umenneskelighed.

Det er som om, den gammeltestamentlige religion er ved at vinde indpas igen – den gamle stammegud, der sorterer mennesker fra hinanden og som udvælger sig sine yndlinge. Guds særlige folk. Prøv at lytte til protesterne mod Folkekirkens Nødhjælp, der udstiller en skammens mur på Roskildefestivallen. Den israelske ambassadør er opbragt, ligesom Dansk Folkeparti og Kristendemokraterne.

Jamen det er da en skammens mur – en umenneskelighedens mur, som er årsag til enorm nød og elendighed. Bogstaveligt som noget er mure med til at sætte skel mellem dem indenfor og dem udenfor. Tydeligere kan det ikke siges! Mere tydeligt kan kærligheden ikke trædes ned.

Den amerikanske biskop Spong, som har en datter, der er helikopterpilot og i øjeblikket udstationeret i Falluja i Irak, sætter det på spidsen, når han undrer sig over, at alle i USA ved præcis, hvor mange amerikanere, der er faldet i krigen – men ingen af dem ved, hvor mange irakere. Altså dette at være amerikaner er for amerikanerne væsentligere end at være iraker – deres liv og deres død betyder ikke noget i forhold til de rigtige.

Er det bare sådan – eller skal vi ikke prøve at tænke anderledes, end vi er vant til? Leve os ind i ethvert menneskes liv uden at betegne mennesker som venner eller fjender – israelere, palæstinensere, irakere, amerikanere, danskere - uden at hoppe med på krigspropagandaens hæsle dødskærre, fordi der er mennesker og systemer, der lever af at sætte mennesker i bås – lever af at sætte skel og skabe had mellem mennesker. Skal vi ikke sige fra, så det kan høres, at vi tror på kærligheden – den uforbeholdne kærlighed, som Jesus forkyndte – den fuldkomne kærlighed.

Vi kan til enhver tid skabe en gud i vores eget billede – en gud, der spændes for vores egen politiske vogn og dermed legitimerer den værst tænkelige umenneskelighed. Historien er fuld af eksempler på det, ligesom vores dagligdag er det i dag.

Men vi kan også stille os til rådighed for det, som lyser ud af Det nye Testamente: den fuldkomne kærlighed, der ikke skelner mellem mennesker. Vi kan gøre det i vores daglige liv med hinanden ved at overveje vores ord og vores handlinger – ved at vælge, hvad vi vil. Ved ikke at ligge under for den såkaldte nødvendighedens lov men trodsigt og frimodigt som fatter selv – gå på tværs af alt og alle og leve, som Gud selv har lært os.

Så lad os fra nu af tage vores mester på ordet og øve os i fuldkommenhed ved at overveje, hvordan vi skal forholde os til vores liv og til vores omverden – og så handle derefter. Der er altid en ny mulighed. Du kan altid finde en lille åben lem – selv i den højeste og tykkeste betonmur – for sådan er den kærlighed, vi bolttrer os i.

5. søndag efter Trinitatis 1

Peters kald

Engang hændte det, mens han stod ved Genesarethsøen, at skaren trængte sig om ham for at høre Guds fortælling. Så fik han øje på to både, der lå ved bredden. Fiskerne havde forladt dem og var ved at rense deres net. Han gik ombord i en af bådene – det var Simons - og bad ham om at lægge lidt fra land. Så satte han sig ned og begyndte at undervise skarerne fra båden. Da han var færdig med at tale, sagde han til Simon:

”Læg ud på dybet og kast jeres net ud til fangst.”

”Mester,” svarede Simon, ”vi har kæmpet hele natten uden at fange noget, men på dit ord skal jeg nok kaste nettene ud.”

Da de så havde gjort det, fangede de sådan en masse fisk, at deres net revnede ved det. De måtte gøre tegn til deres kammerater i den anden båd om at komme og hjælpe dem, og de kom og fyldte begge både, så de var nær ved at synke.

Efter den oplevelse faldt Simon Petrus på knæ for Jesus og sagde:

”Gå bort fra mig, Herre! for jeg er en syndig mand.”

Han var jo grebet af rædsel ligesom alle dem, der var sammen med ham over den fiskedragt, de havde oplevet. Det samme gjaldt Zebedæus’ sønner Jakob og Johannes, der var Simons kammerater.

”Frygt ikke!” sagde Jesus så til Simon, ”fra nu af skal du fange mennesker.”

Så lagde de bådene på land, forlod alt og fulgte ham.

I alterbogen fra 1992 indførte vi her til lands for første gang gammeltestamentlige læsninger i gudstjenesten. I dag skulle vi således have læst fra profeten Esajas om, hvordan Gud sender ham ud, og det giver selvfølgelig en vis mening, fordi dagens tekst om Peters fiskedragt handler om at blive sendt ud med Guds ord. Men jeg må indrømme, at jeg har syndet mod den

autoriserede alterbog, idet jeg i dag har tilladt mig at læse en anden gammeltestamentlig tekst end den forordnede. Det har I sikkert allerede bemærket, men det skyldes, at jeg synes beretningen om Moses ved den brændende tornebusk passer bedre som oplæg til beretningen om Peters fiskefangst – og jeg tror ovenikøbet, at det er en af pointerne i Lukas' fantastiske fortælling.

Hvordan skal man beskrive Jesus og den åbenbaring af liv og frihed og kærlighed, han kom med? Hvordan skal man beskrive med ord det største, der findes? Ved at knytte mennesket Jesus fra Nazareth til det helligste, man kendte, nemlig Det gamle Testamente, sådan som det blev og stadig bliver læst op ved den jødiske synagogegudstjeneste.

Der er meget, der taler for, at det er den jødiske liturgi i det 1. århundrede, der har skabt rammen for evangelierne, og ved de første gudstjenester har man altså læst det, man kendte og plejede at læse, nemlig teksterne fra Toraen – altså de fem Mosebøger, men dertil har man så yderligere læst den tilsvarende evangelietekst med det ene formål at vise, at den gamle pagt med Jesus Kristus var blevet opfyldt og erstattet af en ny pagt. Stor var Moses, Josua, Elias, Abraham, Josef og alle de andre kæmpeskikkelser fra den jødiske hellige bog – men større end alle disse var og er Jesus fra Nazareth. Han er Messias – han er Kristus – han er Guds udtrykte billede. Det var en vigtig pointe i disse jødiske evangelisters fortællinger, at her var mere end David og Salomon og alle de andre til sammen.

Jeg tror, det er vigtigt at have denne dimension med, hvis vi for alvor skal forstå dybden i evangeliernes beretninger – så vi ikke bare bliver spist af med et utroligt mirakel, for hvad skal vi egentlig med det i dag?

Hvad skal vi f.eks. med en fantastisk fiskedræt, hvis ikke vi fornemmer dybden i fortællingen? Hvis ikke vi fornemmer, hvad det var, Lukas egentlig ville med den?

Jeg tror ikke på den rent bogstaveligt – ikke så meget fordi vi kender alle disse lystfiskerhistorier – men fordi som sådan siger den mig ingenting. Jeg kan ikke bruge mirakler til at understøtte mit gudsforhold med – ikke i dag. Jeg har for svært ved at tabe både næse og mund over sådan noget. Det overnaturlige siger mig ikke noget i sig selv – kun i det øjeblik det peger på noget andet – noget virkeligt.

Og jeg tror heller aldrig det har været forfatterens mening at argumentere med mirakler som sådan. Men jeg tror, Lukas bl.a. har siddet med Det gamle Testamente foran sig, og ud fra det har han så fortalt sin historie om Jesus og Peter og de andre elever, sådan som han havde hørt den fortalt – ud fra den har han skrevet sin prædiken

Fortællingen handler om Moses, der havde slået sig ned et godt sted som fårehyrde med kone og børn, svigerfar og det, vi ville kalde et rimeligt og fornuftigt liv sådan på det jævne i kald og stand.

Men så pludselig en skønne dag bliver han kaldt ud til noget helt andet, som betyder, at han må forlade alt det kendte og elskede og rimelige for at drage ud på eventyr så at sige. Som

Bilbo eller Frodo i Ringens Herre eller som så mange andre i litteraturen, der pludselig er blevet kaldt ud eller råbt op.

Eller som Simon Peter – en ganske almindelig fisker med kone og børn og svigermor og et jævnt og muntert virksomt liv på jord, indtil Gud kom og kaldte ham ud i noget helt andet. Begge begivenheder starter med et mirakel – med ild og med vand så at sige – en brændende tornebusk som ikke brændte op - og så denne mirakuløse fisketur. Både Moses og Peter stod overfor deres Gud – overfor det helligste, og Lukas' pointe er så den, at i Jesus fra Nazareth var Gud selv til stede. Og både Moses og Peter erkendte det.

”Du skal befri mit folk, for jeg har hørt dets klageråb i Egypten!” ”Du skal fra nu af fange levende mennesker!” Sådan lød de guddommelige befalinger til Moses og Peter, og begge væggede sig. ”Hvem er jeg, at jeg skulle gå til Farao og føre israelitterne ud af Egypten?” indvendte Moses, forståeligt nok. Hvad kan lille jeg dog gøre?

”Herre gå bort fra mig, for jeg er en syndig mand!” indvendte Simon Peter, også forståeligt nok grebet af rædsel over Guds hellige nærvær. Men begge blev sendt af sted ud i livet. Moses til Ægypten, befrielse og ørkenvandring gennem 40 år på godt og ondt – og Peter, Jakob og Johannes lagde bådene på land, forlod alt og fulgte ham, Jesus – også på godt og ondt. Det blev deres liv. Sendt ud af dette mægtige ”Jeg ER”.

Sådan arbejdede Lukas, tror jeg, da han skulle beskrive mennesket Jesus som Gud selv, der bruger ganske almindelige medmennesker som redskaber for sin forkyndelse, og mon ikke også Lukas har betragtet sig selv som sådan et redskab?

Og der har de så siddet i hans jødisk-kristne menigheder i slutningen af det første århundrede og lyttet til de gamle tekster og så til Lukas' nye tekster.

Og de har nikket til det nye og har forstået den dybe sammenhæng i det guddommelige spil, hvori de også selv indtog deres rolle som menighed. De har følt, at Gud er kommet dem ganske nær i Jesus Kristus, der blev et menneske som de selv – et menneske, der udlevede Guds kærlighed – et menneske, der udlevede Guds frihed til at være den, han var. Et menneske, som hverken angst eller død kunne gøre det af med. Det mest levende, frie og kærlige menneske, som kun kunne beskrives med de største billeder hentet fra selve den levende Gud. Et menneske, som de følte var levende tilstede iblandt dem med al sin kærligheds rigdom.

Miraklet er hverken en brændende tornebusk eller en masse uventede fisk – miraklet for Lukas er Guds nærvær i vores almindelige menneskeliv – udlevet i Jesus fra Nazareth som i intet andet menneske – men dermed også i vores daglige, guddommelige virkelighed. Med denne Jesus blev Gud selv en virkelig vedkommende del af vores dagligdag, og det guddommelige kald er ikke længere forbeholdt fortidens helte og store mennesker men enhver, som er kaldet ud af dåben til virkeligt liv – til opbrud og opstandelse.

Hvad Lukas og de andre evangelister dermed har givet os, kan jeg leve mit liv og min hverdag på som det almindelige menneske jeg er – ganske almindeligt og dog omstrålet af et guddommeligt nærvær, som de fortæller mig, også er *min* virkelighed.

Om jeg skal ud og befri mit folk som Moses eller fange levende mennesker som Peter, ved jeg ikke, men selv er jeg befriet, fordi jeg er indfanget af den levende Guds evige, frie og levende kærlighed. Og så kan jeg leve med alt, hvad jeg har i mig!

5. søndag efter Trinitatis 2

Du er Kristus!

Jesus kom nu til egnen ved Cæsarea Filippi, og han spurgte sine elever:

”Hvem siger folk, at Gudsmennesket er?”

De svarede:

”De har sagt Johannes Døberer; andre siger Elias; andre igen Jeremias eller en af profeterne.”

”Men *I* – hvem siger *I*, at jeg er?”

”Du er Kristus”, sagde Simon Petrus, ”den levende Guds søn!”

”Velsignet være du, Simon Barjona!” svarede Jesus, ”for det har kød og blod ikke åbenbaret dig, men min himmelske far. Og jeg siger dig: Du er Petrus, og på den klippe vil jeg bygge min forsamling, og dødsrigets porte skal ikke lukke sig over den. Jeg vil skænke dig nøglerne til det himmelske rige, så hvad du lukker på jorden, skal være lukket i himlene, og hvad du åbner på jorden, skal være åbent i himlene.”

Derpå formanede han sine lærlinge om ikke at sige til nogen, at han var Kristus.

Fra da af begyndte Jesus at fortælle sine elever, at han måtte drage til Jerusalem og lide meget ondt fra de ældste, førstepresterne og teologerne – at han skulle slås ihjel og blive oprejst på den tredje dag.

Så tog Petrus ham til side og begyndte at gå i rette med ham:

”Gud bevare dig, Herre! Sådan skal det på ingen måde gå dig!”

Men han vendte sig og sagde til Petrus:

”Gå din vej, Satan! Vil du gøre det af med mig? Du fatter ikke, hvad der kommer fra Gud – kun det menneskelige.”

Henvendt til sine lærlinge sagde Jesus så:

”Hvis nogen ønsker at efterfølge mig, må han fornægte sig selv, påtage sig sit kors og følge mig. Den, som ønsker at redde sit liv, skal miste det, men den, som mister sit liv på grund af mig, skal finde det. Ja, hvad gavner det et menneske, om han vinder hele verden, men mister sit liv? Eller hvad kan et menneske give som betaling for sit liv?”

Der findes i den franske kirke i Rom, San Luigi dei Francesi, oppe i et mørkt hjørne til venstre for hovedalteret et maleri fra omkring 1600 af den italienske mester Caravaggio – ja, der hænger faktisk tre kæmpemalerier, der alle sammen handler om evangelisten Matthæus, hans kaldelse, hans evangeliesskrivning under himmelsk inspiration og hans martyrdød. For en euro kan man få projektørlys på billederne et lille stykke tid, og det er åbenbart en god forretning, for der er hele tiden nogen, der gerne vil se det berømte billede, og pengene går uden tvivl til de fattige.

Det er især billedet til venstre, Sankt Matthæus' kaldelse, der påkalder sig publikums opmærksomhed, måske fordi det er så levende – et nærmest vibrerende intenst øjebliksbillede. Baggrunden for motivet er den korte notits i Matthæusevangeliet om, at der sad en mand ved sin toldbod ved navn Matthæus. Jesus sagde til ham: Følg mig, og han stod op og fulgte ham. En kortfattet, men meget gribende situation, hvor et tilsyneladende overfladisk og pengebegærligt menneske pludselig bliver vakt til live – bliver kaldet ud til et helt andet liv. Hvad sker der? Hvorfor lige mig? Hvorfor lige nu? Men han fulgte kaldet, og det kom i sidste ende til at koste ham livet, som man kan se på det grusomme maleri til højre. Og dermed vandt han ifølge dagens tekst livet, for den, der mister livet på grund af Jesu kald, vinder det, mens den, der vil bjerge livet for enhver pris, mister det – om det så også lykkes for ham at vinde alverdens rigdom, anerkendelse og respekt. Det er dette kald – denne omvendelse fra ét liv til et helt andet, der bærer en meget stor del af evangeliets budskab.

Der er en særlig finurlighed ved Caravaggios maleri. Dér sidder de om bordet i toldboden og tæller deres penge, og ind træder så to mænd med lyset fra højre, hvoraf den bageste – med en antydning af glorie om hovedet - peger på Matthæus, der forbavset peger på sig selv. Hvem? Mig? Men foran Jesus står en anden, ret grov person, der stort set dækker for ham, så man næsten kun aner Jesus, og det er denne søndags hovedperson, om man så må sige, Simon Peter. Også han peger på Matthæus og optræder ligesom en formidler eller mellemmand for dette guddommelige kald – agent, om man vil: Hør nu efter, hvad mesteren siger, Matthæus! Måske symboliserer Peter her kirken – han var jo dens første biskop eller pave med nøglemagt fra Jesus selv – klippen, han ville bygge sin kirke på, som vi hørte.

Jeg ved ikke, hvad Caravaggio selv har tænkt, men for mig ser det grangiveligt ud, som om Peter maser sig frem og ligesom spærrer vejen til Jesus selv eller skubber ham lidt til side. Hvorfor skal han i det hele taget med på billedet? Han fremgår jo ikke af historien. Denne fortolkning skyldes måske min lutherske baggrund. For ikke længe siden kunne vi fejre reformationsjubilæum og bl.a. fejre, at alle kirkelige mellemmand mellem det enkelte menneske og Gud blev fejret ud, hvad enten det nu drejede sig om paver eller præster, martyrer eller helgener eller sågar jomfru Maria, og den direkte forbindelse blev genoprettet i dåben én gang for alle og til stadighed fornyet og bekræftet i nadveren. For i virkeligheden er enhver, der er krøbet ud af dåben, både præst, biskop og pave, som det hed.

For reformationen var Sankt Peter og alle hans efterfølgere af katolske paver ikke formidlere af evangeliet – de stod i vejen for det. Ganske som på Caravaggios billede, hvor Peter maser sig ind foran Jesus selv og nærmest skjuler ham. Og det er jo en påmindelse til enhver prædikant og enhver menighed om ikke at stå i vejen for evangeliet, men hvad er det egentlig, der er på spil her?

Hans lærlinge havde vel fulgt Jesus i den formening, at han var den, der skulle genoprette Israels herlighed, magt og ære – at han var 'den, der kommer', som man sagde om Messias - og de skændtes allerede bravt om, hvem der skulle sidde på de fornemste pladser i det nye rige.

De drømte ikke om, at deres Messias eller Kristus, den levende Guds søn – endsige da de selv, var forudbestemt til at lide og dø for sagen. Og da Jesus prøver at forklare dem, at det er det, der er konsekvensen af at forkynde evangeliet i verden – kærlighedens pris - går Peter så i rette med ham: Gud bevare dig herre, nej, sådan må det aldrig gå! Og Jesu reaktion kommer prompte og ufortyndet: Vig bag mig, Satan! råber han til Peter – eller for den sags skyld til kirken – når den ikke vil tage Jesu kors op, men går efter magt og sejr og herlighed – altså denne verdens idealer - og dermed stiller sig i vejen for evangeliet. Ganske som han tidligere i Matthæusevangeliet råbte til Djævelen selv, da han forsøgte at friste Jesus netop til alverdens magt og herlighed: Du er jo Guds søn. Så vis det dog, og jeg skal give dig hele verden.

Man kan sige, at evangeliet beskriver en kamp mellem to livsopfattelser, som man kunne kalde kejserens eller verdens på den ene side og Guds på den anden. På den ene side den opfattelse, der anser livet for en mulighed for at realisere sig selv på den ene eller anden måde – få det, vi kalder succes i livet. En mulighed for at komme til ære og værdighed i verdens øjne ved at gøre en indsats. Blive til noget – helst noget stort. Det er kejsermagtens opfattelse – i evangelierne er det også Djævelens opfattelse – og det er vel i og for sig det, man kunne kalde den normale opfattelse. Det er den vindermentalitet, vi fodres med dagligt fra vi er helt små i vores konkurrencesamfund, der har det med at opdele mennesker i vindere og tabere.

Overfor denne normale opfattelse står en anden, som de færreste – end ikke Jesu lærlinge - forstår et suk af. Det var sort tale for dem, skriver Matthæus et sted – og er det måske også for os? Det er den opfattelse, der ser livet som en mulighed for at tjene ethvert medmenneske uden vederlag. Et liv, hvor rigdommen består i det, man har givet bort - hvor retfærdighed er at tjene *uden* fortjeneste, og hvor den højeste lykke er at give det hele væk - ofre alt – ja, endog sit eget liv, for at andre kan komme til. Det er dette selvudslettende liv, Jesus kalder mennesker til, og som han selv levede som det store eksempel til efterfølgelse. Jesu succes – om man så må sige – bestod i hans ophøjelse på korset, som Johannes siger det.

Og ifølge evangelierne er det ikke bare for sjov, det her – sådan et spørgsmål om valg af livsstil. Nej, det gælder liv eller død – ikke blot for ham, men for enhver. Vil du følge kejseren og alle de andre og djævelen til helvede ad den brede vej, eller vil du følge de få udvalgte og Jesus til Gud i himlen ad den smalle vej?

Men hvad er så egentlig formålet med dette uhyrlige kald til omvendelse, som Jesus ifølge evangelierne har kastet ind i vores verden for snart 2000 år siden? Hvad er det, han vil os denne underlige, ludfattige vandreprædikant, der kunne blive så rasende på sine nærmeste, at han kaldte dem for Satan selv, og som valgte korset frem for alverdens magt og herlighed?

Ja, der er vel noget, der tyder på, at han vil gøre op med den fatale og djævelske misforståelse, at livet handler om at vinde det ved at søge anerkendelse, ære, rigdom, velfærd, overfladisk lykke og stakket glæde, sådan at vi kan arbejde uhindret og frit på det, vi ifølge Bibelen er skabt til som mennesker, og som altså ligger dybere forankret i vores menneskehjerte end selve overlevelsen: nemlig at elske. Så enkelt og så svært.

At forsage djævelen og hele hans kejserlige verdensorden og tro på Gud og hans uordentlige rige, hvor retfærdighed er kærlighed – den kærlighed, som så ofte koster livet i denne verden. Men det gør ikke noget – det skræmmer os ikke, for når man elsker eller blot *har* elsket, er det ikke svært at dø, som Victor Hugo siger det i *Les Misérables*, det svære er at opdage, at man egentlig aldrig har levet - om man så også er lykkedes fuldt ud og har vundet hele verden. Eller som den højt dekorerede general Løwenhjelm lidt bittert spørger sin gamle mor på vej til Babettes gæstebud: Kan en lang række sejre i livet tilsammen udgøre et nederlag?

Derfor er korset for os kærlighedens og dermed det sande, det virkelige, det levede livs symbol, og det var netop det, Peter ikke kunne begribe, dengang han ville frelse Jesus fra korsets trange vej. Gud bevare dig, Herre, Nej sådan må det aldrig gå dig. Og det kom det jo så alligevel til, ironisk nok bl.a. ved Peters hjælp.

Så kærligheden er og bliver vores ledestjerne som kristne – den ubegribelige, altfavnende kærlighed, der aldrig kan sætte grænser mellem mennesker. Den upopulære kærlighed, som Søren Kierkegaard kalder den, som aldrig vinder ret mange tilhængere i kejserens tillokkende politiske og juridisk korrekte verden, der lever højt på *forkærlighed* for de elskværdige, anerkendelse og fortjeneste til de rigtige, og som bruger dæmonisering af dem, vi ikke kan lide, som daglig underholdning i medierne. Sådan som vi kender det alt alt for godt.

Det er denne upopulære kærlighed, en lille flok stadigvæk samles om hver søndag her i kirken som en stille modsigelse af djævelens og kejserens nok så populære verdensorden. Som en lidenskabelig modsigelse af vores normale liv – vores normale menneskesyn – vores normale tilværelsesopfattelse, og som et uophørligt kald til omsider at komme til os selv som de mennesker, vi blev skabt til at være: troende, kæmpende, elskende mennesker, der kender den hemmelighed, som Frans af Assisi afslører i en af sine bønner: *'... det er ved at give, at man får. Det er ved at glemme sig selv, at man finder sig selv. Det er ved at tilgive andre, at man får tilgivelse. Det er ved at dø, at man opstår til evigt liv'*. Amen

6. søndag efter Trinitatis 1

Om vrede og forsoning

Ja, jeg siger jer: hvis ikke jeres retfærdighed langt overgår teologernes og farisæernes, kommer I slet ikke ind i det himmelske rige.

I har hørt, der er sagt til de gamle: *Du må ikke slå ihjel! Den, der slår ihjel, er skyldig for dommen.*

Men *jeg* siger jer: Enhver, som bliver vred på sin bror, er skyldig og skal dømmes. Ja, enhver, som siger til sin bror: *Raka!* er skyldig og skal dømmes af Synedriet, og enhver, som siger: *tåbe!* er skyldig og skal kastes i det brændende Gehenna.

Nej, hvis du skal til at ofre din gave på alteret og dér kommer i tanke om, at din bror har noget imod dig, så efterlad din gave foran alteret og gå din vej. Bliv først forsonet med din bror, så kan du altid komme og ofre din gave.

Se at blive enig med din modpart i en fart, mens du er på vej sammen med ham, så din modpart ikke skal overgive dig til dommeren og dommeren til betjenten, så du kastes i fængsel. Jeg kan godt sige dig: du kommer ikke ud derfra, før du har betalt den sidste krone!

Når man står og betragter udsigten f.eks. fra en af vores smukke kirker – eller for den sags skyld ud over Svanninge Bakker – kan man ikke undgå at blive betaget af naturens skønhed og harmoni. De grønne marker og enge, hegnene, træerne, skoven – den smukke fuglesang – Lillebælt i baggrunden og ikke mindst freden, der hviler over hele landskabet.

Men tag ikke fejl – og lad jer ikke forblinde. I virkeligheden står vi og betragter et afsindigt drama på liv og død, hvor alt i naturen kæmper en desperat kamp for overlevelse. En skånselsløs og nådesløs kamp fra de mindste til de største væsener.

”De muntre fugle kalde på hverandre” synger Ingemann i en af sine romantiske morgensange – ja, godmorgen – i virkeligheden råber og skriger de for at holde hinanden væk fra deres hårdt tilkæmpede redeterritorium – og hvad der foregår i havets dybe grunde med de mange munde, tør jeg slet ikke tænke på.

Vi ser det, vi gerne vil se, og er man som Ingemann romantiker og gerne vil se skabelsens fredfyldte harmoni, så er det det, man ser og nyder – også selv om virkeligheden emmer af alt andet end fred og harmoni.

Når jeg nu har valgt at gøre hvad jeg kan for at ødelægge jeres eventuelle romantiske forestillinger om den skønne og fredelige natur – så er det selvfølgelig for at drage en parallel til vores menneskeliv og vores samfundsliv, hvor vi også sagtens kan lade os forblinde af det tilsyneladende så fredelige og gode og ikke mindst rigtige liv og se bort fra alt det, der ligesom forstyrrer forestillingen. Både vores rige velfærdssamfund og også vores privatsfærer kan se så nydelige og velfungerende ud på overfladen, mens der i virkeligheden er tale om en benhård kamp om magt og overlevelse. Ja, vi kan endda blive dybt irriterede, hvis nogen kommer og prøver på at ødelægge vores fredelige forestillinger. F.eks. med sandheden om vores liv.

Tag ikke livsløgnen fra et menneske, skrev Henrik Ibsen engang i skuespillet Vildanden – måske fordi det tilsyneladende er bedre at leve godt og muntert på en løgn end at blive knust af den barske sandhed. ”Hør den lille stær, den er åh, så fornøjet...”

Evangeliet påstår det modsatte: at netop sandheden skal gøre jer fri! Og hele det drama, som evangelisterne ruller op for os i deres evangelier, er netop dramaet om sandheden, der bryder ind i vore somme tider så forløjede og forlorne liv. Selvfølgelig med det resultat, at sandheden bliver korsfæstet af løgnen og dermed gjort tavs i den bedste hensigt – for almenvellets skyld. Men sandheden kan ifølge evangeliet aldrig holdes nede – måske for en tid, men så sprænger den sig fri med den indre styrke, som kun sandheden ejer. Det er opstandelsens evangelium.

I ethvert ordentligt drama er der helte og skurke – og skurkene i evangelierne er uden tvivl farisæerne og de skriftkloge. Hvilket i og for sig er besynderligt, eftersom de i alle andre sammenhænge repræsenterede det gode og det retfærdige – det samfundsbevarende. Det var dem,

der holdt loven – Guds lov. Det var dem, der studerede den hellige skrift – havde deres gang i templet og i synagogerne og i det hele taget var samfundets religiøse og moralske fundament. For at vende tilbage til billedet af naturen, kan man måske sige, at farisæerne og de skriftkloge netop kæmpede for samfundets overlevelse – hvad der for så vidt også var god grund til i et lille land, der havde været besat af romerne i næsten 100 år. De kæmpede for overlevelsen ved hjælp af religiøst betingede love og regler – og ved hjælp af et menneskesyn, der kun kunne opdele mennesker i retfærdige – de der tjente samfundets overlevelse – de der adlød loven - og uretfærdige – de, der ikke gjorde det. Dem, der var for, og dem der var imod. Og skellene var til at få øje på ligesom fordømmelsen og den retfærdiges harme mod de uretfærdige. Så egentlig kan man vel sige, at farisæerne og de skriftkloge gjorde det helt naturlige og nødvendige i situationen ved at kæmpe for nationens og folkets overlevelse i en skånselsløs og nådesløs verden.

Alligevel hænges de ud i evangelierne – og jeg tror, det skyldes det nye evangeliske menneskesyn, der hævder, at mennesket ikke har lod og del i den kamp for overlevelse, som kendetegner naturen og som også kendetegner stort set alle samfund i verden. Ene af alle væsener, hævdes det, har mennesket ikke blot sin egen eller samfundets overlevelse som formål.

Evangelisterne afblæser på sæt og vis den naturlige kamp for overlevelse med alt, hvad den indebærer af frygt og opblæst had mod fjenderne, til fordel for noget andet. Det er som om noget glemt og ganske særegent menneskeligt kaldes frem fra sjælens dybhav og forsøger at genkalde os, hvem vi i virkeligheden er – tværs igennem alt, hvad vi er opdraget til og tror på og selv finder både retfærdigt og rimeligt. Tværs igennem alle de kunstige skel, vi så naturligt sætter mellem dem og os.

Vi er mennesker og ikke bare natur – og derfor har vi også menneskets mulighed for at elske – ikke blot med den forkærlighed, vi kender så godt, og som handler om at elske sine egne og dermed dybest set sig selv – men med den menneskekærlighed, som genkender menneskets adel i ethvert medmenneske – den kærlighed, der kan få os til at vende os om mod vores fjender og mod dem, vi hader af et godt hjerte, som det hedder, og forsoner os – forlige os – forbarme os! Og det endda selv om det så også koster os vores egen overlevelse – vores eget liv. Det er det særlige ved at være et menneske.

Og det er det, som for mig at se er evangeliernes anliggende - denne genkendelse af den dybe menneskelige værdighed – menneskets adel på ny erkendt, som Hostrup synger i sin julesalme - både hos os selv og hos vores medmennesker. Hvem vi i virkeligheden er og hvad der i virkeligheden er vores anliggende som mennesker.

Det er den dybe sandhed om mennesket, Jesus prædikede og gennemlevede - og som altid kommer så inderligt på tværs af alle kunstige og opstyltede systemer, religioner og samfunds-ideologier, fordi de har det ved sig, at de skal bruge mennesker til deres eget formål, og derfor prædiker de alt det, som vi er blevet belært om igen og igen: Der er dem og os – der er venner og fjender – der er dem indenfor og udenfor. Der er de troende og de vantro. Og

livet er et spørgsmål om at overleve bedst og længst muligt – om det så også sker på alle de andres bekostning. Sådan er naturens og livets lov.

Men Jesus fejede hele dette system til side og genkendte det dyrebare guddommelige menneske i enhver, han mødte – i alle de arme og elendige og fordømte. Så selv på korset kunne han forlige og forsoner den fordømte – den skyldige røver: I dag skal vi være sammen i Paradis! For vi er bundet sammen – du og jeg af den menneskelige værdighed, som overgår al skyld og straf og fordømmelse fra verdensmagts side. Vi er bundet sammen af en værdighed, som ingen i virkeligheden kan røre. Bare vent og se!

Og når man så tænker på, hvor meget af vores liv, der går med at overleve og med at dyrke og pleje alle de kunstige skel mellem dem og os – så forstår vi måske lidt af den revolution i menneskesynet, evangelisterne forkynder – et kærlighedens kvantespring for menneskeheden. Ikke at vi har lært så meget af det endnu – verden går sin skæve gang, men på den anden side ser vi alligevel små tegn på, at det, som jeg vil kalde det evangeliske menneskesyn, nu og da dukker op i vores samfund.

Vi er ikke mere så fordømmende, som vi har været, mod de anderledes – mod de utilpassede – de uregerlige. Vi er begyndt at se på årsager og baggrund i stedet for bare at registrere forkert og asocial adfærd og fordømme og straffe. Vi er begyndt at forstå de umenneskelige følger af at holde mennesker nede i skyld og frygt for straf – og vi aner måske forløsningen i det evangeliske budskab om syndernes forladelse.

Vi behøver ikke altid bekæmpe andre religioner med bål og brand og hellige krige og almindelig foragt. Vi er så småt begyndt at ophæve og fordømme slaveriet – køb og salg af mennesker under enhver form.

Små glimt. Små opdagelser, som nu og da ændrer vores adfærd i retning af et menneskesyn, der mere ser mennesker som ofre end som skyldige syndere: Mere, at det er synd for mennesker end at mennesker er syndere. Ændrer den måde, vi opdrager vores børn på – ændrer ledelsesstrukturen på arbejdspladserne – ændrer vores måde at leve sammen på i det hele taget. Menneskets adel på ny erkendt.

Selvfølger møder det modstand, og de gamle autoriteter og det gamle menneskesyn og de gamle religioner opgiver ikke uden videre deres magt over mennesker. Historien gentager sig, og somme tider kan det hele se håbløst ud. Fra Golgata til imperiernes og storkapitalens uindskrænkede magtmisbrug – udnyttelsen af mennesker til slaver - til krigens forløjede grusomhed – opdragelse af børn til kynisme, frygt og foragt for andre – opblæst had og forlorne fjendebilleder – og selv lykkes vi måske heller ikke alt for godt og vores eget liv kan indimellem forekomme os at ligge slemt i ruiner.

Men evangeliet lyder stadigvæk til arme mennesker. Opstandelsens, sandhedens, frihedens og kærlighedens dyrebare evangelium – det glædelige og forløsende budskab om menneskets – om din og min dybe og umistelige værdighed og evige værdi.

Det lyder her i kirken i menighedens fællesskab og det lyder overalt, hvor to og tre er forsamlede i kærlighed – i forligelsens, forsoningens og barmhjertighedens hellige øjeblikke. Hvor frygt og skyld og skam og love og regler fejes af bordet og vi omsider genser hinanden som det, vi i virkeligheden er: levende elskende mennesker. Hvor retfærdigheden i virkeligheden er den kærlighed, som overgår al forstand.

6. søndag efter Trinitatis 2

Om at være fuldkommen

Se, så kommer der én hen til Jesus og siger:

”Mester, hvad godt skal jeg gøre for at få evigt liv?”

”Hvorfor spørger du mig om det gode?” sagde Jesus, ”kun én er den gode. Nå, men hvis du gerne vil gå ind til livet, så hold budene.”

”Hvilke?”

”De her: *Du må ikke slå ihjel; du må ikke bedrive bor; du må ikke stjæle; du må ikke vidne falsk; ær din far og din mor og: du skal elske dine nærmeste, som dig selv!*”

”Alt dette har jeg overholdt,” siger den unge mand, ”hvad mangler jeg mere?”

”Hvis du vil være fuldkommen,” svarede Jesus, ”så gå hen og sælg din ejendom og giv pengene til de fattige. Så vil du have en skat i det himmelske. Og kom så med mig.”

Men da den unge mand hørte de ord, gik han bedrøvet bort, for han havde meget gods. Så sagde Jesus til sine elever:

”Jeg kan godt sige jer: en rig har svært ved at komme ind i det himmelske rige. Lad mig sige det på denne måde: Det er nemmere for en kamel at gå igennem et nåleøje, end det er for en rig at gå ind i Guds rige!”

Da hans lærlinge hørte det, blev de bestyrkede og sagde:

”Hvem kan så blive reddet?”

Jesus så på dem og sagde så:

”For mennesker er dette umuligt, men for Gud er alt muligt.”

Hvordan skal jeg leve for at blive lykkelig?

Det siges somme tider, at præster er hamrende gode til at besvare en masse spørgsmål, som ingen længere stiller, fordi den problemstilling, Bibelen beskæftiger sig med, simpelt hen er forældet og uvedkommende for moderne mennesker. Men her må det nok erkendes, at spørgsmålet er relevant også for de såkaldt moderne mennesker. Det er vel et af de spørgsmål, som alle stiller sig før eller siden – eller måske hele tiden. Ikke mindst i dag, hvor mennesker i vores del af verden er mere åndeligt søgende end nogensinde.

Og denne åndelige søgen komme måske netop af den samme rigdom, som den rige unge mand i fortællingen havde. Vi har et overskud som aldrig før – de fleste af os har det fantastisk godt – rent materielt, men det er som om, denne materielle overflod sætter en søgen i gang efter noget mere – noget mere end det at have det godt.

Vi har opnået, hvad vores bedsteforældre end ikke turde drømme om – og alligevel søger vi efter en anden substans i vores tilværelse, end det som rigdom og overflod og friværddi kan give os. Ganske som denne rige unge mand, der kommer til Jesus og spørger efter livet, selv om han tilsyneladende har alt.

Det ser også ud til, at han er retfærdig. Han har altid holdt de religiøse forskrifter til punkt og prikke, men det er som om, heller ikke det er nok for ham.

Og det er vel også præcis, hvad mange moderne mennesker oplever i dag i den vestlige verden. Oplever en utilfredshed med religionen eller for den sags skyld med kirken. Måske fordi religionen og kirken ikke svarer på vores åndelige søgen, men bare fremsætter nogen læresætninger, trosbekendelser og dogmer og ellers holder en masse gudstjenester, som de færreste gider deltage i mere.

Derfor går mange moderne mennesker åndelige søgen ofte udenom kirken i dag, fordi kirken ikke længere synes at kunne tilfredsstille vores åndelige behov for... ja, hvad det nu er vi søger efter.

Jesu eget svar til den rige unge mand er ikke til at tage fejl af. Vil du være fuldkommen, så sælg alt, hvad du ejer og give det til de fattige – og kom så og følg mig!

Det handler om at turde opgive al sin sikkerhed – både den sikkerhed, rigdommen giver og den sikkerhed, religionen giver – og så ellers bare kaste sig ud i livet i tillid til, at det kan bære. Så skal du leve! Så skal du få den substans i livet, du søger efter.

Og hvem kan så det – hvem tør så det? Ikke den rige unge mand, som gik bedrøvet bort, fordi han ikke kunne slippe sin rigdom. Og vel heller ikke vi. Engang imellem kunne man måske godt få lyst til at sige farvel til det alt sammen – alt det, der binder os og tynger os – alt det, vi er. Engang imellem kunne vi have lyst til at flagre os fri af vores liv og begive os ud i det ukendte. Men vi gør det nok aldrig. Det bliver måske til lidt pilgrimsvandring eller til en skilsmisse. Men vi vender hurtigt tilbage til trygheden i folden igen.

Og det er måske alligevel kendetegnende for moderne mennesker også. At nok søger vi denne substans i vores gode liv, men vi tør alligevel ikke slippe det gode liv – slippe trygheden og sikkerheden – for alvor.

Jesus kom – tror jeg – med sandheden om mennesker til mennesker. Han viste mennesker et andet liv end det normale – et liv som ikke byggede på tryghed og sikkerhed og overlevelse, men på tillid – frimodighed – kærlighed til livet og til mennesker. Et liv, hvor frygten ikke kunne komme til. Den frygt, som er grundlaget for vores dybe behov for at sikre os på alle måder *mod* livet – *mod* hinanden.

Jesu liv koster livet – både hans eget og de, som følger ham. Men det er livet værd ifølge Jesus. Hvad skal jeg med et langt og trygt og sikkert liv, hvis det jeg skulle var at kaste mig uforfærdet ud i det farlige og uforudsigelige menneskeliv, hvor alt bliver sat på spil?

Hvorfor skal jeg gå og blive fed i andegården, hvis det jeg skulle var at svinge mig højt i sky og flyve langt ud over fjeld og hav og kæmpe med livet?

Har han ret, denne Jesus, når han rent ud siger, at det er plat umuligt at leve et sandt liv som rig? Mattæus har mildnet det lidt med trøsten om, at for Gud er alt muligt, men det står alligevel ret markant i evangeliet. En rig kan ikke leve et sandt liv! Måske fordi man ikke kan dyrke både Gud og Mammon.

Og så kan vi jo gå bedrøvede herfra i dag – og det er måske slet ikke så tosset engang imellem at få sit gode liv modsagt. Alt for ofte bliver vi bekræftet her i kirken, fordi kirken mange gange ser det som sin fornemste opgave at give mennesker tryghed frem for sandhed.

- Nej, du skal sandelig ikke være ked af det, det skal nok gå alt sammen – og så handler det bare om, at vi kan gå glade og veltilfredse herfra med vores synders forladelse – og Jesus har sørget for det alt sammen – og det skal vi bare tro på. Men det er jo heller ikke nok!

Jesus selv var ikke så ivrig efter, at alle skulle have det godt. Han sprang ikke op efter den rige unge mand og trøstede ham med fagre ord. Måske fordi vi har så godt af at blive anfægtede i vores måde at leve på. At blive virkelig udfordrede af sandheden. Vi skal gå herfra med dette intense blik i nakken – det blik fra livet selv – fra sandheden selv – som vi ikke kan holde ud at møde, så vi slår blikket ned og vender os bort.

Følg mig, siger Jesus. Følg mit eksempel, som er et opmærksomt og åbent liv levet i kærlighed mod alle mennesker – ikke bare de udvalgte – de, som kan give tilbage – ikke bare til gavn for *vores* samfund - men mod alle. Det kan godt være, I bliver upopulære, fordi de fleste elsker grænser og skel og den tryghed, det giver – men hvis I vil leve for alvor, så læg alle jeres sikkerhedsforanstaltninger fra jer og kast jer ud i livet med frimodig kærlighed. Det er det, det hele handler om.

Tro på Jesus – tro på ham, når han kalder os ud af vores programmerede og forudsigelige liv til den grænseløse kærligheds rige, hvor alt kan ske, og hvor du pludselig kan blive et virkeligt menneske, der giver det hele væk på et øjeblik af lutter glæde. Hvor du kan blive forfulgt, fordi du bryder al anstændighed og alle programmer og målsætninger, fordi der var noget, der pludselig var vigtigere.

Livet – det virkelige liv – det evige nu kan aldrig programmeres. Det kan kun leves spontant, uoverlagt, hjerteligt og inderligt – og hvor det sker, ja, der bryder Guds rige frem i al sin herlighed.

7. søndag efter Trinitatis 1

Zakæus

Nu kom han ind igennem Jeriko. Se, dér var der var en mand, der hed Zakæus. Han var overskatteopkræver og en rig mand. Han var ivrig efter at se, hvem Jesus var, men han kunne ikke komme til på grund af folkemængden. Han var nemlig lille af vækst. Så løb han i forvejen og kravlede op i et morbærtræ, så han kunne se ham, for han ville komme den vej.

Da Jesus nu kom derhen, så han op og sagde til ham:

”Zakæus, skynd dig ned, for i dag bør jeg være gæst i *dit* hjem.”

Så skyndte han sig ned og tog imod ham med glæde.

Alle, der så det, skumlede og sagde:

”Han er taget ind som gæst hos en syndig mand.”

Zakæus derimod rejste sig op og sagde til Herren:

”Halvdelen af hvad jeg ejer, giver jeg til de fattige, Herre, og hvis jeg har bedraget nogen for noget, giver jeg det firedobbelt igen.”

”I dag er befrielsen kommet til dette hjem,” sagde Jesus til ham, ”fordi også han er Abrahams søn. Gudsmennesket er jo kommet for at opsøge og befri det fortabte.”

Jesus kom ind i Jeriko og gik igennem byen. Ja, hvad i alverden kommer det mig ved? kunne man spørge i dag så mange århundreder efter her på Nordvestfyn en smuk sommersøndag i 2005.

»Den amerikanske præsident kommer til København« Se det er relevant. Det er væsentligt og åbenbart så betydningsfuldt, at hele landet står på den anden ende. Nu skal jeg nok lade være med at sammenligne Jesus og USA's præsident, men stemningen i Jeriko har vel været lidt den samme som i København i den forløbne uge: Nu kommer han selv. Den berømte healer og prædikant fra Galilæa - og hvem ved, om man ikke også har forventet noget af den samme good-will i verdens ældste by - måske endda en rosende tale eller en flammetale mod synden eller måske endda imod besættelsesmagten, der terroriserede befolkningen.

Man var sig sin historie og sin situation bevidst i Josvas Jeriko. Det var her ugudelighedens mure var faldet for Josvas og Herrens basuner, og byen var som den første i Det forjættede Land blevet indtaget og rensat for kanaanæernes Baal dyrkelse. Og nu så de national-religiøse jøder deres by og deres land besat af romermagten. Hjælpeløst måtte man se på, og ingen bønner hjalp - og ingen frelsende Messias kom og vakte det hendøende håb til live. Ikke før rygterne om denne nye Josva fra Nazareth bredte sig som en løbeild ud over det besatte land: Kan han være manden - den der kommer i Herrens Navn? Befrieren - frelseren. Herrens salvede? Man strakte hals - man flokkedes omkring dette spirende håb, som skulle komme til Jeriko.

Og jeg ved ikke, om vi kan forestille os mængdens skuffelse og vrede over det, der nu skete i Jeriko. Så vidt forskelligt fra hærføreren Josvas befrielse af byen. Her var ingen domsbasuner - ingen hellig krigslarm - kun forbavselsens stilhed før forargelsen brød løs. Han kunne ligeså

gerne have slået dem i ansigtet alle de frihedselskende, nationale farisæere, som kæmpede en forbitret kamp for deres land og deres kulturs overlevelse. Det var en hån og en grov fornærmelse at invitere sig selv til middag hos netop Zakæus af alle mennesker i Jeriko.

For der var ikke noget godt eller pusseløjerligt ved hr. overtolder Zakæus. Han var, hvad man i dag ville kalde et i bund og grund dumt svin. At sammenligne med narkohandlere og værne-magere. Hans menneskelighed og personlighed var som hans krop - ubetydelig. Han var et kryb, som enhver retsindig borger burde træde ned ved den først givne lejlighed.

Jeg tror man skal passe på med at ville søge et eller andet blødt punkt hos Zakæus, som Jesus kunne knytte sin befrielseshandling til. Zakæus var et i bund og grund hæsligt umenneske, som kun overlevede i kraft af sin kyniske magt og sin forbindelse til besættelsesmagten. Man skød dem herhjemme under krigen og lige efter.

Jo, for ellers mister man pointen i Lukas' fortælling. Denne fantastiske fortælling, som kaster lyset tilbage mod den gamle fortælling om Josvas indtagelse af Jeriko, sådan som så mange af fortællingerne i NT' gør det. (Vi skal altså kunne vores bibelhistorie for at få det fulde udbytte af evangelisterne.) Og som også kaster sit skarpe lys helt op til os i dag. Jo, det kommer os ved i allerhøjeste grad - det som Jesus gjorde i Jeriko.

Hvis vi skulle vælge vores forbillede Josva eller Jesus - hvem valgte vi mon så? Hærføreren - helten, der med Guds hjælp erobrer det gamle land tilbage fra de ugudelige, der så uretmæssigt har slået sig ned i vores land og besudlet vores helligste værdier. Kan I høre ekkoet fra dengang endnu den dag i dag rundt omkring i verden med etniske udrensninger og rene nationalstater – og terrorbomber i Guds navn. Og vel også hos os selv. Også vi vil gerne have orden i vores verden - orden og demokrati - det vi kalder frihed - og Storm P.s vidunderlige sætning er igen aktuel: Vi vil have frihed for alle, og de, der ikke vil det, har vi midler til at tvinge til det. Hvad laver vi i Irak og Afghanistan?

Jo, vi kan godt høre ekkoet af Josvas hellige udrensninger i Jeriko. Lyden er os hverken fremmed eller i grunden vel særlig ubehagelig.

Med mindre vi lytter til denne dybt provokerende Jesus, hvis befrielseskamp er så fuldstændig anderledes uordentlig - urimelig og umådelig. Nu er talen ikke længere om folk og holdninger og hellige krige, men en stilfærdig tiltale til det enkelte menneske - og hvilket menneske. En hæslig mandsling, som aldrig havde gjort noget godt eller rigtigt i sit liv. *I dag skal jeg være gæst i dit hus!*

Det fortælles, at kun én indbygger i Jeriko undgik at blive dræbt af Josvas hellige hær, dengang murene faldt, og det var ludereren Rahab, fordi hun havde skjult to af Josvas spejdere. Det var der mening i. Noget for noget. Den ene tjeneste er den anden værd. Men i forholdet mellem Jesus og Zakæus er meningen borte - i hvert fald det, som vi normalt forstår ved god mening. For her er ikke noget - Zakæus har ikke noget at komme med - ingen helttemodig handling som Rahab eller så mange andre - intet godt sindelag - ingen ofre eller gode gerninger - intet andet end smålig ondskab. Og så er det netop ham, der ene af alle frelses, mens de andre

frihedselskende farisæere fortabes i deres afgrundsdybe forargelse og så inderligt retfærdige harme. Hvilket fantastisk mirakel og sikke en fortælling.

Zakæus blev glad, fortæller Lukas. Zakæus blev så glad, så han lovede at blive et godt menneske – og det samme tror jeg skete for alle de andre, der kom i berøring med kærligheden i mødet med Kristus. De fik en ny værdighed ved denne uforbeholdne accept af dem som mennesker, og det forandrer altså et menneskes liv, hvis dette menneske har levet med en bevidsthed om, at det var og forblev en synder, der kun fortjente vrede og straf.

I dag er frelsen kommet til dette hus, siger Jesus som reaktion på Zakæus iøjnefaldende omvendelse, hvor han lover at forandre sig og blive et nyt menneske. Måske er frelse i virkeligheden det samme som forandring – den forandring, som kærlighed og accept medfører hos mennesker.

Så måske forkynder vi ikke nok, når vi i kraft af vores lutherske tradition lægger alt i Guds hånd – måske gør den os på en måde mere ligeglade med vores liv denne traditionelle forkyndelse af syndernes forladelse – punktum - så vi nemmere falder for det bestående med alle disse såkaldt nødvendige og retfærdige og rimelige grænser og skel – uden selv at gøre noget virkeligt aktivt for at nedbryde de livsbegrænsninger, som omgiver både os selv og som vi omgiver andre med.

Jeg er bange for, vi går fejl af evangeliet både som mennesker og som menighed, hvis ikke vi er i stand til ud fra evangeliet at sige fra og sige til – at sige ja og sige nej, så det kan høres.

Også som kirke, når vores samfund opbygger grænser og skel mellem mennesker i nødvendighedens og i retfærdighedens eller i frygtens hellige navn. Skal vi så ikke påminde hinanden om den Kristus, der levede og døde for at nedbryde enhver barriere og udjævne alle skel og grænser mellem mennesker? Eller skal kirken og menigheden bare leve sit helt eget liv – langt fra det, der ellers foregår i vores verden? Og hvem er kirken? Og hvem tør udtale sig på kirkens vegne? Det tør jeg – ja, jeg tør ikke lade være. For at tro på Kristus, som det så smukt hedder, er for mig ikke bare at overgive mit liv til Herren og lade Ham råde i håbet om det evige liv engang. At tro på Kristus er også at turde tage ham på ordet, leve livet og turde skille sig af med alt det, som holder os borte fra livet og fra vores medmenneske, sådan som Zakæus turde. At tro på Kristus er at få mod til at leve med alt, hvad vi har i os, som det menneske, vi blev skabt til at være.

Det er svært, men netop derfor har vi kirken, hvis formål i livet ikke bare er at være til pynt - men at gøre en forskel. F.eks., at hjælpe mig til at blive et helt menneske.

7. søndag efter Trinitatis 2

Frygt ikke!

En lærling står ikke over sin mester eller en slave over sin herre. Det må være nok for lærlingen, at det går ham som sin mester og for slaven, at det går ham som sin herre. Har de kaldt husets herre Beelzebul, hvor meget mere så ikke hans husstand? Så frygt dem ikke. Intet er jo skjult, som ikke skal åbenbares – eller hemmeligt som ikke skal blive kendt. Hvad jeg fortæller jer i mørket, skal I tale i lyset – hvad der hviskes jer i øret, skal I forkynde på hustagene. Frygt ikke dem, der slår legemet ihjel, men som ikke kan dræbe sjælen. Nej, frygt snarere for ham, der kan ødelægge både sjæl og legeme i Gehenna.

Sælges ikke to spurve for en krone? Og ikke en eneste af dem falder til jorden udenom jeres far. På jer er endog alle jeres hovedhår talte. Så frygt ikke! I er mere værd end mange spurve.

I Matthæusevangeliets 10. kapitel sammenkalder Jesus sine tolv lærlinge og holder en lille afskedstale til dem, inden han sender dem ud for at forkynde Guds rige, som han kalder det.

Tanken er åbenbart, at de som en slags barfodslæger skal gå fra by til by med et glædeligt budskab og med helbredelse, og de skal leve af, hvad de får af andre, dér hvor de bliver modtaget.

Mærkeligt nok advarer Jesus sine lærlinge mod mennesker. De kan vente modstand, retssager, pisk, had og forfølgelse på denne vandring med det glædelige budskab.

Men sådan er det, siger han så i dagens tekst – sådan går det mig, og derfor er det jo ikke underligt, at det også vil gå jer på samme måde.

Men, siger han så: Frygt ikke for dem. Bliv ved med at forkynde mit budskab – Gud selv er med jer. Lad jer ikke friste til frafald af frygt for jeres liv og lemmer – der er noget, der er vigtigere end det.

Nu kan man jo godt spørge, hvorfor det skal vække så megen modstand og splittelse, det budskab, disse lærlinge skal forkynde – dette glædelige budskab – disse helbredelser? Og hvorfor blev Jesus selv mødt med modstand, hån og til sidst retssag, dom og straf?

Der er en sætning i teksten, som måske kaster lys over det, og det er den smukke sætning: Hvad jeg siger jer i mørket, skal I tale i lyset, og hvad der hviskes jer i ørerne, skal I prædike fra tagene. Så er tonen ligesom slået an. Det her handler om et hemmeligt budskab, som nu skal åbenbares for venner og fjender. Nu skal sandheden frem – koste hvad det vil. Og det kom til at koste.

Man kan godt somme tider synes, at der er langt fra det scenarium, som Mattæus fremlægger for Kristi efterfølgere og så til dagens danske folkekirke, der synes mere interesseret i fred og ro end i strid og kamp – koste hvad det vil. Man kunne jo godt få den mistanke, at kirken ligesom havde afblæst kampen, fordi den hellere ville have tryghed, fred og ro. Allerede i det 4. århundrede fastlagde kirken en gang for alle, hvad der var sandhed, hvorefter alle havde sig

at rette, og selv diskussionen blev forbudt. Det var ikke noget, mennesker længere skulle beskæftige sig med, og de, der alligevel gjorde det, blev kaldt kættere og mere eller mindre diskret fjernet.

Men alligevel blev jo bl.a. Matthäusevangeliets kapitel 10 stående som en stadig irritation af den kirkelige fred, og igen og igen har mennesker spurgt sig selv, hvad det var, der vakte modstand dengang, og – ikke mindst – om det stadig gælder. Eller sagt med andre ord: Hvad var det for et hemmeligt og tilsyneladende forbudt budskab, Jesus hviskede sine lærlinge i ørerne? Et budskab, der på én gang vakte fantastisk glæde og fantastisk modstand.

Når jeg læser Matthäusevangeliet eller et af de andre evangelier, så ser jeg for mig denne Jesus fra Nazareth beskrevet som et meget lidenskabeligt medmenneske, hvis mål var at tilbagegive det enkelte fortabte menneske, han mødte, dette menneskes uendelige værdi. Evangelisterne skildrer det ofte dramatisk som mirakuløse helbredelser – endog dødeopvækkelser – det er det, Jesus pålægger sine lærlinge at gøre også – men betydningen af disse beretninger peger for mig at se på en enorm menneskelig frihed – altså at han med sin tilstedeværelse og med sit ord kunne løfte undertrykte, elendige, fortabte mennesker op til en kongeværdighed, som de aldrig havde drømt om. Mennesker, der levede, som de gjorde og mere eller mindre fandt sig i deres skæbne, for sådan var det jo med det – og det var vel Guds mening – det var i hvert fald, hvad de hørte fra deres egne præster og skriftkloge og fra hele den civilisation, der levede af at nogle mennesker var bestemt til at dominere og bestemme over andre.

Det er den tanke, vi kender så godt fra dyrkelsen af konger og kejsere, adel og herremænd – befalingsmænd af enhver art – ikke blot i militæret, men såmænd overalt i skole, hjem og kirke. Hele den tanke, som har gennemsyret vores samfund og vores livsholdning igennem næsten hele vores historie: Nogle skal bestemme – andre skal adlyde. Som regel skal de meget få bestemme over de mange. Sådan var det i hvert fald på Jesu tid. Men man kan også opfatte det bredere som det, der styrer mit liv, så det bliver et slaveliv – måske endda et selvskabt slaveliv. Fordi vi ikke længere tror på os selv eller på andre eller på livet for den sags skyld som andet end noget, man skal beskytte sig imod, fordi det er farligt.

Og så kommer denne Jesus og siger: Nej, det har aldrig været Guds mening. Nu skal du høre – bogstaveligt talt – nu skal du se – bogstaveligt talt! Og så får han alle disse fortabte og bange mennesker til både at høre og se – ja se livets Gud, som lyser ud af denne menneskesøn – dette menneske, for hvem menneskelivet er Guds rige, hvis bare vi ville se og høre og turde leve det, som jo er lige her inden i os – midt iblandt os.

Jamen, hvorfor så modstanden? Den markante modstand mod dette budskab, der lyser ud af evangelierne.

Ja, hvis du selv er konge i det liv – hvad skal du så med andre til at bestemme over dig? Hvis dit liv er op til dig selv som din mulighed – som dit valg – hvad skal du så med præster og paver og konger og kejsere til at bestemme for dig?

Vil du lade omstændighederne eller de andres forventninger eller befalinger styre dit liv – vil du lade religionens fadergud bedømme dig i al evighed - eller vil du selv tage dit liv op i frihed og tro?

Jeg tror, det er det, Paulus er inde på, når han siger: ”*Så er der da ingen fordømmelse for dem, som er i Kristus Jesus. For livets ånds lov har i Kristus Jesus befriet mig fra syndens og dødens lov...*”

Livet under kærlighedens lov – i kærlighedens rige, hvor du giver dig selv og andre lov til at være, som vi nu engang er – der er der ingen instans, som kan dømme endsige fordømme, og uden den dom, vi fælder over hinanden eller over os selv, så er vi frie mennesker. Så er vi konger og dronninger i Guds rige – i livet selv.

Og det er det, vi døber vores børn til, endnu før de ved af det. Fortæller dem, hvem de i virkeligheden er. I gamle dage, blev man ikke blot døbt med vand – man blev også salvet med olie som tegn på netop den kongelige værdighed, ethvert menneskebarn fik bekræftet i sin dåb. Jeg tror, vi ustandselt skal minde hinanden om den værdighed, som hører til det at være menneske – den værdighed, som ethvert menneske er født med. For dermed modsiger vi alle de sædvanlige fjendebilleder, som lever af at dele mennesker op i gode og onde – rigtige og forkerte – troende og vantro – skyldige og ikke skyldige. Vi har i virkeligheden ingen forskelle, vi kan undskylde os med, når vi dømmes og fordømmes og bekriger hinanden.

Og det er klart, at så bliver vi sårbare, som dem, der forkynder fred i en krigerisk verden – i et samfund, hvor fællesskabet besegles og for en stor del opretholdes af de fælles fjendebilleder – politisk såvel som religiøst. Hvor det at forkynde fred og menneskelig ligeværdighed betragtes som landsforræderi.

At forkynde alle menneskers lige værdighed bliver derfor altid et slag i ansigtet på stort set ethvert samfund og enhver religion, og hvem vil finde sig i det?

Derfor vil sandheden altid blive undertrykt og forfulgt af de stærkeste kræfter, og det er så de vilkår, kristne mennesker har at leve under – i hvert fald ifølge Jesus.

Men én dag med sandheden er måske i virkeligheden mere værd end et helt liv med løgn og bedrag. Eller hvad...?

8. søndag efter Trinitatis 1

Vogt jer!

Tag jer i agt for de falske profeter, som kommer til jer i fåreklædning, men indeni er glubske ulve. På deres frugter skal I kende dem. Samler man måske druer fra tjørn eller figner fra tidsler? Nej vel? Ethvert godt træ bærer gode frugter, mens det dårlige træ bærer dårlig frugt. Et godt træ kan ikke bære dårlig frugt, så lidt som et dårligt træ kan bære dejlig frugt. Ethvert træ, som ikke bærer god frugt, hugges om og kastes på ilden. Så det er ganske vist: på deres frugter skal I kende dem.

Ikke alle, som siger til mig: Herre! Herre! skal komme ind i det himmelske rige. Nej den, der gør min himmelske fars vilje, *han* skal komme ind i det himmelske rige.

Prøv at forestille jer, at der ikke findes befalinger – at vi simpelt hen har afskaffet retten til at befale og bestemme over hinanden. Voksne kan ikke bestemme over børn – mænd kan ikke bestemme over kvinder – eller omvendt. Øvrigheden kan ikke bestemme over borgerne. Der findes ikke længere overordnede og underordnede, slaver og frie, høvdinge og indianere.

Prøv at forestille jer, at friheden til at være menneske, gælder os alle, og at alle de rangordener og hierarkier, vi har indrettet os med – ikke længere er til.

Prøv at forestille jer, at der ikke er noget, vi skal, fordi nogen siger det eller forlanger det – men alt, hvad vi gør, gør vi af egen fri vilje, fordi vi gerne vil.

Der er altså heller ikke noget, vi ikke må, men alt, hvad vi ikke gør, undlader vi at gøre af egen fri vilje, fordi vi ikke vil.

Kan det tænkes? Kan det lade sig gøre?

Umiddelbart vil vi nok sige nej, for uden love og regler bryder verden sammen, og det hele bliver bestemt af den stærkestes ret. Junglens lov, rent anarki, og hvad vi ellers kalder det. Måske vil vi også umiddelbart sige nej, fordi vi er opdraget til at være lydige – opdraget til at gøre, hvad der bliver sagt – af vores forældre, af skolen, af samfundet – af kirken. Det er sådan, man helst ser os – det er sådan Gud helst ser os. Ikke som frie, selvstændige mennesker, men som lydige mennesker, der lokkes eller trues til lydighed fra vi er helt små.

Men prøv engang at tænke efter alligevel.

Jeg tror, det handler om vores menneskesyn – om vi tror, mennesker kan bære friheden eller ej. Vil de ikke bare udnytte den? Vil vi selv? Eller kunne det virkelig tænkes, at vi – måske engang med tiden – kunne komme dertil, at vi accepterede hinandens ret til at bestemme selv? Der er i hvert fald noget, der tyder på, at både Jesus og Paulus havde ret høje tanker om mennesket, så de godt turde forkynde friheden. Og når friheden på trods heraf ikke rigtig er slået igennem endnu, ja, så skyldes det måske den kirkelige fortolkning af budskabet, som lægger mere vægt på lydighed mod den rette tro og den rette lære – altså alt andet end lige netop frihed.

Måske skyldes det i virkeligheden, at er vi bange for den, friheden? Bange for at være rigtige mennesker med ansvar for det vi gør, fordi det er det, vi vil - så vi vælger hundelivet eller barndomslivet. Livet under kommando? Livet derhjemme i tryghed hos far og mor eller i religionens tryghed, hvor Gud bestemmer det hele. Livet, der går ud på at opfylde forventninger og overholde regler. Det er også det nemmeste.

Måske er vi i virkeligheden bange for friheden, når vi siger, at det aldrig går an. Vi er nødt til at have love og regler og dom og straf og opdragelse og indoktrinering og terrorlovgivning og overvågning af alt og alle, hvis ikke alt skal blive kaos og vilkårlighed. Vi er nødt til at have nogen til at bestemme – nogen, der passer på os - vi er nødt til at adlyde. Det egner vi os bedst til – det passer os bedst som mennesker...

Nej, siger Jesus. Det passer ikke. Sådan er mennesker ikke! Sådan er vi ikke. Vogt jer for de falske profeter, siger han til sine lærlinge – de kommer til jer i fåreklæder og vil så frygtelig gerne passe på jer, men er glubske ulve, der vil tage selve menneskelivet fra jer. De sætter jer ud af kraft som mennesker ved at gøre jer til børn eller for den sags skyld til undersætter under en almægtig, guddommelig majestæt og hans hellige repræsentanter på jorden: præsteskabet og øvrigheden af Guds nåde, der ikke bærer sværdet for sjov – husk det!!

Men det er forkert at forblive barn, når man nu engang er voksen, siger Paulus. Aflæg det barnagtige og bliv voksen! Og den, der holder voksne mennesker nede i barndom og umyndighed – i åndeligt slaveri - ham var det måske bedre, om han blev smidt i havet med en møllesten om halsen.

For vi har jo ikke fået en ånd, der giver trællekår! Hallo! Vi er ikke skabt til at leve i frygt – vi er skabt til at leve som mennesker – mennesker, hvis ånd smelter sammen med Guds Ånd, fordi vi er af Gud! Vi lever i Gud, så at sige. I må ikke forveksle barnekår med barnagtighed, selv om det er fristende. Barnekår er frihedens kår i modsætning til slavekår.

Det er selvfølgelig fristende at afskrive sig den værdighed, dels fordi det lokker med tryghed og omsorg i nødens stund – og dels fordi vi helst ikke vil være for meget ifølge janteloven og den almindelige jævne mentalitet, der hellere vil stå og gøre nar af dem, der vil noget, end selv at få næsen stukket for langt frem. Og vi kender alle gode eksempler på, at det går galt, hvis ikke der er nogen, der bestemmer over – ja, om ikke os så i hvert fald de andre.

Men det er forkert, og det forhindrer mennesker i at bruge deres liv på en myndig og ansvarsfuld måde – det forhindrer mennesker i at leve deres menneskeliv, netop sådan som det sømmer sig for frie mennesker, der har frihed til at bruge alt, hvad de har i sig – frihed til at leve, som det var meningen fra skaberens hånd. Vi er ikke skabt til at være børn i al evighed – eller lydige hunde – eller slaver - vi er skabt til at gøre en forskel, mens vi er her og lige her, hvor vi er. Dertil har vi fået både hjerte og forstand.

Dertil er vi døbt, men karakteristisk nok er det jo ikke noget, vi går og praler med – vores dåb eller vores kristennavn – tværtimod gør det mange mennesker lidt forlegne. Er det ikke underligt! Vi burde råbe ud fra tagene, hvad der er hvasket os i ørerne – vi burde storme alle magtens

og udnyttelsens bastioner og fjerne undertrykkelsens åg overalt som kristne mennesker – som frie mennesker – men vi vælger den forsigtige tilbagetrækkethed – det forsigtige, frygtsomme hundeliv. Vi skal ikke for godt i gang. Og så lader vi Gud og Jesus og deres repræsentanter klare livet for os. Det, som var vores vidunderlige opgave.

Det plejer vi ikke at høre her i kirken, hvor det at adlyde øvrigheden og Gud mange gange er blevet til det væsentlige, men ironisk nok er det præcis den frihed til at være et sandt menneske, Kristus forkynder – stik imod sin samtids religion – og imod alle tiders religioner, hvis formålet er at holde mennesker nede i umyndighed og slaveri af højere magter, hvad enten det er kongen eller Gud eller for den sags skyld præsten eller andre meningsdannere. Vogt jer for dem!

Ikke enhver, der siger Herre! Herre! skal komme ind i Himmeriget, men kun den, der gør min himmelske fars vilje! Det lyder jo så smukt det med at underkaste sig og adlyde sin herre og mester – give udtryk for ydmyghed og ikke opblæsthed – lydighed og ikke oprør. Men det er ikke det, vi er skabt til – og det var ikke det, Jesus ville have os til, tror jeg.

Der er dem, der altid vil have fred og ro. Der er dem, der helst vil have alt under kontrol – og helst alle – og dertil bruger de loven og profeterne og religionen og Gud selv.

Men Gud vil ikke have fred for enhver pris. Det ser ud til, at livets Gud vil have oprør og opstandelse i verden. Det var jo ikke fred, Guds søn kom med, men oprør mod døden – opstandelse fra alt, hvad der binder mennesker til jorden – det være sig selvbestaltede øvrigheder eller magter – det være sig frygt og angst for livet eller for hinanden. Det være sig religionen, når religionen blev en byrde for mennesker – når mennesker var til for religionens skyld – for kirkens skyld.

Nej, sådan skal det ikke være blandt jer. I skal leve som frie mennesker – I skal leve på Guds brændende kærlighed og ikke på noget som helst andet, som de falske profeter påstår. Vogt jer for dem – især når de lokker med fred – evig fred!

Tænk engang, hvis vi turde være rigtige levende, kristne mennesker, der levede alene på Guds kærlighed – og ikke på vores omdømme som lydige og stiltfærdige medborgere. Tænk engang, hvis vi turde holde op med at sige Herre, Herre til Guds søn og vores bror, som kom – ikke for at herske, men for at tjene og give alt, hvad han havde og ejede til os for om muligt derved at gøre os begribeligt, hvor vigtigt det er at leve efter hjertets og kærlighedens frie lov – og ikke trælle under frygtens og de falske profeters herredømme.

Tænk engang! Hvis vi turde leve selv!

8. søndag efter Trinitatis 2

De to husbyggere

Mange skal sige til mig på den dag: Herre! Herre, har vi da ikke prædikeret i dit navn? Har vi da ikke uddrevet dæmoner i dit navn, og har vi da ikke udført mange undere i dit navn? Og da vil jeg sige dem ligeud: Aldrig har jeg kendt jer! Gå jeres vej, syndere!

Enhver, som hører hvad jeg siger og handler efter det, ligner den kloge mand, der byggede sit hus på klippen. Og regnen strømmede ned, flodbølger kom og stormen susede og slog imod huset, men det faldt ikke, for det var grundfæstet på klippen.

Men enhver, som hører hvad jeg siger, og *ikke* handler efter det, ligner den tåbelige mand, som byggede sit hus på sandet. Og regnen strømmede ned, flodbølger kom, og stormen susede og slog mod huset, og det faldt med et mægtigt brag.

Det var sådan, at da Jesus havde afsluttet sin tale, var de alle forbløffede over hans lære, for han underviste dem med virkelig autoritet, og ikke som deres egne teologer.

Jeg læste for nylig en roman, der handlede om Tempelherrernes skat. Det viste sig, at denne skat ikke bestod af guld og ædelsten, men af en frygtelig sandhed. I hvert fald frygtelig for kirken, der ville gøre alt for at forhindre denne frygtelige sandhed i at komme frem. For kirken havde jo sin egen sandhed, som byggede på udvalgte skrifter og læresætninger, trosbekendelser osv. En sandhed, som ca. 1 mia. mennesker dyrker og lever på.

Men tænk nu, hvis det var en illusion.

Det viste sig, at den hemmelighed, tempelherrerne vogtede, var et originalt manuskript skrevet af Jesus selv, som de havde fundet i Templet i Jerusalem, dengang de kom til det hellige land i 1100-tallet og siden havde de vogtet over det. Og dette manuskript var vist langt fra i overensstemmelse med den katolske kirkes lære.

Romanen handler om, hvordan dette manuskript af Jesus dukker op igen i vor tid, og så melder spørgsmålet sig: Skal sandheden frem, koste hvad det vil – og det vil måske koste ca. 1 mia. mennesker deres tro og måske deres livsgrundlag – eller skal man af hensyn til alle disse mennesker lade sandheden forblive skjult?

Det er et meget spændende og også noget skræmmende spørgsmål, som de fleste af os må stille os selv mange gange i vores liv. Skal du fortælle din gode ven, at han faktisk er døende, og ikke snart bliver rask, som han selv tror? Skal du fortælle din kone, at du har været utro og ikke til konference i Ålborg, som hun tror? Skal du erkende dine nederlag – din uduelighed og dovenskab i stedet for at leve på den illusion, at du er alle tiders? Skal du erkende, at dine prædikener er noget makværk og ikke de lysende geniale kunstværker, som du selv tror? Osv. Skal sandheden frem for enhver pris?

Jeg skal ikke afsløre, hvad romanen munder ud i, før til sidst, men vi kan jo prøve at se på, hvad Matthæus mener, Jesus selv mente om den sag. For det er måske netop, hvad dagens tekst fra slutningen af bjergprædikenen handler om:

Du skal gøre mod andre, hvad du vil, at andre gør mod dig. Hvis du selv gerne vil leve på en illusion – et selvbedrag eller en livsløgn, så lad bare andre gøre det også. Men hvis du selv er til sandheden, så må du også gå den vanskelige vej, som sandheden altid indebærer. Den snævre, trange vej, der ifølge Matthæus fører til livet. Og der er ingen tvivl om, at sandheden medfører et hårdt liv.

Pas på de falske profeter, som tilsyneladende vil jer det godt, og som lover jer guld og grønne skove, men som i virkeligheden er glubske ulve, måske fordi de i stedet for at sige sandheden, forhindrer sandheden i at komme frem med al deres snak. Se på, hvordan de selv lever. På deres frugter skal I kende dem – kende sandheden.

Det er ikke nok bare at sidde her og synge salmer og sige trosbekendelsen og være nok så fromme. At være Jesu lærling kræver handling. Kræver det også sandhed?

Og så kommer lignelsen om de to husbyggere, der byggede deres liv på hver sit fundament. På sand og på klippegrund. Der er det ved sand, at det jo er dejligt blødt. Man kan springe ud i det, lege i det – bygge sandslotte - og så kan man skjule en masse under sandet. Alt det, der ikke må komme frem for husfredens skyld – for hyggens skyld. Det er nemt at dække det til med lidt sand.

Det kan man ikke med klippegrund. Du kan hverken skjule noget eller springe ud eller lege særlig godt på klippen. Men du kan slå dig – også så det gør virkelig ondt – ja, du kan slå dig ihjel på klipper.

Illusioner og livsløgne trives ikke på klippegrund men kan sagtens dyrkes i sand. Og så kommer advarslen ramsaltet og ligefrem: Sandet holder ikke – men det gør klippen. Det gode, trygge liv på illusionen falder sammen, når skæbnen rammer det mindste. Og det hårde liv i sandhedens tjeneste med alle disse selvransagelser og barske erkendelser, der kan være så tunge at bære og frygtelige at sige – ja, det liv holder overfor skæbnens spil. Her kan den ikke komme til at vælte noget, fordi du tør tage imod virkeligheden – så barsk den end kan være.

Vi skal ikke leve på illusioner, livsløgne eller på religionens bedrag, så trygt og hyggeligt det end kan være. Jeg tror, det ikke mindst var det religiøse bedrageri, Jesus bekæmpede så voldsomt, så de slog ham ihjel for det. Trygheden i det givne. Autoritetstroen. Opgivelsen af dig selv som et sandt menneske. Nej, vi skal turde leve som Jesus selv på sandhedens grund – og det kan vi godt, fordi vi er sat over i kærlighedens rige – og dér kan sandheden få lov at komme til. Du kan ikke bedrage den, du elsker uden at noget går fuldstændig i stykker, for kærligheden tåler ikke løggen – de er ganske og aldeles uforenelige. Kærligheden tåler ikke alle de falske hensyn, som altid står fadder til løggen. Til gengæld tåler kærligheden sagtens alle de ubehagelige konsekvenser af sandheden. Og man kan altid få nyt porcelæn. Kærligheden – og måske kun kærligheden kan bære selv den barskeste sandhed om vores liv.

Du må selv vælge, hvad du vil. Om du vil have et først og fremmest trygt og dejligt roligt og fredfyldt liv uden for mange ubehageligheder, pinlige optrin, kampe, opgør og hvad ved jeg.

Eller om du tør tage kampen op og hele tiden søge ind til sandheden under tvivl og selvransagelse, ulvetimer – måske ensomhed, fordi sandheden altid er ilde hørt, hvor kærligheden ikke er. Og ve den arme stakkel, der forstyrrer freden og roen her hos os.

Det er dit valg, for det er dit liv.

Og romanen – ja, den fik ikke nogen god slutning – i hvert fald ikke ifølge Matthæus, men måske nok ifølge flertallet. For da de endelig fandt det gamle manuskript fra Jesu egen hånd, så valgte de at odelægge det af hensyn til de mange mange kristne menneskers tro, deres tryk-
hed og deres livsgrundlag, som de hverken ville eller turde forstyrre.

Tænk, hvis Jesus selv havde haft den samme hensynfulde holdning!

9. søndag efter Trinitatis 1

En utro bestyrer

Engang fortalte Jesus denne fortælling til sine elever:

”Der var en rig mand, der havde en bestyrer. En dag blev det bedyret ham, at han ødslede hans ejendom bort. Han kaldte ham så til sig og sagde til ham:

”Hvad er det, jeg hører om dig? Aflæg regnskab for din forvaltning, for du kan ikke længere beholde din stilling.”

”Hvad skal jeg nu gøre,” tænkte bestyreren ved sig selv, ”når min herre tager min stilling fra mig? Grave orker jeg ikke – tigge skammer jeg mig ved ... Jo, nu ved jeg, hvad jeg skal gøre, så folk vil modtage mig i deres hjem, når jeg bliver fjernet fra min stilling.”

Han kaldte så alle sin herres skyldnere til sig.

”Hvor meget skylder du min herre?” sagde han til den første.

”Hundrede ankre olie,” svarede han.

”Tag dit gældsbevis, sæt dig hurtigt ned og skriv halvtreds.”

”Og du, hvor meget skylder du?” sagde han til en anden.

”Hundrede sække hvede,” svarede han.

”Tag dit gældsbevis og skriv firs,” sagde han.

Og herren roste bestyrerens svindel, fordi han havde handlet kløgtigt. Jo, for denne verdens sønner handler snedigere overfor deres egne end lysets sønner, så jeg siger ligeud: skaf jer venner ved hjælp af den uretmæssige rigdom, så de venner kan modtage jer i de evige boliger, når det hele er slut.

Den, som er trofast i det mindste, er også trofast i det store, og den, der er bare det mindste uretfærdig, er også uretfærdig i det store. Så hvis I ikke har turdet benytte jer af den uretmæssige rigdom, hvem skulle så betro jer den virkelige rigdom? Og hvis I ikke har turdet handle med andres ejendom, hvem skulle så give jer jeres egen?

Der er brugt mange ressourcer, tanker og prædikener på at bortforklare denne umoralske historie om en illoyal eller utro godsforvalter, der tilsyneladende snød sin herre godsejeren, så vandet drev af ham – bare for at redde sit eget skind. Og det får han ovenikøbet ros for – af

godsejeren. Jo, for gode kristne samfundsborgere bør vel ikke ligefrem opfordres til utroskab, når de kommer herhen i kirken for at høre Guds ord.

Men nu er denne fortælling – ligesom Jesu forkyndelse i det hele taget – for voksne. Dvs. det er ikke på nogen måde en pædagogisk fortælling – altså en fortælling, der skal opdrage os til eller belære os om, hvordan vi helst skal opføre os overfor hinanden.

Jeg tror, det engang imellem er sundt at fjerne den pædagogiske – eller skal vi sige moralsk opbyggelige -dimension fra evangelierne og fra vores gudstjeneste i det hele taget og f.eks. prøve at lytte til Lukas på samme måde som vi læser en novelle eller ser en film i håbet om at få en dybere indsigt i vores liv.

På samme måde som med kunsten, der ikke skal forklare livet eller løse livets gåder for os, men tværtimod åbne alle døre og vinduer til noget større end det lille pænt møblerede og funktionelle rum, vi indretter os i, og som vi har det med at kalde livet.

Børn skal have faste rammer, siger vi – eller sagde vi i hvert fald engang - og det er nok rigtigt – men voksne mennesker skal have alt andet end faste rammer – voksne mennesker skal have uendelige dybder og højder – måske fordi vi er skabt i Guds billede, som de gamle sagde. Måske fordi vi bærer på en længsel efter det guddommelige og ikke for alvor er tilfredse med vores liv her på det jævne. Vi er ikke kvæg eller dresserede abekatte, men frie mennesker af ånd, som Grundtvig sagde.

Det kan godt være svært at blive et frit menneske og komme ud af de faste rammer, vi fik som børn, og som religionerne og moralens vogtere så hjertens gerne fører videre. Somme tider kæmper vi hårdnakket for netop faste rammer og grænser i vores samfund – de gode gamle værdier – det nationale – forfædrenes tro – familien - dengang alting var meget bedre end nu, hvor alting er i opløsning.

Men det er ikke samfundet, der er i opløsning – det er vores eget frie voksenliv – det virkelige liv - der banker på, og som vi ikke tør lukke ind i vores trygge barnekammer. Men det skal vi. Derud hvor alting beror på kærlighed og nåde og ikke så meget på lov og retfærdighed.

Det er sådan – med den voksnes nysgerrighed og længsel, som allerede Adam og Eva gjorde brug af – måske fordi de var skabt som voksne og aldrig havde været børn! – sådan tror jeg vi skal lytte til evangelisternes beretninger om denne Jesus, der sprængte alle grænser for det tilladelige i dette forstenede jødiske radikalt religiøse samfund, han dumpede ned i. Et særdeles barnligt samfund, kunne man sige, hvor faste rammer og grænser ansås for guddommelige – ja, selve meningen med livet.

Jesus brød konsekvent alle disse grænser, hvilket de selvfølgelig korsfæstede ham for – men det lykkedes ham inden da – og måske ikke mindst efter sin død - at få andre mennesker til at bryde dem – mennesker, der var stækkede af sygdom og invaliditet. Stækkede af frygtsomhedens selvforagt. Stækkede af samfundets dom – og måske ikke mindst af deres egen dom over deres misbrugte liv.

Bryd ud! sagde han, Kæmp for livet! Lev med alt, hvad I har i jer selv på afgrundens rand – selv når dommen er afsagt. Gør det umulige – tro på det fantastiske! Opgiv aldrig! Elsk livet! Elsk mennesker!

Og nogle af dem troede virkelig på det umulige, og denne tro – denne hengivne tillid til livet og til mennesker, gav dem livet tilbage, og pludselig kunne de se og høre og tale og gå – pludselig var de raske og frie, og alt var muligt på ny.

Det er, som om evangelierne hylder dette lidenskabelige og ukuelige livsmod, der ikke *vil* give op. Ja, Jesus siger mange gange til de helbredte: ”Det er din tro, der har frelst dig. Ikke fordi de kunne trosbekendelsen og fadervor eller Moseloven udenad og efterlevede alle buddene, men fordi de aldrig kunne opgive håbet – håbet om helbredelse og frihed og nyt liv – selv på gravens bred, når alt håb syntes ude. Håbet om dette mere end det normale og forventelige. Hvis nu denne godsforvalter havde levet som et barn, så havde han helt sikkert bøjet sig - opgivet - givet sine forældres manglende kærlighed og samfundet som helhed skylden for sit bedrageri.

Men nu var denne forvalter alt andet end barnlig, og derfor konstaterede han meget realistisk sin situation som voksen. Hvordan ser min fremtid ud? Jeg bliver fyret. Fysisk arbejde orker jeg ikke, og jeg skammer mig ved at bede andre om hjælp. Og fyret det blev han.

Men inden da nåede han at bruge sine sidste desperate muligheder på at skabe sig et nyt liv efter sammenbruddet – nemlig ved at sætte godsejerens skyldnere i en ikke ringe taknemmelighedsgæld til sig selv i den hensigt at kunne trække på deres gæstfrihed og velvilje, når han nu selv fik sparket.

Så langt som noget fra at lægge sin skæbne i Guds eller sin herres hånd eller henfly til Guds eller godsejerens nåde.

Så langt som noget fra at slå sig til tåls med sin skæbne med et suk over livets uretfærdighed eller Guds manglende interesse. Men at skabe nyt liv, hvor intet liv er – at trods enhver håbløshed - det gør han, fordi han ikke kan opgive håbet om at livet er mere end som så - og det er måske pointen i den fortælling.

For mig er den i hvert fald en fantastisk opmuntring til at handle på trods af al modgang og tiltagende alderdom – at leve fuldt og helt selv med dødsdommen hængende over hovedet – og den har vi jo alle hængende, når det kommer til stykket – at turde elske grænseløst, thi deri er livet!

Og dermed rimer den fortræffeligt med resten af evangeliet om den mand, der åbnede dybder og højder i livet, som ingen drømte om, fandtes. Som ingen turde beskæftige sig med, fordi religionen forbød det. Den mand, der nedbrød alle grænser og skel mellem mennesker og gav os til hinanden igen og igen. Den mand, der rev os ud af vores trygge og tomme barneliv og kastede os ud, hvor vi hører til – ud i dette fantastiske uendelige og ubegribelige, evige liv, hvor alt kan ske, og hvor intet er givet på forhånd – ja, selv den visse død har han sået alvorlig tvivl

om. Det liv, vi selv skal forvalte, være med til at forme og tage ansvar for med alt, hvad vi har i os. Frygtløst. Frimodigt. Vildt og inderligt hengivent.

Det er, hvad min Gud og skaber forventer af mig. Langt mere det, end at jeg opfører mig ordentligt og gør, hvad der bliver sagt.

Ham tror jeg på – ham kalder jeg med glæde min Herre og min Gud – ham skylder jeg en stor del af mit frie menneskeliv, og derfor kan jeg såmænd også finde på at kalde ham min frelser og befrier – også selv om det lyder en lille smule barnligt!

9. søndag efter Trinitatis 2

Om ledelse

Frygt ikke, lille flok, for det har behaget jeres far at skænke jer riget. Sælg jeres ejendele og vis barmhjertighed. Skaf jer punge, som ikke ældes – en uforgængelig skat i himlen, hvor ingen tyv kommer nær – hvor intet møl fortærer. For hvor jeres skat er, der vil også jeres hjerte være. Lad bæltet være spændt om livet på jer og lamperne tændt. Ja, vær også I som de mennesker, der venter på, at deres herre vender tilbage fra brylluppet – så de straks kan lukke op for ham, når han kommer og banker på. Velsignet være de slaver, som herren finder årvågne, når han kommer. Ja, jeg kan godt sige jer, han vil selv skifte tøj, sætte dem til bords og gå rundt og servere for dem. Hvad enten han kommer i den anden – ja, selv i den tredje nattevagt og finder dem i gang med det – velsignet være de tjenere!

Men det skal I vide: hvis husets herre vidste, hvad tid tyven kommer, ville han ikke tillade noget indbrud i sit hus. Vær også I beredte, for Gudsmennesket kommer i den time, I ikke regnede med det.”

”Herre,” sagde Petrus, ”taler du til os i denne lignelse, eller gælder den alle?”

”Ja, hvem er nu den trofaste og kloge forvalter,” fortsatte Herren, ”som hans herre vil sætte over sine husfolk, så han kan give dem deres madrationer i rette tid? Velsignet være den slave, som hans herre finder i gang med det, når han kommer. Jeg kan godt sige jer: han vil sætte ham over hele sin ejendom.

Men hvis sådan en slave tænker i sit stille sind: Min herre er nok forsinket, og han så begynder at slå drengene og pigerne og æde og drikke sig fuld, så vil denne slaves herre dukke op den dag, han mindst venter det – i den time han ikke havde regnet med, og så vil han hugge ham midt over og give ham plads sammen med de utro.

Den slave, som har vidst besked med sin herres vilje, og som ikke har forberedt noget eller udført noget efter hans vilje, han skal have mange slag. Den, som ikke har kendt hans vilje, men som alligevel har gjort noget strafbart, han skal have få slag.

Enhver, som har fået meget givet, af ham skal der kræves meget, og den som blev betroet meget, af ham skal der forlanges så meget mere.

Det handler om ledelse – om vores måde at leve sammen på. Normalt handler forholdet mellem lønmodtager og arbejdsgiver eller for den sags skyld Herre og Tjener om at yde og nyde – om indsats og løn – om noget for noget. Ganske enkelt og ligetil for enhver. Du gør mig en

tjeneste eller udfører et stykke arbejde, og det betaler jeg dig din velfortjente løn for. Størrelsen af lønnen kan vi diskutere, men ikke princippet.

Lidt anderledes lyder det i Jesu forkyndelse – sådan lidt omvendt, for her starter du med at få din løn på forhånd, og så bliver du betroet din tjeneste. Det svarer lidt til at få dit eksamensbevis på forhånd, og så kan du ellers gå i gang med studiet. Du skal altså ikke prøves eller vurderes, før du får beviset eller præmien eller lønnen – den har du allerede, og så kan du kvit og frit gå i gang med det, du har lyst til.

Som at blive døbt først og få Helligånden og gå direkte ind i Guds rige kvit og frit – så kan du ellers gå i gang med livet.

Uden denne ellers så almindelige frygt for ikke at bestå eller være god nok eller kunne klare opgaven.

Det er jo et lidt andet ledelsesprincip end det sædvanlige – et princip, som sætter kampen for tilværelsen ud af kraft – altså kampen for at kvalificere dig på stort set alle livets områder – og også frygten for ikke at kunne leve op til kravene i tilværelsen. Du er fri – du har bestået – du er anerkendt – ja, mere end det: du er elsket.

Og så er resten op til dig.

Egentlig er det jo forskellen på at være livets slave eller livets herre. Der er en grundregel i moderne ledelsesteori, der sige, at ledelse er at skabe ledelse – dvs. at få alle medarbejdere til at føle sig som og være ansvarlige ledere på arbejdspladsen – altså give enhver den frihed, som gør arbejdet lystbetonet fordi det er *mit* arbejde og *mit* ansvar - frem for at være en sur pligt, som andre har bestemt for mig – en befaling.

Og sådan sætter evangeliet altså mennesker fri til at leve. Frygt ikke, du lille hjord, for jeres far i Himlen har besluttet at give jer alt. Frygt ikke.

Nu kom jeg så til at tænke på den frihed i forhold til vores måde at være kirke på. Vi skulle jo forkynde denne frihed til at boltre os i livet, så at sige, men sådan opfatter de færreste vel kirken i dag. De fleste vil vel sige – med en vis ret – at kirken fra gammel tid handler mere om befaling og lydighed end om frihed. Det er ligesom ikke nok at være døbt – du skal også tro og det vil sige du skal have lige præcis den tro som kirken forventer af sine medlemmer. Og som vi her i landet fremsiger lydigt og underdanigt ved hver eneste gudstjeneste – og også som betingelse for at blive døbt.

I kirken – også i folkekirken - er vi under befaling, og vi bruger mange – om ikke alle – ressourcer på at holde fast i den såkaldt rette ene tro. Den eneste sande lære.

Men spørgsmålet, som flere og flere stiller sig i dag med mere eller mindre dårlig samvittighed – er jo, om troen i virkeligheden kan befales. Min tro må dog være min egen frie beslutning – ikke andres befaling. De være sig nok så mange – nok så kloge – nok så hellige – nok så gamle. Kirken kan ligesom ikke slippe sit gamle autoritære ledelsesprincip – og det på trods af, at evangeliet forkynder den betingelsesløse frihed, der bunder i den betingelsesløse kærlighed. Du kan gøre, hvad du vil – du Guds eget barn! Du kan også tro, som du vil.

Du skal være vågen – du skal være opmærksom på livet – du skal forvente alt. Men hvad du gør og hvad du tror på, er og bliver din frie beslutning, som kun du selv kan tage.

Spørgsmålet – og det er altså et helt afgørende vigtigt spørgsmål i dag – er om kirken kan rumme den frihed, den selv forkynder.

Jeg tror, det kræver en noget anden markedsføring end den sædvanlige autoritetstro opfattelse, som skræmmer mange moderne mennesker væk fra kirken. At her kommer vi *ikke* til gudstjeneste for at adlyde de gældende trossætninger, dogmer og bekendelser – eller for at høre om den rette lære, men her kommer vi for *gennem og ved hjælp af* disse mange smukke vidnesbyrd, som fylder kirkens lange historie - lige fra Paulus' breve til den mest moderne teologi - at finde ind til vores eget livs dybder – at finde vores egen formulering af det, vi selv sætter højt i livet – af det vi selv tror på – af det, vi selv vil bruge vores liv til. Her får vi frihed gennem evangeliet til at finde ind til vores eget liv – vores egen tro.

Som Paulus siger: Vi fik jo ikke en fej ånd – en frygtsom slaveånd, men en ånd med kraft og kærlighed – sandhedens ånd, som ikke udtrykker den almindelige anerkendte eneste ene vedtagne sandhed, men *min* sandhed – sandheden om *mit* liv.

Før jeg er dyrebar for livets Gud, og derfor tiltror min Gud mig både evne, frihed og lyst til at søge og finde min egen inderste sandhed. Eller som jeg forstår Lukas' barske lignelse: De som i frihed tør påtage sig livets ansvar, vil få livet selv – og mere til. De som bare vil være under befaling af andre, og som selv kræver lydighed og underdanighed, skal miste alt.

Som kristne mennesker skal vi måske øve os i mere at forkynde for hinanden, hvad vi selv tror på, end hvad vi forventes at tro på. Fordi troen er vores eget anliggende – og ikke bare præstens eller kirkens. Mere samtale mellem frie, forskellige mennesker end den sædvanlige kedsommelige proces, der føres om den rette eller falske lære. Flere prædikener, som mere er vidnesbyrd om præstens egen tro end kedsommelige belæringer om, hvad vi som kristne rettelig bør tro. Det har vi nemlig brug for i et frit samfund - i en fri menighed – vi har brug for virkelig at samtale om det, som er vigtigt for os – samtale ud fra vidt forskellige holdninger og opfattelser – selv de vildeste og mest fantastiske forestillinger – samtale i dette frie rum, hvor vores Gud i Himlen for længst har besluttet at give os hans rige og al hans herlighed.

Det handler om Guds tillid til det enkelte menneske – en tillid, som kirken i hvert fald ikke altid har turdet give videre uden betingelser, fordi man anlagde et noget andet menneskesyn end det, som Jesus selv gav udtryk for.

Jeg mærker i disse år et vidunderligt opbrud i kirken i retning af det virkelig kristne menneskesyn – og dermed af mere frihed til at finde sin egen vej – sin egen sandhed og sit eget liv.

Men jeg kan i mørke stunder godt frygte, at dette opbrud også bliver et opbrud *fra* kirken, hvis ikke vi besinder os på, hvad det egentlig er, vi forvalter som kirke.

10. søndag efter Trinitatis 1

Tempelrensning

Da han kom nærmere og så Jerusalem, græd han over den:

”Gid også du på denne dag vidste, hvad der tjener til din fred! Men nu er det skjult for dine øjne. For der skal komme dage over dig, hvor dine fjender vil opkaste en vold omkring dig, omringe dig og trænge ind på dig fra alle sider. De skal jævne dig med jorden og dine børn sammen med dig, og de vil ikke efterlade sten på sten i dig, fordi du aldrig forstod, at tiden var kommet for Guds tilsyn med dig.”

Så gik han ind i templet og begyndte at smide de handlende ud:

”Der står skrevet,” sagde han til dem, ”*mit hus skal være et bedehus*. Men I har gjort det til et tilflugtssted for røvere!”

Hver dag underviste han i templet. Men førstepresterne og teologerne gik efter at få ham slået ihjel. Det samme gjorde spidserne i folket. Dog kunne de ikke finde ud af hvordan, for hele folket hang ved ham og lyttede til, hvad han sagde.

Jesus måtte til Jerusalem. På trods af advarsler vandrede han den lange vej fra Galilæa – det var, som om Jerusalem var det endelige mål for hele hans virksomhed. Det var her, det store opgør skulle stå, og det skulle vise sig at blive et opgør af hidtil usete dimensioner – et opgør, vi stadig arbejder med i vores kultur.

I dagene inden sin henrettelse indtager Jesus tempelpladsen og gør den til rammen om sin forkyndelse. Men først indtager han selve templet og lukker det. Godt nok ikke fysisk med magt, men med en meget tydelig symbolhandling ved at fjerne den virksomhed, som var livsnerven for tempelkulten – nemlig pengevekslerne og køb og salg af de offerdyr, som skulle bringe soning og tak til den almægtige guddom. Valfarten til templet i påsketiden havde et bestemt formål – at bringe et eller flere ofre i form af pengegaver eller offerdyr til templet. For kun her kunne almindelige mennesker gennem guds præster gøre sig håb om at få Gud selv i tale.

Det er hele den tanke, Jesus gør op med. Han hudfletter præsteskabet for at udnytte fattige mennesker gennem forløjede religiøse foranstaltninger – for selv at leve fedt og godt, mens størstedelen af folket henslæbte en utålelig tilværelse i nød og elendighed – for at samarbejde med romerne, som havde lagt deres tunge hånd også på det jødiske folk.

Vogt jer for dem! råber Jesus. De betaler skat af dild og kommen, mens de opæder enkers bo. De er som kalkede grave – pæne udadtil, men fuld af død og råddenskab indvendig. Hyklere, der har sat sig på Moses’ stol med deres forløjede religion.

De hader ham selvfølgelig for det, men folket elsker ham og hænger ved ham, som Lukas skriver.

Ene mand vandrer denne ludfattige tømrersøn fra Galilæa til Jerusalem på trods af alle velmente og gode råd om at blive hjemme. Ene mand lukker han det mægtige tempel og taler

Jerusalems magtfulde ledere og romermagten midt imod med en vidunderlig frimodighed og en overbevisende kraft, som ikke efterlader de mægtige anden mulighed end at fjerne Jesus med magt. Og ved list og forræderi lykkes det. Ene mand hænger han på korset, mens alle hans begejstrede tilhængere flygter, fornægter ham, forråder ham – eller bare vender hovedet den anden vej.

Men hans ord dér på tempelpladsen hænger endnu som en manende udfordring til hele vores kultur – hele vores civilisation – den måde vi indretter os på – den måde vi tænker på – den måde, vi lader stå til på.

Jeg besøgte engang en lille klippeø langt ude i Atlanterhavet i et af verdens farligste farvande ud for Irlands sydvestkyst. På denne lille klippeø, som vel ikke var meget større en kirkegården her, men til gengæld 700 m. høj, havde 12 munke indrettet sig i en meget primitiv tilværelse, som bestod af arbejde, arbejde og bøn. Det foregik fra ca. 600 til ca. 1200, hvor den katolske kirke lukkede stedet og beordrede munkene til at komme ind på fastlandet og gøre nytte. I dag er øen så blevet en turistattraktion af de store – og sådan går det jo med så meget.

Man kunne ikke lade være med at undre sig over, hvad der fik disse munke til at forlade civilisationen for at isolere sig så langt fra alt som næsten muligt. Var det et forsøg på at efterleve de kristne idealer, som de fandt i Jesu forkyndelse? Var det en måde at gøre op med civilisationen på – ligesom at forlade denne verden og realisere det, som Jesus kaldte Guds verden eller Guds rige? Prøve for alvor at nærme sig Gud ved at tage Jesu forkyndelse alvorligt? Jeg havde nær sagt i stedet for at indrette sig i al behagelighed med en kirke, der ikke rigtig betyder noget for alvor i vores liv, men som da er meget rar at have ved hånden, når vi har brug for den.

Man kunne ikke undgå derude på denne utrolige klippeø at føle ærefrygt for disse fanatiske – ja vel nærmest halvgale mennesker for deres kompromisløshed og deres fuldkomne foragt for denne verdens goder. Vi søger Gud – og så må denne verden ellers passe sig selv.

Jeg vil ikke sige, at jeg kunne have lyst til at efterligne disse mennesker – det ville jeg overhovedet heller ikke have styrke til, men alligevel tænder de en lille længsel efter at turde udleve det, jeg tror på.

Jeg tror, Jesu forkyndelse var et verdensomvæltende opgør med den civilisation, som mennesker køber sig til ved at betale med vores sjæl. For mange goder og velfærd og ikke mindst en relativ tryghed opgiver vi måske vores oprindelige karske frihed og undertrykker den stille længsel efter noget mere end dagligdagen – noget som vi havde engang, men på det nærmest har glemt. Noget, der engang imellem trækker os ud i ensomheden i ødemarken – i stilheden – dog altid med sygesikringsbeviset og dankortet i lommen for en sikkerheds skyld.

Vi kan ikke undvære vores gode liv – og det er da også meget godt – og her hos os har vi drevet det vidt, når få har for meget og færre for lidt – men der er alligevel noget, vi savner engang imellem – og jeg tror, det er det, Jesus taler om, når han taler så intenst om Guds rige i forhold til verdens riger.

Jeg læste for nylig en spændende fortolkning af skabelses- og syndefaldsberetningen, som måske netop handler om det, der oprindeligt var Guds mening – en fantastisk verdensomspændende harmoni mellem hele skabningen – ja, i hele universet – lige indtil mennesket valgte civilisationen for temmelig nøjagtig 6000 år siden i vores del af verden nede i den nuværende Irak ved bredderne af Eufrat og Tigris.

Til fordel for det umiddelbare gudsnærvær, hvor mennesker levede i harmoni med naturen – et hårdt liv, men også et sandt og ikke mindst frit liv, som vi i dag genkalder os i vores beskrivelser af det vi kalder de oprindelige folks liv: indianere, eskimoer, afrikanere osv. – hvordan de levede, før vi ligesom kom til med al vores kultur og civilisation og først latterliggjorde dem og siden udryddede dem.

Til fordel for dette oprindelige liv valgte mennesket så trygheden men dermed også ufriheden i civilisationen. Og dette valg var det egentlige syndefald. Vi blev fantastisk dygtige til alting, men vi mistede Gud.

Og så er pointen i Jesu forkyndelse, at Gud nu kommer tilbage til os midt i civilisationen og forkynder Guds rige midt iblandt os og inden i os. Og genkalder os dette tabte paradys og bevidstheden om, hvem vi i virkeligheden er – ikke undersætter under selvbestaltede magthavere – ikke slaver for den eller den religion – men som de siger: Guds frie og elskede børn.

Og nok slog civilisationen den sande Guds søn ihjel, men han opstod igen og Guds rige er kommet for at blive – for at svare på den længsel efter mere liv – den længsel efter gudelivet, ænderne må føle, når vildænderne flyver højt over andegården og kalder dem ud på de store vidder, hvor de ikke bliver fodret hver dag, men selv må søge føden – hvor der ikke er noget beskyttende hegn mod ræve og ulve - derude hvor livet er farligt og uberegneligt – ja, koster livet. Men hellere det end dagliglivet i andegården, hvor parolen lyder hver morgen. Vi har det jo godt!

Jeg ved ikke, hvordan vi skal efterleve denne gale Guds søns forkyndelse – enhver må vel finde sin egen vej – nogen bliver munke og asketer – andre bliver idealister måske frihedskæmpere – andre igen bliver grebet af næstekærlighed og omsorg for nødlidende. Nogen bliver dybt religiøse, og mange forbliver vel ligeglade og passer sig selv og deres.

Men her i kirken kan vi i hvert fald forsøge at tage Jesu forkyndelse alvorligt – lytte efter, hvad det var, han ville, og hvad det er, han vil os. Åbne os for den mangfoldighed af tolkninger og følelser der rører sig i os ved mødet med vores sande Gud, som altid rækker ud efter os med al sin kærligheds rigdom – måske i et lønligt håb om at se sit eget spejlbillede i vores liv.

Ham tror jeg på – og jeg tror såmænd også, han bærer over med min svaghed og min hang til denne verdens goder, som gør, at jeg glemmer, hvad det egentlig var jeg skulle - og ikke mindst, hvad det egentlig var, jeg ville.

”Er vi utro, forbliver han dog tro, for fornægte sig selv kan han ikke!” Og så må vi jo se, hvad der sker. Døren til andegården er åbnet på klem.

10. søndag efter Trinitatis 2

Bevægelse

Men hvad skal jeg ellers sammenligne denne slægt med? Den ligner små børn, der sidder på torvet og råber til de andre: Vi spillede på fløjte for jer, men I dansede ikke! Vi sang klagesange, men I græd ikke! Johannes kom - han som hverken spiste eller drak, og de sagde: ”Han er besat!”

Gudsmennesket kom - han som både spiser og drikker, og de siger: ”Tænk for et menneske! En fråser og dranker, ven med skatteopkrævere og syndere!”

Tja, visdommen retfærdiggøres ved sine frugter.”

Så begyndte han at skælde ud på de byer, hvor de fleste af hans mirakler var foregået, fordi de ikke havde omvendt sig:

”Forbandet være du, Korazin! Og du, Betsajda! For hvis de mirakler, der foregik hos jer, var sket i Tyrus eller Sidon, ville de for længst have omvendt sig i sækkelærred og aske. Men jeg siger jer: Tyrus og Sidon vil få det nemmere på dommedag end jer. Og du Kapernaum! Tror du, du skal ophøjes til himlen? Nej! til Hades skal du styrtes ned! For hvis de mirakler, der er foregået hos dig, var sket i Sodoma, ville den have stået lige til denne dag. Jeg siger jer: Sodomias land får det nemmere på dommedag end du.”

Bevægelse. Der kom en bevægelse. Sådan siger man, når en del mennesker vender sig om og lytter til nyt og lader sig bevæge. Man forestiller sig sådan et stillestående menneskehav, hvor der så pludselig opstår en bevægelse, der forplanter sig fra person til person og skaber mere bevægelse – mere røre.

Nogen kalder det uro. Nogen kalder det forvirring, fordi de hellere så, at alt var stille og roligt. Hvordan går det? Joh, stille og roligt, som vi siger på Fyn, når vi skal signalere, at alt er godt. Somme tider kan man fristes til at svare: Nej det var dog forfærdeligt! Fordi der er noget, der siger os, at uden bevægelse – uden røre – går livet i stå. Der er noget, der siger os, at vi er mennesker, der er skabt til bevægelse og ikke til stilstand – vi er skabt til at bevæge og lade os bevæge af andre. Thi evig stilstand er død, som Kaalund synger i sin kærlighedssang til den brogede verden.

Det nye Testamente handler om bevægelse – ja, helt bogstaveligt handler det om opstandelse fra det døde – altså den ultimative bevægelse. Vi taler om Jesu opstandelse, men det hele handler om, at der fejede en bevægelse – et vejr hen over et forstenet samfund – et samfund, der levede – eller troede det levede - på de gamles overlevering – på traditionen – på religionen, men som var gået åndeligt i stå – havde lukket sig om sig selv og var dødt i al sin ubevægelighed. Det var til dette døde samfund, Jesus kom og satte en bevægelse i gang – skabte liv og røre og uro og forvirring og glæde og forargelse ifølge evangelierne. Han kom til sit eget – han var en af deres egne, og han prøvede at vække dette forstenede samfund til live med sit ord og med sine gerninger – mægtige gerninger, der burde få dem til at vende sig om og lytte – og spille med og være til stede – men nej!

Han blev en trussel mod det bestående – de ville ikke kendes ved ham – havde nok i deres. Og til sidst slog de ham ihjel og gjorde ham tavs, så de kunne få ro og fred til at være døde. Men det var dumt af dem, for så er det, evangeliet sparker døren til graven op med sit forrygende budskab om, at han alligevel opstod og skabte den helt store opstandelse, som endnu 2000 år senere giver genlyd over hele verden.

Måske fordi mennesker er skabt til bevægelse og ikke til stilstand. Vi duer ikke til at være døde. Vi er skabt til liv, og liv er bevægelse. Liv er uro.

Her i kirken kalder vi det ånd, det der bevæger. Det første menneske fik liv gennem Guds ånde, der blæste liv i den døde jordklump. Det fortælles om Jesus, at ånden dalede ned over ham ved hans dåb og satte ham i bevægelse, og det fortælles om hans elever, at de på pinsedagen blev opskræmte sammen med hele Jerusalem over åndens susen – den ånd, der gennemstrømmede eleverne og satte kirken i bevægelse. Fra en lille bly og bange flok til kæmper, der turde svinge åndens sværd. Ja, de døde godt nok af det – slået ihjel af dem, der altid vil have ro og fred - men få har levet som dem.

Og når vi døber vores små, som vi kommer med her, fordi vi ønsker dem alt det bedste i livet – ja, så siger vi, at Gud selv i dåben skænker dem Helligånden og evigt liv. Og jeg tror, det hører sammen dette at være i bevægelse i sit liv og så det evige, fordi livet handler om kvalitet mere end om udstrækning i tid. Det evige nu, hvor jeg blev bevæget. Det er vel den største gave, de små kan få: et liv i bevægelse.

I dagens tekst hører vi evangelistens skuffelse over modtagelsen af Jesus fra de, som styrede det døde samfund. De ubevægelige, som vi kender så godt. De skriftkloge, som hellere vil dø end lade sig bevæge. Som hellere vil slå ihjel end at høre nyt.

Vi spillede op til dans med dejlig musik – med livets musik – kom og vær med – læg fra land – stå ud på dybet – lad jeg bevæge af tonerne... men de ville ikke. Hverken glæde eller sorg kunne røre deres stenhjerner – de sad bare dér og råbte op om den gale Johannes, der kom som asketen og kaldte til omvendelse, bod og bedring – kom med renselse fra synderne. Han duede ikke – han var jo gall! Urørlige. Ubevægelige. Sad bare dér og råbte fråser og dranker efter Jesus, da han kom med glædesbud til fattige og elendige. Han duede ikke. Ikke engang synden tog han alvorligt – alt for glad for mennesker var han, dette gudsmenneske.

Jeg er lidt bidt af H.C. Andersen for tiden, og jeg synes, hans historier er så dybt kristne og menneskelige – f.eks. den om Sneglen og Rosenhækken – de to modsætninger i livet. Sneglen, der kryber ind i sig selv – verden kommer ikke den ved – og rosenhækken, der ikke kan lade være med at springe ud:

”Jeg blomstrede i glæde, for jeg kunne ikke andet. Solen var så varm, luften så forfriskende, jeg drak den klare dug og den stærke regn; jeg åndede, jeg levede! Der kom fra jorden en kraft op i mig, der kom en kraft fra oven, jeg fornåm en lykke, altid ny, altid stor, og derfor måtte jeg altid blomstre; det var mit liv, jeg kunne ikke andet!”

”Jah, sæt De bare roser” sagde sneglen, ”De kan ikke drive det videre.”

”Men skulle vi ikke alle her på jorden give vor bedste del til de andre! bringe hvad vi kunne -! ja, jeg har kun givet roser, men De? De som fik så meget, hvad gav De verden – hvad giver De den?”

”Hvad jeg giver – jeg spytter ad den – den duer ikke! Den kommer ikke mig ved!” Og så gik sneglen ind i sit hus og kittede det til.

Det er den gamle historie. Den bliver ikke anderledes, siger H.C. Andersen.

Og jeg tror, Matthæus smiler og nikker i sin Himmel. Sådan er det med mennesket, der lever sit snegleliv – krummet ind i sig selv – ser og hører og mærker kun sig selv, og er sig selv nok. Indtil der kommer denne vidunderlige livskraft, der får mennesker til at rette sig op og blomstre og folde sig ud. Uimodståeligt – tvunget af kærlighed. Den kærlighed, Jesus levede for, da han gik omkring til sammenkrøbne, forhutlede mennesker og fik dem til at rejse sig op i al deres værdighed – som roser, der springer ud i al deres pragt og skønhed. Dine synder er dig forladt. Rejs dig nu! Lev dit liv – det menneskeliv, som du er skabt til at leve.

Det er også den kærlighed, vi holder gudstjeneste på. For at blive berørt – bevæget, så også vi retter os op, ser os omkring og opdager alt det liv, der findes omkring os - og i os. Så også vi får mod til at være – være mennesker, skabt i Guds billede – mennesker af ånd - af kærlighed. Mennesker, der tør leve, folde sig ud og blomstre – sætte roser.

”Jeg kan med bedste vilie ikke krybe ind”, sagde rosentræet, ”jeg må altid springe ud i Roser. Jeg ved godt, det ikke er så meget – dog én af roserne så jeg blive lagt i husmoderens salmebog. En af mine roser fik plads ved en ung dejlig piges bryst, og én blev kysset af en barnemund i livsalig glæde. Det gjorde mig så vel. Det var en sand velsignelse. Det er min erindring, mit liv!”

At leve fuldt og helt – at elske uden forbehold – at være det menneske, man er. Jeg tror, det var det, denne menneskesøn mestrede til fulde. Det var hans dybe menneskelighed, der både begejstrede og forargede hans samtid, måske fordi hans budskab var: når jeg kan, kan I også. Vi er skabt i den samme kærlige Guds billede. Vi er ét med hinanden som træet og dets grene. Bevæget af den samme kærligheds ånd.

Om vi så tør overgive os til hans liv – om vi kan lade være med at danse, når han spiller op på sin fløjte – eller om vi bliver forargede på ham og bliver siddende, hvor vi er – det er jo altid spændende – men uanset hvad, så vil han altid være der – altid forsøge at få os i tale – altid banke på med ordets guldhammer på selv det mest tilkittede sneglehus.

Gud ske lov.

11.s.e. Trinitatis 1

Farisæeren og skatteopkræveren

Engang fortalte han denne lignelse til nogle, som stolede på, at de selv var retfærdige, og som foragtede andre:

”To mennesker gik op til templet for at bede. Den ene var farisæer – den anden skatteopkræver.

Farisæeren stod frem og bad således for sig selv:

”Gud, jeg takker dig, fordi jeg ikke er som andre mennesker – svindlere, uretfærdige, horebukke – eller som denne skatteopkræver. Selv faster jeg to gange om ugen, og jeg betaler skat af *hele* min indkomst.”

Skatteopkræveren derimod, stod langt borte og ville ikke engang løfte sine øjne mod himlen, men slog sig for brystet og sagde:

”Gud, vær barmhjertig mod mig arme synder!”

Jeg siger jer: skatteopkræveren gik hjem som frikendt – den anden ikke. For enhver, der opfører sig selv, skal ydmyges – mens den, der ydmyger sig selv, skal ophøjes.”

Kan et menneske ændre sit liv, eller er vi ligesom på forhånd programmeret til at være, som vi er – især da, når vi kommer lidt op i årene? Er vi formet og skabt til at tænke og tro og tale, sådan som vi gør – eller kan vi pludselig blive anderledes end før? Gøre ting, som vi tidligere ikke kunne drømme om? Skifte holdning? Skifte tro?

De fleste vil sige nej, og måske endda på det bestemteste frabede sig den mulighed, men det underlige er jo, at alt, hvad vi sætter højt i kunst og litteratur, handler om det – handler om forandringens lykkelige mulighed - og endnu mærkeligere: vores kristendom handler om det samme – om åbenbaringer og vækkelser og ord, der ændrede verden – menneskers personlige tilværelsesopfattelse og ikke mindst gudsopfattelse.

Tænk på en Paulus, der var farisæer og ivrigt forfulgte de kristne jøder – de som fulgte vejen – men pludselig blev slået til jorden og ramt af en åbenbaring om et nyt liv – det nye liv, som kommer af, at han har set den opstandne Kristus. Dvs. han så med egne øjne forandringens vidunderlige mulighed – forandringen fra død til liv. Og det ændrede hans eget liv fuldstændigt, og han går fra den ene yderlighed til den modsatte. Fra forfølgelse af de kristne til forkyndelse af kristendom med livet som indsats. Man kunne også sige fra farisæer til tolder for nu at knytte til ved dagens fortælling om de to så vidt forskellige mennesker, der mødtes i helligdommen. Søndagens tema er selvfølgelig, at det er Gud, der gør mig til det, jeg er – det er ikke min egen fortjeneste, som Paulus siger ligeud: Af Guds nåde er jeg, hvad jeg er. Det er det, som farisæeren ikke forstår, når han takker Gud for sine egne gode gerninger. Tolderen har til gengæld forstået at lægge sit liv i Guds hånd. Så vidt så godt. Men hvad nu med forandringen – den lykkelige forandring? Hvad betyder det for mig og mit liv, at jeg ikke længere lever i kraft af egne fortjenester, men alene i kraft af Guds Nåde, som det hedder?

For de fleste danskere i dag tror jeg ikke, det betyder særlig meget. Og det tror jeg, hænger sammen med, at vi i grunden mener, vi har det godt, hvad vi jo også har – i hvert fald rent materielt, men også åndeligt. Vi har muligheder, som vore forfædre end ikke turde drømme om, og det kan vi kun være taknemmelige for.

Men samtidig tror jeg også vi lever i en forstyrret tid med masser af indtryk, som vi skal forarbejde og tage stilling til, så vi rent ud glemmer vores eget liv – glemmer hvad vi selv egentlig vil. Det er overskudslivet, som er så fuldt af rigtige meninger og holdninger og aktiviteter – og så denne dårlige samvittighed, som ikke betyder noget for alvor, men som netop er et overskuds-fænomen: Ja, vi burde jo nok være lidt bedre. Det anerkendte liv - alt det, vi sætter højt og ærer i vores samfund. Det etisk og moralsk forsvarlige - det ordentlige - det pæne og vedtagne og forventede.

Det er hvad der er tilbage, når vi glemmer vores kærlighed - vores ulykkelige kærlighed til livet - når vi slår os til tåls og resignerer – og måske bruger andres elendighed til at styrke os selv med: Vi har det trods alt bedre end så mange andre. Vi er trods alt bedre end tolderne.

Så er det, vi glemmer, hvad Gud er! Så er det, vi savner at blive konfronteret med os selv og vores liv for alvor, og det bliver vi nok ikke ved at sidde og gruble eller meditere over tilværelsen for os selv, men ved at lytte til livets egen fortælling – lytte til og leve os ind i denne fortælling, som er kirkens fortælling – i håbet om at blive ramt og blive forandret og fornyet – i håbet om at blive et levende menneske. Og hvis ikke du har det håb, men føler, at alt er godt, og det, der ikke er det, det skal vi nok se at få ordnet – ja, så siger kirkens budskab os vel ikke så meget – og så er det, vi bruger kirkerne som museer eller koncertsale eller folkemindesamlinger eller til lidt projektorbelyst julehygge. Æstetisk eller etisk skønhed for de i forvejen velbjergede.

Men det er ikke opgaven. Kirkens opgave er at forandre livet for alle fortrykte mennesker – for dem, som Dostojevskij kalder kældermennesker – de mennesker, der kæmper en daglig kamp for at holde sig oven vande, og som ved med sig selv, at deres liv er mislykket – at det, de gerne ville – det når de aldrig, men det, de så nødig vil – det er deres dagligdag. Det er dem, Grundtvigs store salme - hans gendigtning af salme 42 og 43: *Som tørstige hjort monne skrig* – handler om. En af de smukkeste og mest længselsfulde salmer, der udtrykker denne inderlige længsel efter Guds fred - efter Guds nåde.

Det er til dem – det er til os, der tør vedgå os vores sande liv, kirken har en meddelelse:

Hør nu her: Blinde ser, lamme danser rundt, døve hører og stumme synger lovsange til livets Gud. Og døde står op og er levende som aldrig før.

Andet er der ikke end denne forandringens mulighed – at livet ikke nødvendigvis skal være, som det er. At du ikke nødvendigvis skal være, som du er – hvad enten du nu er farisæer eller tolder. Livet – det levende liv - kommer altid. Livet i Guds navn.

Tolderen i lignelsen blev mødt med dyb og velfortjent foragt af farisæeren, men af en endnu dybere og fuldstændig ufortjent kærlighed af Jesus, der på sin egen måde vender op og ned på

tilværelsens rimelige orden igen og igen. Han udvider vores liv, så det kommer til at handle om noget andet end f.eks. at være retfærdig ifølge gældende lov – så det kommer til at handle om at være elsket - og kærlighed kan man ikke gøre sig fortjent til. Det er det forelskelsen minder os om, når den pludselig ser verdens ottende vidunder i et tilsyneladende ganske almindeligt menneske. Gud nåde, som de gamle sagde – kan man ikke gøre sig fortjent til., og så er livet altså anderledes skruet sammen, end vi troede, for så handler det ikke om at overleve med alle disse velkendte forsøg på at undgå vrede og straf og dom – men så handler det pludselig om at leve – og at leve det er at turde lukke livets gave op. Det er at turde bruge sig selv – at udsætte sig selv for alt – at udlevere sig selv. Det er at være et glædeligt budskab, der gør livet større og rigere for andre – det er at være solskin i et andet menneskes liv – det er at nedbryde gamle grænser og skel mellem mennesker – at punktere opblæst had og gamle fordomme, så det bliver til ingenting.

At leve er at være god og glad.

Der var vist kun to til gudstjeneste den dag i helligdommen - en farisæer og en tolder. Det var hverken særlig festligt eller stemningsfuldt. Men den gudstjeneste, de to holdt, giver genlyd endnu den dag i dag, fordi den rammer lige ned i vores stemningsfulde selvtilfredshed - og den rammer lige ned i vores elendighed - og modsiger begge dele.

Amen

11. søndag efter Trinitatis 2

En falden kvinde

Engang bad en af farisæerne Jesus om at spise sammen med sig. Så han gik indenfor i farisæerens hjem og lagde sig til bords. Se, så dukker der en kvinde op. Hun var kendt i byen som en synder, og nu havde hun hørt, at Jesus lå til bords i farisæerens hus. Hun tog en alabastkrukke med salvesolie og stillede sig bag Jesus ved hans fødder og græd, så hendes tårer vædede hans fødder, som hun så tørrede med sit hår. Og hun kyssede hans fødder og salvede dem med olien.

Da nu farisæeren, som havde indbudt ham, så det, tænkte han ved sig selv:

”Hvis han her var en profet, ville han vide, hvad slags kvinde det er, der rører ved ham – at hun er en synder.”

”Simon!” sagde Jesus så til ham, ”jeg har noget at sige dig.”

”Sig frem, Mester!” sagde han.

”Der var engang to skyldnere, der skyldte en udlåner penge. Den ene skyldte ham fem hundrede denarer – den anden halvtreds. Da de ikke havde noget at betale med, eftergav han dem begge deres gæld. Hvem af dem vil nu elske ham mest?”

”Den, som han eftergav mest, formoder jeg,” svarede Simon.

”Du har dømt ret,” sagde Jesus til ham. Så vendte han sig mod kvinden og sagde til Simon:

”Ser du denne kvinde? Da jeg trådte ind i dit hjem, gav du mig ikke vand til mine fødder, men hun har vædet mine fødder med sine tårer og tørret dem med sit hår. Du gav mig intet velkomstkys, men lige fra jeg kom ind, er hun ikke ophørt med at kysse mine fødder. Du salvede ikke mit hoved med olie, men hun har salvet mine fødder med salvesolie. Derfor siger jeg

dig: hendes mange synder er blevet tilgivet, fordi hun elskede så meget. Den, som lidet eftergives, lidet elsker.”

Så sagde han til kvinden:

”Dine synder *er* tilgivet!”

De, som lå til bords, tænkte ved sig selv:

”Hvem er han, som endog tilgiver synder?”

Imidlertid fortsatte han til kvinden:

”Det er din egen frimodighed, der har gjort dig fri. Gå med fred!”

Yom Kippur hedder den store forsoningsdag i Israel. Den falder her i efteråret og er en af jødernes store helligdage. Den gav navn til en krig engang i 70'erne, hvor Israel blev angrebet af arabiske nationer netop på Yom Kippur.

Forsoningsdagen var en alvorlig dag med bod og bekendelse, symboliseret med ofringen af det lam, som blev kaldt Guds lam – et fejlfrit lam, der skulle ofres for at formilde den retfærdige og vrede Gud.

Samtidig havde man skikken med sydebukken – en gedebuk, der blev symbolsk læsset med alle folkets synder for derefter at blive jaget ud i ørkenen.

Således blev folket rensat og forsonet med sin Gud gennem disse ceremonielle ofringer og også gennem faste og afholdenhed på alle måder, som vi kender så godt også fra vores egen kristendom.

Alt sammen begrundet i den tro, at Guds vrede rammer mennesker hårdt og retfærdigt, hvis ikke vi udfører hans forordninger til punkt og prikke og ellers udviser det rette bodfærdige sindelag og afstår fra alt hvad der hedder nydelse og lyst – i hvert fald i en periode.

Alt dette ved enhver jøde. Lukas vidste det også, og nu vil han så på denne baggrund prøve at beskrive Jesus gennem en fortælling om ham, som han kendte fra Matthæus og Markus – fortællingen om kvinden, der salvede Jesus med en kostbar salve lige før hans død, hvilket gav anledning til en del surmuleri blandt de tilstedeværende lærlinge på grund af den iøjnefaldende ødselhed.

Lukas flytter for det første fortællingen frem i sit evangelium til kapitel 7, for han skal bruge den i forbindelse med Yom Kippur som en modvægt til den almindelige opfattelse af denne dag og alt, hvad den indebærer. Og derfor giver han fortællingen en ny drejning.

Der er middag hos Simon – ikke Den spedalske som hos Markus og Matthæus men hos Simon farisæer – repræsentanten for den lovlige og retskafne jøde. Og midt under middagen, hvor man som bekendt ikke sad men lå til bords på romersk vis, så strømmer denne langhårede, grædende luder ind i lokalet lige hen til Jesus og begynder, hvad der godt kunne ligne begyndelsen til et rent seksuelt forløb.

Forestil jer de øvrige gæsters lamslæde bestyrtelse, da de opdager, at Jesus lader hende gøre det.

Simons dom falder da også prompte: Der er vist ikke meget profet i denne Jesus, når han ikke jager sådan en som hende der på porten.

Og så kommer den fantastiske omvurdering af alle jødiske helligste værdier. Først med lignelsen om de to skyldnere – en med en lille gæld og en med en stor, om at kærlighed skaber kærlighed – jo mere kærlighed – jo mere skaber den. Og tilgivelse er udtryk for kærlighed.

I stik modsætning til den indgroede religiøse opfattelse af nødvendigheden af alle mulige ofre og bedyringer og selvudslettende ydmyghed for at frembringe den andens – eller Guds kærlighed og tilgivelse. I stik modsætning til alle forsoningsdagens mange ritualer og hele den tankebygning, der ligger bag religionens helligste værdier. Det er hele ”noget-for-noget tanken”, Lukas bryder ned med denne fantastiske fortælling.

Ser du denne kvinde! Og er der noget, Simon og de andre har set, så er det denne kvinde. Men ser du også hendes kærlighed? Nej, fordi for dig er hun blot et brud på al sømmelighed og retfærdighed og gudsfrygt og anstændighed i det hele taget. Derfor ser du hende ikke i virkeligheden.

Heller ikke Gud ser du i virkeligheden, for du ser ikke Hans kærlighed. Retfærdigheden med alle de dyre ofre og dette hyklerisk bodfærdige sindelag og den forretningsmæssige afholdenhed står i vejen, så du aldrig ser kærligheden og langt mindre oplever den.

Så se dog, Simon! Denne kvinde er tilgivet – ikke på grund af hendes mange ofre – ikke fordi hun har været til Yom Kippur gudstjeneste og lagt sine synder på sydebukken eller deltaget i ofringen af det lydefri lam. Nej, hun er tilgivet, fordi hun har elsket meget.

Og så gør Jesus det, som han er kommet for: I den sande Guds navn tilgiver han synderen kvit og frit. Det er det, som er kærlighedens inderste væsen - denne betingelsesløse accept af ethvert menneske – uanset gældens størrelse.

Det er det, vi prøver at fejre i det små, når vi holder barnedåb og når vi holder altergang, som for mig at se er langt mindre en bodshandling og langt mere en fest end vi måske forestiller os. Festen for kærligheden.

På denne måde spiller Lukas ligesom bold op ad jødedømmens eller religionens mur i et forsøg på at skildre den omvurdering af alle værdier, der sker med Jesus:

En omvurdering af Gud, der i religionen var blevet til sådan en vredladede uregerlig magt, man skulle frygte og vide at gebærde sig rigtigt overfor med de rigtige tanker og de rigtige handlinger og hele tiden søge gennem sin livsførelse at behage og for alt i verden undgå at gøre vred.

Og en omvurdering af mennesket fra at være prisgivet en vred guddoms magt til at være prisgivet kærligheden som den afmægtige magt, vi lever af og lever for.

Jeg tror, Lukas ville sige til jer dåbsforældre i dag: Lad være med at give jeres børn ”en god kristelig opdragelse”, som det hed i min barndom, men fyld dem dagligt med jeres kærlighed og fortæl dem om Guds. Så får de det allerbedste udgangspunkt for et levet menneskeliv.

Og til os alle sammen siger han: Ser I denne Kristus? Sand Gud og sandt menneske forenet – ikke i frygt men i kærlighed. Se hvilket menneske, se hvilket sind! Se, hvilken kreativ kærlighedsmagt! Se hvor han helbreder hjerte og krop. Se, hvor han kæmper for frihed og fred. Se hvilket menneske – se hvilket mod. Sådan er Skaberen – sådan er Gud!
Sådan!

12. søndag efter Trinitatis 1

Effatha!

Så forlod han igen egnene ved Tyrus. Han kom igennem Sidon til Galilæasøen midt igennem Dekapolis' egne. Her førte de en døv, som også dårligt kunne tale, hen til ham, og de bønfuldt ham om at lægge hånden på ham. Han tog ham så afsides, bort fra mængden, puttede sine fingre i hans ører, spyttede og rørte ved hans tunge. Så så han op mod himlen, sukkede dybt og sagde:

”*Effatha!*” (Det betyder: Luk dig op!)

Straks åbnedes hans ører, og hans tungebånd blev løsnet, så han kunne tale rent. Og han pålagde dem, ikke at sige det til nogen, men jo mere han pålagde dem, desto mere udbredte de rygten. De var selvfølgelig ovenud forundrede og sagde:

”Han har gjort fantastiske ting. Han får de døve til at høre og stumme til at tale.”

Hvad har Paulus' udsagn om, at bogstaven slår ihjel, men ånden gør levende at gøre med Jesu helbredelse af en døvstum? Og hvad betyder det egentlig, at bogstaven slår ihjel?

Ja, lad mig prøve at komme med et bud på et svar til overvejelse.

Det handler selvfølgelig om kommunikation – denne højt udviklede menneskelige evne til at meddele sig til hinanden – og så handler det måske først og fremmest om mangel på kommunikation: Ikke at kunne tale – ikke at kunne høre – ikke at kunne begribe hinanden – og dermed ikke at kunne leve.

Når Paulus laver denne modsætning mellem bogstav og ånd, så giver han dermed nøglen til en forståelse af, at det ikke bare handler om at kunne læse, men om at at kunne begribe det, man læser.

Det er derfor præsten prædiker – på godt og ondt. Prædikenen er et forsøg på at gøre teksten begribelig – først og fremmest for præsten selv og så med et stille håb om, at det, præsten begriber, også kan begribes af andre – at det der bevæger præsten, også kan bevæge andre. Et noget forfængeligt håb, men dog et håb.

Præsten prædiker, fordi teksten ikke kan stå alene. Det er ikke så vigtigt, at det er præsten – enhver kan for så vidt udlægge teksten, men hvis ordet skal blive levende, så skal det så at sige have den klangbund, som et levende menneskehjerte er for ordet.

Det er derfor, det er så afgørende vigtigt at udlægge teksten – at fortolke og ikke bare tage den bogstaveligt. At tage en tekst som den bibelske bogstaveligt er hjerteløst. Det er hjerteløst! Og det viser sig jo også i historien, hvor netop den bogstavelige forståelse af teksten har medført umenneskelighed på umenneskelighed – i forholdet til jøder, kvinder, afvigere, fremmede, slaver, opdragelse osv. osv. Også i dag. Der er ikke den umenneskelighed, der ikke er legitimeret af en bogstavelig forståelse af Bibelen eller Koranen for den sags skyld. Hjerteløst – netop hjerteløst slår bogstaven ihjel – som regel in Guds navn! Og somme tider kunne man fristes til at smide alle hellige skrifter på bålet, sådan som de har hærget og hærger mennesker.

Men man kunne også søge efter ånden bag bogstaven og dermed give bogstaven den rette menneskelige klangbund. Hvor bogstaven alene får mennesker til at bøje sig og adlyde som slaver og hunde – så får ånden mennesker til at rette sig op, vende sig om og lytte til det, der taler – fordi det taler til dit menneskehjerte.

Ord alene gør det ikke – ja du kan selvfølgelig befale, hvis du har magt til at befale over mennesker, som enhver tids præsteskaber har det, når de påstår at tale i den almægtige Guds navn. Og du kan true folk til at indordne sig under den rette tro og den rette lære – det sker såmænd også i dag – men så er det pludselig, der dukker en helt anden myndighed op, som får mennesker til at undre sig og vende sig om, for det er den myndighed, der taler fra hjerte til hjerte – det var den, de gamle kaldte ånden – den hellige ånd – Guds ånd, der mirakuløst gør den golde bogstav levende, medrivende, bevægende. De sagde om Jesus, at han talte med en ny myndighed – og ikke som deres skriftlærde præster.

Hvordan skal man nu beskrive Jesu myndighed med ord? Hvordan skal man gøre det, som skete dengang levende for senere slægter? Ja, evangelisterne bruger altså fortællingen, som altid har haft en sær gribende magt over mennesker, fordi fortællingen ikke bare er ord, men den trækker tilhøreren eller læseren ud af sig selv og ind i fortællingens univers – ind i en anden verden end din egen.

Og når Jesu mageløse og mirakuløse myndighed - og vel for at sige det ligeud: kærlighed - skulle skildres, ja, så gjorde de det altså så godt de kunne – nemlig med en mirakuløs fortælling om, at han kunne få stokdøve mennesker i tale. Mennesker der trælled under bogstavens tyranni – under præsteskabets bogstavelige udlægning af den golde og kolde tekst: Der står skrevet... derfor! Og det er det mest hjerteløse og umenneskelige argument, der findes, når man bruger Skriften som begrundelse for det, man skal. Også når man skal tro det samme som alle andre i flokken.

Kan I se, hvor mennesker i historiens løb og endnu den dag i dag er blevet underkuet og holdt nede i dumhed og åndelig trældom – i døvstumhed - fordi bogstaven fik den djævelske autoritet at være noget i sig selv. Kan I se, hvor præsteskaber og politiske magthavere lever højt på menneskers kryben for den golde bogstav, der kun kan slå ihjel.

Godt, Paulus. Tak for ordet om Ånden! Den ånd, der gør dig fri og gør dig levende – den ånd, der får dig til at både høre og tale ud af dit eget menneskehjertes dyrebare rigdom – og ikke bare eftersnakke og efterleve andres bud.

Effatha betyder derfor i virkeligheden: Vær nu til stede i dit liv – i *dit* liv! Med alle dine sanser åbne. Frygtløst – uden at pakke dig selv eller dit liv ind i skriftens – eller for den sags skyld nogen anden myndigheds - tyranni, for du er ikke skabt til at efterleve – du er skabt til at leve selv.

De slog ham selvfølgelig ihjel for det – ham, der bragte denne livsalige frihed til verden, for der vil altid være dem, der mener, at mennesker er skabt til at adlyde – til at følge trop – til at gøre, hvad der bliver sagt – hvor hjerteløst og umenneskeligt det end kan være. Det er det, vi opdrager vores børn til under trussel om straf eller lokken med salighed. Det er det, vi stræber efter, når vi gerne vil være rigtige – være anerkendte – være gode og respektable, som vi siger – være sunde og tynde som reklamen og trenden foreskriver. *Foreskriver* med dræbende bogstaver, der fratager dig din frihed, din menneskelighed – din egen kærlighed.

Evangeliet er et jublende frihedsbudskab til moderne mennesker, der træller under frygtens herredømme og samtidig et alvorsord til os om at leve! Præcis som det må være for en døvstum at få mund og mæle: Nu betyder det pludselig noget, hvad du siger og hvad du hører. Din ansvarsløse isolationstid er forbi – nu er du for alvor dig selv.

Det var det, der skete for alle de handicappede, som var prisgivet andres nåde – de blinde, de lamme, de spedalske – at de kom ud i livet og nu kunne leve selv. Vil du det her?

Der står, at Jesus sukkede, da han åbnede mandens ører. Hvorfor det? Måske fordi det er så svært for mennesker at tage ansvar selv – at leve selv – og det er så fristende at overlade styringen og ledelsen til andre. *Vil* du være rask? spurgte han engang en, der havde været lam i 38 år. *Vil* du være rask? *Vil* du virkelig leve selv? Vil du tage dit liv på dig som *dit* ansvar – dit alene? Det er vel de færreste der vil det, når det kommer til stykket. Som vil opgive de andres autoritet – eller for den sags skyld Guds autoritet som den magt, der skal tage ansvaret fra os. Men det var ikke meningen. Det var jo os, der skulle leve med frihed og ansvar og det hele. Var det ikke?

Og det er vel så derfor vi engang imellem samles til gudstjeneste. Ikke for at adlyde, men fordi vi længes efter den frihed og kærlighed, som gør os til mennesker med et hjerte – efter den Ånd, som gør os levende. Fordi vi ved, at bogstaven slår vores menneskelighed ihjel.

Derfor påkalder vi her kærlighedens og sandhedens ånd, som vi kalder Guds Ånd – eller Gud selv, så hun må blande sig i vores indtørrede slaveliv og gøre os frie igen med al sin kærligheds rigdom. Åbne vores ører, så vi kan høre livets ord – vores øjne, så vi kan se livets herlighed – vores hjerter, så vi kan se hinanden. Så vi kan være til stede i vores eget liv – fuldt og helt som de frie mennesker, vi blev skabt til at være. Umistelige, enestående, mirakuløse mennesker.

12. søndag efter Trinitatis 2

Djævleyngel!

Den, der ikke er med mig, er imod mig! Den, der ikke samler med mig, spreder! Derfor siger jeg dette til jer: Enhver synd og enhver bespottelse skal tilgives folk, men bespottelse imod ånden skal ikke tilgives. Hvis nogen modsiger Gudsmennesket, skal det tilgives ham, men hvis nogen modsiger den hellige ånd, skal det aldrig tilgives ham – hverken i denne tidsalder eller den kommende.

Enten passer I træet godt, så vil dets frugt også være god – eller I passer det dårligt, og så er dets frugt også dårlig. For træet kendes på frugten. Djævleyngel! Hvordan skulle I kunne sige noget godt, når I er onde? Hvad hjertet er fuldt af, løber munden over med.

Det gode menneske tager gode ting frem fra sit gode forråd – og det onde menneske tager onde ting frem fra sit onde forråd. Men jeg siger jer, at ethvert uovervejede ord, folk udtaler, skal de stå til regnskab for på dommedag. For ved dine ord skal du frikendes, og ved dine ord skal du fordømmes.”

Nogle af teologerne og farisæerne svarede ham nu:

”Mester! Vi vil gerne se et tegn fra dig.”

Men han svarede dem:

”En ond og fordrejet slægt søger tegn, men der skal ikke gives den noget tegn andet end profeten Jonas’ tegn. For ligesom Jonas var tre dage og tre nætter i bugen på den store fisk, således skal Gudsmennesket også være tre dage og tre nætter i jordens hjerte.

Mænd fra Nineve skal rejse sig ved dommen sammen med denne slægt, og de skal fordømme den, for *de* omvendte sig ved Jonas’ prædiken – og hør, her er mere end Jonas!

Dronningen fra syd skal rejse sig ved dommen sammen med denne slægt, og hun vil fordømme den. For *hun* kom fra jordens ender for at høre Salomons visdom – og hør, her er mere end Salomon.

Der er en ting i fortællingerne om Jesus, der altid har undret mig, og det er farisæernes og de skriftkloges åbenbare modstand imod ham. Især den modstand, der kommer til udtryk imod hans helbredelser. Det virker jo mildest talt absurd, når det fortælles, at Jesus helbreder en mand, der var besat og blind og stum på samme tid – at de så ikke glæder sig det mindste over helbredelsen, men kun kan se det forkerte – f.eks. i at det foregår på en sabbat – eller, som det skete lige før dagens tekst, at det nok er ved hjælp af onde kræfter, han laver sine helbredelser – ved hjælp af Beelzebul, ondskabens fyrste. Hvor negativ har man lov at være?

Og så er det jo, at Jesus giver igen, fordi han bliver vred. Vred og skuffet som den, der kommer med glædesbud og bliver modtaget som fjenden selv.

Det er lidt som manden, der kommer hjem til konen med en spontant indkøbt buket røde roser, og bliver mødt – ikke med den forventede forbavsede glæde, og hvad deraf følger, men med et mistænksomt og forskrækket udtryk: Hvad har du lavet?

Nu skal vi hele tiden holde fast ved, at det er Matthæus, der komponerer det her drama over Jesus liv, og til hans skildring af Jesus, som han jo altså aldrig har kendt personligt, hører dette,

at han lader Jesus tabe besindelsen – altså lader ham blive vred, simpelt hen. Og når man er vred, siger man urimelige ting. Det er det, Jakob er inde på i sit brev, som vi hørte det.

Matthæus skildrer altså Jesus som meget menneskelig – også som offer for sine egne følelser, og farisæerne får at vide, at de aldrig i evighed vil blive tilgivet for deres bespottelse mod Guds ånd – den ånd, som han helbreder ved hjælp af.

Og dermed vender han alting rundt. For farisæerne havde præcis den modsatte opfattelse – at de, som var ramt af sygdom og elendighed var under Guds evige straf og dermed udenfor tilgivelsen eller nåden, mens farisæerne selv i kraft af deres lovoverholdelse havde Guds tilgivelse, hvilket jo også fremgik af deres rigdom og stand og anseelse.

Helbredelse er tilgivelse. Guds tilgivelse, og når Jesus helbreder syndere, så er det først og fremmest et slag i ansigtet på hele den farisæiske gudsforestilling – ja, hele deres tro.

Derfor – tror jeg – bliver de så vrede på Jesus, og derfor slår Jesus igen, for det er lige præcis her kampen skal stå mellem de to menneskesyn.

Og så kommer hele Jesu udfald imod farisæernes hykleri, som han siger – imod deres indbyggede ondskab, som gør, at de aldrig vil kunne sige eller gøre noget godt, for ondskaben sidder i deres hjerte, og derfor flyder den over og kan ikke undgå at komme ud af munden. Og dommen – den ubarmhjertige dom venter dem.

Det er barske sager, og jeg ved ikke, om det er foregået på den måde, men for Matthæus står og falder hele hans evangelium med forståelsen af den omvendte verden, Jesus forkynder. Den forkyndelse, som går imod al konventionel og almindelig livsvisdom og normal religiøs tankegang.

Matthæus er en dygtig kunstner. Man kan se det for sig. Vi kan se denne oprørte og vilde Jesus fuld af vrede og bevægelse og gebærder stå overfor en mur af selvhøjtidelig fromhed og dyb skepsis grænsende til dyb foragt for sådan en tømrersøn, der skal komme og belære de lærde om noget som helst. Jesus i sin enkle, fattige kjortel og de lærde i deres fornemme guldressede klæder. De var ikke vant til at blive sagt imod – deres magt over folket var nærmest uindskrænket – dette arme folk af analfabeter – prisgivet en grum skæbne på grund af undertrykkelsen fra de få rige familier, der ovenikøbet kaldte deres undertrykkelse for Guds vrede. 90 % af befolkningen på Jesu tid levede i yderste armod og fattigdom. Uvidenhed og dermed magtesløshed. Ethvert forsøg på oprør blev slået brutalt ned af romernes besættelsestropper. Og det er let at forstå, at folket hang ved Jesus, fordi de i ham så en befrier fra deres håbløse situation – og derfor er det også let at forstå, hvorfor Jesus til sidst bliver henrettet af jøder og romere i fællesskab.

Vi skal have det her med, kære menighed. Det sociale og menneskelige aspekt i Jesu forkyndelse – og ikke mindst det politiske. For ellers bliver Jesu forkyndelse meget nemt sært verdensfjern og i virkeligheden uvedkommende. Det bliver ved trøsten – jeg havde nær sagt, det bliver ved de tomme ord, som vi skal aflægge regnskab for engang. Tomme gudstjenester, som bliver ren ceremoni og pæn høvisk tale – altid indenfor rammerne af det tilladelige. Altid

genkendeligt og trygt. Samme ritual – samme prædiken – samme salmer. Sådan vil vi gerne have det i fred og ro. Det bliver med gudstjenesten som med julen. Forstyr dem ikke i deres hyggelige og uskadelige tornerosesøvn.

Så langt som noget fra den desperation, der lyser ud af denne fortabte menneskesøn, Kirkens herre og mester og Gud, der kæmper for sit liv og for sit elskede folks liv imod en ufremkommelig og ubevægelig overmagt.

Og nu vil denne nedladende overmagt se ham gøre et tegn – altså bevise, at Gud er med ham, sådan som profeterne i sin tid, gjorde tegn på, at de virkelig var Guds udsendinge.

Nej, siger Matthæus. Underligt nok, for vi hører jo dårligt om andet en tegn og store gerninger i hans evangelium, og her ligger måske en nøgle til en ny forståelse af evangeliet – ikke som en rapport over faktiske hændelser, men som det litterære kunstværk, jeg tror det er – eller sagt med andre ord. Jeg tror ikke, Jesus lavede overnaturlige mirakler som sådan – dertil var han alt for menneskelig og alt for vedkommende, men hans forkyndelse var virkelig mirakuløs, fornyende og livgivende. Omvæltende og dermed fuld af nyt håb for arme mennesker. Og for mig er det langt mere værd end en bogstavelig holden fast ved Jesu mirakler og dermed hans overjordiske guddommelighed.

Livet er i sig selv et mirakel, og det mirakel behøver ikke at krydres med overnaturlige tildragelser for at få værdi. Det bliver så nemt en flugt ud af livet – ud af virkeligheden, men Jesus forsøger netop at give mig mod til at påtage mig dette virkelige liv, sådan som det nu engang er. Det er her, vi skal leve, og ikke i en drøm om en fjern salighed. Det er her, vi skal handle, og modet til det – det er det, vi skal få ved vores gudstjeneste – gennem fortællingen om ham, der virkelig formåede at leve sit menneskeliv til det yderste. Intenst tilstedeværende – kæmpende til døden imod uretten – fuld af liv – fuld af kærlighed. Optaget som få af at leve. Frygtløst, ubegrænset. Helt og holdent. Og dermed viste han jo sin samtid og os, hvor stort dette menneskeliv i virkeligheden er, hvis vi tør leve det, som han turde.

Nej, siger Matthæus, I får ikke noget mirakuløst tegn – ikke andet end opstandelsens tegn. Og det var jo lige præcis det, der skabte menigheden – denne vedholdende tro på, at Jesus var blevet set efter sin død – set af mange, hvordan det så skal forstås. Paulus beskriver det som en vision – forfatteren, kunstneren, Matthæus selv som en begivenhed af kød og blod, så at sige, men uanset hvad, så er det opstandelsen, der skaber menigheden, så Jesu tilhængere fra den dybeste fortvivlelse over hans forsmædelige og voldsomme død forandrer sig til en kæmpeflokk, der går ud i livet – ud i en verden af massiv modstand fra jøder såvel som romere og skaber kirken. Det kostede dem livet, men kirken består den dag i dag – på godt og ondt, måske, men vi har dog evangeliet, som stadig forkyndes overalt.

Måske er vores opgave som kirke i dag at prøve at vende tilbage til menighedens udgangspunkt, så vi igen påtager os den farlige rolle som modsigere af al konventionel og religiøs visdom, sådan som vores herre turde, dengang det gjaldt livet. Og ikke bare bliver medløbere og efter-snakkere. Så vi tager advarslen om de tomme ord og den tomme gudstjeneste til os, og tager

mod til os, og tager konsekvensen af at være kristen alvorlig – og det vil sige: forbliver tro imod dette liv, som vi hver eneste dag skal forsøge at gøre bedre. Vi skal turde ville kærligheden i stedet for at vente på den. Vi skal turde ville barmhjertigheden og sandheden – vi skal ville hinanden og dermed livet sammen.

Og det, der skal modsiges, ja, det er hver gang et eneste menneske ofres til fordel for sagen eller helheden eller udkommet – for størst af alt er mennesket, når det udfolder sig i kærlighed. Vores Gud er en svag og afmægtig Gud, der har fraskrevet sig al magten i himlen og på jorden og givet den til os – og nu beder denne afmægtige desperate og lidende Gud om vores hjælp.

13. søndag efter Trinitatis 1

En barmhjertig samaritaner

Så vendte han sig til sine lærlinge alene og sagde:

”Velsignet være de øjne, som ser, hvad I ser! Jeg kan fortælle jer, at mange profeter og konger ønskede at se, hvad I ser, uden at de så det – at høre, hvad I hører, uden at de hørte det.”

Se, der var på et tidspunkt en lovkyndig, der rejste sig op for at friste ham.

”Mester,” sagde han, ”hvad skal jeg gøre for at arve evigt liv?”

”Hvad står der skrevet i loven?” spurgte han ham, ”hvordan læser du den?”

”Du skal elske Herren, din Gud af hele dit hjerte, med hele dit liv, med hele din styrke og med hele dit sind – og dine nærmeste som dig selv,” svarede han.

”Du har svaret ret,” sagde Jesus, ”gør dette, så skal du leve.”

Nu ville han retfærdiggøre sig selv, så han spurgte Jesus:

”Hvem er så mine nærmeste?”

”Der var en mand, der tog ned fra Jerusalem til Jeriko,” svarede Jesus, ”han blev overfaldet af røvere, som efter at have revet alt tøjet af ham og såret ham, tog bort og efterlod manden halvdød. Tilfældigvis kom en præst nu gående ad den samme vej. Han fik øje på manden, men gik videre i den modsatte side af vejen. Nu kom der også en levit til stedet. Han kom og så og gik videre i den modsatte side af vejen. Men en samaritaner, der var på rejse, kom hen til ham, og da han så ham, blev han fyldt af medlidenhed. Så han gik hen og forbandt hans sår og hældte olie og vin på dem. Han satte ham op på sit eget trækdyr og bragte ham til en kro, hvor han tog sig af ham. Næste dag tog han to denarer op, gav dem til kroværten og sagde:

”Tag dig af ham, og får du yderligere udgifter, betaler jeg dig, når jeg kommer tilbage.”

Hvem af disse tre forekommer dig nu at have været nærværende for ham, der blev overfaldet af røvere?”

”Han, som viste ham barmhjertighed,” sagde han.

”Så gå også du hen og gør det samme,” sagde Jesus til ham.

Fortællingen om den barmhjertige samaritaner er en af dem, de fleste af os kender. Den er blevet en del af vores kulturarv og har været med til at forme vores menneskesyn ja, selve vores lovgivning - på en måde som de færreste fortællinger har gjort. Et begreb som samaritertjeneste udspringer direkte af fortællingen – altså de mennesker, der tager sig af tilskadekomne

ved større arrangementer. Og ifølge straffeloven er det strafbart at gå forbi et nødlidende menneske uden at foretage sig noget. Så man kan næsten sige, at selv om vi ikke kender selve fortællingen – kender vi den alligevel – eller gør vi?

Der sker somme tider noget med det, vi hører, at det ligesom bliver forment af vores egne tanker og ikke mindst forventninger, så det vi hører, ikke altid er identisk med det, der blev sagt – måske fordi det, der blev sagt var for – jeg havde nær sagt – uhørt. Det er som om, der er noget, der ligesom falder så meget udenfor vores forestillingsverden, så vi ikke kan rumme det – og så bearbejder vores hjerne de signaler, vi får ind til noget, vi kan rumme.

Derfor var det svært for Jesu samtid at begribe, hvad det var Jesus ville – fordi det var så fantastisk nyt og uhørt – og ikke bare Jesu samtid, men også alle senere tider. Der er vel ikke mange budskaber, der er blevet fortolket så forskelligt og derfor også så forkert som Jesu forkyndelse. Den er blevet brugt til stort set alt, hvad mennesker havde brug for.

Et godt eksempel er fortællingen om Den barmhjertige Samaritaner, som vi jo kender så godt, og som fortæller os ligeud, at vi skal tage os af hinanden – især dem, der lider nød. Vi skal ikke bare gå forbi som præsten og levitten, men standse op og tage os af vores næste, når der er brug for det. Det er det der ligger i at elske sin næste. Og det kan vi alle umiddelbart forstå.

Men er det nu også det, fortællingen siger?

Historien er fortalt ifølge Lukas som svar på spørgsmålet – ikke om hvordan vi skal være overfor vores nærmeste – det spørgsmål er allerede afklaret – du skal elske dine nærmeste som dig selv! Det er allerede afklaret i Det gamle Testamente – eller sagt på en anden måde: det ved enhver, og det behøver man ikke være kristen – eller for den sags skyld jøde for at forstå. Det var samaritaneren jo heller ikke! Men fortællingen søger at besvare spørgsmålet: Hvem er så min næste? Hvem? Og det er her det fuldstændig uhørte kommer ind i Jesu forkyndelse.

For det er jo indlysende, at vi ikke kan undgå en vis form for sortering i dem, vi elsker som os selv. Familien – vennerne – naboerne – landsmænd – dem med den samme holdning som os – det samme sprog – den samme hudfarve – det samme menneskesyn – den samme religion osv. osv. Vi har helt klart en rangorden i dem, vi elsker, og selvfølgelig elsker vi nogen frem for andre.

Rent praktisk bliver sagen sat på spidsen i sundhedsvæsenet f.eks. Skal vi bruge tusindvis af kroner på at behandle mennesker, som selv har påført sig deres sygdomme – f.eks. narkomaner eller alkoholikere eller dødsbilister, mens uskyldige mennesker så at sige – må vente på en livsvigtig behandling. Er det ikke vigtigt at redde f.eks. personer, som har stor betydning for vores samfund frem for mennesker, der ikke har det? Og sådan kunne man blive ved med disse etiske dilemmaer. Hvor meget skal samfundet gøre for utaknemmelige mennesker, som intet yder til gengæld? Hvor meget skal man gøre for forbrydere, der måske ovenikøbet har taget andre menneskers liv eller førlighed?

Jakob Knudsen fortæller om præsten, der en kold vinternat opdager, at der ligger en mand i grøften. Han skal lige til at hjælpe, da han opdager, at manden er døddrukken – og at det er

ham, det dumme svin, der plejer at slå både kone og børn halvt fordærvet. Så hvorfor egentlig ikke gøre alle en stor tjeneste og bare gå forbi og lade som ingenting, så verden slipper af med en af sine plageåndere? Men han besinder sig og hjælper – muligvis fordi han har læst fortællingen om Den barmhjertige Samaritaner og dens meget provokerende påstand om, hvor meget, vi skylder at gøre for selv de onde:

Alt! Du skal gøre alt. Hvorfor? Fordi det er din næste, som du skal elske som dig selv.

Så fortællingen handler altså ikke om, hvad jeg skal gøre, men om hvem, jeg skal elske. Jesus spørger til sidst den skriftlærde, som har stille spørgsmålet: Hvem er nu den mands næste, som faldt blandt røvere? Og da den skriftlærde ikke kan lide at sige Samaritaneren, fordi dem kunne jøder ikke lide, så siger han: Den, der ydede ham barmhjertighed. Samaritaneren var mandens nærmeste – samaritaneren gjorde sig - i modsætning til mandens landsmænd og religiøse ledere – til hans medmenneske og brød dermed enhver fastsat grænse for, hvem min kærlighed kan gælde.

Vi troede, at det var min stakkels næste, der lå i grøften, og som jeg skal hjælpe. Men det er faktisk den, der hjælper, der er den nødlidendes nærmeste – og i dette tilfælde selv om han også er en forhadet samaritaner. Det er fortællingens pointe. At dem, vi hader – dem vi ikke bryder os om – dem, vi ikke kan med – alle de uretfærdige – netop de er vores næste, som vi skal elske.

Næstekærlighed betyder handling, og hvis denne fortolkning af fortællingen har noget på sig, så kan vi som kristne ikke acceptere, når nogen mennesker sorteres fra – hvad enten det er i vores eget lille fællesskab eller det er i vores samfund. Heller ikke selv om det er det mest indlysende rigtige at gøre ud fra ethvert princip om retfærdighed.

Lad os bare tage eksemplet med asylansøgere, som vi jo i stort tal sorterer fra vores kærlighed som samfund. Fordi vi frygter, at de bare vil udnytte os. De fortjener den ikke! Dagligt konfronteres vi med rystende historier om, hvad denne ”retfærdige” asylpolitik medfører af menneskelige tragedier. Og vi hører også om, hvordan mennesker gør oprør imod denne politik, fordi den forekommer så umenneskelig. Og vi kalder os i højtidelige stunder for et kristent land, men det er ikke kristendom, vi praktiserer som nation – og så er det jo meget belejligt at hævde, at vi ikke skal blande kristendom og politik sammen.

Hvad gjorde samaritaneren, da han havde afleveret den stakkels jøde på herberget og betalt for hans helbredelse? Vi ved det selvfølgelig ikke, men mon ikke han efter den oplevelse tog til rådhuset i Jerusalem og bad myndighederne om at gøre noget ved vejen til Jeriko, så mennesker kunne færdes på den i fred?

Hvis han gjorde det, var han ikke blot den søde og hjælpsomme samaritaner, der tog sig af den blødende mand i grøften, men så var han blevet den upopulære revolutionære, der ville ændre samfundet.

Som den sydamerikanske biskop Helder Camara engang sagde: Når jeg hjælper de fattige, kalder de mig for en helgen – når jeg spørger dem, hvorfor de er fattige, kalder de mig for kommunist!

Hvad gjorde manden, der var blevet frelst af samaritaneren? Ja, han måtte jo nok aflægge sit opblæste samaritanerhad og ændre sit menneskesyn – og så er det vel sådan, at hjælpsomhed har det med at smitte – i hvert fald en tid – så mon ikke han selv fik lidt nemmere ved at gøre sig til andres næste. Og så er vi tilbage ved den gamle kristne påstand og opmuntring: Vi har fået Guds kærlighed for intet – ganske gratis – så har vi også at give den videre. Man kan ikke elske Gud, hvis ikke man elsker sin næste. Og kærligheden er ikke en byrde, man påtager sig. Dybest set ved vi godt, at et liv uden kærlighed ikke er noget liv. Vi har fået lov til at elske i kraft af Guds kærlighed.

Betyder det noget for et folk at være kristent – udover korset i vores flag og juleaften? Betyder det noget for den enkelte at være døbt med den kristne dåb? Hvis det gør, så har vi altså en opgave – ikke blot at være barmhjertige samaritanere – men også som kristen menighed at arbejde for, at der bliver mindre og mindre behov for vores barmhjertighed.

Du skal elske dine nærmeste som dig selv – og hvis du stadigvæk er i tvivl om, hvem du skylder din kærlighed, så kom i kirke på søndag, hvor vi skal høre om endnu en samaritaner.

13. søndag efter Trinitatis 2

Den største

Så kom Zebedæussønnernes mor hen til ham sammen med sine sønner. Hun faldt på knæ for ham for at bede ham om noget. Han sagde til hende:

”Hvad vil du?”

”Lov mig,” sagde hun, ”at disse mine to sønner skal sidde - den ene på din højre hånd og den anden på din venstre hånd i dit rige.”

”I aner ikke, hvad I beder om,” svarede Jesus. ”Er I i stand til at drikke det bæger, jeg skal drikke?”

”Det er vi,” svarer de ham.

”Mit bæger skal I vel drikke,” sagde han så til dem, ”men sædet ved min højre og venstre hånd, er det ikke op til mig at give. Det gives til dem, som min far har beredt det til.”

Da de ti andre hørte det, blev de forargede på de to brødre. Men Jesus kaldte dem til sig og sagde:

”I ved, at folkenes despoter hersker over dem, og de store udøver deres magt over dem. Sådan skal det ikke være blandt jer. Nej, hvis nogen blandt jer ønsker at blive stor, skal han være jeres tjener, og enhver, der vil være den første iblandt jer, skal være jeres slave. På samme måde som Gudsmennesket ikke kom for at blive opvartet, men for at tjene – ja, for at give sit liv som løsepenge for mange.”

Prøv lige at lægge mærke til en finurlig pointe hos Matthæus i dagens tekst. Der står, at Zebedæussønnernes mor kom hen sammen med sine sønner og kastede sig ned for fødderne af Jesus. Kan I se det for jer? Der ligger de så i støvet for Herrens fødder og dernedefra beder de så om hæderspladserne i Guds rige – altså om det stik modsatte af de pladser de selv indtager lige nu – de usleste af alle pladser dernede i støvet for Jesus fødder.

Og dermed spidder Matthæus den almindeligt udbredte livsvisdom, som vel nok langt langt de fleste af os – om ikke alle – har lært fra vi var ganske små – en politisk/pædagogisk livsholdning, der går på, at man ved at vise ydmyghed kan opnå magt og ære og i hvert fald få sin vilje. Lige fra den gang, vi lærte at det hedder BE OM kartoflerne i stedet for det naturlige: Ræk mig dem. Fra starten af vores tilværelse lærer vi dette hykleri til fuldkommenhed, så vi til sidst ikke kan andet end det – så vi til sidst aldrig formår at sige et sandt ord, uden at gøre vold på os selv og på hinanden – aldrig tør udtrykke vores ærlige mening, uden at det bliver i forkrampede vredesudbrud, når den forlorne maske af pænhed og kryben for hinanden krakelerer og vi *må* sætte vores vilje igennem.

Vi bliver på en måde opdraget til systematisk tiggeri, fordi vi mener, at det kan betale sig: Hent lige avisen, så er du sød!

Men sådan skal det ikke være blandt jer, siger Jesus til sine elever. I ved, hvordan det er i verden med alt dette hykleri. Magthavere og såkaldte stormænd, der misbruger deres magt, men sådan skal det ikke være blandt jer. I skal leve på sandhedens grund. Og dér er ingen større end andre, og i ligeværdighedens rige bliver det krybende hykleri meningsløst. Det bliver meningsløst.

Det er Jesus så ikke den første, der har fundet ud af. Profeten Mika siger nøjagtig det samme – blot om det hykleriske i forholdet til Gud. Tror I virkelig, I kan komme krybende til Gud med jeres vanvittige ofre af kvæg og olie i stride strømme – og læg så lige mærke til den her: Tror I virkelig det nytter en pind at ofre jeres eget afkom til Gud? Er I rigtig kloge? Fatter I da ikke, at livet handler om retfærdighed og sandhed og kærlighed mod hinanden. Det er det, Gud vil – og ikke al jeres forlorne kryben og kravlen. Hold nu op, mennesker!

Og hvis nu Mika har ret, hvordan i alverden kan vi så tilbede en Gud, der efter sigende ofrer sin egen søn, for at stille sig selv tilfreds? Denne mærkeligt forkrøblede tankegang, at Gud kræver offer for at stille sin vrede i bero – altså igen kryben og ydmygelse. Hvordan kan vi tænke sådan om vores Gud?

Det er stærkt, det her – fordi det rammer lige ned i vores næsten indiskutable virkelighed – ja, vores dagligdag, der bygger på hykleriet som det naturligste af alt. Hvornår var vi sidst ærlige og redelige, som vi siger – selv i vores allermest nære forhold? Og som vores liv former sig, sådan former sig også vores tanker om Gud, fordi vi har en formidabel evne til at skabe Gud i vores eget billede som en slags garanti for, at vi lever rigtigt.

Jeg tror, vi er nødt til at gennemtænke det her, selv om det næsten kan lyde blasfemisk at sætte spørgsmålstegn ved et grunddogme i manges opfattelse af kristendommen – nemlig denne

forsoningstanke, der går ud på, at vi gennem ydmyghed når frem til opstandelsen, sådan som Jesus gjorde det. At vores Gud forlanger ydmyghed og offer.

Jeg tror ikke, Jesus var særlig ydmyg, men han var sand – og han var tro mod sit liv og mod sig selv i det kald, han stod i – nemlig den uforbeholdne kærlighed til mennesker. Og for de fleste blev hans liv og hans kald en forargelse – ikke på grund af kærligheden – men på grund af det uforbeholdne – det grænseløse, som netop løftede småfolk op i herlighed og stødte stormænd fra tronen – altså væltede hele den forlorne og forløjede samfundsorden, der opdelte mennesker i alle de forskellige kategorier, vi kender så godt – og som derfor beforder den evige kamp for anerkendelse. Vil du i verden frem, så buk!

Sådan skal det ikke være blandt jer! Er det ikke forløsende ord? Endelig en der griber fat om sagens kerne og rykker hykleriet op med rode.

Jeg tror, han vidste, hvad det kom til at koste, når folk begyndte at flokkes om ham, fordi deres fortrykte menneskehjerte brændte af længsel efter endelig at høre sande ord om det at være menneske – ikke under Guds vrede, men under hans uforbeholdne kærlighed – og en skønne dag blev det for meget for den religiøse og politiske magt i samfundet, så han blev hurtigt og effektivt fjernet.

Ikke for at stille den vrede Gud tilfreds som det dyrebare offer: Skal jeg give min førstefødte for min overtrædelse – min livsfrugt for min synd? Nej, siger profeten Mika. Nej, da. Men du skal vandre retfærdigt og kærligt og årvågent med din Gud!

Matthæus taler om Jesu død som en løsesum for mange – og det kan jo nemt misforstås netop som et bevidst ydmygt offer – og sådan er det vel blevet forstået af de fleste og i hvert fald af den officielle kirke. Men er det det? Jeg synes ikke, det rimer med Jesu forkyndelse.

En løsesum er den sum penge, man betalte for at sætte en slave i frihed – eller en krigsfange, og så ligger det jo snublende nær at antage denne offertanke. Jesus yder noget for mig – nemlig sit eget liv. Han blev såret for vore overtrædelser – os til fred kom straf over ham osv.

Men for mig er denne løsesum mere hans *livs* eksempel end hans døds, hvis man kan sige det på den måde. Altså gennem sine ord og handlinger giver Jesus mig måske indimellem lidt mere mod til at være mig selv og dermed komme ud af mit indgroede hykleri – min krybende forsigtige og frygtsomme pænhed, så jeg endelig tør sige sandheden og tør se sandheden om mit liv i øjnene – også selv om det koster. For der er ingen tvivl om, at et ligeværdigt og kærligt liv mellem mennesker er utrolig upopulært. Tænk engang, hvis vi afskaffede alle forskelle mellem mennesker. Hvad skulle vi gøre med vores forargelse, al vores retfærdige harme, som vi fodres med dagligt som vores livs indhold? Alle vores herlige fjendskaber?

I små glimt ser jeg et andet liv, hvor menneskelivet er det største af alt – kærligheden mellem mennesker, der betyder, at hykleri og løgn og forstillelse må gå tomhændet bort – også det religiøse hykleri og forstillelsen overfor de afguder, der kræver underkastelse og smiger af mennesker for at komme dem i møde. Jeg ser alle disse religiøst og politisk undertrykte mennesker, der løftede hovedet ved Jesu forkyndelse af sandhed og frihed og kærlighed – alle dem, der

pludselig fik nyt liv i deres udslukte og døde øjne og hjerter. Og jeg ser magthavernes vrede og resultatet af vreden: min korsfæstede bror. Men jeg ser også hans ustyrlige opstandelse i ethvert menneskehjerte, og i ethvert fællesskab, der oplever glæden ved sandheden, så alt det forlorne krakelerer og falder til jorden som det, det er: en tom skal omkring ingenting.

Jeg tror, at min korsfæstede bror kan ændre mit liv, så det bliver et sandt liv – og dermed et frit liv. Og det kan vel ikke udtrykkes flot nok – som når Grundtvig synger det:

Løskøbt har han dig blandt helvedes fanger,
kranser dig yndig som kongen sin ven,
skænker dig alt, hvad dit hjerte forlanger,
sol-fuglen lig bliver ung du igen.

Ja, sådan er det. En fantastisk smuk beskrivelse både af Jesu liv og død og opstandelse, men også af mit eget, når jeg får mod til at bryde ud af mit fængsel – min grav – og blive levende. Når jeg får mod til at påtage mig opstandelsens virkelighed i mit eget liv – aflægge al frygt og frygtens mange masker og begive mig ud i livet som et sandt menneske – som mig selv. For det er det, livet i Kristus i virkeligheden er: mit eget liv.

Jeg skal ikke kaste mig ned for nogens fødder i håbet om deres velvillighed og anerkendelse – heller ikke for Guds fødder med ydmyge ofre eller smigrende bønner. Nej, jeg skal såmænd bare handle retfærdigt, vise trofast kærlighed og årvågent vandre med min Gud. Og det skal jeg gøre med glæde – med løftet hoved og en selvbevidsthed som det frie menneske, jeg er. Det er det, vi skal – med hinandens hjælp og støtte. Det er derfor, vi er sammen her i dag.

14. søndag efter Trinitatis 1

Ti spedalske

På sin vej mod Jerusalem rejste Jesus tværs igennem både Samaria og Galilæa. Da han var på vej ind i en landsby, blev han mødt af ti spedalske mænd, der stod langt borte og råbte:

”Jesus, mester! Forbarm dig over os!”

”Gå I bare hen og vis jer frem for præsterne,” råbte han til dem, da han så dem, og mens de var på vej, blev de rensede.

Én af dem vendte imidlertid tilbage, da han opdagede, at han var blevet helbredt. Han lovprieste Gud med høj røst, faldt ned for Jesu fødder og takkede ham. Det var ovenikøbet en samaritaner.

”Var der ikke ti, der blev rensede?” spurgte Jesus. ”Hvor er de ni? Fandtes der virkelig ikke andre end denne fremmede, der kom tilbage for at give Gud æren?”

”Rejs dig op og gå!” sagde han til ham, ”det er din frimodighed, der har befriet dig!”

I søndags fik vi en mistanke om, at Jesu budskab ikke så meget handler om, *hvordan* vi skal behandle vores næmeste - for det ved vi godt. Selvfølgelig skal vi behandle vores næmeste ordentligt - det ved enhver!

Men det var som om, Jesus nedbrød enhver grænse for, *hvem*, der er mine næmeste med historien om den barmhjertige samaritaner, som ikke kunne gå forbi den nødlidende jøde i vejgrøften - selv om han var jøde. Og på den måde gjorde samaritaneren sig til den nødlidendes medmenneske. Hvem er mine næmeste? Hvem er det, jeg først og fremmest skal elske? Det ser ud til, at det i ligeså høj grad er min fjende, som min ven.

Og nu i dag hører vi så igen om, hvordan Lukas fremhæver samaritaneren frem for de ni andre - sandsynligvis jøder, som ikke formåede at vise en så menneskelig og naturlig følelse som taknemmelighed mod ham, der havde gjort ham rask.

Barmhjertighed og taknemmelighed er vel nogle af de mest naturlige menneskelige udtryk, vi har. Den danske teolog og filosof K.E. Løgstrup kunne ovenikøbet hævde, at de mest elementære menneskelige følelser som barmhjertighed og tillid og vel også taknemmelighed, er følelser og udtryk, som er der, før vi tænker over det. Og først, når vi begynder at tænke over det - først når eftertanken melder sig, sniger mistanken sig ind - f.eks. med spørgsmålet, om den anden nu også har fortjent min tillid, min barmhjertighed eller min taknemmelighed. Og ikke sjældent - måske i ni ud af ti tilfælde - siger eftertanken nej til den ellers menneskelige og naturlige og spontane reaktion. Der er åbenbart en sær eftertænkssom frygt for at være, som vi er. Paulus erkender, at det gode, han gerne vil, det gør han ikke, men det onde, han ikke vil - det gør han. Jeg elendige menneske! Hvem skal fri mig fra dette dødens legeme? Det er som om, det gode liv er fanget i et dødens legeme. Men Gud ske tak, siger han så - ved Jesus Kristus vor Herre, som sætter ham fri - overtaler ham til at være menneske.

Og Lukas hævder altså i sine fortællinger om samaritanerne, at jøderne har mistet en elementær menneskelighed i forhold til dem, de ellers foragter og kalder deres fjender - religiøst såvel som politisk.

Det ville vel svare til, at nogen påstod, at muslimer generelt var noget mere menneskelige end vi kristne. Man kunne vel også sige: var noget nærmere Gud end vi, der ellers påstår, at Gud slet ikke kan stå for lige netop os.

Der er måske ikke noget at sige til, at jøderne i sidste ende korsfæstede Jesus...

For det er jo et frontalangreb på selve hjertet i jødedommen - denne tanke om særlig udvælgelse frem for andre. Og dermed selvfølgelig også et angreb på enhver tanke om at være noget særligt i forhold til andre. Og dermed bliver det uomtvisteligt et angreb på enhver religion, fordi der ligger en umenneskelighed indbygget i selve religionens væsen. Den umenneskelighed, der siger *vi* frem for dem. Vores Gud frem for deres gud.

Det er den umenneskelighed, vi oplever for fuld udblæsning i den sataniske konfrontation mellem kristne og muslimer - mellem jøder og muslimer - eller for den sags skyld mellem muslimer

indbyrdes, hvor det åbenbart er livsvigtigt, om man er sunni eller shia - i hvert fald i Irak - eller kristne indbyrdes, hvor det åbenbart også er vigtigt, om man er katolik eller protestant.

Kan man ikke somme tider få en fornemmelse af, at mennesker må være dybt berusede eller på anden måde fuldkommen ude af sig selv, siden man kan tage den slags dybt alvorligt. Som Niels Hausgaard siger om den danske politik: De må ha vært fulde! De må ha vært ravendes fulde! Tænk, at mennesker finder sig i at blive så hadefulde mod andre mennesker. Og ovenikøbet på et så løgnagtigt grundlag. Gud, hvor bliver mennesker dog udnyttet af den forbandede og løgnagtige påstand, at *vores* Gud er en bedre og sandere og mere ophøjet Gud end de andres. At *vores* religion er sandere og bedre end de andres. At *vores* land og vores måde at leve på er værd at slå andre ihjel for - at vores slægt er en bedre slægt end de andres - eller bare den tanke, at vi er *mere* forpligtet på vores egen religion - vores eget land - vores egen slægt - end på de andres. Mere forpligtet på dem, vi normalt kalder og anser for at være vores nærmeste - end på alle andre.

Hvem må jeg elske? Hvem må jeg vise barmhjertighed og taknemmelighed? Hvem er min næste? Og hvem skal bestemme, hvem jeg må elske og hvem jeg skal hade? Forleden så jeg igen en stump film om 1. verdenskrig - om juledag 1914, hvor de etablerede fjendskaber mellem englændere og tyskere gik i opløsning, og der sænkede sig en underlig uautoriseret og ganske ulovlig julefred over skyttegravene. Man mødtes, venner og fjender i Ingenmandsland og fejrede jul sammen efter julens inderste mening - og aldrig har ordet julefred vel haft en stærkere klang. Og i de kommende dage nægtede disse barske soldater, der var uddannet og hjernevasket til at dræbe - at skyde på hinanden - nægtede at hade hinanden, sådan som de ellers havde fået befaling om. Og selvfølgelig holdt det ikke. Kampene blev genoptaget og varede de næste fire år med ufattelige menneskelige tragedier til følge. Fordi konger og kejsere og generaler skulle have deres forbandede krig. Men dette lille glimt af sand menneskelighed står stadig som et af de stærkeste minder fra Helvede selv.

Ufatteligt at vi byder os selv dette had mod vores nærmeste - for det er jo det, de er - de andre. Vores nærmeste. Det er dem - vores såkaldte fjender, der har brug for vores menneskelighed - vores kærlighed. Enhver kan elske dem, er elsker os - som Jesus siger - det kan selv hedninger finde ud af - men du skal elske dine fjender - så skal du leve. Det vidste samaritaneren, og vi kalder ham barmhjertig, så længe hans barmhjertighed ikke går ud over vores fjendskaber - så kalder vi ham landsforræder. Det vidste den spedalske samaritaner, som var blevet helbredt, og som ikke ville give religionen og dens præsteskab æren. Ingen præst og ingen religion skal godkende mig og mit liv! Men han måtte vende tilbage og give udtryk for sand menneskelighed mod den jøde - den Jesus, som havde givet ham hans liv tilbage kvit og frit. Selvfølgelig. Hvad ellers? Var de ni andre stangberusede eller hvad stak dem dog?

De ni andre blev måske nok rensset for deres sygdom, men de kunne ikke - selv ikke under oplevelsen af det største og vidunderligste mirakel få sig til at vise taknemmelighed - men fortsatte med at trælle under religionens og dens præsteskabs selvbestaltede autoritet: nu skal vi nok

fortælle dig, om du virkelig er ren. Fortælle dig, hvad du er for en. Kan I mærke Lukas' boblende fryd over dette fantastiske opgør med hele den normale livspraksis? Gå hen og lad jer syne af præsterne - Nej vel skal I da ej - I skal gå ud i livet som det, I er - mennesker med alle de største og vidunderligste menneskelige udtryk for barmhjertighed og taknemmelighed mod alle og enhver. Uden opblæst had - uden forlorne fjendskaber - uden den livsødelæggende fornærmelse eller det livsfortærende selvhad. Og hvis jeres religion styrker og underbygger disse umenneskelige følelser - så forlad den dog. Er ikke livet mere end religionen? Er ikke dine nærmeste mere værd end din religion? Eller mener du virkelig, at din Gud, som du ikke kan se, er mere værd for dig, end det levende medmenneske, du kan se hver eneste evige dag?

Og gå så. Din tro har frelst dig - eller måske rettere, som Jesus siger til den taknemmelige samaritaner: *Din* tro har frelst dig. *Din* menneskelighed, der får lov til at komme til udtryk, fordi du ikke længere vil lade den undertrykke af tillærte, politisk bestemte, opstyltede og opblæste forløjede belæringer om, hvem du må elske og hvem, du skal hade. Hvad de ni andre synes, må de om, men du - gå du hjem og vær det menneske, du blev skabt til at være. Du har det i dig alt sammen - brug det! Lev det!

14. søndag efter Trinitatis 2

Vil du være rask?

Senere – det var under jødernes højtid - tog Jesus op til Jerusalem.

I Jerusalem er der ved Fåreporten et bassin, som på hebraisk kaldes Bethesda. Det har fem søjlegange, og i dem lå der en hel del syge mennesker – blinde, lamme, forkrøblede. Der lå bl.a. en mand, som havde været syg i 38 år.

Da Jesus så ham ligge der - vel vidende at han allerede havde ligget der i lang tid - sagde han til ham:

”Vil du gerne være rask?”

”Herre,” svarede den syge, ”jeg kender ikke nogen, der kan bære mig ned i bassinet, når vandet kommer i oprør, så mens jeg er på vej, kommer en anden i før mig.”

”Rejs dig op!” sagde Jesus så til ham, ”tag din bære og gå!”

Straks blev manden rask, tog sin bære og gik sin vej.

Imidlertid var det sabbat den dag, så jøderne sagde til den helbredte:

”Det er Sabbat. Du har ikke lov til at gå rundt med din bære.”

”Men det var ham, der gjorde mig rask,” svarede han, ”det var ham, der sagde til mig: Tag din bære og gå!”

”Hvem var det, der sagde: Tag din bære og gå?” spurgte de ham.

Men den helbredte vidste ikke, hvem det var, for Jesus var gået, og der var mange mennesker på stedet.

Senere støder Jesus på ham i templet og siger til ham:

”Se så! Nu er du blevet rask. Begå nu ikke flere synder, så noget endnu værre rammer dig.”

Manden gik så hen og fortalte jøderne, at det var Jesus, der havde gjort ham rask.

Egon har en plan – skide godt, Egon! En plan, der vil gøre dem alle sammen til millionærer på Mallorca.

Og en af grundene til, at vi holder så uendeligt meget af Olsenbanden er, tror jeg – at de tør det, vi andre ikke tør – ja, først og fremmest Egon tør realisere de mest vanvittige foretagender for at nå deres mål. Han tør – og han bliver ved med at turde, selv om det går galt den ene gang efter den anden, fordi han er omgivet af hundehoveder, lusepustere, skidesprællere og socialdemokrater – og vi elsker ham for det – alle vi, der ikke tør, for sæt nu det gik galt. Så er det godt, vi har Egon Olsen, der kan ville og turde for os... for vi elsker forbilleder – nogen at se op til, når vi nu ikke selv tør leve så meget!

Jeg kommer til at tænke på det her i forbindelse med dagens barske og tragikomiske historie om den stakkels mand, der har ligget syg i 38 år og set på, hvordan andre i samme situation som han selv blev helbredt og kom ud i livet så at sige ved hjælp af den engel, der steg ned i dammen og ved hjælp af gode venner. Den, der kom først – det er en fuldstændig vanvittig fortælling som hentet ud af Jysk Sengetøjslagers reklamekampagne: den der kom først, blev helbredt for alt.

Men denne her stakkels mand havde ingen, der kunne hjælpe ham – og han var desværre lam. 38 år!

Men så sker det en skønne dag, at Jesus kommer hen til ham og spørger, om han ikke gerne vil være rask.

Jo, men jeg kan jo ikke, svarer staklen – mens jeg er på vej, så kommer en anden før mig. Man må altså forestille sig den vanvittige situation, at den lamme, hver gang englen kommer, prøver på at mase sig ned til dammen for at komme først – men det er selvfølgelig forgæves. Hver gang kommer der en eller anden blind eller døv eller spedalsk og plumper i før den lamme! Man kan se det for sig.

Men så uden videre snak får denne stakkel nu pludselig befaling om at tage sin bære og gå.

Og det gør han så for første gang i 38 år – men det skulle han ikke have gjort, for det viser sig, at det er sabbat – jødernes helligdag, og på den dag må man ikke arbejde og altså heller ikke bære på sin bære. Kan I mærke den sprudlende ironi over den jødiske lovtrældom, der bobler ud af fortællingen sammen med tragedien? Dét går han – helbredt efter 38 år – ud i livet. Nu skal der leves – nu skal alt det forsømte indhentes. Og så når han måske nogle få skridt, før religionens tunge, livsforplumrende og livsforpestende bud rammer ham. Hov hov! du dér! Du må ikke bære din bære på en sabbat! Det må man ikke!

Og tragedien er jo så, at han ydmygt finder sig i, at disse jøder forpester hans nyvundne liv og frihed og undskylder sig som Adam i Paradis: Det er ikke min skyld – det var ham, der gjorde mig rask, der sagde, at jeg skulle!

Egon Olsen derimod havde måske nok bøjet sig i første omgang af nødvendighed, men oppe hos Yvonne og Keld over en stille bajer ville han have sagt, som kun han kan sige det: Dette

her finder jeg mig ikke i! Og så ville de sikkert have hugget den syvarmede lystestage fra Templet. Skide godt, Egon! I øvrigt ville Egon Olsen heller ikke have fundet sig i at være lam i 38 år. På en eller anden måde ville han have snydt englen...

Men ikke denne helbredte mand. Ydmygt kryber han for præsteskabet, og senere angiver han sin frelser til jøderne: Det var ham dér Jesus fra Nazareth, der gjorde mig rask! Det hele er hans skyld! Hvad mon han tænkte, da denne Jesus ikke længe efter bar sit kors gennem Jerusalems gader på vej mod sit Golgata – og det måtte han godt, for det var bare en ganske almindelig fredag? *Det var ham, der gjorde mig rask!*

Vi har brug for nogen at se op til – nogle idealer, der kan leve for os – gøre det, vi ikke selv turde. Men hvis vi ser op til Jesus, så hænger han altså på et kors – dømt af verden som en forbryder – en latterlig person...

Det er altså en af de mærkeligt intense fortællinger, som ikke er til at få hold på, og som man ikke kan gøre sig færdig med – måske fordi den har noget på os. Den er som en af de græske ikoner – gudebilleder, som man kan se og se på, indtil det pludselig går op for en, at det er ikonen, der ser på dig og måske gennemskuer dig.

Og sådan også med denne fantastiske fortælling, der glimter af sprudlende humor og dyb tragedie – af kærlighed og smålighed – frihed og fængsel – liv og død.

Jesus siger det igen og igen til de helbredte – dette egentlig så overflødige: Tag din bære – tag din seng – eller som han også siger det: Tag dit kors på dig! Altså, du skal ikke glemme fortidens lammelser eller synder eller triste skæbne – nej tag det op og tag det hele med ud i dit nye liv, som ikke er nyt, fordi vi slår en streg over det gamle, men er nyt, fordi jeg nu lever på hans mægtige Ord, der taler til mig som til alle - af kærlighed men også med sandheds ånd – den sandhed som ikke fornægter noget som helst men befaler mig at tage hele mit liv op, sådan som det er – sådan som det nu engang er fat med mig. Ikke altid lige behageligt sådan at slæbe rundt på sin fortid – men sandt!

På den måde er Jesu forkyndelse anderledes – det er friheden på sandhedens grund, hvor intet glemmes eller fortrænges eller forties eller lægges bort – men sådan som du er, kaldes du uden videre frelst og fri, for det er dig og hele dit liv, Guds kærlighed gælder – og ikke kun dit gode jeg – dit elskværdige jeg.

Ja, mister vi end troen på os selv, fordi vi ikke duer til noget, fordi vi er overvægtige og dovne og indadvendte og ensomme og aldrig kunne drømme om at vove noget som helst, forbliver Gud dog tro, for kærligheden kan ikke fornægte sig selv. Den kærlighed, der elsker betingelsesløst og grænseløst!

Vil du så være rask? Med alt hvad det indebærer?

...nu fra dit leje stå op til livet og bær din byrde og gå så trøstigt ad egne veje. Men husk: Et menneske skal du være...

Sådan synger Aastrup i sin salme om Betesdasøjernes buegange, og det er måske netop frihedens pointe: at få mod til at være et sandt menneske. Ikke undertrykt af religionens snærende forskrifter og idealer. Heller ikke af din egen bekymring for dit misbrugte liv eller for din måde at være på men fri til at være et sandt menneske – et sandt menneske, der tør leve på kærlighedens betingelsesløse grund – båret frem gennem livet af Guds kærlighed.

Aastrup slutter sin salme:

... fra egne veje at kunne vige – en broders ansigt ved mødet kende – det er på jorden min Faders rige.

Det var det han gjorde, Guds søn, der blev et menneske, ja, en bror for den lamme og så stort på alle forskrifter og al religion og alt muligt og også så stort på den ynkelige smålighed, der kom ud af hans brud på alle regler og naturlove – den ynkelige smålighed, der til sidst bragte frelseren, medmennesket på korset som en latterlig forbryder. Han veg fra sin egen guddommelighed og blev et medmenneske fuld af kærlighed, og historien om ham bliver vi aldrig færdige med, for den taler alligevel til os og den tiltaler os – også selv om vi normalt foretrækker fornemmere forbilleder end Guds søn, der hænger på sit kors, fordi hans kærlighed var så umenneskeligt stor. Slippe ham kan vi alligevel ikke, og det er vel derfor, vi trods alt hvad de siger, alligevel holder gudstjeneste i dag.

15. søndag efter Trinitatis 1

Om bekymringer

Ingen slave kan tjene to herrer. Han vil nemlig enten afsky den ene og elske den anden eller være hengiven mod den ene og foragte den anden. I kan ikke tjene både Gud og *Mammon*.

Derfor siger jeg jer:

Vær ikke bekymrede for jeres liv, hvad I skal spise eller drikke. Ej heller for jeres legeme, hvad I skal tage på.

Er ikke livet *mere* end maden? - legemet *mere* end tøjet?

Betragt himlens fugle, som hverken syr eller høster eller samler i lader – og dog føder jeres himmelske far dem. Er I ikke meget mere værd end dem?

Hvem af jer kan føje blot en time til sit livsforløb ved at bekymre sig?

Og hvorfor bekymrer I jer om tøj?

Betragt markens liljer, hvordan de vokser. De arbejder ikke – spinder ikke. Men jeg siger jer: end ikke Salomon i al sin pragt var klædt som én af dem. Så hvis Gud på den måde klæder græsset på marken, der står i dag, og i morgen kastes i ovnen, hvor meget mere så ikke jer? Hvor er jeres tillid?

Altså skal I ikke være bekymrede og sige: Hvad skal vi spise? eller: Hvad skal vi drikke? eller: Hvad skal vi tage på? Det er alt sammen noget, andre folk stræber efter. Jeres himmelske far ved jo godt, at I har brug for det alt sammen. Nej, stræb først og fremmest efter riget og dets retfærdighed, så får I alt dette i tilgift.

Så vær slet ikke bekymrede for i morgen. I morgen skal nok bekymre sig om sig selv. Der er ondskab nok til hver dag!

I skal ikke bekymre jer! For at kunne sige det, som Mattæus lader Jesus sige i sin bjergprædiken om, at vi ikke skal bekymre os for det materielle – så må han nødvendigvis have et alternativ til det materielle liv – til det, vi kalder dagen og vejen.

Det kommer da også frem til sidst: Søg først Guds Rige – så kommer alt det andet af sig selv. Og hvad er så Guds Rige?

Jeg tror, Paulus er inde på det, når han taler om, at vi skal vandre i ånden – altså leve et åndeligt liv. Det er det afgørende – men hvad vil det sige. Hvad er et åndeligt liv?

Umiddelbart lyder det kedeligt – og sådan er det da også blevet opfattet mange gange: Et kedeligt liv – et fortænkt liv i afholdenhed fra alt, hvad der har saft og kraft i livet: sex – god mad – vin og øl – dans, skæg og ballade – gode historier.

Sådan en verdensfjern asketisk og indadvendt, boglærd, krumrygget kønsløs holdning, som kun har foragt og moraliseren til overs for det materielle liv – kødet, som Paulus kalder det.

Mange forestiller sig præsternes liv på den måde – et gejstligt liv i modsætning til og hævet over det almindelige liv – og man kan endnu høre mennesker betegne sig selv som netop almindelige mennesker i forhold til disse troende åndspersoner - og den Gud, de forkynder – kirkens Gud - bliver vel ofte også selv betragtet som sådan en kødløs Ånd uden egentlig saft og kraft som i de gode gamle dage – dengang guderne hed Thor og Tyr og Freja og man kunne se frem til Valhalla med gode ben og godt med øl og slagsmål – og ikke denne fromme åndelighed, som kræver lydighed og afholdenhed. Et evigt søndag eftermiddags kaffebord i missionshuset.

Ingen tvivl om, at kirken selv har støttet den opfattelse i en grad, så den i dag er nærmest uudryddelig – og måske en af de vigtigste årsager til den uhyre ringe interesse, der er for kristendom i det hele taget. I dag vil vi leve livet, og hvis Gud ikke kan acceptere det, så er det værst for ham selv.

Men problemet med disse såkaldt almindelige menneskers opfattelse af kirke og kristendom er vel, at de glemmer Kristus – glemmer det egentlige, når vi taler kristendom. Og sådan som jeg læser beretningerne om denne Jesus fra Nazareth, så taler de klart og utvetydigt om et sprudlende festligt menneske, der ud over at påvirke sin samtid på en måde, de aldrig glemte – åbenbart blev kaldt både fråser og vindranker – gik til bryllupsfester og vel i det hele taget nød livet – ja, elskede livet, tror jeg, som få har elsket dette liv. Hele livet med alt, hvad det indebærer.

Så for at forstå evangelisternes tale om Guds Rige og Paulus' tale om at leve i ånden, så må vi først udrydde den katastrofale misforståelse, at Guds rige og det åndelige liv er ensbetydende med et kedeligt eller for den sags skyld ophøjet eller asketisk liv for slet ikke at tale om et særligt moralsk liv. Sådan var det heller ikke tænkt oprindeligt.

Mennesker har altid forsøgt at beskrive det guddommelige liv med begrebet Ånd. Fra starten har det altid været åndens kendemærke at skabe liv og bevægelse – uden ånde, intet liv! Hvad er det der får bladene til at bevæge sig – hvad er det, der gør mennesker og dyr levende? Det er ånden – vinden – den usynlige levendegørende og bevægende kraft, vi ikke har andre ord for end Ånd.

Og for en Paulus og for evangelisterne var et åndsmenneske ikke som senere tiders og vor tids særligt fromme eller religiøse menneske – eller som den gejstlige stand - men netop som den vitale, levende, hele og virkelige - eller som vi siger - ægte person – en herlig, sprudlende person, om man vil. Et forbillede for mennesker.

Ånden er altså den kraft, der skaber liv og røre – storm, hvis det skal være - tværtimod det kedsommelige eller ophøjede og fortænkte. Og det er som sådan, Paulus søger at beskrive det åndelige liv som Jesu liv: *Han var så levende*. Han gav liv til andre. Hans liv var udvidende og var ikke bundet af traditionelle grænser. Og derfor skete det samme for dem, han kom i berøring med, og som delte hans ånd. Der var tale om en åndelig nyskabelse – ja en genfødsel som et nyt menneske - en ny måde at møde Gud på i sit eget liv gennem denne Jesus fra Nazareth.

Netop denne frihed til at være sig selv under alle forhold var et kendemærke for Jesus. Paulus jubler over det: Til frihed har Kristus frigjort os! Jesus fastholdt denne frihed, både da de hylkede ham som konge ved indtoget i Jerusalem, og da de senere korsfæstede ham. Urørlig i sin egen frihed, som et menneske, upåvirket af ros eller hån – ja, tilsyneladende kunne endog den dybeste smerte ikke rokke ham fra denne ultimative frihed til at være sig selv til det sidste. Fri til at tilgive, fri til at udholde, fri til at være og fri til at dø! Aldrig blev hans væsen forstyrret af ydre omstændigheder. Således oplevede hans samtid ham til deres store forundring. Ufor-glemmelige sjældne glimt af den sande menneskeligheds dybder og muligheder.

Ser vi på Jesu forhold til sine elever, som han havde udvalgt sig, men som ikke syntes at fatte ret meget, og som igen og igen syntes at svigte ham, så var det båret af den samme grænseløse kærlighed, som ikke lod sig rokke af noget som helst. Hvad kan du gøre eller være, som kan skille dig fra den kærlighed? Intet! jubler Paulus. Svigt, fornægtelse, forræderi, mishandling, drab – alt sammen gengældt med kærlighed fra dette enestående menneske, der var sig selv og derfor aldrig søgte sit eget. Hvad mere kan nogen gøre for at udleve Guds mening i kærlighed? Han tilgav soldaterne, der henrettede ham - trøstede Jerusalems døtre på vej til sin henrettelse, gav håb til røveren på korset ved siden af ham - og tog sig af sin mor, mens han hang på korset. Han skildres altså som et fundamentalt helt menneske, som levede fuldt ud, elskede hæmningsløst, og som havde modet til at være sig selv uanset hvad. Således skildres han som et menneskeligt portræt af meningen med Gud forstået som livets kilde, kærlighedens kilde og tilværelsens grund. Meningen med at leve og vandre i Ånden, som Paulus siger.

Så et åndeligt liv, som man også kunne kalde livet i Guds rige, det er et liv med Ånden fra Jesus – det er et liv, hvor mennesker som han bruger sig selv 100 % med alt, hvad de har i sig. Det er et liv i overbevisning om, at livet er grænseløst – uendeligt – evigt. Det er opfattelsen af livet

som en ufattelig og umistelig gave, der hver dag kan åbnes lidt mere, når endnu en begrænsning for vores udfoldelse fjernes. Endnu en forsigtig frygt elimineres. Endnu et hykleri afmonteres af kærligheden. Og det gælder dit eget liv – men også din næstes liv.

At vandre i ånden er at turde leve fuldt og helt – det er at turde elske grænseløst – det er at turde være sig selv under alle forhold – og det er at turde dø, om så det gælder – og så falder jo netop alle de gamle sikkerhedsforanstaltninger, som vi omgiver os med, og som vi altid - altid bekymrer os for. Så falder Mammons - frygtens rige overfor det ægte, det sande menneskeliv.

Det er den ånd, hans menighed skal lytte efter, søge overalt, hvor mennesker er sammen i Guds navn. Det er den ånd, der på trods af al modgang har banet sig vej og baner sig vej i vores liv.

Det er gudstjenestens Ånd, og i den Ånd døber vi de små og går til bords sammen i håbet om, at den Ånd - Jesu Ånd – Guds Ånd også må bevæge os – sætte os fri – fri til at være – fri til at elske – fri til at leve fuldt og helt med alt, hvad vi har i os – frygtløst - intenst - lidenskabeligt. Leve med kærlighed og glæde som virkelige mennesker.

15. søndag efter Trinitatis 2

Martha og Maria

Da de nu gik videre, kom han ind i en landsby. Der var der en kvinde, der hed Martha, og hun tog imod ham i sit hjem. Hun havde en søster, der hed Maria, som satte sig ved Herrens fødder og lyttede til, hvad han sagde.

Imidlertid var Martha optaget af den megen opvartning, og på et tidspunkt kom hun hen og sagde:

”Herre, er du ligeglad med, at min søster har ladet mig være ene om at varte op? Sig til hende, at hun skal hjælpe mig!”

”Martha, Martha!” svarede Herren hende, ”du er urolig og bekymret over mangt og meget. Men det er så lidt, der er nødvendigt, bortset fra ét eneste. Maria har nu valgt den gode del – den skal ikke tages fra hende.

Gud har ikke noget med vejret at gøre!

Jeg ved godt, at det måske er et af de ældste religiøse instinkter, jeg her søger at afskaffe – helt sikkert forgæves. Det ligger dybt dybt dybt i os, at det, som vi ikke selv er herrer over – det bestemmer Gud.

Jeg ved ikke, hvor mange gange jeg i de seneste par dage har fået at vide, at jeg har en direkte forbindelse, og det nok er derfor, det er godt vejr i dag. Men jeg kan forsikre jer for, at det er rent held! Eller rettere, det skyldes et højtryk sydfra, der får de evindelige lavtryk vestfra til at

gå udenom os et par dage. Jeg har i hvert fald ikke på noget tidspunkt bedt om godt vejr hos Vorherre. Og jeg tror heller ikke det hjælper at bede Gud om at standse orkanen Gustav i Caribien.

Men dejligt er det med sådan en sensommergave midt i regnvejret, og af en eller anden grund – måske mange – har vi det særlig godt herude under den blå himmel i den grønne lund. Haven spiller jo også en rolle rent religiøst for os, der er vokset op med paradiset have som selve stedet.

Så det er godt at være her i dag – det er godt at være sammen i en smuk ramme omkring et væsentligt indhold som en gudstjeneste nu engang er – især da, når vi både har dåb og nadver, der jo bedre end mange ord forkynder, hvad vi længes efter.

Når jeg begyndte med at hævde, at Gud ikke har noget med vejret at gøre, så er det fordi, jeg gerne vil ind på, hvad Gud så har med at gøre – når hun nu altså ikke styrer vores skrøbelige liv og skæbne med godt og dårligt vejr eller i det hele taget med gode og onde dage. Hvis det ikke er Gud, men f.eks. naturen, der bestemmer – og så i høj grad os selv – hvad laver Gud så egentlig? Eller hvad skal vi så overhovedet med Gud? Det er svaret på det spørgsmål, der for mig er kristendommens udfordring til alverdens religioner. Eller Jesu udfordring til sin egen religiøse samtid.

Pointen i den gamle religiøse forestilling er jo, at hvis det er Gud, der bestemmer over vores skæbne, så gælder det jo om at formilde denne Gud med gaver og ofre og bønner i lange baner – så vores skæbne bliver god – så vi får godt vejr i vores liv. Frugtbarhed og gode dage. Og det gælder om at leve, som Gud vil have det, så han ikke som en anden far bliver vred på os og straffer os med både det ene og det andet.

Men den pointe holder ikke, siger Jesus – den religion holder ikke, for Gud er urørlig og ubevægelig i sin grænseløse kærlighed til ethvert menneske. Gud kender hverken til belønning af de gode eller fordømmelse og straf mod de onde eller de andre, og vi kan aldrig gøre noget som helst for at ændre på det, for Gud *har* ikke kærlighed – Gud *er* kærligheden selv, og intet i verden kan nogensinde skille os fra den kærlighed.

Det er det, vores betingelsesløse barnedåb handler om, når vi sådan uden videre snak indmelder et fuldkommen ubeskrevet blad ikke blot i vores egen menighed, men i Guds fællesskab – på Guds befaling og i Guds navn. Fordi du er et menneske!

Så det første, det er Guds kærlighed, og det næste, det er den frihed, kærligheden giver os.

Og ingen har som Jesus selv, tror jeg, vist os, hvad den frihed formår. Han er selv det store eksempel på det frie menneske – så fri, så hans eftertid ophøjede ham til guddommelighed, for i hans frihed så de Gud selv. Og det skrev de så deres evangelier – deres glædelige budskaber om.

Det er på baggrund af den frihed – friheden til at leve – friheden til at være det menneske, du er - vi skal forstå den lille fantastiske fortælling om Martha og Maria.

Martha repræsenterer det gamle menneskesyn – mennesket under Guds lov – mennesket under religionen – mennesket under befaling. For eksempel under den religiøst betingede norm – eller lov, der siger, at kvindens plads er i køkkenet.

Eller sagt lidt stærkere – at kvinden er underordnet manden – som en medhjælp, som det siges ligeud i skabelsesberetningen. Altså det religiøst betingede kvindesyn, der har præget og præger vores kultur på en måde, som holder den ene halvdel af menneskeheden nede i et underordnet forhold til den anden halvdel.

Men sådan skal det ikke være blandt jer, siger Jesus til sine tilhørere – og særligt til Martha med alle hendes bekymringer. Og Jesus sprænger smilende det gamle kønsrollemønster, sådan som han i det hele taget sprængte alle de gamle hævdvundne normer sønder og sammen i kærlighedens og frihedens hellige navn. Maria har valgt den gode del, og det skal ingen tage fra hende. Man kan jo godt lege lidt med tanken om, hvad Martha så skulle have gjort i stedet for at bede Jesus om at få Maria til at skrubbe ud i køkkenet, hvor hun hører hjemme.

Ja, hun kunne selvfølgelig have bedt Jesus selv om hjælp. Herre, kommer du ikke lige ud og hjælper mig i køkkenet? Det havde været ligeså rystende som at lade Maria sidde og lytte til mændenes snak, men jeg tror, Jesus havde gjort det til alles store måbende forundring. Og han havde nydt det. Friheden for en mand – ja, for en profet - til at påtage sig notorisk kvindearbejde eller for den sags skyld slavearbejde - med glæde. Ganske som dengang han pludselig gav sig til at vaske sine elevs fødder inden de skulle spise.

Der er noget, der skal gøres, og nogen skal gøre det. Det kunne jo også være mig. Det er friheden til *ikke* at lade roller eller normer bestemme mit liv – de være sig nok så hellige og religiøse og gamle og vise. Og det er i virkeligheden friheden til at være til stede i livet – og jeg tror, at virkelig tilstedeværelse kræver både kærlighed og frihed. Kærlighed til livet og til mennesker og frihed til at bryde alle grænser, mure, roller og barrierer ned – så at sige i livets navn. For det er livet, der er helligt og slet ikke alle de roller vi tildeler hinanden ifølge gammel tradition.

Her er ikke forskel på jøde eller græker, mand eller kvinde, slave eller fri – alle er vi én i Kristus – siger Paulus med jubel i stemmen. For han har nemlig fattet konsekvenserne af Guds grænseløse kærlighed: friheden til at være det menneske, du er med samme værdighed og med samme mulighed for at realisere de drømme og håb og længsler, som du bærer i dig. Som oftest fortrængte, fordi vi netop hænger i det engang vedtagne mønster som fluer i edderkoppens spind – indtil der kommer en Guds engel i skikkelse af et medmenneske og fortæller dig, at du er fri til at udleve alt, hvad du har i dig – uden frygt og med stor frimodighed. Friheden til at være dig!

Gik Martha så ud i køkkenet selv og skumlede, mens hun skramlede med potter og pander, så det kunne høres over hele huset? Det ved vi jo ikke noget om, men hvis jeg skulle gætte, så forstod Martha, hvad der blev sagt til hende, og så tror jeg hun satte sig ned ved Herrens

fødder sammen med Maria og lyttede til livets tale om kærlighedens store og umistelige frihed – om at livet er mere end maden og ikke bekymringerne værd.

Og livets ord mættede dem alle på en måde, så de glemte tid og sted og alt det, de skulle nå – og de var bare til stede i Guds rige, som pludselig indfandt sig i Marthas og Marias lille hus i Bethania – ikke langt fra Jerusalem en skønne dag, mens Tiberius var kejser i Rom og Pontius Pilatus den Grusomme var guvernør i Palæstina.

Og i dag på denne smukke solskinsdag under grønne træer mindes vi dem endnu engang og lytter til det samme livets ord som de, og sammen fejrer vi gudstjeneste med dem som en længsel efter kærlighed og frihed – efter Guds rige.

Og det er så det, Gud laver. Han hersker ikke over vind og vejr, orkaner og stormfloder – skæbner, lykke og ulykke, nej, men hun strømmer os evigt i møde med al sin kærligheds rigdom og taler til os med sit livsalige budskab om frihed til at være, hvad vi er – til at leve og elske med alt, hvad vi har i os hver især – uden frygt og uden andre bånd end kærligheden selv.

Og hvis gudstjenesten i mindste måde kan minde os om det – ja, så er Guds rige opstået midt iblandt os. Og det vil vi nu besegle med et himmelsk måltid sammen.

16. søndag efter Trinitatis 1

Opstandelse i Nain

Næste dag kom han ind til en by, der hed Nain. Hans lærlinge fulgtes med ham sammen med en stor skare. Se, da de kommer hen til byporten, så blev en død netop båret ud – en mors enbårne søn, og hun var tilmed enke. En stor skare fra byen var sammen med hende. Da Herren nu så hende, blev han fyldt med medlidenhed og sagde til hende:

”Græd ikke!”

Så gik han hen og tog fat i båren, så bærerne standsede.

”Unge mand,” sagde han, ”jeg befaler dig: Stå op!”

Den døde satte sig op og begyndte at tale, og Jesus gav ham til hans mor.

Stor ærefrygt greb alle. De lovpriste Gud og sagde:

”En stor profet er opstået iblandt os! Gud har besøgt sit folk!”

Og rygten om ham gik ud over hele Judæa og hele det omliggende område.

Der er en egen vemod over høsten. Ja, vi holder nok høstfest og festgudstjeneste – men høsten markerer på en eller anden måde en afslutning – et livsforløb derude i naturen, som er forbi, og nu nærmer efteråret sig allerede.

Jeppe Aakjær har i sin sang til havren ikke gjort det nemmere at tage afsked. Her lader han havren selv synge sin sang, som er en smuk livshistorie om vækst i pagt med naturen – om sangen, som kolde hjerner ej forstår – livets rytme døbt i sommerdræ – mer end gumlekost for

øg og fæ. Om venskab med alt, hvad der er dansk såmænd – bøgetræerne og al den danske sæd - om fred og landsbyidyl - og jeg skal ringle bønnen frem i fromme sind...

Men så en skønne eftermiddag er det slut. Mejetærskeren har gjort sit job, og marken står tilbage som en slagmark uden et eneste strå tilbage, der ringer noget som helst.

Sådan er det, og Grundtvig synger vemodigt og længselsfuldt om en evig sommer hos vor Gud. Men sådan er naturens orden nu engang med avl og såning, fødsel, vækst modning – og så høst og død.

Og vel egentlig ikke nogen dårlig orden – naturens. Man kan jo ikke have bølgede kornmarker stående hele året – og havren ville jo ikke synge sin smukke sang i Åkjærs sind, hvis ikke den var båret af netop vemod og længsel – han synger nok om havren, men også om sin tabte barndoms lyksalighedsrige, hvor alt var godt – hvor sommeren forekom netop evig.

Men det går ikke med den evighed.

Jeg var for ikke længe siden i Sverige til et seminar med den amerikanske biskop Spong, som er en fremragende foredragsholder, og jeg kan huske en af hans sætninger, hvor han angreb selve religionens væsen: De lokker med evig fred, men jeg vil ikke have fred – hverken i dette liv eller i det næste. At gå ind til den evige hvile må være som at gå til Helvede. Jeg er skabt til udvikling – til kamp – til vandring mod nye horisonter og nye opdagelser. Jeg er skabt til at leve, og derfor kan jeg ikke se den evige fred som noget positivt – tværtimod.

Det er, som om religionen forsøger at få os til at forblive børn og drømme som børn – tænke som børn – forstå som børn – forsøger at overbevise os med barnlige begreber, så vi forholder os i ro – det er vigtigt for religionens købmænd og magthavere, at idealet altid er fred og ro, og at vi ikke behøver tænke selv – end ikke tro selv. Alt er ordnet for os. Vi skal bare gøre, som der bliver sagt.

Men vi er voksne mennesker – skabt til at tænke selv – skabt til udvikling fra barn til voksen – til modenhed og til alderdom, men altid på vandring, og for mig er idealet at gå den udvikling i møde med oprejst pande og tage imod hver nyt trin med glæde og forundring og være dér, hvor man er – og min drøm er, at jeg også til sin tid kan tage imod min død som en vandring mod nye overraskende horisonter.

Aakjærs havre synger ikke om høsten af gode grunde, men måske kunne den synge om det at blive dagligt brød for mennesker, som vel ikke er det værste. Måske kunne den synge om opstandelsen – om det at blive lagt i jorden – at blive begravet som et enkelt korn og så opstå – bryde frem af jorden igen og vokse smukt efter naturens orden og blive til mange.

Ja, jeg prøver ligesom at nærme mig dagens tekst, som handler om et brud på naturens orden og på en måde handler om en barnlig drøm: at det skete ikke var sket. Altså denne barnlige mirakeltro, som ikke vil finde sig i naturens orden, når den gør ondt. Det er et af religionens allerbedste udtryk – det med mirakler, og vores søstre og brødre i den katolske kirke dyrker dem med stor ildhu og alvor. Men jeg kan ikke leve på mirakler – jeg kan ikke tro på mirakler,

og jeg tror heller ikke, det er Lukas' mening med fortællingen, at det er miraklet – dødeopvækkelsen - vi skal leve på. For Lukas henvender sig ikke til børn, men til voksne. Til mennesker, som ikke vil leve deres liv på en drøm, men som vil leve i og tage imod vores virkelighed, som den er – og gøre det med glæde.

Lukas vil ikke have os til at flygte fra virkeligheden – tværtimod vil han have os til at leve med alt, hvad vi har i os, mens vi kan i denne verden og på denne verdens betingelser.

Og derfor tror jeg, de har en anden funktion, miraklerne i evangelierne, men den opfatter vi ikke, med mindre vi ligesom drejer vores opmærksomhed væk fra selve dødeopvækkelsen. Det er ikke den, der er så vigtig, når det kommer til stykket - heller ikke for Lukas – det er ikke den, vi skal diskutere - men det, der ligger bag - årsagen til den tragiske situation, som Jesus løser op for med sit guddommelige skaberord: Rejs dig op! Rejs dig op fra dit døde liv! Om han er fysisk død, eller han er på anden måde mislykket i forhold til livet, er ikke det væsentlige for fortælleren. Men det er dette, at et ord - en befaling - kan ændre den ulykkelige tilstand så fuldstændig helt og aldeles - bare sådan uden videre. Og det mest overraskende, tror jeg, er det, at det ikke blot handler om Jesu guddommelige ord, men også – ja, først og fremmest – om vores ord til hinanden.

Den ulykkelige tilstand – døden i dette tilfælde - var efter datidens opfattelse selvforskyldt - syndens løn er død, som Paulus siger ud fra syndefaldsberetningen. Den hårde skæbne var løn som forskyldt. Det var i hvert fald farisæernes og de skriftkloges tilværelsesopfattelse - det var den tilværelsesorden, man regnede med, og som bundede i Guds retfærdighed. Vi kender den godt også i dag, hvor ulykkelige mennesker stadigvæk spørger i deres fortvivlelse: Hvad har jeg dog gjort, siden det skulle gå så galt? Hvad har jeg dog gjort? Så dybt ligger denne sans for tilværelsens retfærdighed altså i os. Noget for noget - øje for øje, tand for tand osv. Skyld og straf.

Men det er netop denne indlysende, barnlige og tilsyneladende uudryddelige tilværelsesopfattelse, Jesus bryder så voldsomt med i ord og i handling. Nej, råber han, tilværelsen er ikke retfærdig på den måde. Der er ikke nogen påviselig årsag til lykke eller ulykke - der er ikke tale om fortjeneste eller om skyld eller straf. Men livet er nu engang sådan en blanding af lykke og ulykke – uretfærdigt fordelt af skæbnen og ikke mindst af mennesker. Sådan er det bare. Sådan er naturen. Sådan er mennesker.

Og så påstår han jo - og det er nok dér, jeg ville søge baggrunden for denne mærkelige beretning om enkens søn fra Nain - ja, han påstår, at livet foruden denne naturens uomgængelige orden - er kendetegnet ved kærlighedens uendelige mulighed.

Pludselig kan du få et nyt liv forærende. Pludselig kan du komme op at stå og få øje for livets storhed og skønhed - hvor du før var tynget mod jorden af angst eller skyld eller sorg eller for den sags skyld - død. Sådan som det engang gik en enke, der var ramt så hårdt af skæbnen - både at miste sin mand og sin søn - så livet ikke mere var til at bære. Som det gik en far, der havde mistet sin datter – som det gik et par søstre, der havde mistet deres bror osv.

Jesus forkynder dette mærkelige og altid fornyende budskab, at livet aldrig er fortabt - fordi livet ikke bunder i Guds retfærdighed - men i hans kærlighed. Den kærlighed, som tror alt, håber alt, udholder alt - er overalt - uophørlig som livet selv. Og det har intet med evig fred eller evig hvile at gøre – tværtimod!

Det er, som om Jesus i ord og handling føjer en ny dimension til vores menneskeliv, der jo ellers går sin skæve gang mod døden med kiv og splid og magtbegær - alt, det vi kender så godt – som om der pludselig bliver åbnet en dør, som vi ikke anede noget om, til en del af tilværelsen, som vi end ikke havde turdet håbe på. Ikke den mirakuløse tilværelse med brud på naturens gang, men mere end det – langt mere.

Og den åbne dør kommer altså til at betyde noget for os – vi kan jo kalde den døren til Guds Rige – eller døren til livet selv. Alene dette, at døren er der, og at den er åben, betyder noget – også selv om vi ikke går ind ad den lige nu.

Engang siger Jesus i Johannesevangeliet noget om, at han er døren eller porten – han er fårenes dør – om nogen går ind gennem mig – han skal blive frelst. Vi får sådan et glimt af noget meget meget stort ind i vores somme tider grå menneskeliv – noget der kaster en stråleglans ind over både os og vores næste, som når døren til det tændte juletræ bliver åbnet og lyset vælder ud i den mørke stue - så vi i de øjeblikke, hvor nogen gør opmærksom på det – f.eks. her ved gudstjenesten – og det er måske det, vi har den for – vender os bort fra vores egne bekymringer og sorg og vrede mod hinanden og mod tilværelsen – og sammen lader os betage lidt af denne stråleglans fra den åbne dør til Guds Rige. At vi et øjeblik får øjne og ører for Guds fortælling om livet og glemmer vores eget – vores egne rettigheder – vores egne besværligheder og lader os gribe af tilværelsens uudgrundelige dybder og muligheder. Alt det, som Jesus så ligefremt viser os i ord og handling. Det er så stort og så vedkommende, at det er synd og skam at reducere det til overnaturlige mirakler. Det er meget større, end som så. Mirakelfortællingen forsøger blot med ord at beskrive noget, som er langt langt større end miraklet.

Det er selvfølgelig farligt for barnetroen, og derfor var der mange, der blev forargede, og som ikke havde spor lyst til nye dimensioner i tilværelsen. Ustraffet kom han ikke af sted med sit forehavende, Jesus – og ustraffet kommer vel ingen af sted med at åbne nye døre i tilværelsen, fordi så mange mennesker nu engang hænger ved det kendte og vedtagne i al vores jammerlige smålighed.

Men livet er stort, skulle jeg hilse og sige – meget større end vi tror, og der er masser af døre, som vi ikke drømte om, fandtes.

Og måske – ja, det tror jeg på - er det vores spændende og glædelige opgave som mennesker og som medmennesker at åbne nye døre for hinanden. Det kan vi godt, hvis vi tør og hvis vi vil.

Vi kan åbne livet for hinanden og gøre det større og rigere – og vi kan lukke livet og gøre det mindre. Hver eneste evige dag.

Vælg selv!

16. søndag efter Trinitatis 2

Lazarus' opvækkelse

Der var engang en syg mand, Lazarus fra Bethania. Han var fra Marias og hendes søster Marthas landsby. (Maria – det var hende, der senere salvede vor Herre med salve, og som tørrede hans fødder med sit hår – det var hendes bror, Lazarus, der var syg). Søstrene sendte så bud til Jesus:

”Herre! hør her, ham, du holder så meget af, han er syg.”

”Denne sygdom er ikke til døden,” sagde Jesus, da han hørte om den, ”nej, den er til Guds ære, for at Guds søn derigennem kan blive guddommeliggjort.”

Jesus elskede Martha og hendes søster og Lazarus, men da han hørte, at han var syg, blev han alligevel to dage, hvor han var. Endelig efter to dage siger han til eleverne:

”Lad os tage til Judæa igen.”

”Rabbi!” sagde hans lærlinge til ham, ”for nylig prøvede jøderne at stene dig, og så vil du tage derhen igen!?”

”Har dagen ikke tolv timer?” svarede Jesus. ”Den, der vandrer om dagen, snubler ikke, for han ser denne verdens lys. Men den, der vandrer om natten, snubler, for lyset er ikke i ham.”

”Vores ven Lazarus er sovet ind” fortsatte han, ”nu går jeg hen og vækker ham.”

”Herre!” sagde eleverne, ”hvis han er faldet i søvn, skal han nok blive rask.”

(Jesus havde selvfølgelig talt om hans død, men de troede, han talte om søvnens hvile).

Så sagde Jesus ligeud til dem:

”Lazarus er død! Og jeg glæder mig på jeres vegne over, at jeg ikke var der, så I nu må få tillid til mig. Men lad os gå hen til ham.”

Thomas (det betyder tvilling) sagde så til de andre elever:

”Jamen, lad os da bare gå, så vi kan dø sammen med ham.”

Da Jesus omsider nåede frem, erfarede han, at Lazarus allerede havde ligget fire dage i graven. Bethania lå i øvrigt tæt på Jerusalem, ikke mere end et par kilometer derfra.

36. Mange af jøderne var kommet ud til Martha og Maria for at trøste dem på grund af deres bror. Da nu Martha hørte, at Jesus var på vej, gik hun ham i møde, mens Maria blev siddende inde i huset. Martha sagde så til Jesus:

”Herre, hvis du havde været her, var min bror ikke død. Og dog ved jeg, at hvad end du beder Gud om, vil Gud give dig.”

”Din bror skal opstå,” siger Jesus til hende.

”Ja, jeg ved godt, at han skal opstå i opstandelsen på den sidste dag,” sagde Martha til ham.

”Det er mig, der er opstandelsen,” sagde Jesus til hende, ”den, der hengiver sig til mig, skal leve, om han så også dør, og enhver, der lever, og som hengiver sig til mig, skal i al evighed ikke dø. Tror du på det?”

”Ja, Herre!” sagde hun, ”Det tror jeg på! Jeg har altid ment, at du er Kristus, Guds søn, Han, som kommer til verden.”

Da hun havde sagt dette, gik hun hen og kaldte i al hemmelighed på sin søster Maria:

”Mesteren er her og kalder på dig.”

Så snart Maria hørte det, rejste hun sig hurtigt og gik hen til ham. Endnu var Jesus ikke kommet ind i landsbyen, men befandt sig stadig på det sted, hvor Martha havde mødt ham. Da de jøder, der var sammen med Maria inde i huset for at trøste hende, nu så, at hun hurtigt rejste sig og gik ud, fulgte de efter hende i den tro, at hun gik ud til graven for at græde.

Maria kom så hen, hvor Jesus var, og da hun fik øje på ham, sank hun ned for hans fødder og sagde til ham:

”Herre, hvis du havde været her, var min bror ikke død.”

Da Jesus nu så både hende og de jøder, der var kommet sammen med hende, græde, sukkede han i ånden og blev oprørt i sit indre.

”Hvor har I lagt ham?” spurgte han.

”Herre, kom og se,” sagde de til ham. Jesus græd, så jøderne sagde:

”Se, hvor han holdt af ham!”

”Jamen, kunne han, der åbnede den blindes øjne, ikke have sørget for, at han her ikke var død?” sagde andre, så Jesus igen sukkede ved sig selv.

Så kommer han til graven. Det var en hule, og der lå en sten for indgangen.

”Tag stenen væk,” siger Jesus.

”Men Herre!” siger den afdødes søster, Martha til ham, ”han stinker allerede. Der er jo gået fire dage.”

”Sagde jeg ikke til dig, at hvis du har tillid, skal du se Guds stråleglans?” siger Jesus til hende

Så tog de stenen bort. Imidlertid så Jesus op og sagde:

”Far, jeg takker dig, fordi du har hørt mig. Jeg ved selvfølgelig, at du altid hører mig, men jeg sagde det på grund af de folk her, så de må tro på, at det er dig, der har sendt mig.”

Da han havde sagt det, råbte han med høj stemme:

”Lazarus, kom herud!”

Og den afdøde kom ud med fødder og hænder bundet ind i linned og med et tørklæde bundet om ansigtet.

”Løs ham og lad ham gå!” sagde Jesus til dem.

Mange af de jøder, der var kommet ud til Maria og havde set, hvad han gjorde, fattede nu tillid til ham, men nogle af dem gik hen til farisæerne og fortalte, hvad Jesus havde gjort.

Når jeg skal forklare konfirmanderne, hvad nadver er for noget underligt noget, så bruger jeg somme tider brødets og vinens dramatiske tilblivelseshistorie.

Jeg ved godt, de fleste bare går hen i Brugsen og køber et brød eller en flaske vin, men der går jo en historie forud, og det er måske også meget godt at høre den engang imellem – at maden ikke bare kommer af sig selv.

Historien er dramatisk for kornet, der her ved efterårstide står nok så glad og svajer i vinden sammen med en masse andre på marken – og pludselig en dag bliver de alle sammen hugget om – i gamle dage med den le, som blev dødens symbol – i dag med en noget mere effektiv mejetærsker, og så starter trængslerne ellers for alvor. Man bliver tærsket sønder og sammen – stuvet sammen i store bunker, og senere bliver man kværnet til mel, og for at det ikke skal være løgn, så bliver man druknet – banket endnu engang ved æltningen og til sidst bliver man så puttet i en oven og brændt.

Alt sammen – al denne lidelse – for at bageren eller hvem det nu er – på et tidspunkt kan åbne ovndøren og fremdrage det vidunderligste nybagte velduftende og nærende brød.

Vindruen har det ikke meget bedre. Revet bort fra sine rødder og sin stamme. Trampet på og mast så saften presses ud af én – opsamlet i store beholdere og hensat i mørke og glemsel. Indtil denne opstandelse, hvor vinen er klar til at bringe glæde og fornøjelse til mange mennesker.

Evangelisterne skildrer Jesus som det perfekte menneske – mennesket efter sin guddommelige bestemmelse. Men de skildrer ham også som en lidelsesmand. Sønderslået, trampet på, ydmyget ødelagt, knust, dræbt – død og begravet - men ikke forgæves. Som kornets og vindruens lidelseshistorie fører også Jesu lidelse til opstandelse – ja, mere end det – til liv og glæde og næring for mange mennesker.

Derfor spiser vi brød og drikker vin til nadveren til minde om kornets og vindruens og Jesu egen trange vej gennem døden til livet – livet og glæden for mange.

Evangeliets påstand er altså, at døden ikke bare er død – ligesom høsten ikke bare er høst og tilintetgørelse - men begyndelsen på noget nyt. Og det er det, vi fejrer, når vi går til alters sammen.

Det er også det, den mærkelige fortælling om denne Lazarus handler om. Lazarus, der var en af Jesu gode venner, som blev syg, og Lazarus' to søstre, Martha og Maria tilkalder så Jesus, men han lader vente på sig – der er så meget andet, han har gang i. Så da han endelig når frem til Bethania, så er Lazarus død for længe – han har allerede ligget fire dage i graven. Og så er det, søstrene bebrejder Jesus: Havde du været her, så var Lazarus ikke død.

Men så kommer jo denne påstand til udtryk igen – som ved alle de sære dødeopvækkelser, vi kender fra evangelierne, hvor Jesus går hen og rører ved den døde, som rejser sig fra døden, som om de bare sov. Døden er ikke bare død og tilintetgørelse og glemsel. Livet er mere end vores korte livsvandring fra vugge til krukke, som de siger.

Det var det, Jesus viste os ved at vække stendøde mennesker til live – han viste os opstandelsen som en del af vores virkelighed – og hans egen opstandelse var jo nærmest en naturlig ting, for han var jo selve mennesket efter dets bestemmelse, og til menneskelivet hører ikke blot døden som det sikreste af det sikre, men også opstandelsen.

Og det er jo fint nok, men det kan enhver jo komme og påstå, og vores erfaring tyder mest af alt på, at døden bare er død og tilintetgørelse og evig glemsel.

Der er et element mere i nadveren – i brødet og vinen, og det er det mystiske element. Der sker noget underligt med både brød og vin undervejs – en underlig gæringsproces uden hvilken brødet ikke ville blive brød, men nærmest sten – det ved enhver, der har glemt at komme gær i dejen - og vinen ville ikke blive vin, men bare saft. Der sker så at sige en indre åndelig proces, og når vi går til alters sammen, så håber vi, at denne indre åndelige forvandling også må løfte os ud af vores dagligdags frygt og bekymringer for vores liv og for vores død og vores udkomme, så vi bliver frie til at leve et virkeligt menneskeliv, hvor døden og livsangsten ikke fører det store ord, men hvor vi, som Jesus selv får lov til at flytte blikket fra os selv og vores eget liv og alle vores livs bekymringer – til hinandens liv. Så vi ser hinanden og ikke bare os selv.

Det er derfor nadverbordet er halvrundt, så vi kan se hinanden i øjnene – i modsætning til resten af rummet, hvor vi kigger ind i nakken på hinanden eller bare ser på præsten. Og det er måske det, som er en del af livets mening: at få den indre mystiske forvandling, der løfter

blikket fra os selv til vores nærmeste – at mit medmenneskes liv pludselig bliver vigtigere end mit eget. For dermed er jeg endelig løst fra alle mine egne bekymringer for mig selv.

Og det er så stort, så det måske godt kan beskrives som en opstandelse fra de døde – denne forvandling af mit indre selv – denne opdagelse af livets dybe mening. Den fantastiske befrielse fra mig selv og mit eget livs fængsel.

Lazarus, kom herud! Lazarus, lig nu ikke bare der så frygteligt alene i graven. Kom herud til os andre! Og den døde kom ud, og Jesus sagde: Løs ham og lad ham gå. Løs ham og lad ham gå. Det er dommers ord til fangen, der bliver frifundet. Det er slavejerens ord til slaven, der bliver frikøbt. Det er livets ord til stendøde mennesker: Løs ham og lad ham gå.

Fortællingen om Lazarus er ikke et fantastisk mirakel, der skal få os til tro på Jesus. Den køber vi alligevel ikke. Men fortællingen om Lazarus er endnu et vidnesbyrd om livets umådelige storhed. At livet – ethvert menneskeliv – indeholder dybder og horisonter, som vi ikke drømte om. At der i ethvert menneske i virkeligheden er en rigdom, som vi kun alt for sjældent benytter os af hos os selv og endnu sjældnere respekterer og ærer hos andre.

Det er den ufattelige rigdom, som vi allerede har i os, som er det egentlig mirakel. Og det er det mirakel, jeg gerne vil fortælle jer om – miraklet om jer selv. For tænk, hvis I aldrig hørte det - aldrig fik at vide, hvem og hvad I i virkeligheden er for nogle fantastiske mennesker og hvad livet er for et fantastisk mirakel. Hvad hjælper det, man er en løve, hvis man tror, man bare er en mus? Og hvad hjælper det, at man krydser Stillehavet, hvis man bare tror, det er Frederiksholms kanal?

Vi har alle sammen hørt det før, men vi glemmer det, eller vi mister troen på os selv og på livet – og så er det vi finder sammen her i kirken for at høre det igen – for at opleve at blive forvandlede fra stendøde til spillevende mennesker, der tør alt, tror alt, håber alt, udholder alt. Mennesker, der lever...

17. søndag efter Trinitatis 1

Om at være indbudt

Se, engang hændte det, at han kom ind i en af de ledende farisæeres hjem på en sabbat for at holde måltid – og de holdt øje med ham. Så står der et menneske foran ham med ødem i hele kroppen, så Jesus henvendte sig til de lovkyndige og farisæerne og spurgte:

”Er det tilladt at helbrede på sabbatten eller ej?”

Men de tav.

Så tog han fat i manden, helbredte ham og lod ham gå.

”Hvem af jer,” sagde han så til dem, ”ville ikke straks redde jeres søn eller okse op, hvis de var faldet i en grøft, selv om det var sabbat?”

Det kunne de ikke svare på.

Så fortalte han en lignelse til de indbudte, da han lagde mærke til, hvordan de udsøgte sig de øverste pladser:

”Når nogen inviterer dig til bryllup,” sagde han, ”så læg dig ikke på den øverste plads. Det kan jo være, der er inviteret en, der er fornemmere end dig, så han, der har inviteret både dig og ham, kommer hen til dig og siger: Giv din plads til ham her! Så må du med skam indtage den nederste plads.

Nej, når du bliver inviteret, så gå hen og læg dig på den nederste plads. Så kommer han, der har inviteret dig måske hen og siger: Sæt dig højere op, min ven! Så vil du blive hædret foran alle dem, der ligger til bords sammen med dig. For enhver, der ophøjer sig selv, skal ydmyges, og den, der ydmyger sig selv, skal ophøjes.”

Jeg synes, det er umiddelbart vanskeligt at hitte rede i den lignelse, Lukas fortæller i dag – en fortælling, som synes at opfordre til falsk beskedenhed.

Vi ønsker alle sammen at sidde til højbords i ære og værdighed.

Længe nok har jeg bondepige været

Længe nok har hun tyske frøken blæret

sig i mit sæde og jeg gnavet ben.

Nu vil jeg glad – sidde hvor jeg sad...

Sådan synger vi med sønderjyderne om vort modersmål – og sådan er det jo. Æres den der æres bør – og til æresbevisningerne hører fra gammel tid de øverste pladser ved bordet.

Selv Jesu lærlinge kunne jo skændes bravt om disse øverste pladser i Guds rige ved det himmelske måltid.

Og det piller Lukas sådan set ikke ved – hele det system – men han fremfører en smart strategi – eller man skulle måske sige en forsigtighedsregel: Pas nu på, at I virkelig også hører til på de øverste pladser, så måske var det det sikreste at sætte sig nederst, så I ikke risikerer den ydmygelse det må være at blive flyttet ned i alle gæsternes påsyn. Til gengæld kan I jo så risikere at blive flyttet op – og hvem vil ikke gerne det? I alle gæsternes påsyn.

Når man tænker på, hvad Lukas ellers forkynder i sit evangelium, så virker sådan en forsigtighedsregel jo mildest talt malplaceret, når den bare sådan står for sig selv. Til gengæld er det en af de fortællinger menigheden i Den danske folkekirke virkelig har taget til sig, så når man kommer i kirken, sætter man sig konsekvent længst væk fra præsten – hvis man da ikke vælger den løsning slet ikke at komme, så man heller ikke risikerer at komme i klemme.

På den anden side er det jo så underligt, at når man så bliver bedt om at sætte sig højere op, hvad man jo gør, når der indbydes til altergang, som vel godt kan siges at være en slags højbords – ja, så vægrer man sig mange gange og vælger at blive siddende dernede på de nederste pladser. Måske er det fordi, at her i kirken er de nederste pladser faktisk de øverste og de øverste nederst. Nærmest Kristus – nærmest Gud – det er altid de ydmyge pladser – blandt røvere, syndere, toldere og andre foragtelige personer – de dovne og karakterløse – de som ikke yder ”noget for noget” i dette perfekte samfund.

Han satte sig selv i de nederstes sted hedder det om denne Jesus i Hans Anker Jørgensens salme, og måske går hele opfordringen på at være sammen med ham dernede i den lave ende. Hvorfor – fordi det er der, livet er. Fordi livet leves bedst nedefra. Måske kun nedefra.

Måske taler Jesus i virkeligheden om sig selv. Var der nogen, der burde sidde til højboards, så var det vel Guds søn, men af en eller anden grund satte han sig allernederst:

Verden går i dit ledebånd – dig dog svøbte en kvindes hånd!

Du som har skabt og styrer alt – blev dog på skød barnlille kaldt – fattig du kom til jorden ned – adlede armod og usselhed.

Sådan undrer Grundtvig sig i en julesalme over den beslutning, at den almægtige Gud viste sig som et menneske hernede på den mørke jord - og dermed gjorde de nederste pladser rent ud guddommelige: Himlens lys kom i dig til jord – rige vi blev til evig tid.

I øvrigt er det altid sjovest nede på de nederste pladser, hvor man ikke behøver være så højtidelige som oppe i rampelyset på de fine pladser. Og der tror jeg egentlig, kirken har et meget stort problem – netop med den højtidelighed, som så nemt bliver påtaget – eller ligefrem befalet. Ti nu stille og rejs dig op og sæt dig ned på de rigtige tidspunkter og se åndelig ud og lyt til Guds Ord og få så de unger til at lytte med – og da kan det være en befrielse at sidde nede på de nederste bænke og bare være sig selv – uden hele den opstyltede og programmerede højtid. Sand højtid kommer ikke af at følge de gældende ritualer og forordninger – sand højtid kommer måske af at være sig selv sammen med den Gud, der satte sig i de nederstes sted. Sand højtid er, når livet leves fuldt og helt. Det er vel det, alle disse mirakuløse helbredelser handler om: at netop denne Jesus kunne gøre de nederstes liv helt igen. Alle de vanføre, besatte, spælske – alle de ramte, sørgende, ydmygede og fornærede mennesker kunne han hele – måske fordi han vendte op og ned på tilværelsens orden. Gjorde de syge raske – gjorde de døde levende – gjorde de store små og de små store – satte de nederste øverst og de øverste nederst. Lod Himlens lys skinne lige her på jorden, så alt det forlørne - alt det kunstigt højtidelige måtte falde sammen for den virkelighed, dette lys afslørede – at der ikke er forskel på mennesker – at enhver rangorden er kunstig og forløren.

Må man godt hele mennesker på en helligdag? spørger Jesus med bidende ironi imod hele den kunstigt opstyltede lovformelighed og sabbathhøjtidelighed, som forvanskede og fordrejede selve livet. Tænk nu, hvis et menneske, eller bare et dyr kom til skade – måtte man så af forløren højtidsstemning ikke komme dem til hjælp?

I gamle dage skulle man gå i kirke om søndagen – og helst ikke lave andet, for det var Herrens dag. Og Herren blev åbenbart opfattet som noget af det mest kedsommelige man kunne forestille sig – en lang søndag eftermiddag efter en lang gudstjeneste med lange salmer og en lang lang prædiken af den sortklædte præst. Livet skulle bogstaveligt talt stå stille om søndagen. Også selv om det lige var den dag, man kunne bjærge høsten, fordi det var godt vejr, og i morgen kommer regnen. Men man frygtede, at livets Gud var en Gud, der blev vred, hvis man ikke gjorde, som han sagde. Hvis man ikke troede, som man skulle. Man frygtede Guds vrede

i form af sygdom og misvækst. Tænk, sådan en gudsopfattelse, sådan en livsopfattelse – og ve den arme bonde, der trodsede kirkens bud og høstede om søndagen...

Han satte sig selv i de nederstes sted

Han satte sig op mod de stores fortræd.

Han satte sig ind i de yderstes nød.

Han satte sig ud over dødsangst og død.

Alt sammen for frihedens skyld – for skønsomheden til at være menneske – nænsomheden – kærligheden, som bryder alle love og forordninger i livets navn. Alle skrevne som uskrevne regler for god opførsel. For livet handler ikke om at opføre sig på den eller den vedtagne måde, men om at leve, sådan som dit eget menneskehjerte tilsiger dig at leve: frimodigt, opmærksomt, kærligt.

17. søndag efter Trinitatis 2

Omgangskredsen

Da han gik videre, fik han øje på Levi, Alfæus' søn, der sad ved sin toldbod, og han siger til ham:

”Følg mig!”

Og han rejste sig op og fulgte ham.

Når han lå til bords i hans hus, hændte det, at mange skatteopkrævere og syndere delte bord med Jesus og hans elever. Dem var der nemlig mange af. Også nogle af teologerne blandt farisæerne fulgte efter ham, og når de så, at han spiste sammen med synderne og skatteopkræverne, sagde de til hans elever:

”Hvorfor spiser han dog sammen med den slags mennesker?”

Da Jesus hørte det, sagde han til dem:

”De raske har ikke brug for læge, men det har de syge. Jeg er ikke kommet for at kalde på retfærdige, men på syndere.”

Johannes' og farisæernes lærlinge fastede. Og de kommer så hen og siger til ham:

”Hvordan kan det være, at Johannes' og farisæernes lærlinge faster, men dine lærlinge faster ikke?”

”Kan brudesvendene faste, mens brudgommen er sammen med dem?” siger Jesus til dem, ”nej, så længe de har brudgommen hos sig, kan de selvfølgelig ikke faste. Men der kommer en tid, hvor brudgommen skal tages fra dem, og til den tid skal de faste. Ingen syr en ny lap på en gammel klædning, for at den nye lap ikke skal rive tøjet i stykker, når den krymper, så hullet bliver værre. Og ingen hælder ny vin på gamle vinsække, for at vinen ikke skal sprænge vinsækkene, så både vin og sække bliver ødelagt. Nej, ny vin på nye sække!”

Jesus er ifølge evangelierne kendetegnet ved, at han konsekvent brød med forventningerne. Men hvad havde man egentlig forventet? Ja, rygting ville jo vide, at han var en ny og populær visdomslærer – nogle kaldte ham ligefrem en profet, for det så ud til, at Gud selv var med ham

– eller at Guds ånd var over ham, som de sagde. En profet – en rabbiner – en lovkyndig lærer i Israel. Og så vidste man ligesom, hvad man skulle forvente. Et opgør med den omsiggribende gudløshed – måske – hvem ved – et opgør med den forhadte besættelsesmagt. En tilbagevendende til de gamle værdier – de gamle religiøse og nationale værdier i en verden, der som vores egen tilsyneladende var i opløsning, og hvor den jødiske kultur syntes under afvikling. Man forventede en redningsmand, der kunne tale med vægt og myndighed og bringe folket tilbage på den sande og rette vej. Guds vej.

Og så bliver man så frygtelig skuffet. For i stedet for at standse opløsningen, går han tilsyneladende i spidsen for den. Det er som om han ser stort på – ja, ligefrem latterliggør de gamle værdier. Hele den moralske og etiske dimension – dette at leve – ikke efter forgodtbefindende eller for at tilfredsstille sine behov og følelser, men i pagt med den etiske og religiøse fordring, der satte rammer for din udfoldelse af hensyn til fællesskabet – af hensyn til Gud! Den lov, der satte mål for dit liv og din færden i henhold til gammel prøvet visdom og gav dit liv mening, dybde og fylde.

Det er denne guddommelige pagt eller aftale, som enhver rettroende jøde måtte efterleve såvel i sit daglige som sit religiøse liv. Med det, man gjorde og ikke gjorde – med bedetider og faste og gudstjeneste. Med godgørenhed og gæstfrihed. Med dem man omgikkes og dem, man ikke kunne omgås, hvis man ville bevare sin ære og sin renhed og sin selvrespekt. Alt sammen er det som om, denne Jesus er fuldkommen ligeglad med. Frem for at måle og veje et menneske efter dets handlinger – dets karakter, som det hedder – frem for at vurdere, om mennesket var et godt og værdigt menneske, der vandrede Guds veje – før man indlod sig med nogen, ja, så var det, som om denne Jesus ligefrem foretrak de usleste – bærmen af folket – de, som helt klart var under Guds vrede og hans forbandelse. Mennesker, som ingen retfærdig ville drømme om at komme i nærheden af.

Og her sidder han til bords med landssvigere, ågerkarle og syndere. En fråser og dranker, og vi havde troet og håbet, at han skulle forløse Israel.

Det er de retfærdiges skuffede forventninger, Markus skildrer i begyndelsen af sit evangelium, der handler om den nye pagt, som vi stadigvæk siger ved nadverbordet: Dette er den nye pagt ved mit blod, som udgydes for jer... Altså her indføres en helt ny aftale med Gud – en aftale som ikke bunder i lov og moral eller andre kontraktlige forhold, men i bundløs kærlighed til mennesker. Og nadverens stille jubel bunder i denne nye aftale, for nadveren er jo netop et billede på det forargelige måltidsfællesskab, som sprænger alle grænser for rimelig religiøs anstændighed.

Derfor er nadveren – som det helt centrale i vores gudstjeneste – altid et opgør med al normal religiøs tankegang, som vi kender den fra de fleste religioner med alle deres ofre i form af gaver, der skal sikre os Guds velvillighed – i form af en regelbundet livsførelse efter Guds anvisninger, der skal sikre os det evige liv som belønning. Hele dette religiøse angstimperium, der lever af og snylter på menneskers usikkerhed og frygt, og som får levende mennesker til at

blive lydige slaver, der finder en sær fornøjelse i at slå ihjel og hade i en eller anden forløjet guds hellige navn. Nadveren er vildt provokerende for enhver religiøs tankegang – så provokerende, at man ikke kunne have det, men omformede den, så den blev nærmest det modsatte af, hvad Jesus selv indstiftede den til. Nadveren blev for mange mennesker topmålet af hellighed – nærmest urørlig, og man nærmede sig dette hellige mysterium med frygt og bæven og skulle vel egentlig helst ikke nyde noget. Den blev for de få udvalgte retfærdige og hellige. Den blev forbudt for børn og barnlige sjæle – omgivet med en tung aura af indadvendt alvor – lukkede øjne, foldede hænder og krummede tæer.

For Jesus var måltidet et festmåltid – åbent for alle til hver en tid, fordi måltidet frem for alt andet markerede fællesskabet af syndere og uretfærdige – kærlighedens urimelige og grænseløse fællesskab med Gud selv. Sid ikke derhenne i kroen eller bundet til din forbandede toldbod med alle dine beregninger og bekymringer og kalkulationer over livet. Kom og sæt dig her ved kærlighedens bord sammen med mig og nyd dit nye liv – din nye grænsesprængende aftale med livets Gud og skaber. Spis, drik og vær glad for dig selv og for dine medmennesker og for livet. Det liv, som nu ligger for dine fødder med alle muligheder åbne.

Og tænk så er dette vidunderlige forløsende festmåltid med Gud selv – hvor vildt kan det blive – gået hen og blevet noget underligt noget – sært fordrejet til ukendelighed, så vi bliver forlegne og tilbageholdende, når nogen indbyder os til bordet – i stedet for at storme frem og kaste os til bords, som man somme tider kan opleve, når børn bliver sluppet løs i kirken og som kun børn kan – viser os vejen til herrens bord – til livets kilde.

Evangeliet fortæller os, at religionen vandt over livet, da Jesus blev korsfæstet. Men så fortæller det, at det vilde og grænseløse alligevel stod op af graven – for netop så vildt og grænseløst var det. Og lige siden har mennesker forsøgt at gøre det urimelige rimeligt – at tøjle vildskaben – at gøre livets Gud til statsmagtens forlængede arm – at genindføre religionen på livets plads.

Lige siden Jesu opstandelse har mennesker søgt at overtage den og bruge den til gavn for deres samfund og for deres religion. Og mennesker er igen og igen blevet slavebundet af frihedens og kærlighedens evangelium.

Men opstandelsen kan man alligevel aldrig standse. En gang opstandelse – altid opstandelse. Altid opstår livet på ny – selv der, hvor alt var stendødt, og pludselig blæser frihedens og kærlighedens lyslevende ånd selv ind i det tungeste og mørkeste sind, og gamle bliver som børn og frygtsomme mennesker får livsmod og frækhed og tør leve og være, som de er, med glæde – tør lege for Guds ansigt.

Derfor holder vi gudstjeneste – for at mindes den nye, vilde aftale – den nye pagt med livets Gud – for at få stillet vores sult og tørst efter frihed og livsmod – for at varme os lidt i hinandens selskab og i selskab med livets Gud.

Så lad derpå da syn os fæste, hvad ædle kaldte livets lys!

Ja, lad os kappes med de bedste og vove kækt med død en dyst!

At byde den og graven trods kan med Guds hjælp og lykkes os.

18. søndag efter Trinitatis 1

Det første bud

Da farisæerne hørte, at han havde lukket munden på saddukæerne, samlede de sig, og én af dem – en lovkyndig – spurgte ham for at sætte ham på prøve:

”Mester, hvilket bud er det store i loven?”

”*Du skal elske Herren, din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind!* Det er det store – ja, det første bud. Det andet er som det: *Du skal elske dine nærmeste som dig selv!* På disse to bud hænger hele loven og profeterne.”

Da farisæerne nu alligevel var samlet, udspurgte Jesus dem. Han sagde:

”Hvad mener I om Messias? Hvis søn er han?”

”Davids,” svarer de.

”Hvordan kan David så i ånden kalde ham Herre, når han siger: *Gud sagde til min Herre: sæt dig ved min højre, indtil jeg lægger dine fjender som en fodskammel for dine fødder.* Hvis David altså kalder ham Herre, hvordan kan han så være hans søn?”

Ingen kunne svare ham et ord, og efter den dag var der heller ingen, der turde spørge ham om noget mere.

Du skal elske dine nærmeste som dig selv!

I denne ene sætning rummes hele Bibelens forkyndelse – såvel den gammeltestamentlige jødiske som den kristne.

Du skal elske dine nærmeste som dig selv!

Mange af os har hørt den sætning fra vi var små – den er helt sikkert en del af vores kristne opdragelse og kristne kultur, der ud fra denne sætning har indført godhed som paradigme. Humanisme, menneskerettigheder – hele den holdning, der ser mennesket som noget umisteligt, hvis værdighed ikke bør krænkes.

Og at det har haft stor betydning, kan ingen være i tvivl om – men heller ikke, at det ikke altid er lykkedes lige godt. Vi ser stadig uligheder rundt omkring – og i en sær debat i den forgangne uge har politikere endda søgt at argumentere for uligheden som et middel til velstand.

Men vi forarges alligevel, når vi rundt omkring i verden ser uligheden blomstre på den ene eller anden måde gennem kvindeundertrykkelse, udnyttelse af børn – kæmpeforskellene på rig og fattig, der synes at blive større og større – selv i Guds eget land.

Så jo, vores kristne kultur har haft og har enorm betydning som grundlag for de moderne tanker om frihed, lighed og broderskab – også selv om vores kirke ofte synes at være den sidste til at tage de politiske konsekvenser af det budskab, den forkynder. Men sådan er der så meget. Du skal elske dine nærmeste som dig selv!

Det kan vi vel alle sammen blive enige om – eller kan vi nu også det? Jeg sad i går og tænkte over denne sætning og kunne ikke rigtig få den til at falde på plads - for hvorfor står der ”elske” og ikke bare behandle ordentligt? Og hvorfor står der ”skal”? Er kærlighed nu blevet

en pligt? Jeg troede det var en følelse osv.- ja så tyede jeg til Søren Kierkegaard, som i sin bog *Kjærlighedens Gjerninger* har gennemanalyseret denne sætning, som jeg ikke tror, det er gjort hverken før eller siden.

Han påstår bl.a., at denne sætning må være den mest upopulære sætning, der næsten kan siges. Hvorfor det?

Fordi kærlighed i kristen forstand altid er selvopgivelsens kærlighed. Vi taler jo til dagligt ustandselig om kærlighed i vores kultur. Det er det, kunsten først og fremmest handler om – bøger, film skuespil etc. Men det er næsten altid den selvcentrerede kærlighed, det handler om. Banalt sagt: at jeg får min elskede i enden og dermed bliver lykkelig. Det er det, som Kierkegaard kalder digterens kærlighed, som er en selvopfyldende kærlighed – en egoistisk kærlighed – også selv om det drejer sig om at elske et andet menneske. Han kalder det også *forkærlighed*, og taler på samme måde om venskabet – altså det at elske den, vi beundrer eller holder af eller har et eller andet slægtskab med eller er tiltrukket af rent seksuelt eller følelsesmæssigt. Vi gør det, siger han, for vores egen skyld. Og det er fint. Det er noget af det største, vi ved – og Kierkegaard taler på ingen måde om at opgive dette vidunderlige aspekt i menneskelivet. Askese, afholdenhed osv. siger ham ikke noget – slet ikke, når det foregår i kristendommens navn. Og vi har jo lige erfaret igen, hvad denne forbandede colibatstanke kan medføre af ulykke blandt vore katolske præstebrødre og deres stakkels ofre. Det er næsten ikke til at bære. Men selv kærligheden til et andet menneske – selv venskabet, som er noget af det mest vidunderlige, vi kan opleve – er ikke det højeste i menneskelivet. Der er noget, der er større end det, for Du skal elske dine nærmeste som dig selv!

Jamen, det er jo det, jeg gør, kan vi indvende, når vi er forelskede – når vi dyrker vores umistelige venskaber i omgangskreds eller familie, eller når vi elsker vores land.

Nej, siger Kierkegaard – det er alt sammen fint nok, men den, du elsker i alt dette, er dig selv, og det kan enhver – du glemmer din næste. Du glemmer ham, du ikke kan lide. Du glemmer hende, alle foragter – du glemmer alle de uelskværdige – for dine nærmeste er alle mennesker uden undtagelse!

Du glemmer også somme tider at elske dig selv som din næste. Når du bliver led ved dig selv. Når du synker ned i selvhad - selvmedlidenhed – når du måske endda tænker på at slippe af med dig selv eller med dit liv, fordi nu kan det ikke blive værre - så er det fordi, du glemmer at elske dig selv som menneske – derfor ser du kun dig selv som mislykket – som den, der ikke kan leve op til fællesskabets krav.

Men kristendom handler dybest set om, at der er sådan en kærlighed, som strømmer gennem enhver – Guds kærlighed, der har det særlige ved sig, at den gælder alle mennesker uden undtagelse. Det er den kærlighed, kristendommen forkynder. Og intet i verden overhovedet kan skille nogen som helst fra den kærlighed – den kærlighed, som aldrig ophører.

Du skal elske dine nærmeste som dig selv!

Jamen, hvorfor er det upopulært? Det er selvfølgelig upopulært for ethvert fællesskab, der bygger sin samhørighed på noget særligt. På særlige egenskaber eller særlige kvaliteter. Altså dette, at *vi* er sådan og sådan, tror sådan og sådan, tænker sådan og sådan, taler sådan og sådan – i modsætning til de andre, som vi slet ikke forstår eller kan med – eller som vi måske tolererer, når det nu ikke kan være anderledes.

Enhver eksklusiv sammenkomst – det være sig det religiøse fællesskab – det nationale – det kulturelle – det moralske – ja, selv det, som er bundet sammen med de tætteste bånd, begriber ikke denne ubetingede kærlighed – ja, dybest set opfattes den som en trussel mod alt, hvad vi holder højt – som et forræderi mod det, vi elsker.

Det er fint at søge sammen med ligesindede på enhver måde – det er dejligt at banke svenskerne i fodbold! – men hvis fællesskabet for alvor bygger på en afsondring fra andre fællesskaber eller fra noget andet menneske – så er det i hvert fald ikke et kristent fællesskab. Heller ikke selv om man kalder sig nok så meget kristen kirke.

I øjeblikket er nogle meget velmenende mennesker ved at undergrave vores folkekirke, fordi de synes, der må være grænser for, hvem vi som kirke kan være i stue sammen med. Og så mister kirken altså sin mening som kirke, når den skal hævde sig ved at afsondre sig fra de forkerte – dem med den forkerte tro. Og det er godt nok ærgerligt.

Men sådan skal det ikke være hos os! For selv om vi har forfærdeligt svært ved det, fordi vi fra starten er opdraget til det modsatte – og selv om det er upopulært i vide kredse, så tror vi på den kærlighed, der gælder alle uden undtagelse – og også gælder mig.

Det var jo den, Jesus selv viste os, så eminent beskrevet i Det nye Testamente. Mennesket, der ikke kendte til grænser for anstændig opførsel, og som selvfølgelig blev henrettet som en folkefjende af samme grund. Det var de elendige, det var de udstødte, de skabede – idioterne – kvinderne – børnene – slaverne – romerne – tolderne – synderne – det var jo dem, han elskede for nu at sige det ligeud – og de forstod ham – ikke som det gale menneske, han blev udråbt til at være, men som et sandt udtryk for Guds altfavnende kærlighed – de forstod det som selve livets mening. De forstod pludselig, at han i modsætning til alle de skriftkløge og lovkyn-dige vogtere af den sande jødiske religion – ene af alle tog det gamle bud om at elske sine nærmeste som sig selv fuldt alvorligt – både i ord og i handling. Det var Gud selv, de så gennem Jesus, og derfor skrev de, som de skrev.

Søren Kierkegaard taler om, at den kærlighed, der i sidste ende gælder os selv via den elskede eller via venskabet eller fædrelandet, har en dyb smerte indbygget i sig og samtidig en dyb frygt, som kommer af, at denne kærlighed er forgængelig. Den holder op simpelt hen på den ene eller anden måde – han har et herligt billede på den fyrige kærlighed, der begynder som et sprudlende kildevæld, men som har det med at ende som en stillestående og doven pynt – og så sidder vi der og ser tv-avis hver aften. Eller vi kan miste den elskede hvad øjeblik det skal være, så vi styrter fra den højeste lykke ned i den dybeste ulykke.

Men sådan er det ikke med kærligheden, siger han så. Den ophører nemlig aldrig. Dine nærmeste er der jo altid, når der er tale om alle mennesker og ikke i sidste ende dig selv og dine følelser.

Og Kierkegaards - synes jeg - meget smukke råd til alle sørgende og ulykkelige mennesker – mennesker, der har mistet den, de elskede – mennesker, der selv har gjort sig umulige som elsker eller som ven, fordi de kom til at forråde kærligheden eller venskabet og derfor blev forkastet – og hvem har ikke prøvet det? – og hvem har ikke frygtet det nærmest dagligt? Eller for hvem kærligheden blev en doven pyt foran fjernsynet. Til dem siger Kierkegaard: Du skal elske dine nærmeste som dig selv! Deri er livet! Deri er den allerstørste trøst, som kan gives dér, hvor verden ingen trøst længere ejer. Dér findes den trøst – den evige trøst – at elske sine nærmeste som sig selv.

Tænk at trøste sørgende, ulykkelige og selvhadende mennesker med en befaling: Rejs dig op! Nu skal du virkelig elske!

Det svarer til at sige til den ulykkelige, nygifte mand, hvis kone blev skudt og dræbt forleden i Slagelse, og som selv blev skudt: Du skal elske din kones morder som dig selv!

Så uhyrligt lyder den kristne påstand om kærligheden, som også er den kristne trøst, hvor verdens trøst handler om gengæld og hævn.

Men var det ikke præcis, hvad Jesus gjorde, når han helbredte alle de elendige stakler og sagde til dem: dine synder er dig forladt. Tag din seng og gå. Gå ud i livet og elsk det hele!?

18. søndag efter Trinitatis 2

Vinstok og grene

Jeg er den virkelige vinstok - min far er vinbonden.
Hver gren på mig, som ikke bærer frugt, den fjerner han,
og enhver, der bærer frugt, den renses han,
så den kan bære endnu mere frugt.
I er allerede rene ifølge den fortælling, jeg har fortalt jer.
Bliv i mig, så vil jeg også blive i jer.
Som grenen ikke kan bære frugt af sig selv,
uden at den bliver på vinstokken,
således kan I heller ikke, hvis I ikke bliver i mig.
Jeg er vinstokken – I er grenene.
Den, som bliver i mig og jeg i ham, han bærer meget frugt.
Adskilt fra mig kan I nemlig slet intet gøre.
Hvis nogen ikke bliver i mig,
kastes han udenfor som grenen og visner.
Man samler dem sammen,
de kastes på bålet og brænder op.
Hvis I bliver i mig, vil også min fortælling blive i jer.

Så hvad end I ønsker, skal I bare bede om,
så vil det gå i opfyldelse for jer.
Derved afsløres glansen fra min far,
så I kan bære meget frugt og være mine elever.
Som min far har elsket mig, har jeg også elsket jer.
Bliv i min kærlighed!
Hvis I holder mine bud, vil I blive i min kærlighed,
ligesom jeg har holdt min fars bud,
så jeg bliver i hans kærlighed.
Dette har jeg sagt jer, for at min glæde må være i jer,
så jeres glæde må være fuldkommen.

Findes der en åndelig, usynlig virkelighed, som påvirker vores liv på forskellig måde. Findes der mere end det vi kan se og måle og veje i vores materielle liv fra vugge til grav?

Ja, det håber jeg da, der gør, for ellers ville det, vi gør i dag være fuldkommen meningsløst – Bibelen ville ikke give mening overhovedet, og vi ville vel være de ynkeligste af alle væsener. Både gudstjenesten og den bibel, som er manual for gudstjenesten, handler om mødet mellem den materielle og den åndelige virkelighed, som i den grad er flettet ind i hinanden. Vi taler om det åndelige, og det er jo igen et billede på noget uudsigeligt og dog tilstedeværende. Billedet af ånden er dobbelt – det taler om vinden, blæsten, stormen, som er usynlig. Ingen har set vinden, og dog ser vi vindens virkning, når græsset bøjer sig, når vi cykler i modvind, når træer rykkes op med rode – og den anden side af åndens virksomhed er selve livet – vores åndedrag. Når det ikke er, er vi heller ikke. Så ånden er det, der skaber bevægelse og liv – den usynlige kraft, som gør os levende, og som er alt levendes ophav.

Man kan selvfølgelig godt benægte det, man ikke kan se og det, man ikke kan begribe og holde sig på den faste grund med en strengt videnskabelig biologisk tilgang til tilværelsen. Men så tror jeg, man mister – ikke blot en dimension af virkeligheden – men virkeligheden selv. Og det er måske det, vi er ved i vores materielle tidsalder, som styres af fornuft, økonomi og beregning af udkomme – dybt i materialismens vold. Og dog ser vi små sprækker – en menneskelig længsel efter noget mere end pensionsopsparing og friværdis – en tiltagende åndelig søgen, og jeg ville i den grad ønske, at kirken igen kom til at stå som et troværdigt skæringspunkt mellem det materielle og det åndelige – et sted, hvor søgende mennesker kunne få dette 'mere' – kunne få besked om den virkelighed, vi lever i som mennesker, hvordan den er sammenflettet af det begribelige og det ubegribelige – det synlige og det usynlige – kunne få en anelse om livets uendelige storhed, som ikke lader sig begrænse af noget som helst – heller ikke af de begrænsninger, vi selv sætter omkring vores små liv.

At vi kunne komme her i kirken som små og bange og svage mennesker og gå herfra som kæmper i livets navn med Guds fred og kærlighed og glæde og frimodighed som vores indre oppakning.

Vi har i dag hørt tre tekster fra Bibelen. Først den gamle pilgrimssalme, der synger om Gud, der nok skal være der for dig, nu hvor skal ud på dit livs vandring. Han sover ikke – han er dig så nær som din egen skygge. Han bevarer din udgang og din indgang fra nu af og til evig tid, som vi også siger, når vi døber børnene. Gud går med dig gennem dit liv – det skal du vide – kærligheden og sandheden er dig nær som dit eget åndedrag.

Vi hørte fra Johannesbrevet, at Gud er usynlig, men lever i os med al sin kærlighed. Han har jo givet os sin ånd. Og Johannes opstiller, hvad vi kunne kalde de synlige tegn på åndens virksomhed: Bekendelsen, at det er Jesus, den korsfæstede henrettede forbryder, der er vores egentlige herre – og altså ikke denne verdens magter og myndigheder, kejsere og konger – og som det andet tegn kærligheden til mennesker: Dette at kunne se mennesket i enhver, vi møder – ikke klienten – ikke patienten – ikke muslimerne – ikke jøden – ikke den homoseksuelle – ikke kvinden eller manden – ikke den fremmede – men mennesket! – altid mennesket uden de påførte begrænsninger, vi altid udstyrer hinanden med. Den menneskelighed, som kommer af, at vi både tror på og kender den kærlighed, Gud har til os.

Livet i Helligånden giver mod til at lade mennesker træde frem som Guds mennesker, så vi bliver:

Mennesker, der ser mennesker

Mennesker der ser på politik og økonomi fra ofrenes side

Mennesker, der ikke vil være deres fjenders fjender

Mennesker der ikke vil lovprise Gud

med ryggen til dem, der ikke har håb.

Og så hørte vi endelig lignelsen fra Johannesevangeliet, som vi jo intet forstår af, hvis ikke vi kender vores virkelighed som indvævet i en langt større åndelig sammenhæng. Johannes taler om nærhed – om Jesu ånd som den livgivende stamme, uden hvilken der ikke var nogen grene overhovedet. Uden Guds ånd var vi ikke til. Og Jesu ord til sine lærlinge er påmindelsen om at blive i dette intime åndelige fællesskab, hvor grenen suger næring og kraft af stammen, så den kan bære frugt til folkegavn og grøde. Og hans lærlinge får det løfte, at i åndens liv er alt muligt.

Og sådan har evangeliet lydt op gennem generationerne, og nu sidder vi her og er sammen om det samme ord og med den samme ånd. Kærlighedens og sandhedens hellige ånd, der skaber liv og glæde – fred og frimodighed. Den samme gamle gudstjeneste, der er mødestedet mellem os og vores åndelige ophav og vores åndelige liv, og en god gudstjeneste er det, når vi i glimt ser vores liv og vores næstes liv som langt langt større og dybere og væsentligere, end vi havde turdet drømme om. Et grænseløst opstandelsesliv, for hvor ånden virker, er alt muligt.

Martin Luther og hans samtid i 1500-tallet var bestemt ikke fremmed overfor tilværelsens mere mystiske dimension, og det var måske en af grundene til, at Luther elskede Johannesevangeliet frem for de andre evangelier, for jeg tror ikke, man forstår Johannesevangeliet, hvis ikke man kender til den mystiske længsel efter mere liv. Man forstår hverken hans sprog eller hans

begreber eller hans mangfoldige billeder, der jo sprudler ud af evangeliet. Et af dem har vi hørt i dag - billedet af denne mystiske enhed, som jo netop ikke er en enighed - altså noget med, at nu har hans lærlinge lært lektien og forstået mesterens anliggende, og så er vi enige om det, når I har klaret eks Nej, Jesu lærlinge - især sådan som Johannes viser os dem - forstod aldrig et ord af Jesu forkyndelse i den forstand - de dumpede alle sammen med et brag, når de blev hørt i lektien, og til sidst stak de alle sammen af, da det gjaldt, hvis de da ikke ligefrem forrædet eller fornægtede deres læremester.

Men det gjorde alt sammen ikke så meget, for der var en enhed tilstede, som var langt dybere end enigheden - ja, dybere end den fælles holdning eller den fælles indsats - en enhed så tæt som træets enhed med sine grene og meget tættere kan man jo ikke komme på hinanden.

Vi er blevet så fikserede på indlæring og forståelse og kunnen og moral og etik, så vi måske glemmer det vigtigste. Glemmer måske enheden til fordel for enigheden. Glemmer kærligheden til fordel for interessefællesskabet. Fordi vi tror, at enighed -moralsk, holdningsmæssigt, kulturelt - er forudsætningen for ethvert fællesskab. Og selv kirken kører med på den vogn - men måske skøjter vi i al vores velmente oplysthed og alle vores foredrag og al vores viden hen over tilværelsens egentlige mening og får aldrig fornemmelse for andet end information og udvikling og enighed.

Man kan ikke gå igennem et menneskeliv uden at erfare denne åndelige virkelighed. Ikke med mindre man gør sig både blind og døv for alt, hvad der ikke kan føres statistik over. Og det er måske den allervigtigste opfordring, vi kan give hinanden: at åbne vores sanser og vores sind og vores hjerte for den virkelighed, som omgiver os og flyder igennem os – vores egentlige virkelighed. Det er i hvert fald, hvad alle salmerne handler om: at kunne se Guds virkelighed midt i vores egen. At kunne se den stråleglans, der gemmer sig bag selv de mørkeste skyer. Og så noget mere... Begribe det kan vi ikke, men at Guds ånd er levende tilstede blandt os kan vi umuligt benægte her.

Modtag Helligånden sagde Jesus til sine lærlinge Påskemorgen, da han åndede på dem. Og han viste dem sine hænder og sin side. Modtag den korsfæstede Jesu hellige Ånd. Det er magten til at leve et liv, som måske ikke fører til succes i verdens øjne, men snarere til konflikt, forfølgelse og underkendelse fra magter og myndigheder. For det nye liv består også i den byrde, det er at se menneskers liv spejlet i Guds rige. Nyt liv består i opstandelse til ansvarets byrde. Men det er måske netop livets dybeste mening og den substans, vi savner. Amen

19. søndag efter Trinitatis 1

Livsmod

Efter nogle dage kommer han igen ind i Kapernaum og rygter gik, at han var hjemme. Straks samlede der så mange, så der ikke var mere plads – end ikke foran døren - mens han prædikede for dem.

Imidlertid var der nogen, der ville hen til ham med en lam, der måtte bæres af fire mand, men de kunne ikke komme helt hen til ham på grund af folkemængden. Så fjernede de taget over det sted, hvor han stod, og da de havde fået det af, sænkede de båret ned, som den lamme lå på. Da Jesus så deres gåpåmod, siger han til den lamme:

”Mit barn, dine synder er blevet tilgivet!”

Nu sad der nogle teologer, og de tænkte i deres stille sind:

”Hvorfor siger han det? Det er jo blasfemi! Hvem kan forlade synder andre end én – nemlig Gud?”

Jesus forstod med det samme i sin ånd, at de tænkte således ved sig selv, og han siger til dem:

”Hvorfor tænker I således i jeres hjerter? Hvad er nemmest at sige til den lamme her: dine synder er blevet tilgivet! eller: rejs dig op, tag din bære og gå hjem? Men nu kan I lære, at Gudsmennesket har magt til at forlade synder på jorden.”

Så siger han til den lamme:

”Jeg siger dig, rejs dig op, tag din bære og gå hjem!”

Og han rejste sig op, tog straks båret og gik ud lige forbi dem alle sammen, så de blev ude af sig selv, lovpriste Gud og sagde: Aldrig har vi set magen!

For lidt siden hørte vi Paulus formane menigheden om at aflægge det gamle begærlige menneske og iføre sig det nye – det frie menneske, sådan som det blev skabt af Gud.

Og så så vi det ske, da Liam blev døbt, fordi dåben i hvert fald for Paulus forestiller sådan en afvaskning af det gamle syndige menneske, der opstår som et nyt – et frit menneske - for altid – et menneske efter Guds mening. Dåben er for ham en livsforvandelende begivenhed.

Nu har vi så hørt dagens evangelium i form af en gribende fortælling om at *ville* være fri for synd og skyld på trods af alt, hvad der måtte forhindre det. Og hvis jeg ikke tager meget fejl, så er nadverbordet allerede dækket, hvor vi alle sammen kan fejre menighedens særlige fællesskab med Gud og med hinanden – et fællesskab, der eliminerer enhver afstand – enhver modstand og nærmest er en enhed - som grenene, der er ét med træet eller lemmerne, der er ét med legemet. Meget tættere kan man vel ikke være forbundet.

Så det er i grunden ikke så lidt, der sker her i Skårup kirke på sådan en lidt grå oktober søndag – og så har jeg slet ikke nævnt musikken og sangen, der måske allerbedst udtrykker de dybeste klange i menighedens liv. Syng og spil af hjertet for Gud, siger Paulus til menighederne. Lad jeres glæde over livet komme til udtryk.

Det er vistnok også Paulus, der har fundet på at kalde sit budskab for et evangelium – et glædeligt budskab. Og det udtryk er blevet hængende, kan man vist roligt sige, så da Markus – eller hvem det nu var - satte sig for at skrive fortællingen om Jesu liv, kaldte han den simpelt

hen for et evangelium: Evangeliet om Jesus Kristus, Guds søn. Det er fortællingen om, hvad Guds søn gik omkring og gjorde og sagde her på jorden som et menneske blandt mennesker – og det er ikke mindst fortællingen om den modstand, han underligt nok mødte på sin vej – en modstand, vi allerede møder her i kapitel 2 af dette glædelige budskab, som altså ikke bare er lutter glæde, men som trods alt ender godt.

Der lå en lam mand, der var temmelig kraftig, så der skulle fire mand til at bære ham. De besluttede så, at de ville hen til Jesus, der var i byen, for de var sikre på, at han nok skulle helbrede manden for hans lammelse.

Hvordan kunne de egentlig vide det – ja, hvordan kunne de i deres vildeste fantasi forstille sig, at en lammelse sådan uden videre kunne blive helbredt? Det er jo ikke til at sige, men i hvert fald var de ikke et sekund i tvivl om, at det nok skulle gå. Det viser sig ved, at de ikke kunne drømme om at opgive deres vilde foretagende, selv om der kom forhindringer på vejen.

Den første forhindring møder de i form af folkemængden, der simpelt hen står i vejen for Jesus. Folkemængden spiller en stor rolle i Markusevangeliet – og ikke altid en lige positiv rolle. Jesus får på et tidspunkt medlidenhed med den, for han syntes den lignede en flok får uden hyrde. Men det var også folkemængden, der råbte: korsfæst ham! dengang Pilatus spurgte, hvad han skulle stille op med Jesus. Korsfæst ham! Og her står den altså simpelt hen i vejen. Hvorfor flyttede de sig ikke, så den stakkels mand kunne komme frem? Måske fordi de var bange for at miste deres tilskuerplads? Måske fordi de ikke syntes, at en lam havde noget at gøre der hos dem.

I hvert fald flyttede de sig ikke en tomme, og så kunne de stakkels mennesker jo være gået hjem igen med den lamme og med uforrettet sag, men deres lidenskabelige stædighed fik dem til at foretage sig noget vanvittigt. De baksede denne store mand op på taget af huset, hvor de lavede et hul, der var stort nok til at de kunne fire den stakkels mand ned lige for fødderne af Jesus.

Man kan se det for sig, og mange af os, har måske endda oplevet det, når vi har stået ved graven og måttet fire en af vore kære ned i hullet i tillid til at det ikke var døden men liv og opstandelse, vi firede kisten med den afdøde ned til. Jah, nu er du nok død, men af jorden skal du igen opstå! som vi imod al rimelighed og fornuft siger til de døde. Forunderligt nok!

Og det er så da Jesus opdager denne stædige og trodsige viljestyrke, der ikke vil opgive livet og friheden uanset hvor besværlig vejen kan forekomme, eller hvor farligt den så kan være, ja, da er det, han siger de forløsende ord: Mit barn, dine synder er tilgivet! De samme befriende ord, som lød her ved Liams – ja, ved enhver kristen dåb: Mit barn, dine synder *er* tilgivet – kast dig nu bare frimodigt ud i det farlige liv – uden frygt hverken for mennesker eller for Gud.

Denne trodsige livsvilje er et hovedtema for evangelisten. Det er *den*, der frelser mennesker fra deres sygdomme eller sorger og bekymringer og altså ikke deres kvalifikationer eller deres anger eller deres fromhed eller visdom – jeg havde nær sagt tværtimod. 'Det er din egen tillid til livet, der har frelst dig', siger Jesus mange gange til disse pågående mennesker, der ikke vil

finde sig i deres skæbne, men bliver ved med at plage mesteren, som der står – også selv om de i første omgang bliver afvist. Ingen forhindring er stor nok til at holde mig borte fra livets kilde. Jeg *vil* leve!

Den næste forhindring, disse stædige og trodsigt tillidsfulde mennesker møder, er religionens og moralens vogtere – i dette tilfælde farisæerne og de skriftkyndige teologer, som kendte både loven og profeterne og den fulde sandhed om livet – sådan som teologer jo gør. Intet menneske har magt til at tilgive synder – det har kun Gud, og det kan kun komme i stand på visse betingelser – enten gode gerninger eller tempelofringer eller hvad man nu ellers kunne finde på af bods- og forbedringshandling for de ramte mennesker, der jo så helt åbenbart var ramt af Guds mishag og vrede. Så først måtte den vrede Gud formildes, og så måtte man bare håbe. Alt andet ville være en hån mod den almægtige selv.

Og så er det jo lige præcis denne grundlæggende og overordentligt udbredte religiøse tilværelsesopfattelse, Jesus gør fuldstændigt op med. Hele denne *normale* gudsforestilling og hele dette *normale* menneskesyn vender han op og ned på. Her i fortællingen gør han det ved at påvise, at *JO!* mennesket *har* magt til at tilgive synder – det er han selv et klart bevis på, når han ganske håndgribeligt befri det lamme menneske for sin lammelse – en lammelse, der måske var forårsaget af en uafvaskelig skyld, der gjorde ham bange for livet, så han ikke turde rejse sig op og gå ud i det. Gjorde ham bange for denne vrede og straffende Gud, så han slet ikke turde leve livet. Jeg tror, det er en angst, de fleste af os kender i større eller mindre grad – angsten for andres dom – angsten for ikke at slå til – ikke at være noget værd.

Tag nu din bære og gå hjem! Og den lamme gik hjem lige for næsen af dem alle sammen. Der kan I selv se! Hans synder *er* tilgivet!

Og folkemængden måbede: Aldrig har vi set magen! Men for religionens og samfundsmoralens vogtere var det ikke noget glædeligt budskab. Som Markusevangeliet skrider frem, vokser modstanden mod Jesus, og den kulminerer i Jerusalem, hvor farisæerne og de skriftkyndige sammen med tempelpræsterne og folkemængden får Jesus korsfæstet. Han dør og bliver begravet, men søndag morgen finder nogle skrækslagne kvinder graven tom, og en ung mand fortæller dem, at Jesus er opstået, og at han vil møde dem alle sammen i Galilæa, hvor det hele startede.

Markusevangeliet handler fra først til sidst om opstandelse – ikke blot om Jesu opstandelse, men om hele den opstandelse, det vakte – både rent bogstaveligt, men også mentalt, dengang Gud selv blev et menneske og dermed viste os arme mennesker – ikke blot hvad Gud er, men hvad et menneske i virkeligheden er. Viste os, at et virkeligt menneskeliv slet ikke beror på alt det, vi normalt stræber efter i form af lykke og held, rigdom og magt, religiøs fromhed eller visdom – men på *dét* at turde *ville* livet – at turde tro på livet – ja, at elske livet og hengive sig uforbeholdent til livet, sådan som det nu engang er.

Fornemmer vi denne tillidsfulde tiltro til livet og til livets Gud, ja, da åbner evangeliet sig også for os, og vi forstår så inderligt godt, hvorfor dæmoner uddrives, lamme går, døve hører, blinde ser, spedalske renses og døde opstår – og vores menneskehjerte smiler og samtykker, når vi

hører om, hvordan livsangst forvandles til livsglæde – menneskefrygt til inderlig tillid og kærlighed – død til liv - sådan som opstandelseevangeliet beskriver det igen og igen.

Livet ifølge Markusevangeliet handler ikke om at holde loven og gøre, som der bliver sagt eller som forventet af nok så lovkyndige dommere eller nok så fromme præster – nej menneskelivet handler om *at turde ville det* – at kæmpe lidenskabeligt for det med næb og klør, selv når det ser sortest ud – ja, selv på gravens rand – i fast tillid til at livet er et opstandelsesliv der åbner sig for den, der vil - ja, hvor selv døden er den tunge dør, der åbner sig i det dunkle mod endnu mere liv.

Det er i hvert fald, hvad evangeliet lærer os, og derfor er det også, hvad vi søndag efter søndag holder gudstjeneste på, så også vi kan gå hjem herfra med vores forskellige bårer under armen – så også vi tør gå ud og kæmpe med livet og med døden i en fast tillid til, at vi er og bliver Guds elskede børn – nu og i al evighed. Amen!

19. søndag efter Trinitatis 2

Den åbne himmel

Dagen efter stod Johannes der igen sammen med to af sine elever.

Mens han betragtede Jesus, der gik forbi, sagde han:

”Se, der går Guds lam!”

De to lærlinge hørte, hvad han sagde og fulgte efter Jesus.

Imidlertid vendte Jesus sig om da han så, at de fulgte efter ham.

”Hvad søger I,” spurgte han dem.

”Rabbi!” sagde de (det betyder Mester), ”hvor bor du?”

”Kom, så skal I se,” svarede han.

Så gik de hen og så, hvor han boede, og de blev hos ham hele den dag. Det var ved firetiden.

Den ene af de to, som havde hørt, hvad Johannes sagde og var fulgt efter Jesus, var Andreas, Simon Petrus’ bror. Først finder han sin bror, Simon og siger til ham:

”Vi har fundet Messias (det vil sige Kristus).”

Så fører han ham hen til Jesus.

”Du er Simon, Johannes’ søn,” sagde Jesus og så på ham, ”du skal kaldes Kefas (det betyder klippe).

6. Næste dag ville Jesus tage til Galilæa, så han finder Filippus og siger til ham:

”Kom med mig!”

Filippus var fra Betsajda, Andreas’ og Petrus’ by.

Han finder så Nathanael og siger til ham:

”Ham, Moses har skrevet om i Loven og Profeterne, ham har vi fundet: Jesus, Josefs søn fra Nazareth.”

”Kan noget godt være fra Nazareth?” spørger Nathanael.

”Kom selv og se,” siger Filippus til ham.

Da Jesus ser Nathanael komme hen imod sig, siger han om ham:

”Se, dér er i sandhed en israelit, i hvem der ikke er svig.”

”Hvorfra kender du mig?” spørger Nathanael.

”Før Filippos kaldte på dig, så jeg dig under figentræet,” svarede Jesus.
”Rabbi!” udbrød Nathanael, ”du er Guds søn! – du er Israels konge!”
”Blot fordi jeg fortalte, at jeg så dig nedenunder figentræet, falder du for mig,” sagde Jesus til ham. ”Du skal få større ting at se end det. Ja, jeg kan godt fortælle jer: I skal se himlen åbnet og Guds engle stige op og dale ned over Gudsmennesket.”

I skal se himlen åben,” siger Jesus til sine elever, ”og I skal se Guds engle stige op og ned over menneskesønnen.” Ganske som det skete i et syn for patriarken Jakob.

Men hvad er det lige, det her handler om? Vi kan jo godt stå lidt uforstående overfor dette mærkelige billede med himmelstiger og Guds engle, men jeg tror, vi er nødt til at få hold på det, for det handler om hele formålet med Jesu gerning – og sådan bliver det jo også lagt frem her i begyndelsen af Johannesevangeliet – som et mål. Jeg havde nær sagt en målsætning for virksomheden, som nu aftales mellem leder og medarbejdere: Det er det, vi skal. Vi skal åbne Himlen selv. Og hvad betyder så det?

Igennem hele Biblen og dermed igennem hele den jødiske religiøse tilværelsesopfattelse har man levet med to virkeligheder så at sige: den fysiske eller legemlige eller materielle virkelighed, som vi kender godt og lever i til daglig fra fødsel til død – og så den åndelige virkelighed – eller rettere sagt Guds virkelighed, som befandt sig udenfor normale menneskers rækkevidde, i Himlen eller på ganske særlige hellige steder. Og hele Biblen handler om mødet mellem disse to verdener.

Guds verden beskrives som den første og den egentligste, og i begyndelsen var alt godt, for de to verdener var én verden, som kaldtes Paradis, hvor Gud og mennesker levede sammen i perfekt harmoni. Men så kom faldet, bruddet mellem de to verdener, og mennesket blev henvist til en afglans af virkeligheden her på jorden og ved jorden med slid og slæb og sygdom og død – og så denne evige længsel efter det tabte Paradis – efter den tabte Himmel. Henvist til en amputeret tilværelse med mindet om den uopnåelige virkelighed.

Bibelen skildrer denne tragiske historie om menneskets fald sat i relief af de glimtvis åbenbaringer – altså møder med den tabte virkelighed – med Gud selv. Ofte gennem særlige udvalgte personer - de gamle patriarker, Abraham, Isak og Jakob – gennem Moses og gennem profeterne – altså mennesker, der havde en eller anden særlig adgang til Guds virkelighed, og som ofte fungerede som budbringere mellem de to verdener. Et job, som også varetages af bevingede mennesker, kaldet netop engle eller budbringere, der kan stige op og ned mellem jord og Himmel. Så Gud er der altså et sted derude eller deroppe, og han har ikke glemt os, for nu og da kigger han ind, og nu og da kan vi i små glimt se Guds virkelighed.

I kristendommen er denne åbenbaring af Guds virkelighed ofte blevet skubbet ud i fremtiden, så det er kommet til at handle om livet efter døden – en tanke, der var ret fremmed for jødisk tankegang. Vi taler om Himlen som et sted, vi kommer til efter døden – og det er endog ganske

populært at forbinde en form for udvælgelse med adgangen til denne Himmel – til Guds rige – måske ligefrem en form for dom, der skal afgøre, hvem der må komme ind, og hvem, der skal blive udenfor i mørket – eller endnu værre: tilbringe evigheden i Helvedes flammer, alt efter hvordan man har levet sit liv her på jorden.

Og det kan jo nok give stof til eftertanke, men spørgsmålet er, om det var det, der var Jesu målsætning med virksomheden ifølge Johannesevangeliet.

”I skal se Himlen åben og Guds engle sige op og ned over Menneskesønnen.” For mig betyder dette meget smukke billede, at vi her i livet – her og nu gennem Jesus Kristus får genåbnet den lukkede dør mellem den fysiske verden, som vi kender og så den usynlige, åndelige verden, vi kalder Guds verden. Det er her og nu, Himlen er pivåben, så vores virkelighed igen er blevet hel – eller hellig, som de gamle sagde. Vi er blevet hellige og vores fællesskab her i menigheden er et helligt fællesskab – et helstøbt fællesskab af krop og ånd. Af mennesker og Gud.

Og sådan blev det, fordi den fjerne og ophøjede og utilnærmelige Gud kom til syne i verden som et almindeligt sårbart og dødeligt menneske, der fortalte om Gud som kærligt nærvær, og som også i sit menneskeliv udlevede Guds kærlighed i sin yderste konsekvens, som er at sætte livet til for dem, man elsker.

Og det er så den åbne Himmel: at elske indtil døden. Det er et helligt liv – det er Guds rige – og det *er* lige her.

Egentlig ret så enkelt – problemet er bare, at der ligesom er noget, der trækker os væk fra kærligheden – fra det at elske andre end os selv. Trækker os væk fra det, vi allerhelst vil.

Og det er så vores daglige dilemma eller vores daglige kamp med os selv, og det er vel også derfor, vi kommer her i kirken og i fællesskab beder om den åbne himmel – beder om den hellige ånd, der skal give os kærlighedens gave. Det er det, vi døber børnene til, hvor Gud i dåben skænker os alt, hvad der er hans: kærlighed, Helligånd og evigt liv – altså dette virkelige helstøbte liv, der er båret af kærlighed. Og sådan et liv er evigt, uanset hvad der så end sker efter døden. For kærligheden har tiden ingen betydning.

Det er det, vi samles om ved nadverbordet, hvor vi bogstaveligt talt labber kærligheden i os som brød og vin, for om den dog kunne blive en del af os, så også vi turde give afkald på vores eget, som Jesus turde – turde elske begejstret, som han turde.

Og det er det samme vi synger om i alle vores sange – vi synger om vores længsel efter den åbne himmel – efter den hellige ånd – at vores liv må blive et helligt liv i ånd og sandhed – at også vi må få lov til at elske. Mens vi kan.

Og det var så det, Jesus lovede sine elever, dengang de valgte at følge ham. At alt, hvad de gamle havde drømt om og længtes efter – det skulle blive deres virkelighed. Og det er vel også det, han lover os, når han tager imod os ved dåben eller ved nadverbordet, eller hvor han nu vil møde os med al sin kærligheds rigdom: ”I skal se Himlen åben og Guds engle stige op og ned over mennesket.” Og det smukke løfte kan vi vel så egentlig godt tage med herfra i dag - og måske endda leve på det i den kommende uge.

20. søndag efter Trinitatis 1

Kongesønnens bryllup

Jesus tog nu igen ordet og talte på ny til dem i lignelser:

”Det himmelske rige er som en konge, som fejrede bryllup for sin søn. Han udsendte sine slaver for at hente dem, der var blevet indbudt, men de ønskede ikke at komme. Endnu engang sendte han andre slaver ud og sagde: Sig til de indbudte: Hør, jeg har tilberedt mit måltid – mine okser og mine fedekalve er blevet slagtet. Alt er rede. Kom nu til bryllup!

Men de lod som ingenting og gik deres vej. En gik ud på sin mark, en anden til sin forretning. De øvrige greb hans slaver, mishandlede dem og dræbte dem.

Så blev kongen rasende, og han sendte sine hære ud og tilintetgjorde disse mordere og nedbrændte deres byer.

Bagefter siger han til sine slaver: Brylluppet er rede, men de indbudte viste sig uværdige. Gå derfor ud til korsvejene og indbyd dem, I kan finde, til brylluppet. Slaverne gik så ud til vejene og sammenbragte alle, de fandt, onde såvel som gode. Og bryllupssalen blev fyldt med gæster, der lå til bords.

Kongen kom nu ind for at se til dem, der lå til bords, og dér fik han øje på en mand, som ikke var iført bryllupstøj. Han siger til ham:

- Min ven! hvordan er du kommet herind uden at have bryllupstøj på? Men han tav. Så sagde kongen til tjenerne.

- Bind ham på hænder og fødder og smid ham ud i mørket udenfor. Dér skal der være gråd og tænderskæren. For vel er mange indbudt, men få er udvalgte.”

Mange gange, når man forkynder kristendom, handler det om, hvem, Jesus var. Opmærksomheden gælder hans person. Han var Guds søn, som frelste verden ved at dø for vores skyld. Der er vel ikke nogen person, der i den grad er blevet sat fokus på, som Jesus, der ligefrem er blevet udråbt til Gud selv.

Og det er for så vidt i orden - og jeg har ingen skrupler med at hylde og fejre Jesus fra Nazareth som Guds udtrykte billede, men jeg synes også det er vigtigt at holde fast i, hvad det var denne guddommelige person pegede på. Hvad det var han ville - så at sige inden han døde på korset for vores skyld.

Det er jeg ikke ene om. Det synes evangelisterne også - i modsætning til vores ældste og først vidne, nemlig Paulus. Så de fortalte historien om Jesus - fortalte hvad det var, han ville gennem en masse små anekdoter, som alle sammen peger hen på det samme - nemlig en ny verdensorden - en ny måde at leve på. En ny måde at forstå tilværelsen på - forstå mig selv på.

Denne nye verdensorden kalder Jesus for Guds rige eller Himmeriget - altså noget, der på en eller anden måde står i modsætning til den normale verdensorden, som man kunne kalde Menneskeriget - eller verdensriget. Det, vi normalt lever i og af og på.

Jesus forkynder altså en ny og anderledes tilværelse for mennesker, som beslutter sig for at følge ham, som han siger - altså følge hans anvisninger på livet. Det er ikke alle, der vil det, og det er netop, hvad dagens lille historie handler om. En lignelse eller en lille forestilling, som Jesus

åbenbart har været en mester i. Jeg tror, han har kunnet fortælle i timevis og fængsle sine tilhørere - eller forarge dem dybt.

Fortællingen er en barsk fortælling, som på flere måder er mærkelig. For det første er det mærkeligt, at de indbudte ikke ville komme. Jeg ved ikke, om I kan huske Statsministerens nej til at mødes med ambassadører fra Mellemøsten i anledning af Muhammedkrisen. Et nej, der straks blev opfattet som en fornærmelse, fordi den udtrykte mangel på respekt for disse mennesker. Man siger simpelt hen ikke nej til en indbydelse. Og da slet ikke til sin konge. Så det at sige nej tak til en glædelig fest i kongehuset er udtryk for, at man ikke har respekt for kongen. Det kommer også til udtryk direkte derved, at de simpelt hen mishandler kongens budbringere.

Hvad er det nu, denne mærkelige lignelse ligner? Der er nok ingen tvivl om, at den handler om den gruppe af jødiske religiøse og politiske ledere, som ikke tog imod Jesus og slet ikke drømte om at følge hans kald. Det fremgår af mange andre lignelser og direkte citater om Jesu vrede mod sine egne religiøse ledere. En vrede af gammeltestamentlige dimensioner: For sådan har de altid været disse religiøse ledere. Når Gud sendte sine profeter til dem, slog de dem ihjel. Men nu kommer straffen.

Og straffen i lignelsen er kongens vrede. Han sender sine hære ud og dræber disse mordere og brænder deres by af. Og den by, det handler om, kan vel kun være Jerusalem. De indbudte var ikke værdige!

Så vidt så godt. Men nu kommer endnu en mærkværdighed. For det ser ud til, at brylluppet skal holdes uanset at gæsterne ikke gad komme. Og så sender kongen sine tjenere ud - helt ud hvor vejene ender eller kragerne vender og indbyder hvem som helst til brylluppet. Hvem som helst - både onde og gode. Og bryllupssalen blev fuld af gæster. Og dermed er der byttet rundt på alting. I Guds rige er alle lige værdige uanset alle de vurderinger, vi normalt inviterer folk efter, når vi holder gilde. Vi inviterer vel normalt de nærmeste, men i Guds rige er de nærmeste altså hvem som helst vi støder på derude hvor vejene ender. Ude i periferien eller yderkanten af livet eller samfundet. De arme og elendige, som altså i Guds rige har indtaget de forhenværende værdiges pladser ved bordet.

Og det er jo godt nyt til alle de elendige derude. Et glædeligt budskab om, at de ikke skal regne verdens dom for noget - heller ikke deres egen dom over deres liv - altså deres skyld. For uanset hvad, så er de de værdige deltagere i festen for livet.

Og det er jo også en pointe i fortællingen. At dette liv skal fejres som en stor bryllupsfest. Med musik og dans og glæde over livet. Vi skal fejre livet. Som Paulus siger: vi skal bruge det gunstige øjeblik, for det kan tidsnok være forbi. Eller som Poul Henningsen siger: Det haster med det kys, for snart kommer den, den sorte tavse nat. Syng og spil af hjertet for Gud, med glæde og taknemmelighed. Elsk mens du kan.

Jeg har lige mistet min svigerinde Elin, som var sådan et dejligt livsglad menneske. Og pludselig en skønne dag falder hun om på sin cykel, og en uge efter er hun død. Brug det gunstige øjeblik, hvor vi lever, for dagene er onde - eller talte, kan men vel roligt sige.

Og det kan måske forklare lignelsens meget mærkelige slutning, hvor en af bryllupsgæsterne bliver bundet og smidt ud i mørket udenfor, hvor der er gråd og vrede. Hvorfor? Fordi han ikke havde taget bryllupstøjet på. Nu har kongen lige inviteret alle de elendige og arme - hvem som helst derude fra livets overdrev. Nu har han lige tilsidesat al sortering på gæstelisten. Og så sorterer han alligevel nogen fra. Og hvordan kan man sortere nogen fra hvem som helst? Ja, jeg forstår bryllupstøjet symbolsk. Du kan iklæde dig vrede, jalousi, glæde, begejstring. Paulus bruger vendingen, som vi kender fra bryllupsritualet: Ifør jer da, som Guds udvalgte hellige og elskede, inderlig barmhjertighed, godhed, ydmyghed osv. men frem for alt skal I iføre jeg kærligheden, som er fuldkommenhedens bånd.

Så spørgsmålet fra kongen: Hvordan er du kommet ind uden bryllupsklæder, er vel i virkeligheden et spørgsmål om, hvorfor vil du ikke fejre livet? Og det kan jo være mange grunde til. Man kan være ked af det, fornærmet, vred - man kan være så meget, som gør, at det med at fejre livet ikke ligger lige for. Men pointen er altså, at det er et valg. Det er noget, vi ifører os, så at sige. Også selv om vi påstår temmelig hårdnakket endda, at der er tale om følelser, der regerer os - og vi ynder endda at tale om ægte følelser af vrede og fornærmelse og om retfærdig harme osv.

Men nej. Det er alt sammen noget vi vælger at iføre os som en bestemt klædning. Der er mennesker, der kan gå hele livet igennem iført den samme gamle fornærmelse. Det er ikke noget rart syn. Hvorfor vil du ikke fejre livet? Men han tav. Det er jo også et svært spørgsmål. Det er ligeså svært at svare på som spørgsmålet om, hvor længe vil du være fornærmet over den uret, der er begået imod dig? Mindst en uge! Det går bare ikke. Hele livet. Sådan.

I Guds rige er der altså et krav: Du skal fejre livet! Eller du skal elske livet! Og vi taler altså om her og nu, kære venner. For når vi først er døde, er det vel ikke længere op til os. Du skal elske livet uanset hvad! Du skal fejre hver eneste evige dag, du får lov til at leve.

For livet har du ikke fra dig selv eller fra dine omgivelser. Heller ikke fra dine vilkår her i samfundet. De skal ikke dømme dig, så lidt som din egen dom gælder. Men livet har du fra Gud - den Gud, som er kærlighed - grænseløs kærlighed. Den Gud, som lader sin sol stå op over onde og gode - den Gud, som ikke kan gøre forskel - fordi kærligheden ikke stiller betingelser. Bortset lige måske fra den ene: Du skal fejre Guds liv - livet i Guds rige - for det er der, du er!

20. søndag efter Trinitatis 2

Onde forvaltere

”Men hvad mener I? Der var en mand, der havde to sønner. Han gik hen til den første og sagde: ”Min søn, gå hen og arbejd i vingården i dag.” Han svarede: ”Det vil jeg gerne, Herre!” Men han gik ikke derhen. Så gik han hen til den anden og sagde det samme. Han svarede: ”Nej, det vil jeg ikke.” Men senere fortrød han og gik derhen. Hvem af de to gjorde nu deres fars vilje?”

”Den sidste,” svarer de.

”Jeg kan godt sige jer,” sagde Jesus, ”skatteopkrævere og alfonser skal gå forud for jer ind i det himmelske rige. Johannes kom til jer på retfærdigheds vej, og ham havde I ingen tillid til. Det havde til gengæld skatteopkræverne og alfonserne. Men selv om I indså det, fortrød I ikke bagefter og fik tillid til ham.

Hør nu en anden lignelse:

Der var en husbond, der plantede en vingård. Han satte et hegn omkring den, gravede en vinperse i den og byggede et tårn. Så lejede han den ud til forvaltere og rejste bort. Da frugttiden nærmede sig, sendte han sine slaver til forvalterne for at hente sin høst.

Men forvalterne greb hans slaver. Én slog de, en anden dræbte de, og én stenede de. Endnu engang sendte han andre slaver – flere end de første, men de gjorde det samme med dem. Til sidst sendte han sin søn til dem, idet han tænkte: Min søn *vil* de da respektere.

Men da forvalterne så sønnen, sagde de til hinanden: Han er arvingen. Kom, lad os slå ham ihjel, så vi kan få hans arv. Så greb de ham, trak ham ud af vingården og slog ham ihjel.

Når vingårdens herre nu kommer, hvad vil han så gøre med disse forvaltere?”

”De onde vil han give et ondt endeligt,” siger de til ham, ”og så vil han leje vingården ud til andre forvaltere, som vil give ham høsten i rette tid.”

”Har I aldrig læst i skrifterne, spørger Jesus dem så:

Den sten, husbyggerne forkastede, den er blevet hovedhjørnet.

Fra Gud kom dette – det er forunderligt for vore øjne?

Derfor siger jeg jer: Guds rige skal tages fra jer og gives til et folk, som bærer dets frugter. Den, som falder over denne sten, brækker måske benet, men den, den falder ned over, ham vil den knuse.”

Verden er af lave. Ingen tvivl om det. Vejret er heller ikke for godt. Isen på Nordpolen smelter, og det er ovenikøbet vores skyld! Ingen interesserer sig for menighedsrådsvalget. Umenneskeligheden i samfundet breder sig – globalt og nationalt. Finanskrisen kradser – friværdien smuldrer – mit hår og skæg er blevet gråt, og det jager så sært i mit ben.

Men når jeg så kommer her i kirken til gudstjeneste – ja, så må jeg alligevel smile over verdens og min egen elendighed. Og det er derfor jeg kommer her. For at få luft.

Selvfølge skal vi gøre noget ved al den elendighed. Vi skal ikke bare lade stå til. Vi skal gerne efterlade vores verden som et lidt bedre sted, end da vi kom. Selvfølgelig skal vi frelse verden – hvad ellers! Eller hvem skal ellers? Men netop derfor er det godt, at der findes et sted – et rum og et fællesskab, hvor vi bare kan være – ovenikøbet være glade sammen – selv om det

hele ramler og alt hvad vi prøvede på og kæmpede for og troede på mislykkedes. Og vi selv faldt så uhjælpeligt igennem.

En af mine formænd viste mig forleden et billede fra en amerikansk kirke, hvor der over døren med store bogstaver var skrevet: ”Sinners Only!” Kun adgang for syndere. Og det kan jo godt lyde meget amerikansk, men i virkeligheden er det slet ikke så forkert i forhold til det, som kirken er – netop et fællesskab af arme syndere, der her i kirken trods alt får lov til at smile lidt af verden og ikke mindst af os selv.

For dette rum er sandhedens og kærlighedens rum, hvor vi får lov til at se vort eget liv og verdens elendighed i øjnene med et smil, fordi – ja, fordi kærligheden er grænseløs, og livet er evigt.

Og Gud er lige her midt i al elendigheden.

Dagens tekster er vrede tekster, og vreden er den profetiske vrede mod dem, der lukker dette hellige rum. Imod et præsteskab, som byggede aflukkede templer, hvor kun de selv måtte komme, fordi kun de måtte nærme sig Gud. Imod selvretfærdige mennesker, der anså sig selv for mere betydningsfulde og mere troende og mere hellige end så mange andre. Imod den slående blindhed og dumhed, der gør mennesker magtbegærlige, kyniske, og som får dem til at anerkende den værste vold – og ovenikøbet slå ihjel i Guds navn. Det lille daglige beskidte drab, vi alle sammen kender og de store folkedrab mod de vantro eller de andre forkerte.

Profetens våben er kun ordet og vreden, og derfor lider han som regel nederlag i en verden, hvis våbenteknologiske kunnen så langt langt overgår den visdom, der skulle beherske og tæmme denne kunnen.

Eller gør han? Når jeg kan komme her i menighedens fællesskab til gudstjeneste og ånde lettet op og smile selv i nederlagets time – så er det jo ikke fordi retfærdigheden har vundet – eller for den sags skyld vil vinde – i hvert fald ikke i en overskuelig fremtid. Vi skal vel prise os lykkelige hvis vi ikke snart får ødelagt livsbetingelserne på denne grønne jord. Men så er det fordi, jeg her får at vide, at der er noget, der er vigtigere end selv retfærdigheden. At det ikke er retfærdigheden, der skal bære vores liv, men netop den grænseløse kærlighed, som er lige her. Som fylder mig og omslutter mig, og intet kan rive mig ud af Guds hæmningsløse kærlighed. Og i et glimt fornemmer jeg den fred og umådelige frihed, kærligheden giver mig – og så er jeg frelst og fri fra dødens mørke sti, som de gamle sang så begejstrede.

Det er, som om Gud har givet os en drøm – en drøm, som Jesus udlevede fuldt og helt – drømmen om den uforbeholdne kærlighed, som Paulus og evangelisterne skriver om. En kærlighed, som vi dårligt magter og derfor mange gange omskaber i vores eget billede til vore egne politiske behov for at sætte skel mellem mennesker og slippe helskindet gennem livet. En umådelig kærlighed, som vi ikke kan leve op til og derfor må svigte. Og så er det sådan, det er fat med vores liv og med vores verden. Det er det, der er sandheden, men i stedet for at fortvivle over den ramsaltede sandhed om vores liv, så får vi lov til at smile, fordi vi ved, at

sandheden ikke står alene – der er en kærlighed, der ligesom tager sig af sandheden og modtager den med åbne arme.

Er det ikke den dybere mening med fortællingen om Jesu død og opstandelse. Dette ikke at skulle flygte fra krisen ved hjælp af løgn og snedig politik, men at få lov til at gå igennem den med åbne øjne og dermed komme ud på den anden side sammen. At turde leve med sandheden – koste hvad det vil og betale prisen og tage konsekvenserne. Det fører underligt nok til nyt liv og ikke mindst til opstandelse – overraskende opstandelse. At vige udenom – det fører kun til løgn og død allerede længe inden den fysiske død.

Det handler vel om at ville kontrollere sit liv i alle ender og kanter – kontrollere selv Gud, så han passer til vores behov og bliver garanten for vores gennemkontrollerede liv. Men den går ikke, siger Jesus. For livet og livets Gud er ude af kontrol, og du dør, hvis du vil bemægtige dig livet – f.eks. ved at ville leve op til alle krav – også kærlighedens grænseløse krav.

Det er som et gennemkontrolleret familieliv, hvor alle lever op til alles forventninger og ingen gør noget uforudsigeligt eller uventet og ingen bryder de skrevne eller uskrevne regler. Så pænt på overfladen og så dødt i forhold til virkeligheden.

Og så på den anden side den kriseramte familie, hvor alt går galt og ingen lever op til noget som helst – og dog kan denne familie bære kimen i sig til et langt rigere og langt mere sandfærdigt og kærligt liv. Toldere og syndere skal gå ind i Guds rige før nogen af jer retfærdige og fromme hyklere!

Ja, toldere og skøger skal gå ind i Guds rige før jer. Hvorfor? Fordi de tør se sandheden om livets ukontrollable storhed i øjnene. De har opgivet at kontrollere livet og livets Gud og må overgive sig til kærligheden – til livets dybeste grund. Til Guds rige.

Nej, vi skal ikke holde os på måtten. Vi skal ikke være pæne og ordentlige – for det dør vi af. Vi dør af det! Men vi skal leve vores liv med oprejst pande som frie mennesker, der tør leve med alt, hvad vi har i os, og som derfor også tør se verdens elendighed og alle vores kriser og nederlag i øjnene – ikke med fortvivelse eller med krybende frygt for straffen, og slet ikke med fornægtelse og forløjet politisk og religiøs udenomssnak, men med glæde. Med glæde! For hemmeligheden er, at i krisen lever vi, og i krisen kan vi være så heldige at se Gud, som er kærlighed – og måske endda kun der. Den ene og levende og sande Gud, som Jesus forkyndte så bramfrit til fryd for alle syndere og såkaldt fortabte og til stor forargelse for alle retfærdige og pæne mennesker.

Se, nu er her godt at være i dette rum og i dette hellige fællesskab af arme syndere, som dog kan smile – lettede over, at hele livet alligevel ikke er op til os. Og så kan vi gå ud herfra med dette himmelske smil i vores sind og kæmpe for en bedre verden med ord og med ånd – så godt vi nu kan – og måske lider vi nederlag som så mange før os, men helt galt kan det aldrig gå, for smilet vil altid være der bag gråden og bag smerten - opstandelsens vidunderlige smil – Guds eget kærtegn.

21. søndag efter Trinitatis 1

Om at tro

Så kom han igen til Kana i Galilæa, hvor han havde forvandlet vand til vin. Dér var der en vis adelsmand, hvis søn lå syg i Kapernaum. Han havde hørt, at Jesus var kommet fra Judæa til Galilæa, så han gik hen til ham og bad, om han ville komme ned og helbrede hans søn, der var ved at dø. Jesus sagde så til ham:

”Ja, hvis ikke I oplever tegn og undere, har I ingen tiltro til mig.”

”Herre! kom nu med før mit barn dør!” sagde adelsmanden til ham.

”Gå blot!” sagde Jesus til ham, ”din søn lever!”

Manden troede på, hvad Jesus sagde, og gik.

Allerede mens han var på vej, kom slaverne ham i møde og sagde:

”Dit barn lever!”

Han udspurgte dem så om timen, hvor han havde fået det bedre, og de svarede:

”I går ved ettiden forlod feberen ham.”

Hans far forstod nu, at det var i netop den time, Jesus sagde til ham: Din søn lever!

Herefter blev både han og hele hans hus inderligt hengivne.

Dette var så det andet tegn, Jesus gjorde, dengang han kom fra Judæa til Galilæa.

Det var dejligt i går at få at vide, at det unge kronprinsepar Frederik og Mary havde fået en velskabt dreng. Dejligt for dem – det ved enhver, der har prøvet det – men på en måde også dejligt for vores land og vores fællesskab, og vi sender dem alle vores gode tanker og håb for fremtiden.

Med det at få et nyt lille barn lagt i hænderne så at sige bogstaveligt talt, følger den enorme glæde og stolthed, men selvfølgelig også den livslange bekymring, som vi kunne kalde kærlighedens bekymring. Liv og glæde dage, men altid sådan ligesom lidt på lånt tid, fordi vi kender livet, hvor nemt det kan gå galt med det hele.

Som nu denne kongelige embedsmand i dagens tekst fra Johannesevangeliet, der oplevede den værste af alle bekymringer: frygten for sit barns liv. Rædslen for den totale meningsløshed, der ligger i at miste sit barn.

Johannesevangeliet spiller altså på vores værste frygt i denne fortælling, som kommer til at handle om tillid. Den desperate far henvender sig til Jesus, fordi han har hørt et rygte, måske, og han klynger sig som alle forældre til det sidste halmstrå: Hjælp mig, min søn ligger for døden!

Og så begynder den store mester ellers at skælde ud på den almindelige vantro: Hvis ikke *I* får undere at se, tror *I* ikke...

Ja, hallo – det er meget muligt, men kom nu med og helbred mit barn, før han dør!

Det sker flere gange i evangelierne dette mærkelige, at Jesus beskrives som tungnem og med en fantastisk mangel på situationsfornemmelse, før han endelig fatter, hvad det her drejer sig

om. Manden kommer altså ikke med et teologisk debatoplæg, men med en fars desperate råb om hjælp.

Og så skifter Jesus ligesom tone. Det er som om, han først nu hører og ser manden, og så kommer vel fortællingens pointe, nemlig dette, at et ord er nok – ordet: din søn lever! Så nu kan du godt gå hjem.

Nogle gange når vi hører om disse helbredelsesmirakler, skildres de meget detaljeret. Jesus lægger hånden på de syge eller blander ligefrem jord og spyt og lægger det på blindes øjne, men her er et ord altså nok, og på det mægtige ord, går manden hjem, og det er hans fortjeneste ifølge Johannes. Manden troede Jesus på hans ord og gik hjem. Sådan. Han kunne jo godt have tryglet ham om at komme med og lægge hånden på det syge sted eller hvad ved jeg, men nu troede han altså på, at det var nok med sådan et ord på lang afstand – og så går han hjem – og vi taler altså om en dagsrejse mindst - og får at vide, at han troede rigtigt, for netop da Jesus havde sagt: Din søn lever! havde feberen forladt den syge.

Og han og hele hans hus kom til tro, som der står så forkert. De kom ikke til tro, men til vished, for troen havde han jo allerede. Det var jo den, der bar ham på den lange ensomme vej hjem. Så måske burde vi oversætte det: de blev kristne.

Fortællingen er selvfølgelig som hele Johannesevangeliet skrevet for at også vi må komme til tro. Dette er skrevet, for at I skal tro, at Jesus er Kristus, Guds søn, og for at I, når I tror, skal have liv i hans navn. Sådan slutter evangeliet, men spørgsmålet er så unægtelig, om det virker. Virker sådan en mirakelfortælling på os oplyste mennesker i Danmark, sådan at vi kommer til tro og får liv i Jesu navn?

Måske. Måske ikke. For mit eget vedkommende må jeg sige nej, ikke umiddelbart som den står, men på den anden side vil jeg heller ikke forkaste fortællingen, for jeg vil så forfærdelig gerne have mere liv, og derfor kan jeg ikke slippe evangeliet. Jeg tror på, at der gemmer sig et umådeligt liv i evangeliernes fortællinger om denne Jesus fra Nazareth, og derfor er jeg som manden i fortællingen på vandring efter syn for sagn. Jeg tror, at fortællingen vil åbne sig – også for mig, så også jeg kan øse af det liv, jeg tørster efter. Og derfor er gudstjenesten så vigtig for mig, fordi jeg her oplever en fælles sult og tørst efter mere liv – efter frimodighed – oplever fællesskabet med alle de, som er gået forud og har givet deres besyv med på den ene eller anden måde – og ikke mindst fællesskabet med jer omkring denne vandring – denne pilgrimsvandring mod livet – livet i overflod, som Johannes taler om hele tiden. Denne herlighed af liv.

Så jo, jeg tror på Johannes, når han lover mig liv – liv og glæde i overflod. Og det vil jeg opdage, når jeg kommer hjem, så at sige – eller måske når jeg opdager, hvad det egentlig er, jeg længes efter – det, Johannes kalder liv. For den kongelige embedsmand var det klart nok helbredelsen af hans døende søn, der var liv og glæde, for livet ville ikke længere give mening uden ham. Sådan er det. Men det er vel bare et eksempel på den længsel – den livslængsel, de fleste af os forhåbentlig har – livsbegæret eller tørsten efter liv. – mere liv!

Selvfølgelig kan man slå sig til tåls og lade stå til. Vi har det jo for så vidt godt nok, og vi skal ikke forlange mere, og sådan er livet nu engang, og hvem har sagt, at det skulle være let? Og vi skal ikke klage. Vi har det såmænd da godt i forhold til så mange andre.

Vi kan godt dø allerede her og nu, hvis vi vil – eller leve som døende og få det bedste ud af den sølle tid, vi har tilbage. Embedsmanden kunne jo også have givet op og sagt som Job: Herren gav – Herren tog – og det er sikkert alt sammen godt nok, når det nu ikke kan være anderledes. Eller det er skæbnen – eller karma! Det er Guds vilje – og den ske, som vi siger.

Men det gjorde han ikke! Og vi kan jo også leve som levende – og så kan man aldrig få nok – aldrig slå sig til tåls. Så må man ud i livet – på vandring mod nye mål og nye horisonter – nye opgaver. Nye håb. Og det er måske netop det, som Johannes kalder tro. Tro på livet. At livet er det hele værd. Vandringen. Længslen. Kampen. Bøvlet. Ja, sorgen og smerten, men først og fremmest kampen. Den kamp, som kommer af din livstørst, som aldrig slukkes helt, så længe du lever. For sådan er livet ikke. Færdige bliver vi aldrig.

Og Gud i Himlen hvor er sådan en opfattelse af tro på livet forskellig fra den gængse opfattelse af tro, som går på det modsatte: at når man er troende, så er man færdig. Så er man kommet hjem! Så er der ikke mere – ikke andet end at vogte over sin tro – og ikke mindst andres tro – om den nu er den rette – dvs. ligesom min. Og så går snakken om det – eller rettere retssagen om, hvem der har ret, og så bliver fællesskabet et fællesskab om den rette tro, som vi alle skal være enige om, hvis vi vil være med i det gode selskab af troende mennesker, som Gud elsker frem for alle andre.

Det fællesskab vil jeg nu helst være fri for. Det minder for meget om andegårdens fællesskab af fede ænder, der ikke hverken kan eller tør løfte vingerne mere, og som dukker hovedet ned i andedammen, når vildænderne flyver forbi højt højt oppe på deres vilde flugt mod nye horisonter, som andegårdens ænder ikke aner det mindste om, og som de derfor benægter og forbyder al tale om.

Johannes vil have os med på flugten – på vandring sammen mod mere liv. Johannes vil så lidt som Jesus selv have fred og ro – og slet ikke, som det synes at være målet med det gode kristne liv: den evige fred. Vorherre bevares. Hvad skal jeg med den? Andet end at kede mig ihjel? Hvorfor er det mon blevet det største af alt, denne evige hvile, som kirken har forkyndt – måske fordi samfundsmagten gerne ville holde os i ro, så vi ikke gør oprør, men lever pænt og fredeligt og adlyder, som vi skal som ænderne i andegården. Og det er jo også blevet udråbt som en god kristen dyd: at adlyde øvrigheden eller for den sags skyld andegårdens ejer.

Men det er ikke evangelisk kristendom at adlyde blindt eller få fred i sit liv, når nu livet ligger derude og venter på os i al sin formidable storhed – det uendelige evige liv, som kalder på os, fordi vi er mennesker – skabt med vilde hjerter, der aldrig – aldrig kan få nok.

Manden troede Jesus på hans ord og gik... Det ord, som bedyrede ham, at han ikke gik mod døden, men mod livet, og på det levende ord begav han sig ud på sit livs vandring. Hvor mange gange er han ikke standset op, fordi han har mistet troen på livet og har søgt blot at udskyde

det uundgæelige budskab, han frygtede mest af alt: Din søn er død. Men så har livets ord alligevel skubbet ham videre: Gå kun hjem, din søn lever. Jeg tror. Hjælp min vantro.

Der er der, vi er i dag, hvor vi hører dette livets ord ved vores gudstjeneste – på vores vandring, hvor vi får livets mad og drikke med som det måltid, der vækker vores livstørst og gør os sultne efter mere liv, som en aperitif, der skal skærpe vore sanser for livet i al dets vidunderlige skønhed og smerte og længsel og håb – og begive os frimodigt ud i det alt sammen med tro og håb og kærlighed.

Denne gudstjeneste bliver holdt, for at vi skal tage livet – vores liv – og leve det med kærlighedens begærlighed – for at vi skal elske det og kæmpe for det, vi elsker.

Så tror jeg på, at livet selv vil komme os smilende i møde med det bedste af alle budskaber – det, vi længes allermost efter.

21. søndag efter Trinitatis 2

Skæbne og skyld

Nu var der på den tid nogle af de tilstedeværende, der fortalte ham om de galilæere, hvis blod, Pilatus havde blandet med blodet fra deres offerdyr.

”Så I mener, at disse galilæere var større syndere end alle andre galilæere, fordi de måtte udstå dette?” spurgte han dem, ”Nej, siger jeg jer. Men hvis ikke *I* omvender jer, vil *I* alle gå til grunde på samme måde. Eller hvad med de atten, som tårnet i Siloa faldt ned over og dræbte? Mener *I*, at de var større skyldnere end alle andre mennesker, der bor i Jerusalem? Nej, siger jeg jer. Men hvis ikke *I* omvender jer, skal *I* alle gå til grunde.”

Så fortalte han dem en lignelse:

”En mand plantede et figentræ i sin vingård. Han kom så hen og ledte efter frugt på det, men fandt ingen. Så sagde han til gartneren:

”Hør her, Gennem tre år er jeg nu kommet og har ledt efter frugt på dette figentræ uden at finde noget. Hug det om! Hvorfor skal det optage pladsen til ingen nytte?”

”Herre,” svarede gartneren ham, ”lad det stå dette år med, så skal jeg grave omkring det og gøde jorden, og så skal det nok bære frugt. Hvis ikke, så kan du jo hugge det om.”

Det er et tindrende held, at vi lever, min ven – og kan danse til skønne melodier...” Sådan sang den svenske troubadour Evert Taube engang i visen: Så længe skuden kan gå. Og dermed udtrykte han egentlig det livssyn, som Lukas lader Jesus udtrykke i dagens tekst. Et livssyn, der kommer noget på tværs af den gængse religiøse tilværelsesopfattelse, som har gennemsyret hele vores kultur på alle områder.

Og det er jo egentlig mærkeligt nok, at lige på det punkt er det kristne livssyn ikke slået igennem – eller også er dagens tekst ligesom blevet glemt til fordel for – hvad skal vi sige - et mere praktisk anvendeligt livssyn.

Og dette praktiske anvendelige livssyn kunne man udtrykke i utallige gamle ordsprog f.eks.: Man høster som man sår – eller: Vil du nyde, må du også yde. Altså den i og for sig besnærende tankegang, at tilværelsen har en indbygget mening eller et indbygget regnskab i retning af, at intet kommer af sig selv. Hvis du vil have et godt liv, så må du også gøre noget for det – og ikke mindst – hvis du vil undgå katastrofen, så må du på en eller anden måde sikre dig.

Og det er så her, religionen kommer ind med alle dens sikkerhedsforanstaltninger i form af dyrebare ofre i form af gaver eller det pæne og fromme og troende liv, som Gud tilsyneladende forlanger - den Gud, der efter sigende hersker over liv og død, og som man derfor i egen interesse bør stå sig godt med, hvis man ikke skal pådrage sig denne Guds forfærdelige vrede i form af død og sygdom og anden ulykke.

Det er ikke den Gud, Jesus forkynder, men somme tider kan man godt komme i tvivl om, hvorvidt han nogensinde er slået igennem religionens tonstunge bedrag. Jeg er ikke i tvivl om, at der findes rigtig mange kristne af navn, der tilbeder en Gud, der på den måde skal fordele sol og vind retfærdigt her på jorden – efter fortjeneste. I øjeblikket er man i det amerikanske bibelbælte i fuld gang med at henlede Guds opmærksomhed på det amerikanske præsidentvalg ved hjælp af mange og lange bønner, der skal sikre republikanerne sejren i sidste ende.

Eller tænk på de mange mange fortvivlede mennesker, der i tidens løb har spurgt Gud og hvermand hvad de havde gjort af ondt, siden ulykken på den måde ramte dem så forfærdeligt. Den sidder så dybt i os denne tanke om, at vores skæbne på en eller anden måde er selvfor-skyldt. Der må være en Gud derude et eller andet sted, som holder regnskab med vores gøren og laden – og som tilsyneladende også dømmer og straffer efter fortjeneste.

Og nu kommer der så nogen til Jesus og skal have denne urgamle visdom bekræftet. De to katastrofer, alle talte om i Jerusalem på den tid – det var selvfølgelig Guds straf – eller hvad? Nu skal man lige tænke på, at for jødedommen var denne tankegang grundpillen i hele deres religiøse univers. Det var Gud, der havde udvalgt dette folk frem for alle andre, men folket havde ikke værdsat Guds udvælgelse, og derfor havde Gud straffet folket igen og igen og igen, sådan som vi kan læse det i vores gamle testamente. Det var ikke filistrene eller babylonierne eller perserne eller romerne, der erobrede Israel – nej de var alle sammen redskaber i den vrede Guds hånd – og årsagen til folkets elendighed var ene og alene folkets åbenbare ulydighed med denne retfærdige Gud.

Og det er ind i denne aldeles givne tilværelsesopfattelse, Jesus siger sit klokkeklare Nej! Sådan er Gud ikke! Der er ingen sammenhæng mellem din skæbne og din skyld. Og så tilføjer han: For hvis der var det, så var ingen mennesker til. Altså hvis vi selv skulle sikre os livet på den ene eller anden måde – så var vi ikke til. Eller for den sags skyld, hvis nogen religion eller andre menneskelige påhit skulle sikre os en anstændig tilværelse.

Nej, vi er ganske som figentræet i lignelsen overladt til gartnerens – ja, det må vel være kærlighed. Den kærlighed, der får ham til at give det elendige træ en chance til – selv om også alt

taler for, at det bare skal hugges om og fjernes. Hvad skal det stå der og fylde op for til ingen verdens nytte?

Og det er så det, der er vores grundvilkår, og derfor er det et tindrende held, at vi lever, min ven. Et tindrende held, at vi så at sige har den gartner, vi har, for det er hans skyld, at vi ikke for længst er blevet hugget om og brugt til brænde, så vi da kan gøre en smule gavn. Vi burde ikke være i live, hvis tilværelsen virkelig byggede på retfærdighed.

Og så forstår vi måske, hvilken fantastisk gave, livet er. Og det er selvfølgelig dér, Jesus og Lukas vil have os hen. Væk fra enhver dyrkelse af vores egen fortræffelige indsats som mennesker – væk fra enhver form for selvros såvel i det ydre som det indre. Væk fra enhver form for forskelsbehandling af mennesker, for der er jo ingen, der i denne sammenhæng har noget at rose sig af. Og det vil sige væk fra såvel religion som politik, for det ene bedrag er værre end det andet.

Og så vil de have os hen til sandheden. Sandheden om os selv og vores liv, som altså ikke beror på nogen retfærdighed – ikke på dette eller hint fortrin frem for andre – ikke på nogen religiøs tro eller noget politisk program – ikke på vores nok så velmente indsats, men alene på den umådelige kærlighed, som giver os endnu en chance på trods af al rimelighed.

Og hvis denne underlige tilværelsesopfattelse får lov til at snige sig ind bag om alt det, vi har bygget op omkring vores liv – og det er jo derfor vi er samlet til gudstjeneste i dag: for at åbne bare en lille sprække i det panser, vi til daglig omgiver os med i alle vores dyrebare livsløgne – men hvis denne kærlighed får lov til at overmande os bare et øjeblik – i gudstjenestens hellige øjeblik – ja, så tror jeg også, vi vil få en ubændig trang til at leve – leve mens vi kan. Lukke livets umådelige gave op med glæde og strålende øjne. Opgive alle vores kunstige forsøg på at sikre os livet og holde det fast, men bare bruge alt, hvad vi har i os nu, mens vi er så heldige at leve. Det tror jeg, er den egentlige omvendelse, Jesus taler om – omvendelsen til livet - til at leve som levende og ikke som døde. Mens vi kan.

Det er et tindrende held, at vi lever, min ven – og kan danse til skønne melodier...

Alle helgens dag 1

De hellige

Da han så de mange mennesker, gik han op på bjerget, og da han havde sat sig, kom hans lærlinge hen til ham. Så tog han fat på at undervise dem og sagde:

”Velsignet være de enfoldige, for de har allerede det himmelske rige!

Velsignet være de sørgende, for de skal trøstes!

Velsignet være de ydmyge, for de skal arve jorden!

Velsignet være de, der sulter og tørster efter retfærdighed, for de skal mættes!

Velsignet være de barmhjertige, for de skal selv møde barmhjertighed!

Velsignet være de rene af hjertet, for de skal se Gud!

Velsignet være de, som skaber fred, for de skal kaldes Guds sønner!

Velsignet være de, som forfølges på grund af deres retfærdighed, for de har allerede det himmelske rige!

Velsignet være I, når man håner og forfølger jer og løgnagtigt påstår alt muligt ondt om jer på grund af mig. Glæd jer og fryd jer! for stor er jeres himmelske belønning. Således forfulgte de nemlig profeterne før jer.”

Jeg ved ikke, om nogen af jer har oplevet en helgenkåring. Da Kirsten og jeg var i Rom her i oktober, var vi så heldige at løbe ind i sådan en en søndag formiddag på Peterspladsen. Pladsen var stuvende fuld af mennesker. Der var sat stole op til 10.000 vis af deltagere i kåringen, som også var en gudstjeneste med nadver – det var noget af en altergang – og hen over Peterskirken facade hang fem kæmpestore portrætter af de nyslæde helgener. Pave Benedikt selv forrettede gudstjenesten omgivet af sine kardinaler, ærkebiskopper, biskopper, monsignores og en hær af almindelige præster. Der var purpur og guldtressede kåber i lange baner. Der var storskærme, schweizergardister, helikopterovervågning og transmission til alverdens lande fra kirkens centrale helligdom i Rom. Der var alt, hvad det hungrende turisthjerne kunne begære – og måske også det katolske.

Det var med lidt blandede følelser, vi stod og iagttog hele dette spektakulære skuespil, som greb og betog så mange mennesker, og det var ikke bare misundelse over den formidable kirkegang, der strøede malurt i bægeret hos os, men det var denne entydige dyrkelse af det enestående og mægtige.

På et tidspunkt i seancen bragte forskellige grupper gaver til Paven, der sad på sin tronstol iført sit skrud og modtog disse knælende pilgrimmes hyldest og lod dem kysse sin hånd og ring – ganske som en middelalderkonge i al sin væld kunne have gjort det.

Og dér sprang kæden virkelig af for mit vedkommende, for hvor var Jesus i det? Han, som gik rundt blandt de fattigste af de fattige og selv var fattig, og som i dag forkynder fattigdommens pris? Hvorfor har kirken i den grad forladt sit udgangspunkt, så den ikke længere søger og dyrker sandheden, men iscenesætter dette gigantiske skuespil for masserne overalt i verden,

for at give dem lidt glæde og tryghed i deres undertrykte liv? Og hvorfor falder mennesker for sådan en gang pomp og pragt – bogstaveligt talt på næsen af beundring og ydmyg underdanighed?

Måske fordi det ligesom ligger i luften. Vi nyder på en eller anden måde at lade os fascinere af det storladne og prangende. Ja, her hos os har kirken stort set udspillet sin rolle i folks bevidsthed, men så er der andre ting, vi falder for, som f.eks. underholdningsindustriens produkter af stakkels mennesker, der bliver ophøjet til stjernestatus – om det så bare er for en aften. Sportsidolerne – gengangerne på Tv-skærmen, som tryllebinder os og drejer opmærksomheden væk fra det egentlige i vores liv. Vores kriser – vores angst – vores forhold til vores nærmeste – eller til os selv og hvad vi i virkeligheden lever for – hvad vi i virkeligheden elsker og måske endda ville dø for.

Somme tider kan man blive så træt af sit liv, der bare går, som det skal. Pænt og nydeligt, og nu har vi fået fladskærm på hele den ene væg i stuen. Og opsvinget er ikke til at standse. Og i år vil vi sætte ny rekord i juleforbrug. Der skal lys i guirlanderne. Og sikke en friværdis vi har.

Derfor er det måske alligevel velgørende at komme herhen i kirken engang imellem – og så skal kirken altså ikke spille med i det orkester af prangende storhed eller for den sags skyld hensætte os i underdanig ydmyghed. Nej her i kirken skal vi konfronteres med Jesus fra Nazareth og dermed med os selv, så ubelejligt det end kan være. Vi skal standses op i alt det, vi bare går og gør, fordi det gør man nu engang.

Og der er ikke nogen bedre til at standse os op end denne Jesus, hvis han får lov til at komme til orde som den, han var. Ikke som majestæten der hersker i Himlen og bliver repræsenteret på jorden ved sin mægtige stedfortræder i Rom eller andre steder, men som en del af mig selv – som en del af os og vores fællesskab. For der var jo ikke noget glimrende eller funklende flot over Jesus, som han var, og det var ikke gennem udstedelse af love og dogmer og trosbekendelser, han gjorde sig gældende i vores liv – men fordi han gik og sagde sandheden og handlede troværdigt efter det, han sagde. Han var selve billedet på alt det, vi dybest set længes efter som mennesker, men som så nemt overskygges og fortrænges af så meget andet.

Han var vores inderste menneskelighed, og derfor taler han til os endnu, og kan endnu få os til at vende os om fra Peterspladsen i Rom til den stille sidegade, hvor du er ved at falde over den gamle kone, der næsten går i ét med fortovet og den lille trappe hun sidder på i sit brune snavsede tøj, der hænger om hende, og hun strækker hånden frem og lirer sin bøn om en skilling af, som ingen hører. Og du haster forbi, for du skal ned og se endnu en flot kirke. Maria Maggiore. Og så bliver du måske alligevel lidt indadvendt på vejen og kan ikke lade være at sammenligne mylderet og begejstringen på Peterspladsen og den kæmpemæssige altergang til syndernes forladelse med denne ensomme gamle kone på fortovet, som du burde have knælet og bøjet dig dybt for og bedt om tilgivelse og givet alt, hvad du ejer til.

Ikke Gud – ikke paven – ikke kirken kan skænke mig virkelig tilgivelse for mit overfladiske turistliv, men det menneske, jeg virkelig er skyldig overfor. Salig er ikke de fornemme og fromme helgener, kirken fremhæver og kårer som de store, man kan bede til og hente hjælp og trøst hos, fordi de har Guds anerkendelse. Nej salig er hun, der sad der på den lille trappe i den stinkende sidegade og forgæves rakte hånden frem. Salig er hun, hvis vi tør se!

Og det er vel det, han vil have os til i dag med disse forfærdelige ord om, hvem der er de virkelig velsignede – de virkelige helgener. Det er måske dem, der giver os mulighed for at se os selv, som vi er. Det er måske dem, vi skylder alt og hverken Gud eller kongen eller fædrelandet – eller vores kreds – eller vores kultur. De fattige – de elendige – de arme mennesker, som så tit sidder i vejen for fremskridtet. De, som ingenting er, og som vores samfund skærer hjælpen ned til, så de kan lære, at det betaler sig at tage et initiativ. Noget for noget! De, som ikke rigtig hører til hos os, og som vi kalder alle vores værste navne, og som vi helst så tog hjem. De, som er aparte og anderledes. Velsignet være I ...

Han siger det ikke som en opmuntring til dem, så de skal glemme deres egen elendighed, for det skal nok gå alt sammen og engang bliver det bedre – om ikke før så i saligheden. Jesus trækker ikke veksler på evigheden, tror jeg, men det er os, han taler til. De rige – de som klarer sig godt – det er os, han vil have til at vende os om og se på vores liv på en ny måde, så det ikke drejer sig om at holde os fattigdommen fra livet og søge rigdommen – sikkerheden – udkommet gennem stress og jag efter mere. Det gode liv, som slet ikke findes der, hvor vi søger det – der hvor alle søger det. Ikke på Peterspladsen – ikke i banken – ikke i omgangskredsen eller familien – end ikke her i kirken, for vi skal ud igen, men hos denne Jesus, der sad på trappen hos den gamle tiggerske i Rom – ja, var hende selv – eller sad på bænken på torvet eller i varrestuen eller der, hvor arme mennesker sidder uden fremtid – uden håb – udrangeret af et samfund, der stormer frem.

Hvis vi tør se på vores liv.

Han gør det uden fordømmelse, men står der som en mulighed – en livets mulighed for den, hvis rige og velnærede liv falmer så småt, fordi det ikke er godt nok. Fordi du længes efter mere end at have det godt. Han står der som en mulighed for at fylde tomme hænder og tomme liv – ikke de fattiges – ikke de undertrykte, men vores – i al vores fattige og tomme rigdom.

Det er ikke os, der som overskudsmennesker og overskudsmenighed skal hjælpe de fattige med en skærv. Nej, det er os, der er de arme, som de fattigste af de fattige skal hjælpe til at få et liv.

Velsignet være de – og velsignet være han, der står midt iblandt dem og taler vores sag.

Alle helgens dag 2

Jordens salt – verdens lys

I er jordens salt, men hvis saltet mister sin kraft, hvad skal jorden så saltes med? Det duer ikke længere til andet end at blive smidt ud og trampet ned af folk.

I er verdens lys. En by, der ligger på et bjerg, kan ikke skjules, og man tænder heller ikke et lys og sætter det under en kurv, men på lysestagen, så det skinner for alle, som er i huset. Således skal I lade jeres lys skinne for folk, så de kan se jeres gode gerninger og lovprise jeres himmelske far.

Ved den jødiske pinsefest, som dels var en høstfest og dels en besindelse på lovgivningen på Sinai, hvor Guds lov med De ti Bud blev givet til Moses, holdt man vågegudstjeneste 24 timer i træk - opdelt i otte afdelinger, hvor man læste bl.a. den gammeltestamentlige salme 119, som er en meget lang hyldelse til loven. Den er opdelt i netop otte dele – en til hver af denne særlige gudstjenestes afdelinger.

Da Mattæus – denne lovkyndige præst og lærer – sad oppe i Antiokia i Syrien og skrev sit evangelium om Jesus fra Nazareth, havde han Markusevangeliet foran sig, men det var som om, der manglede noget – det var ikke nok til at udfylde hele det jødiske kirkeår, og Mattæus havde sat sig for netop at udfylde de manglende poster i evangeliet og så ved samme lejlighed rette lidt hist og her, hvor han syntes, Markus gik for langt i sit noget negative syn netop på loven og de lovkyndige.

Og så tilføjer han bl.a. denne berømte bjergprædiken, som vi har hørt indledningen af i dag på Alle helgens dag med de berømte velsignelser, som vi netop genfinder i salme 119, der indledes på samme måde:

Velsignet være de, hvis vandel er fuldkommen, de som vandrer i Herrens lov. Velsignet være de, der agter på hans vidnesbyrd, søger ham af hele deres hjerte, de som ikke gør uret, men vandrer på hans veje.

Mattæus er en kender som få af den jødiske tradition, og der er intet tilfældigt i det han skriver. Velsignelserne er overskrifter, som uddybes og behandles senere i bjergprædikenen efter jødisk skik, således at det første afsnit i selve prædikenen behandler den sidste af saligprisningerne – det næste afsnit den næstsidste etc. Altså et meget stramt opbygget mønster, som denne skriftlærde synagogeforstander bygger sin historie på i dyb respekt for traditionen og de gamles overlevering.

Til gengæld – eller måske netop derfor - bliver Matthæusevangeliet alligevel et chokerende opgør med den farisæiske, bogstavelige lovoverholdelse, for hvor salme 119 lovpriser dem, der følger lovens vej og nøje overholder Guds bud, ja så gælder Jesu velsignelser præcis de andre – dem, der ikke engang kan læse loven: de fattige i ånden – i det hele taget de små og de ramte – dernæst ikke så meget dem, der kan deres ting men netop dem, der udviser ren og skær menneskelighed såsom barmhjertighed, miskundhed og fredsommelighed. – og så endelig en

lille opmuntring til de forfulgte menigheder på Mattæus' tid: Velsignet være de, som forfølges på grund af deres tro på Kristus. Det kan se nok så slemt og håbløst ud, for sådan er det nu engang, når nogen bringer glædeligt nyt til verden - men det skal nok blive godt alt sammen. Det smertelige er kun fødselsveer.

Og her er vi så ved en af kernerne, tror jeg, i Jesu forkyndelse – i hvert fald ifølge Matthæus. Denne forargelige og glædelige omvurdering af alle gængse og overleverede værdier. Dette at livet ikke bare kan læres – det skal leves. Du kan læse nok så mange fantastiske skrifter og tykke bøger om den rette måde at leve livet på – du kan adlyde den fædrene overlevering til punkt og prikke – du kan gøre som forventet og overholde alle love og regler, og hvor hurtige er vi ikke til at dømme hinanden ud fra loven og profeterne, udråbe hinanden til forbrydere og kættere - men har det ikke slået jer, hvor lidt det i virkeligheden alt sammen betyder, og hvor kunstigt og hult det lyder, stillet overfor den rene og skære, umiddelbare og uoverlagte menneskelighed i vores ganske almindelige hverdag? Det er den, der velsigner vores liv med hinanden – og det er den, vi savner både hos os selv, ikke mindst, og hos andre, når det tillærte og opstyltede overtager styringen i vores liv med hinanden.

Bjergprædikenen er blevet kaldt frihedens lov – måske fordi du ikke kan leve op til den eller efterleve den – dertil er alt for inderlig. Men du kan heller ikke komme udenom den, netop fordi den taler til dit menneskehjerte, som genkender sandheden i de radikale fordringer.

Barmhjertighed, miskundhed – altså dette at man ikke går og gemmer på uretten, men glemmer andres fejltrin – denne renhed af hjertet, fredsommeligheden, der ikke ønsker at yppe kiv – at få andre ned med nakken, selv om det godt kunne trænges. osv. Denne umiddelbare hjertelige menneskelighed, *som alle har* – det er pointen – og som ikke kan eller skal læres men kun udleves frit og selvfølgeligt, sådan som det var Guds mening.

Vi kan ikke undvære loven – det er Matthæus fuldstændig klar over – ikke en tøddel af den skal forgå - men den sande lov – Guds lov er skrevet i dit menneskehjerte og hverken på stentavler i lovbøger eller i gamle håndskrifter.

På den måde kan man vel sige, at Jesus forkyndte menneskeligheden. Her er Himmeriget – her er Gud – midt i livet, når det udleves i hjertelig menneskelighed – og evangelisterne jubler jo netop over dette mirakel, at Gud blev menneske og dermed kom ned fra sin himmelske trone – fra den piedestal, hvor han aldrig har været i virkeligheden – ned til sit sande væsen som udtryk for guddommelig menneskelighed. Det var Jesu fortjeneste først og fremmest, at han viste dem – ja selv var den sande Guds udtrykte væsen.

For Matthæus træder Gud ned fra sin skjulte bjergtop i det høje og stiller sig i skikkelse af Jesus midt i mængden på en lille bakke og taler om frihed og menneskelighed – om at leve og ikke bare efterleve. Omvurderer alle de gamle prøvede værdier og sætter arme og fortabte mennesker fri – fjerner åget fra deres nakke, så de kan rette sig op og se og leve og være og elske på ny.

Netop det at leve selv tror jeg er det vigtigste – og måske også det sværeste – at lade sit eget hjerte komme til – fordi vi er så belærte hjemmefra – fra skolen – fra kirken – fra alle vores etiske værdier og idealer – fra alle vores forbilleder og forsætter. Alt det, som er så fremragende til at hævde sig selv med og til at fordømme andre med.

Men bare det at turde være sig selv...

Og han fortsætter med den opgave, de nu er blevet sat fri til: At være lys og salt for verden. Det er jer, der med jeres liv skal sprede lys og friskhed og smag og saft og kraft i denne mørke verden, hvor livet kører på bedste beskub i løgn og frygt for ikke at leve op til eller efterleve alt. I skal sprede lys i deres mørke – sandhed i deres løgne – håb i deres håbløshed – det skal være jeres daglige beskæftigelse – og det kan I, for I er verdens lys og jordens salt. Tænk ikke på jeres misbrugte dage men vær i live og tilstede som det I er: Verdens lys og salt!

Engang sagde Jesus: Lad de døde begrave deres døde. Hvad mente han? Måske dette at vi kan hænge så meget i vores fortids fortrædeligheder – i vores drømme om en lykkeligere fremtid – så vi aldrig for alvor lever her og nu, mens vi har hinanden. Mens vi kan. Men du, sagde han, kom du og følg mig. Eller kom du tilbage til menneskelivet, for her er både Gud og Himmel – her hvor jeg er.

Engang skal alt blive godt, siger vi så tit, og Alle helgen bekræfter os med salmer om den store hvide flok, vi se og skønne profetier om det, der skal ske engang – men i dag bekræfter Matthæus min anelse om, at Jesus også siger noget andet: Siger: Alt *er* godt! Lige her – lige nu. Du kan ikke leve for alvor på en længsel – slet ikke på en drøm og aldrig på en lov – men *leve*, det kan du – leve dit menneskeliv – for velsignet, det ikke blot bliver du engang – du er det allerede! Og gå så ud og befri mit folk. Gå ud og vær lys og salt i verden. Amen

22. søndag efter Trinitatis 1

Den gældbundne tjener

Nu kom Petrus hen og sagde til Jesus:

”Herre! hvor mange gange skal jeg tilgive, at min bror forsynder sig imod mig? Op til syv gange?”

”Jeg siger dig: ikke op til syv gange, men op til halvfjerds gange syv gange,” sagde Jesus.

”Det er ligesom med det himmelske rige. Der var en konge, som ville gøre regnskabet op med sine slaver. Da han nu begyndte på regnskabet, førte man én ind til ham – én, der skyldte ham ti tusind talenter. Da han ikke havde noget at betale med, befalede hans herre, at han skulle sælges som betaling sammen med konen og børnene og alt, hvad han ejede. Så faldt slaven så på knæ for ham og sagde:

”Hav tålmodighed med mig, så skal jeg nok betale dig det hele tilbage.”

Imidlertid fik slavens herre medlidenhed med ham. Han satte ham simpelt hen fri og eftergav ham gælden.

Men da han kom ud, stødte slaven på en af sine medslaver, som skyldte ham hundrede denarer.

Han greb ham i struben og sagde:

”Betal alt, hvad du skylder!”

Medslaven faldt ned for ham og bad:

”Hav tålmodighed med mig, så skal jeg nok betale dig tilbage.”

Men det ville han ikke. Tværtimod - da han var gået, lod han ham kaste i fængsel, indtil han havde betalt gælden.

Da hans medslaver nu erfarede, hvad der var sket, blev de frygteligt kede af det, så de gik hen og fortalte deres herre alt, hvad der var foregået. Så indkaldte hans herre ham og siger til ham:

”Din elendige slave! Hele din gæld eftergav jeg dig, fordi du bad mig om det. Burde du så ikke også have medlidenhed med din medslave, sådan som jeg fik medlidenhed med dig?”

Og hans herre blev vred og udleverede ham til bødlerne, indtil han havde betalt alt, hvad han skyldte.

Og det vil min himmelske far også gøre mod jer, hvis ikke hver og én af jer af hjertet tilgiver sin bror.

Og det beder jeg om, at jeres kærlighed stadig må vokse og blive rig på indsigt og dømmekraft, så I kan skønne, hvad der er væsentligt...”

Ja, sådan skriver Paulus til menigheden i Filippi – ”så I kan skønne, hvad der er væsentligt.”

Og så skulle man jo tro, at dette væsentlige var noget ganske særligt – specielt for kristne mennesker i modsætning til alle andre uindviede – sådan et særligt kendemærke, hvorved alle vi døbte adskilte os fra resten af verden i kraft af vores særlige indsigt eller viden eller særlige tro.

Men sådan er det ikke at være kristen.

For mig at se er det kristne budskab det ene budskab af alverdens mangfoldige budskaber, der netop ikke er noget særligt. Tværtimod tror jeg først og fremmest det kristne budskab er en afmontering af alverdens budskaber.

Så når jeg tænker på dåben, så kan jeg egentlig godt forestille mig den som en afvaskning – ikke som de gamle sagde af arvesynden – men som en afvaskning af alle de forskellige budskaber, vi nu er flasket op med eller er blevet udsat for igennem vores liv – for der er ingen af dem, der holder i virkeligheden. Du kan ikke leve på et budskab – ikke uden at dit liv bliver dæmonisk.

Hvis et hvilket som helst budskab går hen og bliver den eneste sandhed – det, du lever på - så går der svamp i livet. Hvis en hvilken som helst livsholdning eller tro bliver den eneste sande – så er helvede løs.

Jeg tror, vi alle sammen har oplevet fanatismen i fuld udfoldelse blot ved at lukke op for TV. Den religiøse og politiske fanatisme, som kan få mennesker til hvad som helst af satanisk djævelskab – ovenikøbet med den bedste samvittighed – ovenikøbet udråbt som helte.

Alt det vi klynger os til – alt det vi identificerer os med og måske endda roser os af – alt det vi er - det vasker vi væk i dåben, så vi står rene for Gud, som de gamle sagde – og det vil sige: så vi står med vores rene og skære menneskelighed overfor vores medmenneske. Uden noget som helst andet end den! For det er den, der er det væsentlige, som Paulus taler om – den rene og skære menneskelighed, som udspringer af kærlighed, og som i virkeligheden lever og ånder for kærlighed! Det er den, livet handler om – det er dér Gud er!

Vi har nu igen hørt en fortælling – en skræmmende fortælling om umenneskelighed. En fortælling, der må få enhver til at ryste på hovedet: Sådan gør ingen! Den ligner mange andre fortællinger i Bibelen – om det at bryde alle love og forskrifter for menneskelighedens skyld. Er det tilladt at helbrede på en sabbat. Ikke for farisæerne og de skriftkloge og lovkyndige, som levede deres liv på lovens bogstav med ildhu og flid – men for mennesket Jesus var det en selvfølge, så han helbredte uanset hvad! Eller fortællingen om den barmhjertige samaritaner, hvor også netop umenneskeligheden udstilles i skærende kontrast til barmhjertigheden og menneskeligheden – den soleklare menneskelighed.

Der var vægtige grunde til at skynde sig forbi den døende mand i grøften, men set ud fra menneskelighedens synsvinkel var det umenneskeligt. Og vort menneskehjerte er ikke i tvivl, men alle disse fortællinger er evigt aktuelle med deres spørgsmål: Hvorfor lytter du så ikke til dit menneskehjerte?

Tjeneren i lignelsen er lige blevet eftergivet en enorm og ubetalelig gæld – vi taler om hundreder af millioner – og så overfalder han og får dømt en medtjener for en i sammenligning klatgælds skyld.

Set ud fra en juridisk domstols synsvinkel, havde han naturligvis retten på sin side: Gæld skal betales tilbage – (også selv om det er afdragsfrie lån!) det ved enhver. Andet ville jo være ragnarok. Om så udviklingslandene går til eller forbliver udviklingslande i al evighed – så har de at betale deres enorme gæld til den rige verden tilbage. Ret skal være ret – hvor var vi ellers henne?

Men set ud fra menneskelighedens synsvinkel var det umenneskeligt - og det var på grund af sin umenneskelighed denne gældbundne tjener blev kastet i kongens fængsel indtil han havde betalt alt til sidste øre.

Det er alle disse grunde: den skrevne lov, den gældende norm, de religiøse regler og traditioner, bekymringerne for konsekvenserne, retten – ja selv beskyttelsen af nationen eller familien eller dig selv – det er alt det – alle vores undskyldninger for ikke at være menneskelige – det er dem, der vaskes af i dåben, så vi får lov til og mulighed for at være rent og skært menneskelige – og til det rene og skære menneskelige hører det at give – at tilgive – at eftergive – at glemme i gårs fortræd – at se stort på andres fejl og på de uretfærdigheder andre begår mod os. Det er en umistelig del af det at være et menneske, og lytter vi efter, græder vort hjerte, når vi ikke gør det. Men vi har det med at overdøve vores eget hjertes klage med undskyldninger og væsentlige gode grunde for at være umenneskelige.

Det står ikke i nogen lov – er ikke skrevet ned på hellige stentavler – men det står skrevet i dit hjerte, for et menneske, det er du, og derinde i dit hjerte bærer du Gud – den Gud som gennem Jesus Kristus har fortalt os, hvad der er det væsentlige her i livet: at leve og elske og være med det ene formål at leve og elske og være.

I sin fantastiske bjergprædiken gør Matthæus op med lovoverholdelse som brugbar norm for menneskelivet. Loven skal være der men som en hjælp til at leve vores menneskeliv – hvis vi gør loven guddommelig dør vi af den, for vi kan ikke leve på en lov – det eneste vi har at leve på – det eneste virkelig guddommelige – det er sjovt nok vores rene og skære menneskelighed – og det var den og intet andet – denne Jesus fra Nazareth satte livet ind på at give os tilbage. De gamle har sagt og skrevet sådan og sådan – men jeg siger jer – hvis ikke jeres menneskelighed overgår al retfærdighed, kommer I slet ikke ind i Himmeriget.

Det er ikke den rette tro eller den rette fromhed eller den gode sags tjeneste, det kommer an på her i livet – det kan alt sammen være udmærket, men kun hvis det bøjer sig i al ydmyghed for den rene og skære menneskelighed, der nu og da kræver af dig, at du opgiver alt, hvad du tror på – alt, hvad du skal nå i dit liv – alt det store og gode, du har for, fordi der kom altså et menneske i vejen, der krævede al din menneskelighed – ja, måske endda dit liv!

Vi kan ikke lære det – ikke uden at det bliver en ny lov – eller en ny lære. Det er ikke noget, vi kan gøre på befaling – og slet ikke under trusler om straf, og vi kan ikke opdrage vores børn til det - men måske kan vi ved at døbe dem og ved at tænke på vores egen dåb og på den Herre, vi tilhører – den Kristus, som var det virkelige og sande uregerlige menneske – dette bankende og blødende menneskehjerte - måske kan vi ved at mindes ham engang imellem selv få lov til at være rene og skære mennesker for hinanden – få lov til at lytte til vores eget menneskehjerte og handle efter menneskelivets egen hjertelige lov.

Som Johannes Johansen siger det i sin nadverkollekt: ligesom du har givet os dig selv – så giv os til hinanden på ny, så vi må blive dagligt brød for vores medmenneske – og for hele denne hærgede verden, der sukker under umenneskelighedens højtbesungne retfærdighed.

Han kom ikke for at lære os noget nyt, denne Jesus, som de korsfæstede – jeg tror, han kom for at lære os at være os selv med glæde og frimodighed. At være det menneske, vi blev skabt til at være: det levende, glemsomme, elskende og ubekymrede menneske, som ikke har andet formål i livet end at leve, at være og at elske.

22. søndag efter Trinitatis 2

Hvem er den største?

På samme tid kom Jesu lærlinge hen til ham og spurgte:

”Hvem er den største i det himmelske rige?”

Han kaldte så et barn hen, stillede det midt iblandt dem og sagde:

”Jeg kan godt sige jer, at hvis ikke I lægger jeres liv om og bliver som børn, kommer I slet ikke ind i det himmelske rige. Så enhver, der ydmyger sig selv ligesom dette barn, *han* er den største i det himmelske rige, og enhver der tager imod sådan et barn i mit navn, tager imod mig. Men enhver, som får en eneste af disse små, som hengiver sig til mig, til at falde fra, for ham var det bedre, at der blev hængt en tung møllesten om halsen på ham, og han blev sænket i havets dyb.

Fri verden for frafaldet! Det er åbenbart nødvendigt, at der kommer frafald, men forbandet være det menneske, der er årsag til det! Så hvis din hånd eller din fod får dig til at falde fra, så hug dem af og kast dem fra dig. Det er bedre for dig at gå ind til livet forkrøblet eller lam, end at blive kastet i den evige ild med begge hænder eller begge fødder i behold. Eller hvis dit øje får dig til at falde fra, så riv det ud og kast det fra dig. Det er bedre for dig at gå enøjjet ind til livet end at skulle kastes i det brændende Gehenna med begge øjne i behold.

Se til at I ikke foragter en eneste af disse små, for jeg siger jer: deres himmelske engle ser uophørligt min himmelske fars ansigt. Gudsmennesket er jo kommet for at redde det fortabte. Eller hvad mener I? Hvis et menneske har hundrede får, og ét af dem er løbet væk, vil han så ikke forlade de nioghalvfems i bjergene og gå omkring og lede efter det, som er blevet væk? Hvis han finder det, kan jeg godt sige jer, at han glæder sig mere over dét end over de nioghalvfems, som ikke er løbet væk. Det er altså ikke min himmelske fars vilje, at én eneste af disse små skal gå til grunde.

I skal holde op med jeres magtbegær!

Det er som om, mennesket er fanget i det mareridt, som kaldes drømmen om storhed, og Jesus er måske kommet for at vække os til livet, fordi mareridtet uvægerligt fører til død og elendighed – til helvedes ild, som han siger så malende.

Og på typisk menneskevis reagerer vi så på dette voldsomme opråb ved at gøre det til en leveregel: Nu skal vi huske at blive som børn, for ellers kommer vi ikke i Himlen.

Men selvfølgelig kan man ikke ville være som børn, når man nu engang er voksen. Og det er jo et kendetegn ved Jesu forkyndelse – det er dens urimelighed. Vi kan jo ikke det dér – og hvis vi alligevel gør det – bliver som børn f.eks., ja så bliver vi bare barnagtige børnedyrkere

eller dyrkere af barndommens påståede lyksaligheder, hvor der var sommer og sne og lykkelige dage i et væk. Sådan husker vi den barske barske opvækst, hvor det virkelig gjaldt om at blive stor – større end de andre, hvis man da ikke på et tidligt tidspunkt var blevet knækket af velmenende forældre eller magtfulde søskende og kammerater. Læs Erik Sigsgaards bog om skældud, der knækker børn – joh, det var vel nok en dejlig barndom

Vi kan jo heller ikke hugge vores hænder og fødder af eller rive vore øjne ud, sådan noget sludder, og hvordan får man overhovedet en møllesten om halsen? Der er ikke fornuft skabt i det han siger.

Nej, ikke hvis det skal tages som en virkelig anvisning, men det skal det jo heller ikke, for der er ingen anvisning til livet.

Jo, det er der nok – dem er der endda masser af. Verden vrirler med religioner og programmer for din sjæls frelse og bedetider og visdom af enhver art – men hér i kirken er der ingen anvisninger – af den gode grund, at sådan nogen jo netop ville sætte skel mellem de store og de små: de som kunne leve op til anvisningerne, og de, som ikke kunne. Og så er vi jo lige vidt, for så er den største jo netop den, der gør, hvad der bliver sagt, og den mindste er den ulydige, som skal have skældud. Og så er vi jo tilbage i vores mareridt, hvor det er forbudt at opleve, fordi vi hele tiden skal leve op til kravene. Men sådan skal det jo ikke være blandt os!

Derfor skal vi heller ikke begynde på at ydmyge os, sådan som det vist ellers var en god kristen dyd, så enhver kunne se, hvor små vi er – eller tjene hinanden eller de fattige for den sags skyld, så enhver kan se, hvor gode vi er.

Nej, vi er samlet her i kirken i et anvisningsfrit område, og kan I mærke, hvor svært det er at acceptere? Så skolede er vi, at vi med sjæl og sind i marv og ben forventer en anvisning og måske endda skældud, og hele sceneriet lægger da også op til det: Vi er kommet herind i dit Hus, Gud for at høre, hvordan du vil, at vi skal leve...

Men prøv alligevel at ryste det af jer for en gangs skyld. Prøv at være til stede uden forbehold – uden krav – uden dom og uden længsel, for det er måske det, som er den sande barnlighed. At være så optaget af livet eller af hinanden eller af denne gudstjeneste, som altså ikke er belæring men ren og skær oplevelse - at alle spekulationerne og bekymringerne og angsten og fortrydelsen og alt, hvad der ellers plager os, slet ikke kan komme til – slet ikke kan få fodfæste i vores sind – her i oplevelsens hellige øjeblik. Alt det vi skulle...

Måske er det det. Jeg ved det ikke. Jeg ved ikke sikkert, hvad Jesus vil, men jeg tror ikke, han kom for at gøre os endnu mere fortvivlede, end vi var i forvejen. Jeg tror, han kom for at forløse os fra vores bekymringer og spekulationer over livet og over os selv og vores måde at leve på – ikke ved at give os anvisninger eller nye leveregler – dem er der nok af – men ved at gøre det umulige for os en gang for alle. Er det ikke det, evangeliet handler om? At det var bedre for ham at gå korsfæstet ind i døden end at holde sig i live som en populær vismand og sød og god børneven.

Somme tider tror jeg, at alt, hvad Jesus siger og forlanger, peger hen på ham selv, og at det er her forløsningen ligger gemt for mig. Altså hverken i storheden eller den påtagede lidenhed – men alene i Kristus selv, som gjorde alt det, vi selv ikke magter – ja, selv tror for os med den tro, som barnet har, men som vi nok mister med årene – den sande tro, som netop ikke er noget at rose sig af eller som vi kan bruge til at identificere os med nationalt eller religiøst eller overfor de vantro – men den tro, som vi ikke aner, vi har - før bagefter.

Alt sammen påtager Kristus sig for os – af lutter kærlighed – den kærlighed, der gør os gode nok, sådan som vi er med alle vores særheder. Og med den sender han os så hjem – ikke som nye mennesker, der ved, hvad vi nu skal gøre, som det hedder så opbyggeligt, men som de gode gamle magtmennesker vi nu engang er, der ikke kan slippe vores stræben efter storhed eller hvad der nu er værd at stræbe efter – barnlig ydmyghed eller godmodigt tjenersind – og som ikke vil lade nogen uret begået mod os og vores stræben gå upåttalt eller ubekymret hen, hvad enten det nu er vores knækkede barndom eller den almindelige forbigåelse eller ubemærkethed, vi kredser om – eller vores misbrugte dage eller den hårde skæbne og det uretfærdige liv.

Vi sendes hjem, som vi er til vores ganske almindelige liv, hvor vi sidder på den flade strand og kives med en jævn forstand, som Poul la Cour så malende har beskrevet os - indtil det igen bliver højtid, og Gud selv igen bøjer sig ned og velsigner os med al sin kærligheds rigdom – han som ikke kom for at lade sig tjene af os med vores påtagede godhed og barnlige tjenerrolle men for at give det hele væk til mennesker, som ikke kan lade være med at misbruge denne kærlighedens uforbeholdne gave til at skaffe sig mere magt over sjælene med. Sådan en Gud må være den mest letsindige og ubetænksomme af alle guder.

Ja, jeg tror, han kom for at lette vores tunge sind – kom for at påtage sig vores byrde – vores sorg, vores skyld, vores savn, vores længsel, vores tro, så vi engang imellem kan rette os op som frie mennesker og se alt det, der er at se for den, der ikke stirrer ind i sin egen navle eller ned i jorden, fordi alverdens byrder tynger os, og fordi vi fik skældud som børn. Se op – se ud – se livet. Se Guds milde ansigt i det alt sammen.

23. søndag efter Trinitatis 1

Cæsars billede

Nu gik farisæerne hen og lagde planer for, hvordan de kunne fælde Jesus med hans egne ord. De sendte så deres lærlinge hen til ham sammen med herodianerne og sagde:

”Mester, vi ved, at du er sanddru og i sandhed lærer Guds vej. Du foretrækker ikke nogen fremfor andre, og du skeler ikke til menneskers ydre. Fortæl os nu, hvad du synes. Er det tilladt at betale skat til Cæsar eller ej?”

Jesus gennemskuede imidlertid deres ondskab og sagde:

”Hvorfor frister I mig, hyklere? Vis mig den mønt, I betaler skat med.”

De viste ham en denarius, og han sagde til dem:

”Hvis ikon og hvis indskrift er det?”

”Cæsars.”

”Så giv Cæsar, hvad der er Cæsars, men Gud, hvad der er Guds.”

Da de hørte det, undrede de sig. Så forlod de ham og gik deres vej.

Så nærmer folketingsvalget sig med hastige skridt. På tirsdag skal vi til stemmeurnerne og benytte os af det store privilegium, det er at kunne være medbestemmende omkring regeringen af vores land.

Ser man på historien, er demokratiet bestemt ikke nogen selvfølge, og på Jesu tid var demokratiet ganske enkelt utænkeligt. Palæstina var besat af en romersk kejser, som måske var en af de mest enerådende personer, verden har set. En kejser, som dygtigt havde indgået forbund med de herskende klasser i landet og gjort dem til konger og ypperstepræster - og skatteinddrivere. Der lå en tung romerskat på hele den arme befolkning.

Også i dag taler man om en tung skat, og et af valgets temaer er, hvor tung, den skal være, men i modsætning til romerskatten, som så at sige gik ud af landet til brug for ikke mindst opretholdelse af den hær, som kynisk undertrykte befolkningen - ja, så går vores skat på sæt og vis til os selv og hinanden i form af de offentlige ydelser, vi med rette kan være stolte af her i vores land. Endnu gøres der ikke forskel på rig og fattig i sundhedsvæsenet. Endnu er alle uddannelser gratis osv. osv. Men kejserens skat gik altså til kejseren, og så er det, nogle af farisæerne og herodianerne, der var datidens royalister, spørger Jesus, om det nu også er rimeligt med den skat. Hvad vil sådan en gudsmand mene om det?

Fortællingen indgår i den serie af angreb og modangreb, som foregår mellem Jesus (og folket) på den ene side og de politiske og religiøse ledere på den anden - altså farisæerne, herodianerne, de skriftkloge og hele præsteskabet omkring templet.

Spørgsmålet er en fælde. Romerskatten var den årlige skat til Rom, som de lokale autoriteter altså opkrævede blandt deres landsmænd. Det var en overordentlig tung skat, som gjaldt alle. Den var forhadet - også fordi den klart nok signalerede underordningen under Rom - besættelsen af et frihedselskende folk.

Svarer Jesus nej, gør han åbent og offentligt oprør mod Rom, og bliver anklaget og antagelig dødsdømt. Svarer han ja, mister han mængdens sympati. Godt spørgsmål!

Planen var at komme af med Jesus på den ene eller anden måde. Enten ved at gøre ham utroværdig - det kan man også støde på i dagens politiske kamp - altså karaktermord, som det hedder - eller ved simpelt hen at slå ham ihjel. Og når man gerne ville af med Jesus, så var det fordi, han i utvetydige vendinger anklagede hele det grundlag de ledende familier styrede landet på, og som de selv levede højt på gennem store privilegier. Hele denne udnyttelse af befolkningen med ikke blot romerne i ryggen og som garanter og beskyttere, men også med Gud selv. De havde fordrejet religionen til deres egen fordel og levede nu højt på at udnytte og udsuge de fattige og arme i landet.

"I har sat jer på Moses' stol" siger Jesus, "I, som opæder enkers bo, samtidig med, at I for et syns skyld betaler tiende af dild og kommen. I er som kalkede grave - pæne udadtil, men fulde af død og råddenskab indeni!"

Vi må aldrig glemme Jesu sociale engagement, hvor han som de gammeltestamentlige profeter tordner mod uretfærdigheden i samfundet. Det gør han altså, og det er det, der i sidste ende bringer ham på korset. Så her på tempelpladsen - på deres egen hjemmebane så at sige - skulle Jesus gøres tavs med alle midler. Der var dog den vanskelighed, at selv om de så at sige var på hjemmebane, så holdt publikum med Jesus - og det var vel kun af hensyn til folkemængden, der nød at høre på Jesus, at man ikke allerede for længst havde gjort kort proces. Men nu prøver de så igen at få Jesus til at gå i en fælde - de prøver at fange ham i ord.

Jesu svar er et politisk mesterværk. Han beder om at se en romersk denar (sølv mønt af værdi som en dagløn). De viser ham en, og dermed afslører de sig selv som de romerske medløbere, de er, fordi de benytter romerske mønter med billeder og inskriptioner, der hylder kejserens guddommelighed - i stedet for de jødiske mønter, der også var i omløb, og som var et nationalt religiøst symbol. Tilmed afsløres de som afgudsdyrkere i forhold til jødisk skik og brug og for så vidt deres egen lære. De er i virkeligheden romerske kollaboratører af værste skuffe - der uden at blinke dyrker kejseren som deres Gud. Og dermed har Jesus allerede folket på sin side. Hans modstandere er allerede faldet uhjælpeligt i den fælde, de selv havde sat for ham. Og nu kan han så bare nyde sin sejr ved at spørge højt, hvis billede og guddommelige indskrift der er på denne mønt, som de går rundt med - ovenikøbet i Guds tempel. Og så kommer denne berømte sætning, som også er en af de mest misforståede: Giv kejseren, hvad der er kejserens, men Gud, hvad der er Guds.

Dette er ikke en fortælling om forholdet mellem kirke og stat eller religiøs og verdslig autoritet. Men det er desværre den mest udbredte opfattelse, som har givet årsag til kristnes ubetingede lydighed mod statsmagten. Og derfor skulle vi også høre Paulus' formaninger om at underordne sig øvrigheden ubetinget. Staten har brugt og bruger denne fortælling til at legitimere sin verdslige magt med. Jesus har jo selv sagt: Giv kejseren, hvad der er kejserens! Altså hele jeres verdslige liv - og så kan kirken i øvrigt tage resten.

Og sådan er fortællingen blevet fortolket og brugt til det stik modsatte af dens oprindelige mening. Andre opfatter disse vers som grundlag for at adskille religion og politik. Men det er heller ikke fortællingens pointe, for det er simpelt hen en umulighed - et kunstgreb, der skal forsvare vores politiske handlinger med, at de er båret af ren fornuft og ikke af følelser - slet ikke religiøse!

Giv kejseren hvad der er kejserens, betyder simpelt hen: Giv kejseren hans mønt tilbage - skil jer af med den hurtigst muligt! Dels har I en anden Gud end kejseren i Rom, og dels har denne kejser ingen retfærdig magt her i vores land. Og hvis det er rigtigt, så betyder Giv Gud, hvad der er Guds: Giv alt til Gud, for alt er Guds. På samme måde som vingården tilhører Gud og ikke de grådige vingårdsmænd - på samme måde, som jorden og hele dens fylde tilhører Gud - ja så tilhører livet den eneste sande Gud og ikke kejseren i Rom, som i virkeligheden ikke ejer noget for alvor. Ikke her i hvert fald! Ikke i forhold til Gud.

Heller ikke selv om denne kejser smykker sig med de allerhøjeste guddommelige titler som Guds søn, verdens frelser, folkenes velgører - heller ikke selv om han har magt til at præge mønter og rejse statuer med sit eget guddommelige billede. Der er kun én Gud - barmhjertighedens, kærlighedens og retfærdighedens Gud.

Efter flere af den slags afslørende episoder på tempelpladsen i Jerusalem opgiver de ledende at fange Jesus i ord. men ved hjælp af list og måske forræderi lykkes det senere at få ham fanget, dømt, udleveret til romerne som oprører og korsfæstet.

Det er underligt at tænke på, at denne Jesus ikke mange år senere overtager alle kejserens guddommelige titler og selv bliver udråbt til Guds søn - verdens frelser - kongernes konge osv. Og selv bliver dyrket og tilbedt som en kejser. Jeg gad vide, om det var, hvad han drømte om?

Men under alle omstændigheder kan det minde os om de helt fundamentale spørgsmål: Hvem vores hjerte banker for - hvad vi bruger vores liv på. Hvem vi dyrker: Den stormægtige, imponerende kejser og alle hans mange stedfortrædere og efterløbere - eller vores korsfæstede og egentlig så ynkelige tjener, der som så mange både før og efter måtte bukke under for verdensmagtens skalten og valten med menneskers liv?

Er vi som folkemængden dér på tempelpladsen i Jerusalem bare med som passive tilskuere både til opgøret og til korsfæstelsen - eller lever vi i Hans Ånd - efter Hans bud - lever vi i kraft af kejserens nåde eller af Guds? Det er måske et godt spørgsmål at begynde denne og alle dage med.

23. søndag efter Trinitatis 2

Den fattige enke

I sin undervisning sagde han også:

”Vogt jer for teologerne, der gerne vil gå omkring i lange dragter og lade sig hilse på torvene – gerne vil sidde øverst i synagogen og ved festerne. De opæder enkerens boliger, mens de beder længe for at blive beundret. De vil få en hårdere dom.”

48. Han satte sig lige overfor tempelblokken. Der så han, hvordan folk lagde penge i blokken, og mange rige lagde meget i. Så kom der en fattig enke. Hun lagde to *lepta* (det er det samme som en *kvadrans*). Så kaldte han på sine lærlinge og sagde til dem:

”Jeg kan godt sige jer: denne fattige enke har lagt mere i end alle de andre, som lagde noget i blokken. For alle lagde i af deres overflod, men hun lagde ud af sin fattigdom alt, hvad hun havde i – alt, hvad hun skulle leve af.”

Jesus fra Nazareth blev henrettet i Jerusalem, fordi han turde stå frem og modsige stort set alt, hvad der gjaldt som den herskende orden. Enten var han bundnaiv, hvis han troede, han kunne slippe godt fra det, eller også havde han bare sådan en ukuelig tro på, at sandheden og menneskeligheden trods alt ville sejre til sidst, så selv frygten for hans eget liv ikke kunne bremse ham i hans vanvittige foretagende.

Stort set ene mand – kun omgivet af en lille blandet flok ikke særlig kløgtige eller uddannede lærlinge var han draget til hovedstaden Jerusalem på en mission – en fuldkommen umulig mission - hvis formål var at ændre verden. Og den verden, han ville ændre, var den politiske og religiøse undertrykkelse af hans eget folk – ganske på samme måde som de store gamle profeter havde forsøgt det før ham – f.eks. Jeremias, som vi hørte det.

Overfor ham stod et mægtigt præsteskab – de såkaldt skriftkloge og farisæerne, der med religiøst betingede love og regler og ikke mindst ganske mange afgifter holdt den ludfattige befolkning af uoplyste analfabeter nede i åndelige og materiel fattigdom – som sædvanlig i Guds navn. Og det gjorde man med den romerske besættelsesmagts velsignelse.

Selve symbolet på denne undertrykkelse var templet – det enorme bygningsværk, Herodes den Store havde opført et halvt hundrede år tidligere, og det var netop dette tempel - magthavernes stolthed - der var målet for Jesu oprør imod den herskende samfundsorden. Det var her i templet, han ifølge evangelisten Markus gik omkring og lærte og forkyndte og råbte op i den sidste dramatiske uge inden, han blev korsfæstet af romerne og præsterne i uskøn forening.

Folket derimod hang ved ham, fortæller Markus. Man lyttede med begejstring til det, som må have været rene sande ord, der formåede at tænde et nyt håb for de håbløse og give nyt mod til de modløse. Fire vidunderlige dage blev det til mellem hans provokerende indtog i byen og så den langfredag, som slukkede alt håb. En kort sommer, inden alt gik i sort.

Vi er måske ikke så vant til at forstå Jesu budskab som et politisk budskab her i kirken, hvor vi jo har lært at koncentrere os mere om – hvad skal vi sige – vores egen personlige frelse i

form af syndernes forladelse – og vi ser ofte Jesu død mere som en frelsesbegivenhed for den enkelte end som et politisk bestemt justitsmord, hvis ene formål var at lukke munden på Jesus og skræmme enhver tilhænger fra vid og sans. Sådan som det jo er blevet praktiseret op gennem hele vores blodige historie.

Den lille fortælling om Enkens skærv er et meget godt eksempel på den drejning i opfattelsen af Jesus fra at være politisk oprører til at blive frelseren på korset. Normalt er det jo denne fattige enke, vi opfatter som hovedpersonen i fortællingen. Det er i hvert fald, hvad jeg selv har lært. Hun fremstilles ligesom heltinden, der giver alt, hvad hun ejer til templet – eller kirken for så vidt – og dermed bliver hun et eksempel til efterfølgelse. Man skal altså ikke blot give af sit overskud, men så at sige give det hele væk, ligesom hun gjorde.

Og det er jo både smukt og opbyggeligt, og så kan det jo ydermere styrke menighedens bidrag til kirken, så netop i dag, ville det være en god ide med en lille indsamling.

Men der er også en anden fortolkning, som jeg synes giver mere mening. Jesus har netop advaret mod de skriftkloge, som lever i rigdom og anseelse, men i grunden er hyklere, der skal se så pæne og gudelige ud, men i virkeligheden opæder enkers bo – altså udnytter de allersvageste i samfundet. Og så var det jo nærliggende at se på fortællingen om Enkens skærv som et eksempel på denne udnyttelse: Hvorfor i alverden skal selv den fattigste af de fattige give alt hvad hun ejer til vedligeholdelse af templet? Eller for den sags skyld til de fattige i Afrika? Det giver ingen mening. Det var jo hende, der skulle have af de riges overflod.

Religionen opæder enkers bo – under dække af, at det er Guds vilje – med løfter om evig salighed og under trussel om evig straf. Og så kan de politiske magthavere ellers regere i fred. I hvert fald indtil der dukker sådan en op som Jesus, der vandrer lige ind i løvens hule og skælder dem hæder og ære fra med sande rene ord om den umenneskelighed, der aldrig nogensinde har været Guds vilje. I hvert fald ikke den sande – den levende Gud, for hvem ethvert menneske er dyrebart og umisteligt - uanset hvad. Mere dyrebart end stolte templer. Mere dyrebart end magtfulde imperier og deres kejsere og præsteskaber. Den Gud, for hvem en enkelt ludfattig enke er langt mere værd end hele templet og alt, hvad det står for.

Markus skriver sit evangelium ganske kort tid efter, at det stolte tempel i Jerusalem blev jævnet med jorden af den romerske general Titus i året 70 – og det i en grad, så det aldrig er blevet opbygget igen. Kun grædemuren står tilbage som en stump – et levn fra forne tiders herlighed. Og Markus ser denne katastrofe ikke som et nederlag, men som en sejr for alt, hvad Jesus stod for og forkyndte: Jerusalem valgte templet frem for Jesus, som de korsfæstede. De valgte undertrykkelsen, skuespillet, hykleriet – religionen - og nu erfarer de så, hvor forkert, de valgte dengang for 40 år siden. Nu ligger hele deres kunstige livsgrundlag i ruiner, men Jesus – han lever. Og hans menighed vokser dag for dag og breder sig over hele Romerriget. De fattige – de undertrykte – slaverne – kvinderne – de fremmede – er begyndt at samle sig i det skjulte for at genopleve det fantastiske håb, Jesus fra Nazareth satte ind i deres forkrøblede verden dengang – det håb, han betalte med sit liv for at tænde i en håbløs verden. Nu bæres hans

fakkel videre til nye mennesker – nye generationer – ilden breder sig – det ulmer rundt omkring i kældre og katakomber. Nye fællesskaber, der dyrker menneskeligheden og tager næstekærligheden bogstaveligt, vokser frem som en helt ny verdensorden – et helt nyt menneskesyn, der ser Gud selv i medmennesket. Fællesskaber, hvor der ikke længere er forskel mellem mennesker – hvor ingen er mere værd end andre, men hvor alle er hinandens tjenere i kærlighed. Fællesskaber, hvor håbet blomstrer – håbet om en ny verden – et nyt samfund, der ikke er styret af enevældige kejsere eller magtfulde templer, der udsuger fattige enker i Guds navn, og som holder folk nede med brød og skuespil.

Jo, han lever, denne Jesus, som de samles om i deres skjulte fællesskaber – samles *med* til fællesmåltid, hvor han igen og igen deler ud af sit liv og sin ånd og sin kærlighed – han, der ændrede deres liv fra et sølle til et kongeligt liv med en helt ny frihed – en helt ny værdighed og stolthed over at tilhøre *ham* og ingen anden magt på jorden eller i himlen for den sags skyld. Dette er den nye pagt, sagde han – det nye liv. Og han viste dem bægeret – skålen fuld af kærlighed. Selve symbolet på kvindelighed, omsorg, inddragelse. I modsætning til sværdet – det mandlige, der adskiller, fjerner, rydder væk – slår ihjel.

2000 år er gået, siden Markus skrev sit begejstrede, illegale evangelium til sine begejstrede, illegale menigheder. Kirken har for længst sejret og er blevet statsreligion. Og jeg ved ikke, men det var, som om, der skete noget med kirken, da den blev legal, så at sige. Det var, som om begejstringen blev lovformelig, da det blev i orden at være kristen – endnu mere, da det blev forordnet, at man skulle være kristen. Det var, som om den oprindelige begejstring blev erstattet af en ny undertrykkelse, for nu blev mennesker syndere, der kun kunne opnå frelse fra Guds retfærdige vrede i kirken, som blev til en ny religion med alt, hvad dertil hører af nye templer og nye præsteskaber og stor forskel på mennesker - på de hellige og de fortabte – dem indenfor og dem udenfor. Og brød og skuespil i lange baner.

Men stadigvæk er han selv tilstede, når menigheden samles om ham og med ham. Stadigvæk holder han sit kærlighedsbæger frem som symbol på den nye aftale – det nye liv, den nye frihed og værdighed på trods af alt, hvad der kan ske med verden og med os selv. Og engang vil han vel også røre os, denne Jesus, som ene mand ændrede verdens gang.

24. søndag efter Trinitatis 1

En lille pige

Endnu mens han talte, kom der en forstander og knælede ned for ham og sagde:

”Min datter er lige død. Men kom alligevel og læg din hånd på hende, så vil hun leve.”

Jesus rejste sig op og fulgte ham sammen med sine elever.

Mens de var undervejs, kom en kvinde, der havde haft blødninger i tolv år, hen til ham bagfra og rørte ved fligen af hans klædning. Hun tænkte nemlig ved sig selv:

”Hvis bare jeg kan røre ved hans klædning, bliver jeg rask.”

Men Jesus vendte sig omkring, fik øje på hende og sagde:

”Vær frimodig, min datter! Din tillid har helbredt dig!”

Og kvinden blev helbredt i selv samme stund.

Jesus nåede nu til forstanderens hus, og da han så fløjtespillernes og skarens sorgespil, sagde han:

”Gå jeres vej! Pigen er ikke død. Hun sover bare!”

Men de lo ad ham. De vidste jo udmærket, at hun var død.

Men da skaren omsider var blevet smidt ud, gik han ind, greb pigens hånd og rejste hende op. Og rygget herom kom ud i hele omegnen.

Vi kender alle sammen historien om Balders død - hvordan intet i verden ville skade Balder - den vidunderlige yndlingsgud, som alle elskede - men som bekendt havde man glemt at tage misteltenen i ed - en lille ubetydelig slyngplante - men dog stærk nok til at Loke kunne lave en pil af en gammel stamme. Guderne morede sig med at skyde til måls efter Balder, fortælles det. Livet havde mistet sin alvor og egentlig sin betydning - livet var blevet leg og tidsfordriv, når døden var borte, og det som vi græd over som børn - Balders død - måtte jo ske, for at livet kunne genfinde sin alvor og sin betydning - døden var en gave til mennesker, sådan som i øvrigt også de gamle grønlandske myter fortæller det og da også Det gamle Testamente. Da Adam og Eva blev vist ud af Paradis, vogtede keruber indgangen med flammesværd for at mennesket, som havde spist af kundskabens træ ikke også skulle forgrube sig på livets træ og leve evigt - for det ville være det forfærdeligste, der kunne ske for mennesket. Vi kan godt drømme om evigt liv - drømme os væk fra dødens barske realitet - men drømmen må aldrig blive virkelighed - for så er vi virkelig på den. Og det har man vidst overalt i verden. Myterne fortæller det.

I dag har vi så hørt en anden historie - en historie, der ligesom svarer de gamle myters konstatering af dødens barske nødvendighed for livets alvor. Historien om Jesus afskaffer ikke døden. Stadigvæk huserer den hårde herre iblandt os og tager uden at spørge om lov hvem han vil, når han vil. Isen optøs ej af gråd for Balder, tårerne stivne af kuld...

Men det er som om denne lille historie, der rammer lige ned i vores største fobi - en lille piges død - alligevel får os til at vende os om og tørre vores øjne - og smile over den lykkelige og uventede slutning.

Vi ved godt, at det ikke sker. Det kan ikke ske, at døde mennesker vågner op igen - Balder kunne ikke komme fri af Hel, om så alle i hele verden bad om det - for sådan leger vi ikke med livet. Myten fortæller os det - og virkeligheden bekræfter det. Er det så bare en drøm? Et eventyr om nogle mennesker, der var ramt af død og sorg men som på underfuld vis blev glade igen? Bør forstandige mennesker ikke advare mod den slags fortællinger og mane os tilbage til virkeligheden, hvor den slags ikke sker?

Joh, og det bliver da også gjort, men alligevel rører historien os - rører ved vores nøgterne konstatering af dødens barske virkelighed - luner lidt i en kold tid - og måske mere end det. Det er som om fortællingen tager ikke blot den lille døde pige - men også os ved hånden - mildt og inderligt og hvisker os en hemmelighed ved vores barske virkelighed i al fortrolighed - og det er vel det, der er meningen med den kristendom og den kirke, hvor alle disse underlige og tilsyneladende virkelighedsfjerne historier fortælles igen og igen.

Nej, siger fornuften - det går ikke - men vores hjerte smiler ved tanken, fordi hjertet ved noget, som forstanden ikke aner.

Kristendommen er ikke en forstandig religion: Jeg takker dig far i Himlen, at du har skjult dette for de vise og forstandige men åbenbaret det for de umyndige små. Kristendommen er en fortælling - et glædeligt budskab for dem, der trænger så inderligt og længes så inderligt mod godt nyt. Der står disse vældige gamle myter med deres fantastiske menneskekundskab og visdom og livserfaring - sådan som de findes overalt i verden. Og vise mænd nikker efter livslange studier og ser og forstår disse mægtige ord som var fra begyndelsen - den guddommelige indsigt og erkendelse: Ja, sådan er livet!

Og disse vise mænd må ryste på deres forstandige hoveder over kristendommens jævne og dybt uforstandige fortælling om en lille pige, der var død, men blev levende igen - om en Gud, der var gud, men blev et almindeligt menneske, der spiste og drak og fortalte og græd og lo og til sidst døde en forsmædelig død - men opstod igen af graven, for det fortælles imod al erfaring og al visdom, at livet er større end døden.

Det fortælles ikke, at vi skal se stort på døden - og heller ikke, at dette liv kun er et foreløbigt liv - dette *er* livet. Det fortælles ikke, at dette liv er en skole for det næste liv, sådan som andre vise og forstandige religioner fortæller det. Det fortælles heller ikke, at dette liv er en prøve, som skal bestås af mennesker, der vil have evigt liv, sådan som det er blevet sagt om kristendommen.

Nej - det fortælles til alle de, der led nederlag i livets skole - alle de, der ikke har en chance for at klare prøven - det fortælles til dem, at sådan er livet ikke - at sådan er livets Gud på ingen måde. På samme måde, som Jesus i dag rækker sin hånd til en lille død pige og skaber liv og glæde - på samme måde rækker det kristne evangelium hånden til alle, der lider under livets og dødens barske erfaring og som lider under vise mænds forstandige udlægninger af de gamles fortællinger og myter.

Tænk, hvis Jesus havde sagt til denne menighedsrådsformand: Du kan jo nok forstå, at døden er nødvendig, for at livet ikke skal miste sin alvor. Ja, det havde da været sandt nok - men jo da også umanerligt hårdt og umenneskeligt. Sådan gør man ikke overfor fortvivlede mennesker, og det er måske det, der rører vort menneskehjerte, at Jesus ikke taler filosofi eller religion til mennesker - heller ikke selv om de mange gange vil have ham til det - han trøster de fortvivlede, og han raser mod de lærdes og de lovtro jøders kyniske umenneskelighed og kyniske gudsforhold.

De gamle religioner har alle sammen et formål. De vil have os til noget: opføre os ordentligt - tro på noget - handle sådan og sådan, og dermed sætter disse religioner skel - det kan ikke være andet - skel mellem de gode og de onde - dem indenfor og udenfor. De frelste og de fortabte - de troende og de vantro.

Evangeliet - og det går helt tilbage til Paulus opdagelse af, at dette budskab netop ikke var for en særlig kreds men for alle og enhver - evangeliet kan ikke sætte skel mellem mennesker - for evangeliet har ikke noget for med os - skal ikke bruge os til noget ædelt og hensigtsmæssigt formål - nej, det er bare en lille fortælling om en urimelig glæde, der pludselig lyser op i en mørk og kold tid og skaber liv og glæde, hvor der før var død og sorg - ikke andet.

Og måske skal man ikke gå her hen i kirken for at få forstand eller indsigt i livets eller dødens gåde - det kan andre store og vise og ældgamle myter og religioner gøre meget bedre. Med deres sande lære og kloge livserfaring. Men det sørgende og kolde sind længes vel ikke så meget mod indsigt og erkendelse som det længes mod et trøstende ord - et lyspunkt i mørke dage - så uforstandigt og så urimeligt det end måtte være. Rygtet går, at døden har fundet sin overmand!

Grækere søger visdom - jøderne tordner med loven - men vi forkynder Guds død og opstandelse ved vor Herre Jesus Kristus, som Paulus udtrykker det. Vi forkynder det urimelige - det som ikke sker - at en lille pige, der var død, blev levende igen ved evangeliets milde røst - den mildeste og kærligste befaling, som nogensinde har lydt: Lille pige. Rejs dig op!

Den mildeste og kærligste befaling, som også gælder os i denne sære tid, hvor hjerterne er delte og med sig selv i splid: Lille menneske - rejs dig op. Stå nu op til livets glæde.

24. søndag efter Trinitatis 2

En forsvarstale

”Min far arbejder indtil nu,” forsvarede Jesus sig, ”også jeg arbejder!”

Så stræbte jøderne ham endnu mere efter livet, fordi han ikke blot brød sabbatten, men også kaldte Gud for sin far og gjorde sig selv lige med Gud.

Så tog Jesus ordet og sagde til jøderne:

”Det er sandt, som det er sagt: en søn kan intet gøre af sig selv, hvis han ikke først ser sin far gøre det.

Hvad hans far gør, det gør sønnen på samme måde.

En far elsker sin søn, og han viser ham alt det, han selv gør – ja, han vil vise ham endnu større ting end disse, så I taber både næse og mund.

Ligesom hans far oprejser de døde og gør mennesker levende, således giver sønnen liv til hvem, han vil.

Min far dømmer slet ingen – nej, al dom har han overgivet til sin søn, for at alle må ære sønnen, lige så vel, som de ærer hans far. Den, der ikke ærer sønnen, ærer heller ikke den far, som har sendt ham.

Ja, jeg kan godt sige jer: den, der hører efter, hvad jeg siger, og som hengiver sig inderligt til ham, der har sendt mig, har evigt liv og kommer ikke for dommeren – nej, han er gået over fra døden til livet.

Jeg siger jer: den tid kommer – ja, den er nu – hvor selv de døde hører Guds søns stemme, og når de hører den, skal de leve.

På samme måde som hans far har liv i sig selv, således gav han også sin søn liv i sig selv, og han gav ham magt til at afholde dom, for han er Gudsmennesket.

I behøver ikke undre jer over det, jeg siger, for der kommer en tid, hvor alle de, som er i gravene, vil høre hans stemme.

Så vil de komme frem – de, som har gjort det gode til opstandelse og liv - de, som har gjort det onde, til opstandelse og dom.

Vil den anklagede rejse sig! Thi kendes for ret... Og så kommer ellers dommen, og det må jo være ret spændende for den anklagede og høre, hvad de nu har fundet frem tilmed hensyn til den dom – bliver han frikendt eller dømt til døden? Sådant som vi har set utallige gange i forskellige amerikanske krimiserier, hvor netop retssagen spiller hovedrollen.

Vil den anklagede rejse sig! Også her i kirken rejser vi os op, når præsten læser op af Bibelen – måske fordi vi også her er under anklage. Det er der jo meget i den gode Bibel, der kunne tyde på, for der tales næsten hele tiden om dom og synd og straf og nåde og retfærdighed, så hvis man vil, kan man såmænd godt opfatte kirkerummet som en retssal, hvor retten er sat over vores liv, og hvor det er Gud selv, der troner i dommersædet.

Det tror jeg i øvrigt er en ret udbredt opfattelse – dette med Gud som vores dommer, der dømmer os på vores gerninger, og jeg tror også, mange forlader kirken af samme grund, fordi man ikke længere vil finde sig i at blive retsforfulgt på den måde – sådan stillet til regnskab for sit liv. Hvad kommer det andre end mig selv ved? I dag er livet vores eget, som diverse guder

bedes blande sig udenom – ligesom andre mennesker heller ikke skal blande sig i mit private – og slet ikke mit religiøse liv.

Og det er jo godt nok. Somme tider drømmer vi os tilbage til de gode gamle dage, hvor der var fællesskab og mennesker kom hinanden ved ude i de små samfund i sognene – men måske glemmer vi bagsiden af medaljen: de moralske lænker som ikke tålte, at nogen var anderledes. Det var ofte landsbyfællesskabets høje pris: friheden til at være dig selv. Og dengang havde også kirken den funktion at skifte ret og belære og holde mennesker i ave, så fællesskabets regler blev overholdt – og da var det jo fint med Gud selv som overdommer i slige sager, og hans præsteskab har tordnet en hel del fra denne prædikestol for at holde synden stangen. Ja det var vel selve religionens og kirkens væsen på den måde at holde fællesskabet sammen med et fælles regelsæt. Og både Bibelen og Koranen er jo et langt stykke hen ad vejen lovbøger, hvor man kan slå op og læse, hvordan man bør leve sit liv, så man undgår den frygtede dom. Men den forkyndelse holder altså ikke i dag - og Gud ske lov for det! Vi er blevet langt langt friere og langt mere individualistiske i dag, og vores samfund er ikke længere et fordømmende samfund men et frit samfund – så frit som det aldrig har været før.

Det er bl.a. her, konflikten mellem den danske kultur og islam har sine rødder, fordi hverken Islam eller for den sags skyld jødedommen har gennemgået de sidste 500 års europæiske udvikling med renaissance, reformation, oplysningstid, humanisme, individualisme og sekularisering – altså adskillelsen af religion og politik – en udvikling, som måske har gjort det enkelte menneske mere ensomt men så sandelig også mere frit – og jeg vil ikke et sekund sælge ud af min dyrekøbte frihed for at vende tilbage til fællesskabets fordømmende lummerhed.

Så hvis ikke jeg vidste bedre, ville jeg heller ikke sætte mine ben i kirken. Jeg ville opfatte den som et hendøende levn fra en til dels uhyggelig fortid – og det er kirken også, hvis den holder fast ved sin gamle dommerrolle – den bedrevidende fordømmelsen over synden for fællesskabets skyld. Hvis ikke kirken er i stand til at forny sig radikalt – ja, så dør den simpelt hen af mangel på relevans for de moderne mennesker, den skal være kirke for.

Hvis ikke vi på en eller anden måde kan komme ud af den retssal, kirken var engang – og som kirkerummet også forestiller fra gammel tid – tronsalen, hvor kongen sidder i dommersædet og skifter ret – ja, så tror jeg vi mister kirken – og så tror jeg, han har ret, den amerikanske biskop, der forudser, at kirken og kristendommen simpelt hen bliver overtaget af fundamentalisterne, som heller end gerne vil være dommere, og som Gud bedre det nu igen forsøger at puste liv i den for længst afdøde debat om skabelsesberetningen i Bibelen kontra udviklingslæren. Hvis ikke kirken formår at forny sig og tale tidens sprog. Tale til individualistiske, frie, oplyste mennesker, som ikke længere er afhængige af den fælles religion eller den fælles moral i samfundet. Og det kan vi jo så prøve i dag.

Så nu er det altså ikke en retssal, vi sidder i – sådan noget beklemte over, hvordan det skal gå: om vi bliver dømt skyldige eller frikendt. Hele det juridiske univers er væk og retssalen er blevet pyntet med lys og blomster og omskabt til et festrum – en gildesal, hvor bordet er dækket, og

hvor vi sidder forventningsfulde omkring bordet som når man er til fest og nyder festens mange gaver og glæder.

Gud selv – den gamle dommer – er steget ned af sit dommersæde og er blevet tjener ved bordet – det er som om alle de gamle roller er byttet om – de som før var under anklage, sidder nu på hæderspladserne og betjenes af dommeren selv med livets brød og livets ord og herlig vin – for glæde skal der til.

Der er nogen, der har taget deres nyfødte med, som de viser frem med stolthed og glæde, og her bliver han modtaget og kaldet ved navn: Kristoffer! Nu skal du være min for altid, siger han, tjeneren, der har så travlt med alting – jeg vil være med dig alle dine dage, så du må ikke frygte noget. Og nu skal det fejres!

Kan I se, hvorfor det ville være en katastrofe, hvis kirken vendte tilbage til den gamle retssal eller aldrig for alvor formåede at komme ud af den? Fordi det aldrig har været Guds mening, at han skulle sidde der og skifte ret og dømme – men det er os, der dømmer os selv, og det bruger vi hellere end gerne denne Gud til, som aldrig kunne drømme om at være dommer – nej han har noget helt andet for – han er nemlig kærligheden selv!

Det er os og ikke Gud, der laver hans fest for livet om til en rettergang – og det var det, han kom i sin tid for at fortælle os og vise os og bedyre os, så vi ikke kunne tage fejl af kærligheden – men nej, vi ville have dom og ret, for kærligheden er jo meget sød, men vi kan ikke leve af den, sagde vi – og derfor var jøderne endnu mere opsat på at slå ham ihjel, hvilket de da så også gjorde.

Nu er der så bare det ved det, at kærligheden ikke kan dø – den opstår altid, når man mindst venter det: en herlig påskemorgen, netop når man sørger allermost – eller en skønne dag i vores eget sind, når mørket synes allertættest omkring os. Bang, så står kærligheden der og lyser sin fred over os og vores liv, og der bliver ægte gudstjeneste.

Det kunne være en fest, det her – og jeg tror, Gud selv mener det sådan, når han indbyder os til livet selv – men det er op til os selv, hvordan vi vil forstå både gudstjenesten og livet – og det hænger ikke så lidt sammen.

Vi kan nemlig sagtens holde fast ved dommen og dommeren og retssalen som det væsentlige – holde os til juraen i livet, så det handler om retfærdighed – om livets lov! Sådan som både jøder og muslimer og mange mange kristne gør det. Det giver vel også en vis orden og et trygt og godt fællesskab omkring denne lov og den fælles overholdelse og den fælles gudsdyrkelse med de gamle ritualer og alt det kendte.

Men... men men men!!! Lad de døde begrave deres døde! Her går vi til festen for livet. Det nye liv, hvor frihed og fællesskab går hånd i hånd, for loven er ikke mere! Vores gud er en latterlig gud sammenlignet med deres dommere og hærførere og konger. Han hænger på et kors og minder os om sin alt for store og tåbelige kærlighed. Han drev det kun til at blive en foragtet tjener – *vores* tjener, som arbejder dag og nat for at overbevise os med kærlighedens afmagt om den frihed, vi har, når vi tør slippe de gamle dommerguder og tør løbe an på den

korsfæstede men søreme genopståede og vidunderligt befriende tjener, der tjener os med al sin kærligheds rigdom.

Jøden, muslimen Borgeren snorker alt, men vi – vi går på perlefiskeri!

Og rimer denne prædiken ikke med søndagens tekst, så spørg dig selv, hvad du sætter højest: Friheden og festen for livet – eller overholdelsen af dagens tekst.

Lad de døde begrave deres døde! Nu går vi til bords med vores gud!

25. søndag efter Trinitatis 1

De sidste tider

Men når I ser 'ødelæggelsens pestilens', som er omtalt af profeten Daniel stå på det hellige sted (læser, forstå mig ret!), da skal de, der er i Judæa flygte ud i bjergene; den, der sidder på taget, skal ikke gå ned for at tage noget med fra huset; den, der er i marken, skal ikke vende tilbage for at hente sit tøj.

Arme de, der er gravide og ammer børn i de dage. Bed om, at jeres flugt ikke foregår om vinteren eller på en sabbat, for der skal komme en så stor trængsel, som ikke er indtruffet fra verdens begyndelse og til nu, og som heller aldrig mere skal ske. Ja, hvis ikke de dage var blevet afkortet, ville ikke en eneste være blevet reddet, men for de udvalgte skyld vil de dage blive afkortet.

Hvis nogen så siger til jer: Se, her er Messias - eller her, så tro det ikke. For falske Messias'er og falske profeter vil fremstå, som vil udføre store tegn og undere for at føre folk på vildspor – ja, selv de udvalgte, hvis de kan. Husk, jeg har forudsagt jer det.

Hvis de altså siger til jer: Se, han er i ørkenen! så gå ikke derud. Eller se, han er i de hemmelige kamre! så tro det ikke. Som lynet kommer fra Østen og skinner helt til Vesten, således bliver Gudsmenneskets komme.

Hvor ådslet er, flokkes gribbene!

Sådan nogle forudsigelser om jordens undergang, som vi har hørt i dag - har der altid været. Af en eller anden grund har mennesker altid haft en sær fornøjelse ved at fremkomme med uhyggelige varsler om, at nu sker der snart noget forfærdeligt - ja, selv i dag kan man møde børn, der allerede for længst har opgivet at tro på fremtiden, fordi de har hørt at der er så meget forurening, så det hele alligevel snart går under.

Jeg ved ikke hvad det kommer af - men godt er det ikke, hvis sådan nogle skrækvisioner får lov til at stå alene, for hvad er det hele så værd? Livet - kærligheden - vores arbejde - vores familie? Måske kommer det af for mange nederlag. Hvis man igen og igen lider skibbrud med sit liv eller med sit folk - ja, så er der en stor mulighed for, at man bliver sært kynisk og desillusioneret, som det hedder - frustreret måske - så man ikke kan se andet end livets elendighed - livets håbløshed, der har så nemt ved at fortrænge glæden og troen og tilliden. Det nytter

alligevel ikke noget - og så bliver jordens undergang ikke nogen særlig katastrofe men blot en bekræftelse på det, som man egentlig godt vidste. Det hele er en jammerdal.

Derfor er det selvfølgelig heller ikke dommedag, der er Jesu anliggende - nej, det er vores triste opfattelse af dommedag. Dommedag er ikke tilintetgørelsen men en helt ny begyndelse. Det er det livssyn, der gennemsyrrer Bibelen fra ende til anden: at katastrofen eller tragedien ikke blot er noget forfærdeligt noget men også en vidunderlig og somme tider nødvendig nyskabelse. I Det gamle Testamente handler det først og fremmest om Israel - Guds folk, der hele tiden vandrer mellem de gode dage og så katastroferne - den ene værre end den anden - og til sidst den tilsyneladende udslettelse med templets ødelæggelse og folkets deportation til Babylon. Det værste der kunne ske for israelitten, det var at templet blev vanhelliget, og det er netop en sådan vanhelligelse af templet, der kaldes for ødelæggelsens vederstyggelighed - et pragtfuldt udtryk. Men hele tiden dukker den op denne tanke, som har holdt folket i live til i dag: at katastrofen ikke er meningsløs, men er en del af Guds store plan med sit folk - dette at katastrofen ikke er dødskræmper men altid fødselsveer. Med smerte skal du leve - men ud af smerten kommer den store glæde. Hele tiden slås det fast i Bibelen igen og igen - og i dag har vi som sædvanlig her hvor det gamle kirkeår nærmer sig sin afslutning, hørt to-tre historier om det samme - profeten Esajas, som formaner folket om, at det er Gud, der trøster, og hvad bliver der da af undertrykkerens rasen? Hvordan kan du tvivle eller fortvivle, når Gud er din Gud?

Og Mattæus fortæller om den store katastrofe, som skal blive forfærdelig - men ud af katastrofen kommer lyset - håbet - tilgivelsen - kærligheden - og der skal ikke være noget at tage fejl af.

Og se, der er forskellen på Bibelens dommedagsberetninger og nutidens katastrofelængsel, for mens Bibelen aldrig opgiver håbet eller troen på kærligheden eller på livet, som det er skabt af Gud og ligger i hans hånd - jeg skjuler dig i skyggen af min hånd - så er nutidens dommedagsforudsigelser blot en konstatering af elendigheden eller en hoveren over de onde, der altså har i sinde at ødelægge verden med deres forurening eller deres krige eller deres udnyttelse af den tredje verden. Vi tænkte det jo nok!

Når vi er gudløse, bliver livet et mareridt af tomhed i samme øjeblik livet ikke arter sig som det skal - i samme øjeblik virkeligheden melder sig - tragedien eller katastrofen - det, du ikke er herre over - det, der ikke giver mening - det, du ikke forstår. Fordi gudløshed betyder, at du selv gør dig til herre over dit liv. Og så må du nødvendigvis forklare alting, og så bliver det noget med skyld, for hvordan skal man ellers forklare det uretfærdige og det urimelige? Det er de andres skyld - de ondes - og syndebyggene står altid klar til at blive taget frem. Eller det er min egen skyld, at det skete. Jeg var ikke god nok. Når vi er gudløse, bliver tilværelsen et mareridt af skyld. Af vrede og had mod de skyldige, hvad enten det nu er de andre eller os selv. Derfor taler de gamle profeter, som de gør: Hvordan kan du glemme Herren, der skabte dig - der spændte Himlen ud og grundlagde jorden? Og derfor taler Kristus, som han gør: Lad jer

ikke føre vild af falske spådomme eller falske messiasser - tro på Gud - I har det i jer - I kender Guds rige - jeg har fortalt jer det - der vil ikke være noget at tage fejl af.

Nu må I ikke tro, at gudløs kun er noget, de andre er - her skal ikke sættes noget skel mellem troende og vantro - faktisk er gudløsheden et nødvendigt skridt på vejen for ethvert menneske - den mærkelige vej, som fører til Gud. På samme måde som tvivlen er et nødvendigt skridt på vejen til tro. Og vi skal nok ikke gå og bekymre os så meget om det med Gud. Gudløse er vi for det meste - sådan opfører vi os i det mindste - som herrer i huset - indtil du engang imellem bliver grebet af virkeligheden - så du jubler af glæde over livet og *må* takke den Gud, som du ikke tror på til daglig - eller når livet gør så ondt, så du råber til den samme Gud om hjælp.

Det er dér - i virkeligheden - Gud er - det er dér Guds rige befinder sig - midt i virkeligheden - i glæden og i sorgen og ikke mindst i skyldfølelsen, som klæber sig til os gudløse mennesker med rette eller med urette. For somme tider *er* det jo vores skyld. Og når skylden så ikke er til at bære - ja, så står han der og tager imod os - løfter den af vores skuldre - tager den på sig. Mærkeligt - men sådan er vel kærligheden. Og kan du klare den kærlighed - eller vil du bære din byrde selv?

Lignelsen om dommedag slutter med et mærkeligt ord: hvor ådslet er flokkes gribbene. Ja, det gør de jo, fordi det gælder liv eller død. Hvor budskabet om Guds kærlighed og tilgivelse lyder, der vil de som hungre og tørster efter kærlighed og trøst, flokkes - selvfølgelig af samme grund. Det gælder jo livet! Og ligeså lidt som gribbene flokkes for at vurdere og diskutere betydningen af, at dette ådsel nu ligger dér, eller om det nu er tilrådeligt at spise det men uden videre kaster sig over det, fordi de er sultne, og fordi de er ådselædere - på samme måde vil det virkelige og levende menneske - dvs det skyldige menneske - ufortøvet tage imod denne underlige kærlighedserklæring fra livets Gud og skaber - der er intet valg! Fordi det gælder livet og så fordi vi er mennesker, der har Guds rige inden i os.

Anmelderen - den stakkels teolog eller filosof - den forsigtige, som gerne vil bevare overblikket og meningen og herredømmet over sit liv - han står udenfor flokken - for ham er ådslet blot en mulighed - et tilbud, som kan vælges eller vrages. Og forskellen på ham og ådslet er vel til at overskue.

Lidt søgt kunne man godt få det her til at handle om nadveren - denne anstødssten ved vores gudstjeneste - dette skandaløse, at vi samles for at æde Guds søns kød og drikke hans blod og ovenikøbet falder på knæ, mens vi gør det. Man siger, det er uforståeligt - man bryder sig ikke om det - man diskuterer nadverens betydning... men gribbene, de flokkes om ådslet - kan ikke andet - og æder løs, for det gælder deres liv!

Er vi blevet for kloge eller for forsigtige eller for selvdøde til at flokkes om nadverbordet? Vil vi altid holde os forsigtigt på afstand af denne urimelige kærlighedserklæring, som nadveren signalerer og er - om den Gud, der døde af kærlighed til os? Er vi for døde til at lade os gribe af nadverens drama - af kærlighedens inderste væsen? For ligeglåde?

Hvis der ingen døde dyr var, ville gribbene dø af sult. Hvis ikke Gud var død for os - hvis ikke Gud var kærlighed - hvad var da vi - hvad var da vores liv i det hele taget værd? Jo, de stores liv, måske - de som blev til noget - de som kom så fint igennem, og som hverken tænkte på Gud eller på gudløshed... på tro eller på tvivl, fordi de aldrig kom i nærheden af livet - men de andres - de ramtes - de undseelige - de foragtede eller selvforagtende - de små som aldrig kom til orde - hvad var vel de uden denne urimelige kærlighedserklæring fra livets Gud og skaber? Der er nogen, der bøjer sig for konger og kejsere og paver og lader sig dupere af løverne og ørnene i deres gyldne våbenskjold - og vi bliver aldrig klogere. Men her i kirken bøjer vi os, når vi flokkes om vores døde Gud, som altid kommer os levende i møde med al sin kærlighedsrigdom. Aldrig får han nok - aldrig bliver han træt af os.

Han, der ofrede sit guddommelige liv for gudløse syndere.

Ej mer du gruer for dommedag,

du ved, din dommer har ført din sag

og fra sig selv den vundet...

25. søndag efter Trinitatis 2

Om Guds rige

Da han engang blev spurgt af farisæerne om, hvornår Guds rige kommer, svarede han dem: ”Guds rige kommer ikke, så man kan udpege det eller sige: Se, hér eller dér er det. For hør nu her: Guds rige er inden i jer.”

Henvendt til sine lærlinge sagde han:

”Der skal komme dage, hvor I vil længes efter at opleve blot én af Gudsmenneskets dage, uden at I skal få den at se. De vil sige til jer: Se der! Se her! Men gå ikke derhen og følg ikke efter dem! For som lynet, der lynet og lyser op fra den ene ende af himlen til den anden, sådan vil det være med Gudsmennesket til sin tid. Dog først må han lide meget og forkastes af denne slægt.

Som det skete i Noahs dage, således vil det også være i Gudsmenneskets dage. De spiste og drak, giftede sig og blev bortgiftet, lige indtil den dag, hvor Noah gik ind i arken, og oversvømmelsen kom og ødelagde alt. Eller ganske som det skete i Lots dage, hvor de spiste og drak, købte og solgte, plantede og byggede. Men den dag, Lot gik ud af Sodoma, regnede det med ild og slagter fra himlen, og alt blev ødelagt.

Sådan går det den dag, hvor Gudsmennesket bliver åbenbaret.

På den dag skal den, der befinder sig på hustaget, ikke gå ned og hente sine ting inde i huset. Og den, der befinder sig på marken, skal heller ikke vende tilbage til det, han har efterladt. Husk på Lots kone! Den, der søger at redde livet, skal miste det, men den som mister det, skal bevare det.

Jeg siger jer, at den nat, ligger der måske to i den samme seng – den ene bliver taget med, den anden efterladt. To kvinder maler måske korn ved den samme kværn – den ene bliver taget med, den anden efterladt.”

”Hvor, Herre?” spurgte de ham så.

”Hvor liget er, der vil ørnene samles,” svarede han dem.

Som vi hørte det, fortæller Paulus menigheden i Korinth en hemmelighed - opstandelsens hemmelighed, kunne man sige – eller Guds riges hemmelighed.

Det var åbenbart noget, man talte om – det man kunne kalde sejren eller frelsen eller lønnen for at være kristen. Hvornår får vi vores løn? Og tanken har åbenbart været, at den fik man på et eller andet tidspunkt, når hele verden blev forandret, og for Paulus var dette skelsættende tidspunkt altid nært forestående. Han havde travlt med at oprette kristne menigheder overalt – menigheder som kunne forberede sig på Guds riges komme på denne store store dag – og måske endda medvirke til denne skelsættende begivenhed. Det var den dag, hvor den endelige sejr over døden skulle vindes. De døde skulle opstå og de levende forvandles til uforgængelighed og udødelighed - og der gjaldt det selvfølgelig om at være blandt de frelste.

Denne store dag lod tilsyneladende vente på sig, og nu er der så gået hen ved 2000 år i stadig venten på Herrens genkomst til dom og til sejr over døden. Mennesker dør stadigvæk og frygten for døden hersker – måske fordi det virker så utroligt dette billede med den store dag, der snart skal komme over jorden.

Mange holder sig derfor til troen på et liv efter døden – en sjælens opstandelse eller en genfødsel til et nyt liv – klynger sig til håbet om at døden ikke er så forbandet definitiv, som den ser ud til – at den på en eller anden måde virkelig har mistet sin brod, som Paulus siger. Døden er for mange mennesker en dør til en ny begyndelse og ikke bare den definitive afslutning på dette korte menneskeliv. Håbet og drømmen om mere liv lever i bedste velgående – og selv deler jeg da også dette levende håb, fordi der med budskabet om Jesu opstandelse ligesom er blevet slået et skår i dødens absolutte herredømme. Til gengæld tør jeg ikke gå meget videre i mine forestillinger om, hvordan sådan et liv efter døden former sig, og måske gør vi bedst i at overlade det til Gud, og så leve vores menneskeliv i tillid til, at vores liv og skæbne og død, alt sammen hviler trygt i Guds hånd.

Går vi så til dagens tekst fra Lukasevangeliet, så hører vi noget meget mærkeligt i forhold til alle vores forventninger om Guds rige eller det evige liv. En sær selvmodsigelse, synes jeg. Teksten begynder med det helt forunderlige, at Guds rige slet ikke, som vi troede, er noget der kommer her eller der, for vi har det allerede midt iblandt os – eller som det måske rettelig bør oversættes: inden i os. Så vi jager altså rundt og søger i tegn i sol og måne og stjerner og gør os store tanker om det evige liv, som skal komme – og så har vi det hele tiden lige her, hvor vi er. Her og nu. Du har det allerede, og du skal såmænd bare lukke op for det.

Kunne det tænkes, at den forvandling, Paulus talte om, eller den dag, som Jesus kalder Menneskesønnens dag med disse voldsomme billeder - er en åndelig forvandling – altså ikke den verdensomspændende begivenhed, vi forestiller os og får udmalet, men en dybt personlig oplevelse, som de gamle kaldte en omvendelse – fra én måde at forstå sig selv og sit liv på – til en helt helt anden? Altså ikke så meget en forandring eller forvandling af verden eller de ydre forhold, vi lever under, men en forvandling af mindst ligeså stor betydning, nemlig min egen indre forvandling, der jo kan komme ligeså pludselig og uventet som et jordskælv.

Kunne det tænkes, at vi simpelt hen tager fejl, hvis vi går og venter på dommedag som en kosmisk begivenhed af dimensioner – eller hvis vi henslæber vores liv her på jorden som en møjsommelig venten på det egentlige liv efter døden – og at der i virkeligheden er tale om min egen personlige omvendelse i form af en fornyet, levende og virksom tro på livet – på mig selv – på mine nærmeste – en fornyet erkendelse af kærlighedens mægtige afmagt som et sandt livsgrundlag.

Kunne det tænkes, at henvisningerne til Noahs og Lots dage ikke handler så meget om ild og svovl eller regn fra himlen, som de handler om at være årvågne overfor det mirakel, at mit liv pludselig fra det ene øjeblik til det andet kan forvandles fra et frygtsomt liv i stadig angst for fremtiden og for mennesker og i en stadig forgæves flugt fra døden til et frimodigt og frygtløst liv, hvor det ikke længere kommer an på at få, men om at give det hele væk med glæde. Hvor det ikke længere handler om at redde sit liv, men om at bruge det op i livets tjeneste.

Ja, ikke blot kan det vel tænkes, men det er vel det, vi i virkeligheden søger med vores famlende gudstjenester. Ikke at fremmane dommedag eller jordens undergang, som nogen synes at have en sær længsel efter – men at få åbnet de porte og nedbrudt de mure, der spærrer os ude fra os selv – så at sige – og dermed også fra vores medmennesker. At få fjernet de hegn og frygtsomme fordomme, der holder os borte fra kærligheden – den kærlighed, der er midt iblandt os og inde i ethvert menneske.

Gennem evangeliets stadige og trodsige forkyndelse – gennem dåben til genfødsdens nye liv – gennem nadverens gentagne fornyelsesmåltid – gennem gudstjenestens forestilling som en afglans af Guds rige, prøver vi her i det små at åbne os for hinanden og for livet igen og igen – prøver at tage lidt af gudstjenestens glans med ud i vores daglige liv for en tid – indtil vi måske løber tør derude i livet og må tilbage til gudstjenesten og blive fyldt op igen – og måske endda blive forvandlet igen, så vi kommer til os selv.

Og det kan gudstjenesten! Dette mirakel at forvandle sørgende, dødtrætte, mismodige mennesker til ukendelighed – til frimodige kæmper, der pludselig får både lyst og kraft til at kaste sig ud i livet og kækt vove det hele, fordi livet pludselig bliver det hele værd. Og den, der ikke tør sætte sit liv på spil – lever måske heller aldrig.

På en måde foregår gudstjenesten altid i de sidste tider. Rent bogstaveligt i denne tid, hvor kirkeåret går på hæld og et nyt år nærmer sig så sagte – men også i overført betydning er vi her i de sidste tider med dommen over vores liv, som det er, og som vi forvalter det i lyset af dette glædelige frihedsbudskab om at kærligheden har overvundet selv døden. Dommen over vores frygt for livet og for døden og for hinanden.

Det er, som om gudstjenestens skønhed – som al anden skønhed – maner os til eftertanke, og det kan jo både være pinligt og føles som et nederlag for vores måde at leve på i frygtsen verden. Men vi skal løfte vores blik og vores bøjede hoveder og se gudstjenesten i øjnene – se at skønheden i virkeligheden afspejler vores egen skønhed – vores egen kærlighed, som vi

måske fortrængte – men som nu åbner sig på ny ved skønhedens forvandlende mirakel. Og når det sker, så er vi ikke længere bare til gudstjeneste – så er vi selv Guds tjenere – så er vi gået over fra dødens herredømme til livets tjeneste i kærlighed.

Sidste søndag i kirkeåret 1

Verdensdommen

Men når Gudsmennesket kommer i sin guddomsglans og alle englene sammen med ham, da skal han sidde på sin strålende trone, og alle folkene skal samles foran ham. Så vil han skille dem fra hinanden, som hyrden skiller fårene fra gederne, og han vil stille fårene på sin højre hånd og gederne på sin venstre. Så siger kongen til dem på sin højre hånd:

- Kom! I min fars velsignede, og tag det rige i besiddelse, som er beredt jer fra verdens grundlæggelse. For jeg var sulten, og I gav mig mad; jeg var tørstig, og I gav mig noget at drikke; jeg var fremmed, og I tog imod mig – nøgen, og I gav mig tøj på; jeg var syg og I så til mig; jeg var i fængsel, og I besøgte mig.

Så skal de retfærdige sige til ham:

- Herre, hvornår så vi dig sulten og gav dig mad? eller tørstig og gav dig noget at drikke? Hvornår så vi dig som fremmed og tog imod dig? eller nøgen og gav dig tøj på? Hvornår så vi dig syg eller i fængsel og kom til dig?

Da skal kongen sige til dem:

- Det skal jeg sige jer: alt, hvad I har gjort mod en af disse mine mindste brødre, har I gjort imod mig!

142. Da skal han sige til dem på sin venstre hånd:

- Gå bort fra mig, I forbandede, til den evige ild, som er beredt for djævelen og hans engle. For jeg var sulten, og I gav mig ikke mad; jeg var tørstig, og I gav mig ikke noget at drikke; jeg var fremmed, og I tog ikke imod mig – nøgen, og I gav mig ikke tøj på; jeg var syg og i fængsel, og I så ikke til mig.

Da skal også de sige:

- Herre, hvornår så vi dig sulten eller tørstig eller fremmed eller nøgen eller syg eller i fængsel uden at tjene dig?

Da skal han sige til dem:

- Det skal jeg sige jer: alt, hvad I ikke har gjort mod en af disse mine mindste brødre, har I heller ikke gjort imod mig!

Og de skal gå bort til evig straf, men de retfærdige til evigt liv.”

Jeg gik engang for nogle år siden en tur på kirkegården nede i Fåborg, og der stødte jeg på en gravsten, som jeg ikke siden har kunnet glemme. Der stod selvfølgelig navn og fødselsår og dødsår, men så stod der forneden på stenen: Et ordentligt menneske.

Og lige siden har jeg gået og funderet over, hvad det egentlig vil sige at være et ordentligt menneske.

Tilsyneladende giver det sig selv. Et ordentligt menneske, er et menneske, der har orden i sagerne – orden i sit liv, så at sige. Det er et menneske, der altid opfører sig ordentligt ifølge

den gældende samfundsorden, og som dermed også er med til at skabe orden. Og det får man selvfølgelig ros for – ja, måske endda en orden, så enhver kan se, at her har vi et ordentligt menneske.

Som barn fik jeg ikke så sjældent at vide af min noget strenge far, at jeg skulle opføre mig ordentligt, og det har jeg da også forsøgt på – selv om det ikke rigtig er lykkedes – og det er vel også det, de fleste af os stræber efter, og som vi prøver at opdrage vores børn til – at blive ordentlige mennesker, som er til gavn for vores fællesskab.

Nu er der bare det ved det, at jeg er kristen – døbt til at tilhøre Kristus, som vi siger - og det har det med at komplicere tingene noget. Som nu den lignelse fra Matthæusevangeliet, vi lige har hørt, om kongen, der samler alverdens folk foran sin trone på den store dommedag og skiller dem som en hyrde, der skiller fårene fra bukkene - i to grupper: de frelste til højre og de fortabte til venstre – uden at der i øvrigt behøver ligge noget særligt i den fordeling.

Og her kunne man vel godt mene – og der er der vel også mange, der gør - at de, som blev frelst – fårene - netop var de ordentlige mennesker, mens de fortabte – bukkene - var de mere – hvad skal vi sige – utilpassede eller uregerlige - dem, der ikke var til gavn for samfundet, men måske tværtimod var mere optaget af at nedbryde den gældende orden. Forbryderne – synderne, som de kaldes i Bibelen – dem, der ikke opførte sig ordentligt. Det dårlige selskab, som de andre ikke måtte lege med, som Kim Larsen synger om.

Men er det nu også det? Hvad er det egentlig, der ifølge Matthæus gør, at de frelste bliver frelst og de fordømte bliver fordømt?

Ja, det er jo det, vi har fået en fornemmelse af i løbet af det kirkeår, som rinder ud i dag, hvor denne lignelse om verdensdommen er en form for konklusion på hele det overraskende nye og ganske anderledes menneskesyn, som altid kommer frem ved vores gudstjenester.

I fortælling efter fortælling har vi siddet her i fællesskab og lyttet til den ene urimelighed efter den anden – den urimelighed og umenneskelighed, som opstår, når lov og orden – religion og retfærdighed – moral og anstændighed bliver vigtigere end det medmenneske, som ifølge evangelisterne åbenbart betyder alt. Disse mine mindste små, som han siger.

Det er gået ud over de lovtro farisæere og de skriftkloge teologer, der netop satte de religiøse love og den guddommelige samfundsorden over alt andet. Derfor var det ifølge dem både synd og skam f.eks. at helbrede et stakkels menneske på sabbatten - den hviledag, hvor der ifølge loven ikke må arbejdes – og altså heller ikke helbredes. Tænk engang!

Eller tænk på præsten og levitten, der gik forbi den døende mand i vejgrøften, fordi de som de hellige mennesker, de var, risikerede at blive urene, hvis de kom for tæt på ham.

Eller tjeneren fra i søndags, der bliver eftergivet en milliongæld, hvorefter han går ud og sætter en kollega i gælds fængsel, for en klatgælds skyld.

Ja, tænk på hele den stemning, der går som en rød tråd igennem kirkeåret: at de, som anså sig selv for udvalgte, slet ikke er udvalgt, men det er de fordømte. Toldere og syndere skal sidde til bords i Guds rige, men de udvalgte skal kaste ud udenfor osv. osv. Hele denne omvurdering

af de værdier, verdens riger bygger på – sammenholdt med det, Jesus kalder Guds rige, hvor alt er anderledes end sådan som vi har indrettet os her i verden.

Søndag efter søndag har vi hørt om et menneske, der efter sigende var sendt af Gud selv – eller måske endda *var* Gud selv - for at fortælle sin samtid, at den orden de byggede deres liv og samfund på, og som de kaldte guddommelig, var blevet djævelsk, fordi den herskende politiske og religiøse elite misbrugte den til at undertrykke mennesker med i stedet for at tjene dem – ja, i stedet for at elske dem.

Sådan noget siger man selvfølgelig ikke ustraffet til retfærdige og retsindige mennesker, så de korsfæstede ham efter loven som oprører og gudsbespotter, hvilket Matthæus skildrer som den ultimative urimelige uretfærdighed. Tænk at korsfæste Gud selv! Men også som den ultimative kærlighed hos den Gud, der ofrer sit eget liv og al sin herlighed for at give liv og frihed til arme mennesker.

Hvad er så et sandt menneske ifølge Matthæus – når det nu åbenbart ikke er nok at være et ordentligt menneske? Ja, det er det menneske, hvis kærlighed nedbryder alle forbehold overfor ethvert medmenneske. Sådan som Jesu kærlighed gjorde det igen og igen.

Vi er ordentlige mennesker, siger Matthæus, hver gang vores barmhjertighed - vores medlidenhed og overbærenhed får lov til at overtrumfe alle de forbehold og undskyldninger, vi finder på for ikke at elske det medmenneske, som har brug for vores kærlighed.

Det er ikke altid, det lykkes – for nu at sige det mildt. Tragisk nok har vi umådelig svært ved at gøre det, vi inderst inde allerhelst vil – fordi – ja, måske fordi der er så meget vi skal leve op til, så vi kan blive anerkendt af os selv og af samfundet og måske endda af Gud som ordentlige mennesker. Og det er endda som om, at jo mere vi anstrenger os for at blive ordentlige mennesker – jo sværere bliver livet i virkeligheden.

Det er vel også derfor, de bliver så overraskede – bukkene – fordi dommen er så omvendt af, hvad de havde regnet med. Jamen vi har jo holdt loven, budene – vi har jo gjort, hvad der blev sagt. Jamen i al jeres ordentlighed har I glemt, at det egentlige liv ikke handler om retfærdighed, men om nåde, barmhjertighed – ja, kærlighed uden grænser. Om at give det hele væk, så at sige.

De andre – fårene – var også overraskede, for de huskede ikke deres menneskelighed som noget særligt, hvad den jo heller ikke er – de gjorde det bare. Ikke fordi det stod skrevet noget sted eller fordi det var forordnet – men som det selvfølgeligste af alt. Man lader da ikke et frysende, sultent, tørstigt, ensomt og bange menneske i stikken! Man går da ikke bare forbi - i hvert fald ikke uden at gøre vold på sit eget menneskehjerte. Og hvor loven eller moralen eller religionen foreskriver sådan og sådan – altid af hensyn til samfundets trivsel eller stammens beståen – ja, så har din menneskelighed intet andet formål end dit nødlidende medmenneske – uanset hvem det så end måtte være. Det er derfor, kongen i lignelsen siger, at sådan som I behandler det mindste lille menneskebarn, sådan behandler I mig.

Det er i sidste ende kærligheden, der bestemmer dit liv og hverken forskrifter, gode hensigter,

ordentlig opførsel eller noget som helst andet. Den kærlighed, Jesus afslørede som Guds kærlighed, og som vores eget hjertes inderste væsen. Den kærlighed, han selv levede på og døde af, sådan som vi har hørt det i fortælling efter fortælling – gudstjeneste efter gudstjeneste gennem vores kirkeår, og som vi skal høre det igen i det nye. Ikke som befaling - ikke som trussel - ikke som lokken - men som vores tilbagevendende vidunderlige mulighed for at komme til os selv - og dermed til livet. Og det ved vi jo godt inderst inde – i hvert fald enhver som har et menneskehjerte.

Sidste søndag i kirkeåret 2

Jesu bøn

Det var på den tid, Jesus tog ordet og sagde:
”Jeg lovpriser dig, far,
himlens og jordens herre,
fordi du har skjult dette for de vise og forstandige
og åbenbaret det for spædbørn.
Ja, far, for således ville du have det.
Alt er blevet overgivet mig af min far,
og ingen kender sønnen undtagen faderen –
ingen kender faderen undtagen sønnen,
og hvem sønnen vælger at åbenbare ham for.
Kom til mig
alle I, som er trætte og bebyrdede,
og jeg vil give jer hvile.
Tag *mit* åg på jer og lær af mig,
så jeres sjæle vil finde hvile.
For jeg er mild og ydmyg af hjertet,
ja, *mit* åg er gavnligt og *min* byrde let.

Kirkeåret slutter i dag med en stille jubel – en fryd over evangeliet – dette mærkelige budskab, som de vise og forstandige har det så svært med – men som de umyndige små klynger sig til. Man kunne måske nok have forventet en opsang – en status over jammerligheden og elendigheden i kirken – men den får vi ikke – kun denne jubel og så dette vidunderlige: Kom til mig alle I som slider jer trætte og bærer tunge byrder, og jeg vil give jer hvile. Søndag efter søndag har vi nu igen lyttet til fortællingen om ham, der vil give os sin fred. Tag mit åg på jer, siger han, og for alle os, der ikke kender et åg som andet end en byrde på vor nakke, ja, så er åget jo netop skabt til at lette byrden. Mit åg er godt, så byrden bliver let. Han afskaffer såmænd ikke livets byrder og sorger og fortrædeligheder – men han gør dem til at bære – og hvad er så hans åg?

Jeg tror, Mattæus spiller på en sammenligning mellem dette åg og så tværbjælken til korset, som Jesus bar. Han taler jo også om at tage sit kors op og følge Kristus. Tag mit åg på jer – også det mærkelige, at det skulle være let. Men det er vel fordi, det giver mening.

Det han tilbyder, er ikke livets ulidelige lethed, som om byrderne var afskaffet – men det er livets mening, han vil give os – den mening, som han selv udlevede, og som kaldes kærlighed. Byrder som sådan er ikke noget problem, hvis de giver mening. Nej, det er det meningsløse, der nager os og tynger os til jorden. Det er forskellen på at have travlt, og lykkelig den, der har travlt – og så være stresset af en masse meningsløse gøremål. Det er måske forskellen på at blive sat til noget på befaling af andre – og så glæden ved at gøre noget selv. Leve selv.

Jeg kunne segne af træthed som barn, når jeg blev sendt ud i vores kæmpehave for at skuffe havegangene, men jeg kunne spille fodbold og klatre i træer dagen lang – for det var det, jeg ville – og så bliver man ikke træt. Så er livet let, og arbejdet er ikke en straf.

Og hvis jeg havde villet det, så var selv det at skuffe enorme havegange måske blevet en leg. Hvis jeg havde villet det.

Han *ville* bære sit kors til Golgata, og derfor var det, som så så hårdt og ubærligt ud i verdens øjne, egentlig for ham selv en let byrde, for det var kærlighedens åg – og ikke dødens og meningsløshedens kæmpebyrde.

Det er derfor, de tager fejl, de der svælger i Jesu lidelse og blod og død – *for det var jo det, han ville*. Tage sit kors på sig – bære dette åg til enden. Kærligheden bar med, og så er byrden let. Kom til mig - følg mit eksempel og lad det være kærligheden, der er jeres livs mening – lad det være kærligheden, der bærer livet for jer, så selv den tungeste byrde bliver let.

Nej, det er ikke selve livet, han ændrer for os. Verden er, som den er, og til tider mørk og ufattelig hård, og mennesker har altid mange sære ting for. Men han gør noget andet, når han beder os om at ændre vores forhold til denne verden – vores forhold til vores liv. Se nu på det på en ny måde – med kærlighed. Se på dine medmennesker – ikke som fjender, men med kærlighed – se på dig selv og på dit eget liv – ikke med mismod, men med kærlighed. Se på fremtiden – ikke med bange anelser men med frimodighed – selv i den mørke tid.

Det er derfor de tager fejl, de der svælger i arvesynd og menneskers og vores egen elendighed som arme syndere. Nej, for kærligheden er til stede i vores liv – kærlighedens åg, der gør byrden let. Og i dag fryder han sig, denne menneskesøn, der kalder Gud selv, himlens og jordens herre, for sin far og dermed gør hele livet til et kærlighedsforhold som mellem forældre og børn. Og hvad han dog gør af kærlighed.

Evangelisterne fortæller den ene kærlighedshistorie efter den anden om ham, der gik rundt og havde så travlt med at gøre mennesker levende og frie. Han var så fuldstændig til stede i sit liv og dermed i andres liv. Han var hundrede procent opmærksom på mennesker, og han formåede ved sin tilstedeværelse at løfte mennesker, der var ved at segne under livets og religionens og forargelsens tunge byrder op til en kongeværdighed, de aldrig havde drømt om. Tolderne, landsforræderne, som de kaldtes. De fremmede – hedningerne, som de rettroende kaldte dem.

Kvinderne, som ifølge gamle mænds visdom var andenrangs mennesker – børnene, som kun var noget i kraft af det, de kunne blive. De udstødte, som ingen ville vide af, fordi de smittede eller var under deres Guds vrede, som man sagde. Ja, selv de døde, hvor alt håb var ude, gjorde han levende.

Evangelierne handler om, at han gjorde alting godt for de mennesker, som led under livets tungeste byrder. Vi ved ikke, hvordan han gjorde det, men evangelisterne skildrer det som et ufatteligt mirakel, og det må det have været for dem, hans kærlighed gik ud over.

Og dog var han et menneske som dig og mig. Og derfor opfordrer han mennesker til at følge hans eget livs eksempel – at tage hans åg på sig – kærlighedens åg. For det kan vi godt!

Og derfor tager de fejl, de som svælger i menneskers magtesløshed, for dødens magt er brudt – opgivelsens og håbløshedens magt blev brudt den dag, mennesket – den dag *du* forstod, at kærligheden koster livet, og at det er fint med det. Mit kors er let, når kærligheden bærer med. Så er selv min død til at bære.

Det er denne urimelighedens dimension, Jesus gør til livets dybeste mening – det er den, han kalder Guds fortælling. Vi kender den godt fra de gange et menneske bar over med os, så vi kunne leve videre sammen trods alt. Fra de gange, vreden ikke fik lov at komme til – udstødelsen, fordømmelsen, forargelsen, fordi der var noget, der var vigtigere end retfærdighed og gengæld og straf. Ja, vi kender den fra de millioner af gange, mennesker valgte livet og fællesskabet frem for hævn og døden. Og vi kender den fra smerten, når de ikke lod nåde gå for ret, men lod had og fordømmelse udfolde sig frit i udryddelse og tilintetgørelse af liv.

Lad kærligheden bære jeres liv. Sådan siger Mattæus til os i dag på kirkeårets sidste søndag, hvor Jesus forudser, at det ikke er verdens vise og mægtige, der skal bære det budskab, men ganske almindelige mennesker som dig og mig. For det kræver blot, at du tør være dig selv, og at du *vil* dit liv – og at du vil dit medmenneske. Så tror jeg såmænd også, kærligheden dukker op helt af sig selv i form af menneskelighed, overbærenhed, tilgivelse, barmhjertighed og frihed for enhver. Det er jo ikke noget, der kræver dyb indsigt i livets mysterium – vi har det allerede som en del af vores menneskeliv.

Så lad os med frimodighed gå ind i nyt kirkeår - imødeset det med spænding og glædelig forventning – ja, måske med den samme jubel, som Jesus giver udtryk for i dagens tekst – en lovprisning af kærlighedens Gud og dermed af det menneskeliv, hvor kærligheden får råderum og giver livet dets mirakuløse mening. Fantastiske liv! Amen

